

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SAKARYA İLİ GEYVE İLÇESİ GELENEKSEL
KONUT MİMARİSİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Doğan KOŞAN**

Enstitü Anabilim Dalı : Sanat Tarihi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Tülin ÇORUHLU

TEMMUZ - 2011

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SAKARYA İLİ GEYVE İLÇESİ GELENEKSEL KONUT
MİMARİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Doğan KOŞAN

Enstitü Anabilim Dalı : Sanat Tarihi

Bu tez 18/07/2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Tülin ÇORUHLU Doç. Dr. Candan NEMLIOĞLU Yrd. Doç. Dr. Nuri SEÇGİN

Jüri Başkanı

Kabul

Red

Düzeltme

Jüri Üyesi

Kabul

Red

Düzeltme

Jüri Üyesi

Kabul

Red

Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite ya da başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Doğan KOŞAN

18.07.2011

ÖNSÖZ

Çalışmalarım süresince değerli yardımlarını ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Yrd.Doç.Dr. Tülin ÇORUHLU'ya teşekkürlerimi sunuyorum. Tez süresince yaptığım çalışmalarda bilgilerini benimle paylaşan Doç.Dr. Candan NEMLİOĞLU hocama ve araştırma alanında yaptığım çalışmalarda yardımcı olan yüksek lisans arkadaşlarıma minnettar olduğumu belirtmek isterim. Ayrıca tez süresince yanımda olan ve maddi manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen aileme çok teşekkür ediyorum.

Doğan KOŞAN

18.07.2011

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
RESİM LİSTESİ	iv
ÇİZİM LİSTESİ	xi
KATALOG LİSTESİ	xiv
TABLO LİSTESİ	xv
ÖZET	xvi
SUMMARY	xvii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1. TÜRK EVİNİN ÖZELLİKLERİ	7
1.1. Türk Evi Plan Tipleri	7
1.1.1.Sofasız plan	7
1.1.2.Dış sofalı plan	7
1.1.3.İç sofalı plan	8
1.1.4.Orta sofalı plan	9
1.2. Türk Evinde Cephe Özellikleri	10
1.3. Türk Evinde Mekân.....	12
1.3.1. Türk Evinde Oda	12
1.3.2. Türk Evinde Sofa	13
1.3.3. Mimari Detaylar	15
1.3.3.1.Kapı	15
1.3.3.2.Sedir ve Döşeme	16
1.3.3.3. Dolap ve Yüklükler	17
1.3.3.5.Ocaklar	19
1.3.3.6.Pencereler	20
1.3.3.7.Tavanlar	21

1.4. Türk Evinde Kullanılan Malzeme ve Uygulanan Teknikler	22
BÖLÜM 2. GEYVE KONUTLARI (KATALOG).....	27
BÖLÜM 3. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME.....	201
3.1. Geyve Evleri Yerleşim Düzeni	206
3.2. Geyve Evleri Cephe Özellikleri	207
3.3. Geyve Evleri Plan Özellikleri	210
3.4. Geyve Evleri Malzeme Özellikleri ve Uygulanan Teknikler.....	216
3.5. Geyve Evleri Süsleme Özellikleri.....	205
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	222
KAYNAKÇA	224
SÖZLÜK.....	226
ÖZGEÇMİŞ.....	228

KISALTMALAR

KUDEP : Koruma Uygulama ve Denetleme M¼d¼rl¼g¼

YKY : Yapı Kredi Yayınları

İT¼ : İstanbul Teknik Üniversitesi

İBB : İstanbul Büyükşehir Belediyesi

No :Numara

s : Sayfa

m : Metre

cm : Santimerte

RESİM LİSTESİ

Resim 1. 1	: Antakyalı Ali Efendi evi vaziyet planı.....	30
Resim 1. 2	: Antakyalı Ali Efendi evi kuzey ve batı cephesi	30
Resim 1. 3	: Antakyalı Ali Efendi evi kuzey ve doğu cephesi	31
Resim 1. 4	: Antakyalı Ali Efendi evi kuzey cephesi saçağı.....	31
Resim 1. 5	: Antakyalı Ali Efendi evi çift kanatlı giriş kapısı	32
Resim 1. 6	: Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat.....	32
Resim 1. 7	: Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat odası	33
Resim 1. 8	: Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat sofa	33
Resim 1. 9	: Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat sofa	34
Resim 1. 10	: Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat sofa	34
Resim 1. 11	: Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat sofa	35
Resim 1. 12	: Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat oda	35
Resim 1. 13	: Antakyalı Ali Efendi evi merdiven	36
Resim 1. 14	: Antakyalı Ali Efendi evi tavan örnekleri	36
Resim 1. 15	: Antakyalı Ali Efendi evi süsleme ayrıntısı	37
Resim 1. 16	: Antakyalı Ali Efendi evi kilit örnekleri	37
Resim 2. 1	: Mustafa Sarı evi vaziyet planı.....	47
Resim 2. 2	: Mustafa Sarı evi batı ve güney cephesi.....	47
Resim 2. 3	: Mustafa Sarı evi güney ve doğu cephesi.....	48
Resim 2. 4	: Mustafa Sarı evi doğu cephesi	48
Resim 2. 5	: Mustafa Sarı evi giriş kapısı detay	48

Resim 2. 6	: Mustafa Sarı evi batı ve güney cephesi.....	49
Resim 2. 7	: Mustafa Sarı evi zemin kat sofa.....	50
Resim 2. 8	: Mustafa Sarı evi mutfak.....	50
Resim 2. 9	: Mustafa Sarı evi zemin kat böceklik.....	51
Resim 2. 10	: Mustafa Sarı evi merdiven.....	51
Resim 2. 11	: Mustafa Sarı evi müştemilat.....	52
Resim 2. 12	: Mustafa Sarı evi birinci kat sofa.....	52
Resim 2. 13	: Mustafa Sarı evi birinci kat yüklük.....	53
Resim 2. 14	: Mustafa Sarı evi birinci kat böceklik içerisindeki yüklük.....	53
Resim 2. 15	: Mustafa Sarı evi ahşap işçiliği.....	54
Resim 2. 16	: Mustafa Sarı evi böceklik kapısı.....	54
Resim 3. 1	: Rıza Bey evi vaziyet planı.....	61
Resim 3. 2	: Rıza Bey evi batı cephesi.....	61
Resim 3. 3	: Rıza Bey evi batı ve kuzey cephesi.....	62
Resim 3. 4	: Rıza Bey evi giriş.....	62
Resim 3. 5	: Rıza Bey evi giriş eyvanı.....	63
Resim 3. 6	: Rıza Bey evi giriş kemeri.....	63
Resim 3. 7	: Rıza Bey evi zemin kat sofa.....	64
Resim 3. 8	: Rıza Bey evi zemin kat sofa.....	64
Resim 3. 9	: Rıza Bey evi zemin kat oda.....	65
Resim 3.10	: Rıza Bey evi zemin kat yüklük.....	65
Resim 4. 1	: Yüzbaşı Ali evi vaziyet planı.....	71

Resim 4. 2	: Yüzbaşı Ali evi doğu ve kuzey cephesi	71
Resim 4. 3	: Yüzbaşı Ali evi doğu ve güney cephesi	72
Resim 4. 4	: Yüzbaşı Ali evi batı cephesi.....	72
Resim 4. 5	: Yüzbaşı Ali evi zemin kat giriş bölümü.....	73
Resim 4. 6	: Yüzbaşı Ali evi zemin kat sofa.....	73
Resim 4. 7	: Yüzbaşı Ali evi zemin kat mutfak.....	74
Resim 4. 8	: Yüzbaşı Ali evi birinci kat merdiven	74
Resim 4. 9	: Yüzbaşı Ali evi birinci kat güneydoğu odası	75
Resim 4.10	: Yüzbaşı Ali evi birinci kat sofa.....	75
Resim 4. 11	: Yüzbaşı Ali evi birinci kat kapatılan sofa	76
Resim 4. 12	: Yüzbaşı Ali evi birinci kat güneydoğu odasından tavan detayı.....	76
Resim 5. 1	: Şaban Çakır evi vaziyet planı.....	82
Resim 5. 2	: Şaban Çakır evi batı cephesi	82
Resim 5. 3	: Şaban Çakır evi doğu ve güney cephesi.....	83
Resim 5. 4	: Şaban Çakır evi giriş cephesi çıkma ve saçaklar.....	83
Resim 5. 5	: Şaban Çakır evi giriş kapısı.....	84
Resim 5. 6	: Şaban Çakır evi batı cephesi pencere.....	84
Resim 5. 7	: Şaban Çakır evi zemin kat sofa.....	85
Resim 5. 8	: Şaban Çakır evi zemin kat taşlık bölüm.....	85
Resim 5. 9	: Şaban Çakır evi zemin katın güneybatı odası	86
Resim 5. 10	: Şaban Çakır evi zemin kat kuzey batı odası yüklük	86
Resim 5. 11	: Şaban Çakır evi zemin kat hamam bölümü.....	87

Resim 5. 12 : Şaban Çakır evi birinci kat sofa	87
Resim 5. 13 : Şaban Çakır evi birinci kat sofa	88
Resim 5. 14 : Şaban Çakır evi birinci kat güney batı odası yüklük	88
Resim 6. 1 : Avukat Cemalettin evi vaziyet planı	93
Resim 6. 2 : Avukat Cemalettin evi kuzey cephesi	93
Resim 6. 3 : Avukat Cemalettin evi doğu ve güney cephesi	94
Resim 6. 4 : Avukat Cemalettin evi zemin kat giriş kapısı	94
Resim 6. 5 : Avukat Cemalettin evi bodrum kat sofa	95
Resim 6. 6 : Avukat Cemalettin evi bodrum kat	95
Resim 6. 7 : Avukat Cemalettin evi zemin kat sofa	96
Resim 6. 8 : Avukat Cemalettin evi zemin kat mutfak.....	96
Resim 6. 9 : Avukat Cemalettin evi zemin kat oda	97
Resim 6. 10 : Avukat Cemalettin evi birinci kat sofa.....	97
Resim 6. 11 : Avukat Cemalettin evi giriş kapısı ayrıntı	98
Resim 6. 12 : Avukat Cemalettin evi kilit örneği.....	98
Resim 7. 1 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi vaziyet planı.....	104
Resim 7. 2 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi doğu cephesi	104
Resim 7. 3 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi doğu ve kuzey cephesi.....	105
Resim 7. 4 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi batı cephesi	105
Resim 7. 5 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi cumba	106
Resim 7. 6 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi ana giriş kapısı.....	106
Resim 7. 7 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kata çıkan merdiven	107

Resim 7. 8	: Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat sofa	107
Resim 7. 9	: Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat sofa	108
Resim 7. 10	: Ali Rıza Tarakçıoğlu evi kuzeydoğu odası	108
Resim 7. 11	: Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat kuzeydoğu odası ocak ve dolap..	109
Resim 7. 12	: Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat güneydoğu odası pencereler.....	109
Resim 7. 13	: Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat kapatılan eyvan eyvan	110
Resim 7. 14	: Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat oda tavanı	110
Resim 8. 1	: Ali Kaya evi vaziyet planı.....	116
Resim 8. 2	: Ali Kaya evi batı cephesi	116
Resim 8. 3	: Ali Kaya evi doğu cephesi	117
Resim 8. 4	: Ali Kaya evi zemin kat atölye.....	117
Resim 8. 5	: Ali Kaya evi zemin kat giriş bölümü	118
Resim 8. 6	: Ali Kaya evi birinci kat giriş bölümü.....	118
Resim 8. 7	: Ali Kaya evi birinci kat.....	119
Resim 8. 8	: Ali Kaya evi birinci kat.....	119
Resim 8. 9	: Ali Kaya evi birinci kat kuzey batı odası.....	120
Resim 8. 10	: Ali Kaya evi güneybatı odası	120
Resim 8. 11	: Ali Kaya evi merdiven	121
Resim 8. 12	: Ali Kaya evi tavan arası	121
Resim 9. 1	: Ali Rıza Oktay evi vaziyet planı	127
Resim 9. 2	: Ali Rıza Oktay evi kuzey ve doğu cephesi	127
Resim 9. 3	: Ali Rıza Oktay evi batı cephesi.....	128

Resim 9. 4	: Ali Rıza Oktay evi güney cephesi.....	128
Resim 9. 5	: Ali Rıza Oktay evi doğu cephesi.....	129
Resim 9. 6	: Ali Rıza Oktay evi zemin kat.....	129
Resim 9. 7	: Ali Rıza Oktay evi birinci kata çıkan merdiven.....	130
Resim 9. 8	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat sofa.....	130
Resim 9. 9	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat sofa ve kapatılan eyvan.....	131
Resim 9. 10	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat sofa.....	131
Resim 9. 11	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat başoda	132
Resim 9. 12	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat başoda nişi.....	132
Resim 9. 13	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat başoda	133
Resim 9. 14	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat kuzeybatı odası	133
Resim 9. 15	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat güneydoğu odası yüklük	134
Resim 9. 16	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat başoda tavanı	134
Resim 9. 17	: Ali Rıza Oktay evi birinci kat tavan detayı.....	135
Resim 9. 18	: Ali Rıza Oktay evi oda kapısı	135
Resim 10. 1	: Şakir Oktay evi vaziyet planı	144
Resim 10. 2	: Şakir Oktay evi kuzey ve batı cephesi	144
Resim 10. 3	: Şakir Oktay evi kuzey cephesi çıkma	145
Resim 10. 4	: Şakir Oktay evi kuzey cephesi saçak ayrntı.....	145
Resim 10. 5	: Şakir Oktay evi zemin kat dükkân	146
Resim 10. 6	: Şakir Oktay evi bodrum kat	146
Resim 10. 7	: Şakir Oktay evi zemin kat girişi.....	147

Resim 10. 8 : Şakir Oktay evi zemin kat mutfak.....	147
Resim 10. 9 : Şakir Oktay evi zemin kat kuzeydoğu odası	148
Resim 10. 10: Şakir Oktay evi birinci kat sofa.....	148
Resim 10. 11: Şakir Oktay evi birinci kat sofa.....	149
Resim 10. 12: Şakir Oktay evi birinci kat kuzeydoğu odası	149
Resim 10. 13: Şakir Oktay evi birinci kat kuzeybatı odası	150
Resim 10. 14: Şakir Oktay evi birinci kat sofa tavanı.....	150
Resim 11. 1 : Necmi Araz evi vaziyet planı.....	155
Resim 11. 2 : Necmi Araz evi batı ve güney cephesi.....	155
Resim 11. 3 : Necmi Araz evi güney cephesi.....	156
Resim 11. 4 : Necmi Araz evi güney cephesi.....	156
Resim 11. 5 : Necmi Araz evi zemin kat.....	157
Resim 11. 6 : Necmi Araz evi giriş kapısı.....	157
Resim 11. 7 : Necmi Araz evi zemin kat.....	158
Resim 11. 8 : Necmi Araz evi zemin kat	158
Resim 11. 9 : Necmi Araz evi birinci kata çıkan merdiven.....	159
Resim 11. 10: Necmi Araz evi birinci kat sofa	159
Resim 11. 11: Necmi Araz evi birinci kat güneydoğu odası.....	160
Resim 11. 12: Necmi Araz evi birinci kat oda tavanı.....	160
Resim 11. 13: Necmi Araz evi kuzeybatı odası yüklük	161
Resim 11. 14: Necmi Araz evi kapı örneği	161
Resim 12. 1 : İdris Öztürk evi	166

Resim 12. 2 : İdris Öztürk evi doğu cephesi	166
Resim 12. 3 : İdris Öztürk evi batı cephesi	167
Resim 12. 4 : İdris Öztürk evi doğu cephesi saçak detayı.....	167
Resim 12. 5 : İdris Öztürk evi zemin kat.....	168
Resim 12. 6 : İdris Öztürk evi zemin kat.....	168
Resim 12. 7 : İdris Öztürk evi birinci kat sofa	169
Resim 12. 8 : İdris Öztürk evi birinci kat kuzeydoğu odası.....	169
Resim 12. 9 : İdris Öztürk evi birinci kat eyvan	170
Resim 12. 10 : İdris Öztürk evi sofanın içerisinden ikinci kata çıkan merdiven.....	170
Resim 12. 11 : İdris Öztürk evi ikinci kat sofa.....	171
Resim 12. 12 : İdris Öztürk evi ikinci kat sofa ve eyvan	171
Resim 12. 13 : İdris Öztürk evi ikinci kat kuzeydoğu odası	172
Resim 12. 14 : İdris Öztürk evi ikinci kat tavan.....	172
Resim 13. 1 : İdris Öztürk evi vaziyet planı	178
Resim 13. 2 : İdris Öztürk evi doğu ve kuzey cephesi	178
Resim 13. 3 : İdris Öztürk evi balkon	179
Resim 13. 4 : İdris Öztürk evi batı cephesi	179
Resim 13. 5 : İdris Öztürk evi zemin kat sokak girişi	180
Resim 13. 6 : İdris Öztürk evi birinci kat sofa	180
Resim 13. 7 : İdris Öztürk evi birinci kat kuzeydoğu odası.....	181
Resim 13. 8 : İdris Öztürk evi birinci kat güneybatı odası.....	181
Resim 13. 9 : İdris Öztürk evi ikinci kat eyvan.....	182

Resim 13. 10: İdris Öztürk evi ikinci kat sofa.....	182
Resim 13. 11: İdris Öztürk evi ikinci kat oda kapısı	183
Resim 13. 12: İdris Öztürk evi ikinci kat kuzeydoğu odası	183
Resim 13. 13: İdris Öztürk evi ikinci kat oda tavanı.....	184
Resim 13. 14: İdris Öztürk evi ikinci kat tavan detayı	184
Resim 14. 1 : Kasım Çavuş evi vaziyet planı.....	191
Resim 14. 2 : Kasım Çavuş evi doğu ve kuzey cephesi	191
Resim 14. 3 : Kasım Çavuş evi ocaklık.....	192
Resim 14. 4 : Kasım Çavuş evi güney ve batı cephesi.....	192
Resim 14. 5 : Kasım Çavuş evi tepe penceresi.....	193
Resim 14. 6 : Kasım Çavuş evi bahçe içerisinden.....	193
Resim 14. 7 : Kasım Çavuş evi zemin kat sofa	194
Resim 14. 8 : Kasım Çavuş evi zemin kat sofa	194
Resim 14. 9 : Kasım Çavuş evi birinci kat sofa	195
Resim 14. 10: Kasım Çavuş evi birinci kat eyvan.....	195
Resim 14. 11: Kasım Çavuş evi birinci kat güneydoğu odası	196
Resim 14. 12: Kasım Çavuş evi birinci kat kuzey batı odası	196
Resim 14. 13: Kasım Çavuş evi birinci kat kuzeydoğu odası tavanı	197
Resim 14. 14: Kasım Çavuş evi birinci kat kuzeydoğu odası tavan ayrıntısı	197
Resim 15 : Dış sofalı plan tipi, Muğla (Bektaş, 1996)	8
Resim 16 : İç sofalı plan tipi, İstanbul (Bektaş, 1996)	9
Resim 17 : Dış cephe (Bektaş, 1996)	11

Resim 18	: Türk evinde oda görünüşü (Günay, 1999).....	13
Resim 19	: Türk evi orta sofa, Safranbolu (Günay, 1999)	14
Resim 20	: Çift kanatlı giriş kapısı, Elmalı (Günay, 2008).	16
Resim 21	: Oda kapısı, Elmalı (Günay, 2008).	16
Resim 22	: Türk evi sedir örneği, Safranbolu (Bozkurt 2009)	17
Resim 23	: Türk Evinde Dolap ve Yüklük Örneği, Safranbolu (Bozkurt ,2009	18
Resim 24	: Türk Evinde Ocak Örneği (Sözen,1999:72)	19
Resim 25	: Türk evinde ahşap kafesli pencere örneği (Küçükerman:1995	20
Resim 26	: Türk evin tavan örneği, Elmalı (Günay, 2008)	22
Resim 27	: Ahşap çatkı arası masif ahşap dolgu, Mudurnu (Bektaş, 1996)	24
Resim 28	: Meryem Boğcan evi, ahşap çatkı arası ahşap dolgu duvar (Sapanca) .	202
Resim 29	: Çakırlar konağı, Kalemşi (Taraklı)	203
Resim 30	: Antakyalı Ali Efendi evi, Kalemşi (Geyve-Merkez)	203
Resim 31	: Emek Erdoğan evi tekne tavan örneği (Taraklı)	203
Resim 32	: 1947 yılında Geyve'nin havadan görünüşü(Geyve Belediye Arşivi) ..	206
Resim 33	: 1945 yılında Dere sokak(Geyve Belediye Arşivi)	208
Resim 34	: 1945 yılında Dere sokak(Geyve Belediye Arşivi)	209
Resim 35	: İç sofalı plan tipi, Geyve Merkez (Şaban Çakır evi)	212
Resim 36	: Dış sofalı plan tipi, Kozan köyü (Ali Rıza Oktay evi	213
Resim 37	: Ahşap çatkı arası kerpiç dolgu (Bayat köyü İdris Öztürk evi	217
Resim 38	: Cephe üzerinde süsleme örneği, Geyve-Merkez (Şaban Çakır evi)	218

ÇİZİM LİSTESİ

Çizim 1. 1	: Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat planı	38
Çizim 1. 1	: Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat planı	38
Çizim 1. 3	: Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat planı	39
Çizim 1. 4	: Antakyalı Ali Efendi evi vaziyet planı	39
Çizim 1. 5	: Antakyalı Ali Efendi evi cephe kesiti.....	40
Çizim 1. 6	: Antakyalı Ali Efendi evi giriş kapısı	40
Çizim 1. 7	: Antakyalı Ali Efendi evi pencere çizimi	41
Çizim 1. 8	: Antakyalı Ali Efendi evi kalemişi desen çizimi	41
Çizim 1. 9	: Antakyalı Ali Efendi evi giriş kapısı kilit çizimi.....	42
Çizim 1. 10	: Antakyalı Ali Efendi evi odası kapı kilidi çizimi	42
Çizim 1. 11	: Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat kuzeydoğu odası tavan çizimi.....	43
Çizim 2. 1	: Mustafa Sarı evi zemin kat planı	55
Çizim 2. 2	: Mustafa Sarı evi birinci kat planı	55
Çizim 2. 3	: Mustafa Sarı evi birinci kat planı	56
Çizim 2. 4	: Mustafa Sarı evi giriş cephesi kesiti	56
Çizim 2. 5	: Mustafa Sarı evi pencere çizimi	57
Çizim 2. 6	: Mustafa Sarı evi dolap deseni ayrıntı çizimi	57
Çizim 2. 7	: Mustafa Sarı evi birinci kat güney batı odası tavan çizimi	57
Çizim 2. 8	: Mustafa Sarı evi birinci kat oda tavan çizimi ayrıntısı.....	58
Çizim 2. 9	: Mustafa Sarı evi oda kapısı kilit çizimi	58
Çizim 3. 1	: Rıza Bey evi bodrum kat planı	66

Çizim 3. 2 : Rıza Bey evi zemin kat planı	66
Çizim 3. 3 : Rıza Bey evi zemin kat planı	67
Çizim 3. 4 : Rıza Bey evi giriş cephesi kesiti	67
Çizim 3. 5 : Rıza Bey evi pencere çizimi	68
Çizim 4. 1 : Yüzbaşı Ali evi zemin kat planı	77
Çizim 4. 2 : Yüzbaşı Ali evi zemin kat planı	77
Çizim 4. 3 : Yüzbaşı Ali evi birinci kat planı	78
Çizim 4. 4 : Yüzbaşı Ali evi birinci kat planı	78
Çizim 4. 5 : Yüzbaşı Ali evi birinci kat oda tavanı ayrıntı çizimi	80
Çizim 5. 1 : Şaban Çakır evi zemin kat planı	89
Çizim 5. 2 : Şaban Çakır evi birinci kat planı	89
Çizim 5. 3 : Şaban Çakır evi birinci kat planı	90
Çizim 5. 4 : Şaban Çakır evi eliböğünde	90
Çizim 6. 1 : Avukat Cemalettin evi bodrum kat planı.....	99
Çizim 6. 2 : Avukat Cemalettin evi zemin kat planı	99
Çizim 6. 3 : Avukat Cemalettin evi birinci kat planı.....	100
Çizim 6. 4 : Avukat Cemalettin evi giriş kapısı çizimi	100
Çizim 6. 5 : Avukat Cemalettin evi giriş kapısı çiziminden ayrıntı	100
Çizim 6. 6 : Avukat Cemalettin evi oda kapısı kilit çizimi	101
Çizim 7. 1 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi zemin kat planı	111
Çizim 7. 2 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi zemin kat planı	111
Çizim 7. 3 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat planı	112

Çizim 7.4 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat planı	112
Çizim 7.5 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi oda kapısı	113
Çizim 7.6 : Ali Rıza Tarakçıoğlu evi kapı detayı	113
Çizim 8.1 : Ali Kaya evi zemin kat planı	122
Çizim 8.2 : Ali Kaya evi birinci kat planı	123
Çizim 8.3 : Ali Kaya evi çatı katı planı	123
Çizim 9.1 : Ali Rıza Oktay evi zemin kat planı	136
Çizim 9.2 : Ali Rıza Oktay evi zemin kat planı	137
Çizim 9.3 : Ali Rıza Oktay evi birinci kat planı	138
Çizim 9.4 : Ali Rıza Oktay evi birinci kat planı	139
Çizim 9.5 : Ali Rıza Oktay evi oda tavanı ayrıntı çizimi	139
Çizim 9.6 : Ali Rıza Oktay evi oda tavanı ayrıntı çizimi	140
Çizim 9.7 : Ali Rıza Oktay evi kapı kanadı çizimi	140
Çizim 9.8 : Ali Rıza Oktay evi başoda nişi	141
Çizim 9.9 : Ali Rıza Oktay evi pencere	141
Çizim 10.1 : Şakir Oktay evi zemin kat planı	151
Çizim 10.2 : Şakir Oktay evi zemin kat planı	151
Çizim 10.3 : Şakir Oktay evi birinci kat planı	152
Çizim 10.4 : Şakir Oktay evi birinci kat planı	152
Çizim 10.5 : Şakir Oktay evi eliböğünde	153
Çizim 10.6 : Şakir Oktay evi oda kapısı kilit çizimi	153
Çizim 11.1 : Necmi Araz evi zemin kat planı	162

Çizim 11. 2 : Necmi Araz evi zemin kat planı	162
Çizim 11. 3 : Necmi Araz evi birinci kat planı	163
Çizim 11. 4 : Necmi Araz evi giriş kapısı çizimi	163
Çizim 12. 1 : İdris Öztürk evi zemin kat planı	173
Çizim 12. 2 : İdris Öztürk evi birinci kat planı	173
Çizim 12. 3 : İdris Öztürk evi birinci kat planı	174
Çizim 12. 4 : İdris Öztürk evi ikinci kat planı	174
Çizim 12. 5 : İdris Öztürk evi saçak ayrıntısı	175
Çizim 12. 6 : İdris Öztürk evi ikinci kat eyvanı	175
Çizim 13. 1 : İdris Öztürk evi zemin kat planı	185
Çizim 13. 2 : İdris Öztürk evi birinci kat planı	185
Çizim 13. 3 : İdris Öztürk evi birinci kat planı	186
Çizim 13. 4 : İdris Öztürk evi ikinci kat planı	186
Çizim 13. 5 : İdris Öztürk evi oda kapısı	187
Çizim 13. 6 : İdris Öztürk evi ikinci kat tavanı ayrıntı çizim.....	188
Çizim 14. 1 : Kasım Çavuş evi zemin kat planı	198
Çizim 14. 2 : Kasım Çavuş evi zemin kat planı	198
Çizim 14. 3 : Kasım Çavuş evi birinci kat planı	199
Çizim 14. 4 : Kasım Çavuş evi birinci kat planı	199
Çizim 14. 5 : Kasım Çavuş evi birinci kat oda tavanı çizimi.....	200
Çizim 15 : Ahşap çatkı sistem (Günay, 1999).....	25

KATALOG LİSTESİ

Katalog 1 : Antakyalı Ali Efendi Evi.....	27
Katalog 2 : Mustafa Sarı Evi.....	44
Katalog 3 : Rıza Bey Evi	59
Katalog 4 : Yüzbaşı Ali Evi	69
Katalog 5 : Şaban Çakır Evi.....	80
Katalog 6 : Avukat Cemalettin Evi.....	91
Katalog 7 : Ali Rıza Tarakçıoğlu Evi	102
Katalog 8 : Ali Kaya Evi.....	114
Katalog 9 : Alı Rıza Oktay Evi	124
Katalog 10 : Şakir Oktay Evi	142
Katalog 11 : Necmi Araz Evi.....	154
Katalog 12 : İdris Öztürk Evi.....	164
Katalog 13 : İdris Öztürk Evi.....	176
Katalog 14 : Kasım Çavuş Evi.....	188

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 : Osmanlı Konut Mimarlığı.....	26
Tablo 2 : Değerlendirme	219
Tablo 3 : Sayısal Veriler.....	221
Tablo 4 : Karşılaştırma.....	205

Tezin Başlığı: Sakarya İli Geyve İlçesi Geleneksel Konut Mimarisi	
Tezin Yazarı: Doğan KOŞAN	Danışman: Yrd. Doç.Dr. Tülin ÇORUHLU
Kabul Tarihi: 18.07.2011	Sayfa Sayısı: xvii (ön kısım) + 228 (tez)
Anabilimdalı: Sanat Tarihi	Bilim Dalı: Sanat Tarihi
<p>Geleneksel Türk evleri, Türk halkının kültürel değerleriyle oluşmuş olan canlı bir yaşam mekanıdır. Kültürel mirasımızın en değerli varlıklarıdır. Türk evi esas şeklini Anadolu da kazanmıştır. Eski Türk töreleri ve İslam dininin getirdiği esaslar evin planlanmasında ve iç mekânın düzenlenmesinde önemli etkenlerdir. Anadolu da değişik bölgelerde, farklı kültür ortamlarında ve bölgeye has yapı malzemeleri ile kendine has kimliğe sahip ev tipleri oluşmuştur.</p> <p>Geyve’de İklim ve coğrafya özelliklerinden dolayı kendine özgü mimari karaktere sahip evler yapılmıştır. Geleneksel Geyve evleri yapıldıkları dönemin kültürünü ve sosyo-ekonomik yapısını günümüze yansıtmakta, kentin görsel, tarihsel ve yaşam değerlerini artırmaktadır. Tanımlamaya çalıştığımız tarihsel, mimari ve estetik değerleri olan bu evlerin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir.</p> <p>Çalışmanın konusunu oluşturan Geyve’deki tarihi Türk evlerinin sayısı günümüzde oldukça azalmıştır. Ayakta kalmış olan konutların birçoğu kullanılmadığı için harap durumdadır. Çalışma kapsamında Geyve’nin tarihçesi, tarihi Türk evinin genel özellikleri hakkında bilgi verilmiş, Geyve evleri’nin inşasında kullanılan malzeme ve teknikler ile cephe elemanları anlatılmış. Ayrıca, evlerin adres bilgileri ve mimari özellikleri ile evlerin planları ve fotoğrafları her bir ev için ayrı düzenlenmiş olan bir katalogda toplanmıştır.</p>	
Anahtar kelimeler: Geleneksel, Konut, Malzeme, Plan, Geyve	

Title of the Thesis: Tradintional Hause Architecture in Geyve-Sakarya
Author: Doğan KOŞAN Supervisor: Assist. Prof. Dr. Tülin ÇORUHLU
Date: 18.07.2011 Nu. of pages: xvii (pre text) + 228 (main body)
Department: Art History Subfield : Art History
<p>Traditional Turkish houses are living cultural environments which are composed of Turkish people's cultural values. Turkish houses have taken their final shape in Anatolia. Old Turkish traditions and principles of Islam are considered as important factors affecting planning and internal design of the houses. In Anatolia, in different regions, unique cultural environment and unique building materials have formed houses that have authentic characteristics.</p> <p>In Geyve, due to its climate conditions and geographic qualities, houses with specific architectural character were built. The traditional Geyve Houses reflect the town's cultural and socio-economic structure at the time that houses were built and they increases visual beauty, historical and life value of the town. The houses have historical, architectural and aesthetic value and they should be kept well preserved and transferred to future generations.</p> <p>The houses that are the subject of this study have been greatly diminished today. Also many of the houses in Geyve are ruined since there is no one living in them. The first part of the study consists of Geyve's history and general characteristics of the Turkish houses. Then the materials and techniques that were used in building Geyve Houses are explained. In addition, the addresses, plans, photos of the houses are collected in a catalog in a way that reflects each house's architectural features, and in the catalog each house has been separately explained in their designated spaces.</p>
Keywords: Traditional. Dwelling, Material Plan, Geyve

GİRİŞ

Ev, insanın fizyolojik, sosyolojik, estetik ve ekonomik ihtiyaçlarını karşıladığı bir yapıdır. İnsanoğlu yüzyıllardan bu yana sürekli olarak yaşadığı fiziksel çevreyi değiştirmekte, evini de sahip olduğu çevre ve kültüre uydurmaktadır.

“Türk toplumunda ev; vatan, devlet, aile gibi kutsal bir kavramdır. Göktürk ve Uygurlar’da “ev” kelimesi ile “bark” kelimesi bugünkü Türkçe’imizdeki gibi aynı anlamda kullanılıyordu” (Karpuz, 1984:9-11). Osmanlı belgelerinde beyt, ev, hâne, menzil eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Göyünç, 2005:78).

Reha Günay’a göre Türk evi, “Türklerin tarih boyunca içinde oturdukları ev tipi olarak tanımlanabilir” (Günay, 1999:30).

Türk Evinin Tarihi

Türklerin yerleşik düzene geçtikleri Uygurlar dönemi Türk evinin en eski örnekleri hakkında bilgi vermektedir. Hoça ve Turfan harabelerinde bulunan duvar resimleri mimari tasavvuf hakkında bizi aydınlatmaktadır. Uygurların varlığını sürdürdüğü devrede egemen olan yerleşik hayat tarzı sanat ve mimarlık unsurlarının gelişmesini de beraberinde getirmiştir (Çoruhlu, 2007). İslamiyet’ten sonraki Türk konut mimarisinin gelişmesine de büyük etkilerde bulunmuştur. Uygurlarda Budacılık ve Manicilik Türk şehir (ordu) planlarına yön vermiştir (Esin, 2006).

Çin usulünden etkilenerek yapılmış olan Uygur evlerinde, ağaç bir iskelet kurulup, üzerine tuğla duvarlar inşa edilmiştir. Duvarların üzeri sıva ve bazen resimlidir. Ağaç kısımlar cila, boya ve altınla süslenmiştir. Odalar (tağ) genellikle dört köşe olmaktadır. Daire formlu örnekler de bulunur. Ocak mekânın ortasında yer alır, kubbenin tepesinde duman için bir delik açılırdı (Esin, 2006).

Evler genellikle bir avlu ya da bahçe içindedir. Bu avluya günümüz Orta Asya ülkelerinde ‘darvaza’ denilen başlı başına bir mimari düzenleme biçimi olarak ele alınmış girişlerden geçilir. Kapılar çift kanatlıydı. Evler genellikle kaplumbağa çatı denilen kıvrık çatılara sahip, etrafı duvarlarla çevrili, masif örgülü, dört köşe veya yuvarlak kemerli pencereleri olan yapıların benzeriydi. Çatılarında Çinlilerde olduğu

gibi, uçlarında hayvan biçimli çörtlenler ya da koruyucu hayvan figürleri bulunan rulo şeklinde kiremitler vardı (Cezar, 1977).

Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklu döneminde evler, derin temeller kazılarak yapılıyordu. Yapı malzemesi olarak kerpiç, tuğla ve ahşap kullanılıyordu (Altun, 1988). Evin giriş bölümü, direk gibi taşıyıcı unsurlar, kapı- pencere söveleri, kapı kanatları, oda tavan ve döşemeleri çok defa ahşaptan yapılıyordu. Evlerin önünde çoğunlukla bir avlu ya da duvar ile çevrilmiş bir bahçe bulunuyordu. Evin ana kapısından konutun başlıca bölümlerinden olan "begküm" denen sofaya geçilirdi. Mutfak da evin içerisinde yer alırdı. Bu bölüm "aşlık", "aş ocağı", "aş damı" gibi adlarla anılıyordu. Mutfak içerisinde "görünçlük" veya "sergen" denen raflar, ocak, tandır ve sedirler yer alırdı. Kadınlar buradaki sedirlerde otururdu (Azezli, 2009:13).

Türk evinin gelişerek temel özelliklere ulaştığı dönem Osmanlı İmparatorluğu dönemidir. Özellikle 17. ve 18. yüzyıllarda çok geniş coğrafyaya yayılmış, imparatorluk düzeyine ulaşmış büyük bir devletin sınırları içinde, farklı kültür gurupların da etkisiyle gelişim göstermiştir. Bitki örtüsü, topografya, iklim koşulları, üretim ilişkileri iyi değerlendirilip çözümler bulunmuştur. Bu çözümler olgunlaştırılıp "Türk Evi" tipolojisini ortaya çıkarmıştır.

Geyve'nin Tarihi Coğrafyası

Sakarya ili, Adapazarı merkez ilçesinin güneyinde, Eskişehir İstanbul karayolunun üzerinde bulunan Geyve ilçesi, Sakarya nehrinin doğu bölümüne kurulmuştur. Adapazarı merkez ilçesine 35 km uzaklıkta bulunur. İlçenin doğusu Taraklı ve Karapürçek, batısı Pamukova, kuzeyi Adapazarı (Sakarya Merkez) ve Sapanca, güneyi ise Osmaneli ve Gölpazarı ilçeleri ile sınırdır (Bayrak, 2004:73).

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Geyve'nin asıl adının Gekve olduğunu belirterek, burasının İzmit kalesini yapan İskender'in akrabasından Gekve kadın kralın koyun Çobanları için yaptığı küçük bir kale olduğunu ifade etmiştir. O kral kadının adıyla anılır iken sonradan Geyve denmiştir (Dağlı, 2008:574).

Bölgede M.Ö. VIII. yüzyıllarda Frigler, M.Ö VI. yüzyılda persler, IV. yüzyılda da Makedonya krallığı hüküm sürmüştür (Engin BEKSAÇ, 1999:31). M.Ö. 1. yüzyılda kurulan Roma İmparatorluğu ve 395 yılında kurulan Bizans İmparatorluğu da bölgede

egemenlik kurmuştur. Bu dönemden Sakarya ve Geyve bölgesinde günümüze kalan çok sayıda eser bulunmaktadır.

Anadolu Selçuklu devleti Melikşah döneminde bölgeye akınlar yapmış ve Sakarya ve havzasını ele geçirmiştir. 1097 yılında yapılan I. Haçlı seferi sonunda bölge tekrar kaybedilmiştir (Köksal, 1999:40).

Selçuklu'nun yıkılmasından sonra kurulan beyliklerden olan Osmanlı Beyliği 1326 yılında aralıksız akınlarla Bizans sınırlarını zorlamaya başlamıştır. Osman Bey zamanında Geyve, Akyazı, ve bütün Sakarya Osmanlı hakimiyeti altına alınmıştır. Bu tarihten itibaren Geyve toprakları kesintisiz olarak Türk egemenliğine geçmiş ve Türk kültürünün etkisi altında gelişmiştir.

Geyve topraklarının ele geçirilişini Âşık Paşazade (1393-1482) şöyle anlatır.

“Osman Gazi yanında yer alan güçlerle Mekece'ye varmış. Mekece savaşmadan teslim olunca, Mekece Tekfur'u ile Akhisar'a gelmiştir. Birkaç gün yürüyen Osmanlı kuvvetleri geriye dönerek Geyve'ye gelmişlerdir. Boş buldukları kaleyi ele geçiren kuvvetler, kale komutanını dairesinde basarak Geyve'yi Osmanlı topraklarına katmışlardır” (Yavuz-Saraç, 2003:79).

Sultan IV Murad (1640-1612) zamanındaki sel felaketine kadar Umur Bey yol ayrımının olduğu bölgede yaşayan halk, daha sonra Elvan Bey imaretinin olduğu bölgeye yerleşmiştir. Bu dönemde Geyve'nin durumunu en doğru biçimde Evliya Çelebi'nin (1611-1682) Seyahatnamesi'ndeki şu bilgilerden öğreniyoruz:

“Burası eski zamanlarda büyük bir şehir idi. Lâkin Sultan IV Murad Han çağında Sakarya ırmağı taşarak şehri batırmış, sonra yine imar edilmiştir. 300 evli, 1 camili, 1 hamamlı, 3 hanlıdır. 7 tane sübyan mektebi olup, evleri tahta ve kiremitle örtülüdür. Sakarya ırmağına bir ok menzili uzaklığındadır. Kiremitli büyük bir hanı olup, 20 kadar dükkânı vardır” (Dağlı -Kahraman, 2008:575).

Milli mücadele döneminde Geyve Kurtuluş Savaşı'nın düğümünün çözüldüğü yer olduğu anlaşılır. Geyve, Orta Anadolu ve milli mücadelenin merkezi olan Ankara'nın güvenliğini sağlamada en önemli nokta olmuş, isyanların Anadolu'ya yayılmasına engel olarak, Kuva-yı İnzibatiye ve daha sonra Yunanlıların yayılma ve batıda birleşik cephe oluşturması ihtimalini ortadan kaldırmıştır. Adapazarı'ndan Kadıköy'e kadar olan

bölgede Kuva-yı millîye örgütlenme ve faaliyetlerinde istinad noktası olmuştur. Geyve, Marmara denizine açılmada Ankara hükümeti için önemli bir köprü işlevi görmüş, İstanbul ve civarından Ankara'ya geçiş, haberleşme, konaklama görevi görmüştür. Mustafa Kemal Paşa, Fevzi Çakmak, Ali Fuat Paşa, Halide Edip Adivar gibi millî mücadele kahramanları bu güzergâhtan Ankara'ya ulaşmışlardır (Geyve Kaymakamlığı, 2006:27).

1954 yılında Kocaeli' ye bağlıyken Sakarya'nın il olmasıyla buraya bağlanmıştır. Bu tarihte Geyve'ye bağlı 121 köy ve 3 bucak (Taraklı, Pamukova ve Doğançay) bulunmaktadır. 19 Haziran 1987 tarihinde Pamukova ile Taraklı ilçe olmuş Geyve'den ayrılmıştır. Günümüzde ise Geyve 1 kasaba (Alifuatpaşa) 63 köyden oluşmaktadır. İlçe merkezi ile birlikte 65 yerleşim birimi vardır (Bayrak, 2004:73).

Geyve'nin yüzölçümü 780 km² denizden yüksekliği 80 metredir. En yüksek yeri Çine Taşı tepesidir. Sakarya nehri boyunca Bayat, Eşme ve Doğançay arasındaki % 20'lik kısım ova, geriye kalan % 80'i ise dağlık ve ormanlık alandır.

İlçenin nüfusu köyler dâhil 45.661'dir. Bunun %39'una tekabül eden kısmı (17.927) İlçe merkezinde, % 61'ine tekabül eden kısmı (27.734) köylerde oturmaktadır. İlçeye bağlı 63 köy ve 1 kasaba mevcuttur. Mahallelerle birlikte 130 yerleşim birimi vardır. Toplam hane sayısı 9807'dir. Bunun 4828'i köylerde 117'si kasabada 3808'i de merkezdedir.

İlçe ekonomisi % 70 tarıma dayalıdır. Toplam tarım alanı 19.922 hektardır. Bunun 4.460 hektarında sulu tarım, geri kalan 15.462 hektarlık kısmında ise kuru tarım yapılmaktadır. Üretimi yapılan başlıca ürünlerden özellikle bölge çapında bağcılık ve meyvecilik önemli bir gelirdir (Bayrak, 2004:75).

Çalışmanın Amacı

Geyve Osmanlı döneminde Bağdat yolu üzerinde bulunmaktaydı. İpek yolu olarak isimlendirilen yolun Geyve'den geçmesi, şehrin kültürel anlamda zenginlikler ortaya koymasını sağlamıştır. Şehrin kültürel zenginliği konut mimarisine de yansımıştır. Geleneksel Geyve konut mimarisi hakkında daha önce detaylı olarak çalışma yapılmamıştır. Evlerinin sadece bir tanesi tescilli durumdadır. Oysaki tescil edilmesi gereken birçok ev günümüzde yıkılma tehlikesi yaşamaktadır. Hızlı ve çarpık yapılaşma eski kent dokusunu bozarak şehrin yozlaşmasına neden olmuştur. Bu nedenle şehir

içerisinde ve köylerde çok az miktarda tarihi konut yapıları kalabilmiştir. Konutların birçoğu ekonomik ve toplumsal nedenlerden dolayı kullanılmamaktadır. Kullanılmadığı için bu kültür varlıkları yok olmaktadır. Geleneksel Türk evleri içerisinde Geyve evleri mimarlık tarihi ve sanat tarihi açısından incelemeye değer yapılar barındırdığı yapılan araştırmalar ile ortaya konulmuştur. Bu nedenle terk edilerek yıkılmaya yüz tutmuş bu yapıların planlarını çizerek, fotoğraflarla tespit çalışması yaparak, kültür değerlerimizi günümüzden geleceğe aktarılmasında kaynak olacak çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Çalışmanın Kapsamı

Geyve'deki Geleneksel konut mimarisi olarak seçilen konunun kapsamını belirlerken öncelikle alan üzerinde araştırma yapılmıştır. Araştırmalar sonucunda konunun en verimli bir şekilde aktarılmasını sağlamak için özenle seçilmiş örnekler alınmıştır. Geleneksel Geyve evleri şehir merkezi, beldesi ve köylerinden seçilen ev örnekleri ile özellikleri tek tek ele alınarak, konunun birçok yönden incelenmesine çalışılmıştır.

Yöntem ve Analiz

Çalışmada izlenen yöntem veri toplama-analiz şeklinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama; alana ait ve konuya ait olmak üzere iki şekilde yapılmıştır. Alana ait veri toplama; kaynak taraması, alan gözlemleri, fotoğraf ve çizim, yetkililerle ve ev sahipleriyle birebir görüşme, konuya göre ise; kaynak taraması, kurumlardan konuya ait bilgi ve belge toplama olarak ele alınmıştır.

Giriş bölümünde Geyve'nin tarihi, sosyo-ekonomik yapısını aktarılmıştır. Genel bir değerlendirme ile Türk evinin tanımı ve tarihi süreç içerisinde gelişimi anlatılmıştır. Birinci bölümde Türk evinin plan özellikleri, malzeme ve süsleme özelliklerine değinilmiştir. İkinci bölümde araştırma kapsamında incelenen Geyve konutlarının katalog bölümü vardır. Katalog oluşturulurken belirli yöntemler uygulanmıştır.

- Geyve merkezden altı, Alifuatpaşa beldesi, Bayat ve Kozan köyünden ikişer, Eşme ve Umurbey köylerden birer olmak üzere toplam on dört ev katalog oluşturularak incelenmiştir.
- Evlerin en eski tarihli ve dönemin özelliklerini yansıtan örneklerinin seçimine dikkat edilmiştir.

- Evlerin katalog numaraları merkez, belde ve köy sıralaması ile tarih sıralamasına göre yapılmıştır.
- Her eve resim ve çizim numarası verilmiştir.
- Evlerin isimleri bilinen en eski sahibi ile adlandırılmıştır. Evlerin sahipleri tapu kayıtlarından ya da akrabalarından öğrenilmiştir.
- Ayrıca katalogda koruma durumu, tescil durumu, teknik bilgiler, adres, yapım tarihi, kitabe, ustası, ilk ve son sahibi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.
- Plan, malzeme ve süsleme özellikleri ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde Geyve evleri kendi içinde, civar yerleşimlerle ve Türk evi ile karşılaştırılması ve değerlendirilmesi yapılmış, bu bölüm tablolarla güçlendirilmiştir. Ekler bölümünde ise sözlük kullanılarak metin içerisinde geçen terimlerin açıklaması yapılmıştır.

Kaynak Araştırması

Geleneksel Türk evleri konusunda da, bilimsel yayın, gazete haberleri, dergiler, makaleler, kitaplar v.b. materyaller bulunmaktadır. Hazırlanan bu tez çalışması kapsamında da tüm bu kaynaklar verimli bir şekilde kullanılmaya çalışılmıştır.

Tezin hazırlanmasında Sedat Hakkı Eldem'in "Türk Evi Osmanlı Dönemi", Doğan Kaban'ın "Türk Hayatlı Evi", Yusuf Çetin'in "Sakarya'da Türk Mimari Eserleri", Reha Günay'in "Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri", Cengiz Bektaş'ın "Türk Evi". Haşim Karpuz'un "Türk İslam Mesken Mimarisinde Erzurum Evleri", Metin Sözen'in "Ev ve İnsan" kitapları bu çalışmaya ışık tutmuştur. Ayrıca alanda tespit ettiğim evler konunun aydınlanmasında kullanılan birinci dereceden kaynaktır.

BÖLÜM 1. TÜRK EVİNİN PLAN ÖZELLİKLERİ

1.1. Plan Tipleri

Türk evi planı, odaların sofa etrafına dizilmesiyle oluşmaktadır. Odaların nitelikleri genellikle aynıdır. Türk Evi'nin plan tipini sınıflandıran, S.H.Eldem olmuştur. Buna göre Türk evi;

- Sofasız
- Dış sofalı
- İç sofalı
- Orta sofalı plan tipi şeklindedir (Eldem, 1968:20).

1.1.1. Sofasız plan tipi

Bu ev tipinde sofa vazifesini alt katlarda avlu görür. Üst katlarda ev, harici merdivenler ve galeriler ile avluya bağlanmıştır. Evin merkezi açık avludur. Bu sebepten dolayı bu ev tipi Irak ve Suriye bölgelerinde görülür.

En basit şekli tek hücreli ev şeklindedir. Burada ev yalnız bir göz, yani odadan oluşur. Oda sayısı arttıkça eve bir veya iki kanat ilave edilir. Diğer bir deyişle avlunun diğer yüzeyleri de evle çevrilir. Sofasız plan tipinde odalar arasındaki geçiş avludan sağlanır. Bazı örneklerinde ise bu geçişin eyvan ile yapıldığı görülür (Eldem, 1968:23).

1.1.2. Dış Sofalı Plan Tipi

Bu plan tipinde sofa açık ve direklidir. Sofa odaların dizilişlerine göre üç yüzü açık ya da iki yüzü açık olabilmektedir. Dış sofalı evlerde simetriye fazla önem verilmez, plan genellikle serbesttir. En basit şekliyle, bir oda sırası ve önündeki sofadan oluşmuştur. Bu sade plana zenginlik veren eyvan ve köşklerdir. Eyvanlar oda sıralarını kesmeye ve sofayı genişletmeye yarar, köşkler plana büyük değişiklik veren unsurlardır. Oda sıralarının L veya U şeklinde sofanın etrafında toplanmasıyla daha düzenli planlar oluşturulmuştur. Köşe sofalı planlar ise genellikle üç oda ile elde edilmiştir.

Dış sofalı evler, Türklerden önce de Anadolu'da uygulanmıştır. Horasan dolaylarında da izlerine rastlanması, Türk evindeki dış sofanın doğu kökenli olduğunu ortaya

koymaktadır. Dış sofalı evler, 16. ve 17. yüzyıllarda iklim koşullarına bağlı olmaksızın Anadolu'nun ve Rumeli'nin her kesiminde uygulanmıştır. Günümüzde Ege ve güney bölgelerimizde daha çok rastlanmaktadır (Sözen-Eruzun, 2001).

Resim 15. Dış sofalı plan tipi (Muğla)

Kaynak: Bektaş (1996)

1.1.3. İç Sofalı Plan

İç sofalı plan tiplerine, odaların dış sofa etrafında karşılıklı düzende yer almasıyla oluşan “Karnıyarık” ile geçilmektedir. İç sofa, karşılıklı gelen oda sayısının artmasıyla uzayabilmekte, merdiven boşluğu, eyvan, yan sofanın katılımıyla genişleyebilmektedir. İç sofa dış sofaya göre daha fazla korunmuş bir ortak mekân oluşturur. Bu yüzden dış sofalı plan tipleri Kuzey Anadolu’da iç sofaya dönüşmektedir (Resim 16).

Karnıyarık plan şeması, üç yanına odaların sıralanmasıyla daha sonraları yalnızca bir yanı dış yüzeye gelebilen daha kapalı bir biçim alır (Sözen-Eruzun, 2001). Sofanın bir veya iki ucunda köşk veya sekilik gibi özel mekânlar bulunmaktadır. Buraya da sedir

konularak ya da parmaklıklarla sofadan ayrılıp, biraz yükseltilerek geniş oturma alanları yaratılmaktadır.

Resim 16. İç sofalı plan tipi (İstanbul)

Kaynak: Bektaş (1996)

Bu plan tipi Türk evinin en yaygın tipidir. 18.yy da belirginleşen bu plan tipi 19. yüzyılda yaygınlaşmıştır. Bu tipi kendi arasında “yan sofalı”, “köşe sofalı” olarak sınıflanmaktadır (Eldem, 1968:90).

1.1.4.Orta Sofalı Plan

Sofanın dört yanında oda dizileri oluşmaktadır. Bu oda dizilerinin aralarında eyvan boşlukları geldiğinde, orta sofa ışık alabilecek çözüme kavuşmuştur. Eyvan sayısı birden dörde çıkabilir. Anadolu öncesi Türklere kadar uzanan haçvari orta sofa, bu tipin en gelişmiş, yaygın örneklerinden biridir.

Orta sofa biçim olarak da farklılıklar göstermektedir. Gün ışığı görmeyen kare ya da dikdörtgen sofalar, köşeleri pahlanmış sofalar, dairesel ve oval biçimde sofalar olmak üzere üç tür uygulanmıştır. (Eldem, 1968:125). Köşeleri pahlı ve haçvari sofa türleri, eski Türklerden gelmektedir. Dairesel ve oval tasarımlar daha çok batılılaşma döneminde uygulanmıştır. Bu tasarımlarla sofanın daha fazla ışık alması sağlanmıştır. Böylece batı etkili neo-klasik üslup süsleme öğeleri sofa içerisinde kolay uygulanma imkânı bulmuştur (Eyice, 1980:208-209).

Sofadaki eyvan sayısının dörde ulaşması bu plan tipinin en zengin örneğini ortaya çıkarmıştır. Sofa'nın dış etkilerinden korunmuş, derli toplu olması, odalar arasındaki açıklığın azalması bu tipin büyük kentlerde ve de İstanbul'da çok kullanılmasını sağlamıştır

Sınıflanan dört plan tipinden bazıları, ülkenin hemen her bölgesinde uygulanmasına karşılık, bazı tipler belirli bölgelerle sınırlı kalmıştır. Bazı tipler zamanla değişmiş, bazı tipler ise uzun süre tasarım özelliklerini korumuştur. Dış sofalı ev tipi Anadolu'nun güney bölgelerinde bugün de uygulandığı halde bazıları değişmiş ve yerini iç sofaya bırakmıştır. Orta sofa ise, genellikle İstanbul merkez olmak üzere Marmara Bölgesi'nde yaygınlık kazanmıştır.

1.2.Türk Evinin Cephe Özellikleri

Geleneksel Türk evinde sokak cepheleri oldukça yalın tutulmuştur. Eski örneklerde cepheler az açıklıklı ve çıkmasızdır. Çoğunlukla düz hatlar hâkimdir. Plan şemasındaki değişimle birlikte cephelerde de hareketlenme başlamış, iki ayrı çıkmalı simetrik cepheler yapılmıştır. Alaturka kremit kaplı kırma çatıda geniş saçak, cephenin en çok tercih edilen özelliğidir (Resim 17).

Evin bulunduğu arsanın durumuna göre esas kat daha fazla ışık, hava, güneş ve manzara görebilmesi için yükseltilmiştir. Bu, daha çok şehir evlerinde ve çukurda kalan evlerde görülmektedir. Eğer arazi geniş, bahçe içinde ve ferah bir alanda ise zemin kat yükseltilmemektedir.

Zemin kat çoğunlukla oturmak için kullanılmaz. Bu kat bahçe duvarları ve binayı taşıyan dikmelerden ibarettir. Evlerin direkler üzerine oturtulması rutubetten korunmak içindir. Zemin kat depo, ahır, samanlık ve taşlık olarak kullanılmaktadır. Zemin katın

duvarları kâgir ve pencere sayısı azdır. Daha sonraları zemin kat ile üst kat arasında bir ara kat yapılmıştır. Fakat bu ara kat binanın bütün alanını değil bir kısmını kapsamaktaydı. Zamanla bu ara kat da önem kazanmış ve binanın bütün alanını kapsamaya başlamıştır. Ancak yüksekliği üst kattan biraz daha alçaktır. Ara kat da bulunan odalar günlük kullanım ve kışlık odalar olarak önem kazanmıştır. Bu katın pencereleri daha küçük ve az sayıdadır. Çoğunlukla ahşap çatklıdır. 19. yüzyıldan itibaren bu ara katlar iyice önem kazanmış, yükseklikleri ve planlarıyla ana kat kadar işlev kazanmıştır. Fakat yine de en önemli kat unvanı, üst katın olmuştur. Bu yüzden evin planını ve cephe görünümünü üst kat belirler. Diğer katlar bu katı taşımak için lazım olan katlardır (Günay, 1999:30).

Resim 17. Türk evi dış cephe, Gökçüoğlu konağı (Safranbolu)

Kaynak: Günay (1999:148)

Geleneksel Türk evinin en özgün özelliği cumba ve çıkmadır. Evin tasarımında ayrıntılı birçok işlevi vardır. Cephede her oda farklı bir çıkma yapmaktadır. Böylece hem oda büyüklüklerinde çeşitlilik, hem de cephede hareketlilik elde edilir. Çıkmaların

yanlarında açılan dar pencerelerinin işlevi, sokak boyunca bir görüş sağlamaktır. Çıkmaların en önemli yararı fevkani (alt) katın geometrisini altta bahçe duvarının devamı olan ve zemin katı tanımlayan duvarla bağdaştırmalarıydı (Resim 17). Üçgen çıkmalar sayesinde üst kat hem manzara ve görüşe göre yönlendirilmekte, hem de zemin katın düzensiz geometrisi esas katta açık bir düzene dönüşmekteydi.

Türk evinde beşik ve kırma çatı en yaygın çatı tipleridir. Güneydoğu Anadolu bölgesinde çatısız damlı evler de vardır. Cepheye hareket kazandıran diğer bir öge saçaklardır. Çok yağış alan Karadeniz bölgesinde geniş saçaklar görülür. Türk evinde saçaklar, üzerindeki oymalar ve furuşlar ile daha çok süsleme özellikleri dikkat çeker.

1.3. Türk Evinde Mekân

1.3.1. Türk Evinde Oda

Türk evinden en önemli birim odadır. Her oda evli bir çift barındıracak niteliklere sahiptir. Her oda da oturulabilir, yatılabilir, yıkanılabilir, yemek yenilebilir hatta yemek pişirilebilir. Bu özellikler geleneksel yaşama biçimiyle ilgilidir. Yaşama biçimi çok uzun yıllar değişmediği için oda tasarımı da aynı kalmıştır.

Odanın düzenindeki temel ilke, insanın başka bir araçtan yararlanmadan uzanabildiği yükseklik sınırlarına kadar, tüm yatay ve düşey elemanların günlük kullanım alanı içinde yer almalarıdır.

Odaların tüm işlevleri karşılayabilen nitelikleri bulunsa bile, bir evin birden çok odadan oluşması, her birine farklı özellikler kazandırır. Örneğin sofaların etrafında sıralanırken köşeye düşen, araya düşen ya da sofanın ucunda bağımsız olarak yerini alan odaların isimleri farklıdır. Bu odalar içinde köşeye gelen ve boyutsal olarak diğerlerinden büyük olanına başoda adı verilir. Konukların ağırlandığı bu odaya, bazı yörelerde selâmlık adı da verilmektedir. Sofanın bir ucunda döşemeden yükseltilerek oluşturulmuş oda, köşk odası ya da eyvan odası olarak adlandırılır.

Türk evinde yaz ve kış odaları da bulunur. Güneş ve rüzgâra göre de evin içindeki konumları değişebilir. Açık ve serin olması istenen odalara yapı içerisinde köşede, üst katta, rüzgâr alan yerde gibi uygun yönlendirme yapılır. Bunun yanında, ince ve geçirimli malzeme ile ince duvarlar; ince, geçirimli döşemeler ve tavanlar uygulanır.

Oda kolayca serinletilebilmek için yüksek tavan ve geniş açıklıklar yapılır. Kapalı iyi korunmuş odalar ise yapının içinde, ara kat, ara oda ve benzeri şekilde yerleştirilmeye özen gösterilir. Kalın geçirimsiz malzeme kullanılmış, kolay ısıtmaya uygun boyutlandırma yapılır. Pencereleler küçültülmüş ve pencere kapakları kullanılır. İç düzenlemede de aynı amaca uygun malzeme ve teknik kullanılır.

Resim 18. Türk evinde oda görünüşü (Safranbolu)

Kaynak: Günay (1999)

1.3.2. Türk Evinde Sofa

Bir evin iç mekânın örgütlenmesinde sofa, odalar arası ilişkiyi sağlayan ve toplanmalara olanak veren ortak alandır. Odalar genelde doğrudan sofaya açılır. Sofa bir ya da iki tarafı kapalı olabildiği gibi, ortada da olabilir. Türk evini Batı evlerinden ayıran en önemli özelliklerden biri de odaların sofaya açılmasıyla, bu mekânın hareket görevi üstlenmesidir. Bu fark, kullanım bakımından da önemli bir üstünlük meydana getirmektedir. Sofanın yeri, biçimi, plan tiplerinin oluşumunda en önemli etkindir.

Resim 19. Türk evi orta sofa, Asmazlar şehir evi (Safranbolu)

Kaynak: Günay (1999:115)

Sofa ayrıca düğün, nişan, ölüm ya da başka bir nedenle yapılan toplantılar için uygun bir ortamdır. Manzaraya yönelmiş, uygun yerlerine köşk, eyvan, sekilik, taht gibi dinlenme, sohbet ve seyir olanakları sağlayan, döşmeden hafifçe yükselmiş özel köşeler oluşturulmuştur. Eyvanlar dış etkilere karşı biraz daha korunmuş oturma yerleridir. Sekilik ya da tahtlar iki veya üç yanı açık, zeminden birkaç basamak yükseltilmiş bazen de konsollar üzerine alınmış eklentilerdir. Sekiliklerin bazen etrafı kapatılarak oda haline getirildiği görülür.

Merdivenler, sofanın yerine göre dışarıda veya kat içinde uygun bir yerde yer alır. 18. yüzyıla kadar genellikle tek kollu yapılmıştır. 18. yüzyıldan önce döner ve gizli merdivenler kullanılmamaktadır. Merdivenlerin sahanlıkları oldukça dardır. Ancak 18. yüzyıldan sonra merdiven sahanlıkları genişlemiş ve planda daha büyük yer tutmuştur. Merdiven kenarları direkler ve camekânlarla kaplanmıştır. İki, üç kollu ve döner merdivenler nadir olarak ancak 19. yüzyılda bazı köşk ve konaklarda görülmektedir. Bu dönemde taşradaki evlerde üç kollu merdivenler görülmesi de merdiven sahanları genişletilerek merdivenin önemi daha çok ortaya çıkartılmıştır.

1.3.3. Mimari Detaylar

Türk evinde donatı elemanları ve mekân öğeleri altı grupta incelenmektedir. Bunlar;

- Kapı
- Sedir ve döşeme
- Dolap ve yüklükler,
- Ocaklar,
- Pencereleler,
- Tavanlar, olarak ele alınmaktadır.

1.3.3.1. Kapı

Türk evinde oda kapıları tek kanatlıdır. Kapılar sofaya bakar ve odanın içerisine açılır. Kapıyı açtığımızda önümüze bir yaşmak duvarı vardır; ya da neredeyse bir dolabın içerisine girmiş gibi açılır. Böylece, kapı açılma sesinin duyulmasından, odaya giren kişinin oda içerisini göremeyeceği sürede, oda içerisindekiler toparlanabilirdi. Oda içindeki yararlı alanın üst sınırı, kapı kuruluşunda da üst sınır olarak görülür. Üst sınırı belirleyen ve odayı yatay yönde dolaşan bu öğe, kapı kasasının üst başlığı ile ilgilidir.

Oda kapılarının genişliği 80 cm, yüksekliği ise oldukça basık olup 150 cm dir. Sofa tarafından kemer, pervaz ve taç şeklinde bir başlık kullanıldığında, kapının yüksekliği daha da artar.

Kapı kanadının oluşumunda Z kuşakla geçme ya da çakma tekniği uygulanır. Bütün tablalar, geçme olarak köşelerden çiviyle tutturulur. Daha az önemli odalarda çoğunlukla iki geniş ahşap, üç yatay kuşakla birleştirilerek kanat kurulur. Kanadın üst kenarı kapı pervazına göre düz ya da değişik biçimlerde olabilir. Önemli odaların kapı kanatları, daha küçük boydaki ahşapların bir araya getirilmesiyle kurulur. Bunlara “aynalı kanat” da denir. Ayna sayısının çoğaltılmasıyla çeşitli geometrik süs düzenleri elde edilerek özgün çözümlere ulaşılmıştır. Geçmeli ve kakmalı kanatlar evlerde az

görülür. Kapı kanatları masif, zengin bağ ve tel doku desenleri taşır. Aynalı kapılar zengin evlerde ince geçmelerle süslenir.

Resim 20. Çift kanatlı giriş kapısı, Saçlı-Karasüllü evi (Elmalı)

Kaynak: Günay (2008:198)

Resim 21. Oda kapısı, Memişoğlu bağ evi (Safranbolu)

Kaynak: Günay (1999:321)

1.3.3.2.Sedir ve Döşeme

Türk evinde alt örtü oda mekânının işlevine göre alçalır ya da yükselir. Bu durum pek az değişkendir. Zemin katlarda taş ya da topraktır. Üst katta ise ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılır. Sedirler ise genelde dolabın olduğu duvar haricindeki tüm duvarları dolaşır. 75 cm eninde 35 cm yüksekliğinde yapılmaktadır. Oturabilmeyi sağlamak için döşemenin üstü yumuşak örtü ile kaplanmaktadır. Sedir, yaslanma yerlerinde aynı boyutlarda olan arkalık yastıklar ve işlemeli örtülerle bir bütün oluşturmaktadır.

Türk evinde oturma birimi olan sedir genellikle pencere önlerine yapılmıştır. Sedirler Türk'ün oturma şekline göre tasarlanmıştır. Türkler bağdaş kurarak oturur. Oturanlar manzaraya arkaları dönük olup, oda içine bakarlar. Bu Türklerin doğaya ve manzaraya olan bağlılıklarına ters düşse de, diğer yönlerde pencerelerin olması bu açıdan bir mahsur teşkil etmemiştir. Sedir, odanın yanlarına çekilerek orta alan amaca uygun olarak boş bırakılmıştır. Bu anlayış yapı türleri ve oda boyutları değişse bile sedirin konumunu değiştirmemiştir. Yapı ahşap, taş, kerpiç veya taş karışımı olabilir ama

odanın kuruluşunda sedirin yeri asla değişmez. Sadece köy ve kent evlerinde, sedir oluşumunda bir özen farklılığı vardır. Odanın büyüklüğüne göre iki tarafında olabileceği gibi üç tarafında da olabilir.

Resim 22.Türk evi sedir örneği, (Safranbolu)

Kaynak: Bozkurt (2009)

1.3.3.3. Dolap ve Yüklükler

Türk evinde odanın oluşumunu etkileyen önemli öğelerden birisi de kapalı ve açık kullanım alanları olan dolaplardır. Ana işlevleri, odada bulunması gereken günlük araç ve gerecin korunmasıdır. Yüklük, çubukluk, kavukluk, testilik, kandillik vb. işlevlere göre isimlendirilmiştir. Eski örneklerde, dolabın kesinlikle tanımlanmış bir işlevi vardır. Bu nedenle kuruluşunda gereksiz biçimsel davranışlar ve özen yoktur. Temel amaç belirli araç ve gereci içinde bulundurmaktır. Daha sonraki örneklerde, açık alanların, değerli araç ve gereci sergilemek için düzenlenmiş boşluklara dönüştüğü görülür.

Dolaplar odanın birden fazla duvarında yer alabilir ve yükseklikleri odanın tavan yüksekliğiyle bağlantılıdır. Alçak tavanlı odalarda dolaplar tavan ve döşeme arasında tam boy olarak yer alır. Bu şekildeki dolaplar daha çok önemsiz odalarda uygulanmış

olup, fonksiyonellik ön plandadır. Dolap ve yüklükler genellikle, odanın seki altı denilen kısmında da yapılmaktadır.

Dolaplar, birer plan elemanı olarak ele alındığında, oda giriş düzenini ve odaların birbirleriyle olan bağlantılarını etkiledikleri görülür. Birbirine bitişik iki odanın dolapları, arada bir duvar olduğu halde sırt sırta düzenlenebilir ya da arada hiçbir ayırıcı olmadan sırt sırta gelen dolaplar, bir bütün olarak tasarlanabilir.

Resim 23. Türk Evinde Dolap ve Yüklük Örneği (Safranbolu)

Kaynak: Bozkurt (2009)

Türk evinde oda her türlü ihtiyacı karşılayabilen bir mekânı oluşturmaktadır. Bu yüzden yatma, yemek yeme gibi işlerde kullanılan eşyalar dolaplar içerisine yerleştirilirdi. Yıkama işlevi içinse dolapların içinde yapılmış özel gusülhaneler bulunmaktadır. Gusülhane ya ocağın yakınındaki dolaba ya da yan odanın ocağına yakın yapılarak içerisinin sıcak tutulması sağlanmaktadır. Sadece oturulacak ve su kabı koyulacak boyutlardadır. Diğer bir pratik çözüm ise; Türk Evine özgü dolaplarda uygulanan

dönme dolaptır. Harem ve selamlığın duvarına dik olarak yerleştirilen bu dolap bir eksen üzerinde dönerek haremdeki kadının görülmeden selamlıktaki erkeklere bir şeyler sunmasını sağlar.

1.3.3.5.Ocaklar

Anadolu'daki geleneksel Türk evinde, odanın kuruluşunda, diğer yapı öğelerinin tersine çıkıntı yapan tek öğe ocaktır. Çoğunlukla yapı kuruluşunun elverdiği durumlarda, çok kalın duvarlar içinde çözümlenerek bu sorun giderilmiştir.

Resim 24. Türk Evinde Ocak Örneği

Kaynak: Sözen (1999:72)

Türk evlerinde ocak, oda düzenine ve işlevine göre şekillenmiştir. Odanın ısıtılması ve gerektiğinde yemeğin pişirilmesi amacıyla duvar içine tuğladan yapılmış, yarım daire şeklinde bir yapıdır. Üzerinde dumanı çekmek için bir külahı vardır. Buna “ocak yaşmağı” veya “davlumbaz” da denir. Ateşliklerin yerden yüksekliği 25-30 cm kadardır. Ateşliklerin içinde büyük boyutlu ağaç kütükler yakılmadığından ateş yeri genelde 1m genişliğindedir. Anadolu'nun eski evlerinde daha geniş gövdeli ocaklar kullanılırken, bu dar ağızlı ocaklar daha çok XVIII. yüzyıldan sonra kullanılmıştır.

18. yüzyıldan itibaren ocaklar yükükler arasına alınmıştır. Ocağın yüküklerin arasına alınmasında ki amaç, yüküğün içinde bulunan gusulhanenin sıcak tutulması, havlu veya peşkirin daha çabuk kuruması içindir.

1.3.3.6.Pencereler

Pencereler, oturanın ve ayakta duran insanın görüşünü kesmeyecek biçimde tasarlanmıştır. Genellikle sürmelidir ve ½ oranındadır. Alt yarı bölüm yukarıya sürülür. Kimi kez, bütün pencerelerin üstündeki sağır duvarın içinde kaybolacak biçimde yukarıya sürüldüğü de olur. Kanatlı pencereler de sıklıkla görülür.

Pencere yapılırken çocuklar ve büyükler de düşünölmüştür. Pencere, dışarıda ne görölmek isteniyorsa orayı görömek üzere açılmıştır. Dışta görölmek istenmeyen yerde pencere açılmaz. Bu nedenle bazı odaların bir cephesi tamamen sağır kalabilir. Odaların çıkma yanlarına sokağı derinlemesine görebilecek şekilde pencereler yerleştirilir. Pencereler dıştaki görünüme göre değil, içteki yaşama göre açılır.

Resim 25. Türk evinde ahşap kafesli pencere örneğı (Bursa)

Kaynak: Küçükerman (1995:119)

Yapıların alt katındaki koruma çözümlerinin ortaya çıkardığı kapalılığa karşı, üst katlarda çok sayıda ve büyük boyutlarda pencere düzenlenmiştir. Üst kattaki ortak mekânların ve odanın görüşü ve ışığı arttırılmış, çevreyle ilişkiler yaygınlaştırılmıştır. Türk evinde üst kat pencereleri bu gerekçe ile en iyi görüşü ve en iyi ışığı sağlayacak yorumlara ve biçime ulaştırılır. Tepe pencereleri dışındaki oda pencereleri, yaklaşık 80 cm genişliğinde ve 120-150 cm yüksekliğindedir. Geç dönemlerde ve daha çok büyük evlerde, bu ölçüler maksimum 100 cm genişlik ve 200 cm yüksekliğe kadar artar.

Anadolu'daki Türk evinde, odaları oluşturan çevrenin bir diğer ögesi tepe penceresidir. Tepe pencereleri insan elinin yetişemeyeceği yükseklikten başlamaktadır. Odaların içerisindeki pencereler ne kadar yalınsa, tepe pencereleri de buna zıt olarak süslü ve özenlidir. Tepe pencereleri açılmaz. Renkli camları ve desenleriyle simgesel bir görünüm vermektedir.

1.3.3.7.Tavanlar

Türk evinde en fazla özen gösterilen yerlerden biri de tavanlardır. Tavanlar daima ahşap kirişleme üzerine tahta kaplama olarak yapılır. Elde edilmek istenen desen, ince çubuklar ile yapılırdı. En basit tavanlar bile pasalıdır. Tavanlar ince bir bordür ve pasalı veya şişli orta kısımdan ibarettir. Tavanların oluşumunda belirli teknikler uygulanmıştır

Küçük tahtaların bir araya getirilmesiyle oluşturulan tekniğe künde kari tekniği de denilmektedir. Ahşap parçalar birbirine bağlanırken, çivi veya tutkal kullanmak yerine oluklu ahşap kirişler iç içe geçirilerek bağlanır. Parçalar birbirine geçme olduğundan, ileride ayrılmamaları için alt yüzeylerinde ahşap bir iskelet bulunur.

Çıtakari tekniğinde ise desen, ince çıtalar ve bordür tahtaları gibi ahşap parçalar ile yapılır. Düz olan ana zemin üzerine süslemeyi oluşturacak parçalar ("S" ve "C" kıvrımları veya çıtalar) çakılır ya da yapıştırılır. Bu çıtaların kalınlıkları 1,5 cm kadardır. Çıta kenarlarına profil ya da kordon açılmış olabilir. Bu tekniğe "Çubuklu" ya da "Şişhane" de denilmektedir.

Oyma tekniği ile yapılan tavanlar ise, Ahşap yüzeyin üzerine derin oyma tekniği ile motifler oluşturulur. Böylece alttan bakıldığında tek yüzey etkisi yaratan bir ahşap tavan oluşmuş olur.

Ahşap üzeri boyama tekniğinde aşı boyası kullanılarak çeşitli renklerde rozetler, nar çiçekleri gibi çeşitli motifler işlenmektedir. Bu teknik tavan dışında pencere, dolap kapakları ve kirişlerde de uygulanmaktadır. Renkler genelde sarı, kırmızı, lacivert, beyaz ve altın varaklıdır. Kalem işi tekniği ise “Ahşabın üzerine önce kaynamış bezir yağı (Osmanlı beziri), İngiliz beziri, üstübeç (istidaç) ile hazırlanan macun sürülerek ahşabın yüzeyi düzgün hale getirilir. Düzgün hale getirilen yüzeyin üzerindeki motifler, kırmızı aşı boylarıyla renklendirilir. Boyların uzun süre dayanabilmesi için içlerine yumurta akı katılır, yapıştırıcı olarak da tutkal veya kitre zamkı kullanılır (Nemlioğlu, 1995).

Resim 26. Türk evin tavan örneği, Saçlı-Karasüllü evi (Elmalı)

Kaynak: Günay (2008:189)

1.4.Türk Evinde Kullanılan Malzeme ve Uygulanan Teknikler

Türk konut mimarisinde kullanılan yapı malzemeleri yöreye göre değişiklik gösterir. Taş malzeme çoğunlukla temel ve zemin kat duvarında kullanılır. Taşıyıcı olarak genelde Karadeniz ve Batı Anadolu’da ahşap, Orta ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kesme taş ve kerpiç, Akdeniz bölgesinde de ahşap hatıllı moloz taş daha sık kullanılır. Dolgu malzemesi taş, kerpiç, tuğla ve ahşap olabilir (Resim 18-19). Bağlayıcı olarak ahşap, çamur ve kireç harcı geleneksel yapı malzemesi olarak kullanılır. Genellikle rutubetli ve rüzgârlı kıyılarda dış yüzey ahşapla kaplanır, diğer yöreler de ise harçla

sıvanır. Çatı örtüsü olarak oluklu kiremit sıklıkla kullanılırdı. Ormanlık yörelerde ahşap, az kurak yörelerde düz toprak dam, ince yatak taşının doğal olarak çıkarıldığı yerlerde taş kaplamadır.

AHŞAP; Türk Evi'nde en çok kullanılan malzemedir. Türk Evi'nin tipolojisi de ahşabın bolca bulunduğu yerlerde gelişmiştir. Başlıca taşıyıcı malzemesini oluşturur. Bunun yanında pencere, kapı, tavan, merdivenler, süsleme gibi evi oluşturan birçok birimde ahşap malzeme kullanılmaktadır. Çok yağış alan Bolu, Kastamonu, Rize, Trabzon gibi ormanlık bölgelerde tamamen ahşap malzeme kullanılarak yapılmış evlerde vardır.

Ahşap yapı malzemesi yörelere göre değişik ağaçlardan, değişik boyutta, kesitle ve teknikle hazırlanmıştır. Karadeniz kıyılarında kestane, çatkıda en güvenilir ağaçtır. Batı ve Kuzey Anadolu'da meşe, sarıçam, Akdeniz ve Toroslar'da sedir, selvi ve ardıç çatkı için tercih edilen ağaç türleridir. Bina içlerinde çam türleri kullanılır (Günay, 1999:43).

Ahşabın kolay işlenebilir olması, hafif oluşu, detay çeşitlenmesine olanak tanınması, esneklik özelliği, özellikle yatay yüklere karşı önlemlerin daha kolay alınabilmesi gibi özellikleriyle, deprem kuşağında yer alan Anadolu'nun sürekli kullanılan malzemesi olmuştur.

KERPIÇ; Orta Anadolu'da ahşap ve taş az bulunduğu için, kerpiç ana yapı malzemesi olarak yerini almıştır. Genellikle temel duvarı taş örülüdür. Temel üstü duvarları ise kerpiçtir. Kerpiç daha çok dolgu malzemesi olarak kullanılmıştır. Ahşap hatıllı, ahşap dikmeli kerpiç yapı yöntemi de çok kullanılanıdır (Bektaş 1996:28). Toprak ve saman karışımı olarak hazırlanan bu malzeme, 65 santimetre ile 75 santimetre arasında değişen kalınlığı ile çok iyi yalıtım sağlar. Ayrıca yangına karşı dayanıklı bir malzemedir. Kolay bulunabilen bir malzeme olması, maliyetinin ve işçiliğinin kolay olması çok kullanılan malzeme olmasını sağlamıştır.

TAŞ; Ahşabın az olduğu yerlerde Güneydoğu Anadolu bölgesinde yapı malzemesi olarak kullanıldığını görüyoruz. Ahşap hatıllar arasına dolgu malzemesi olarak taş (Bodrum, Nevşehir, Kayseri, Erzurum, Mardin) kullanılmaktadır.

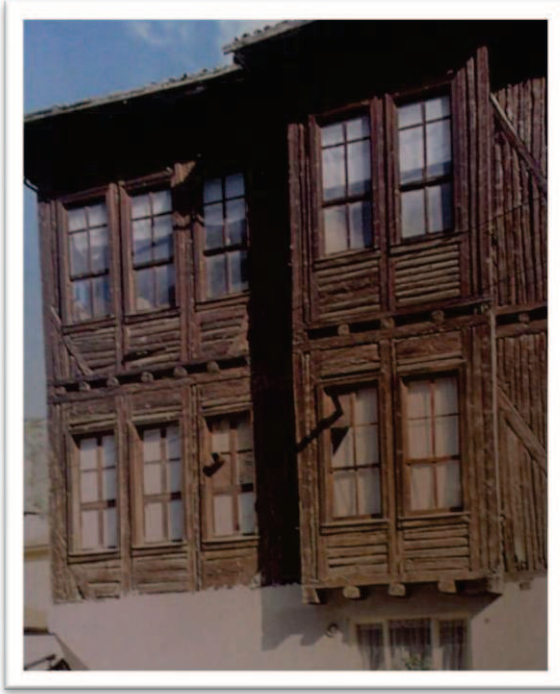
Türk evinde ana yapı malzemesi ahşap, yapı yöntemi olarak ahşap çatkı seçilir (Resim 18-19). Bu yöntem bir geleneğin devamı olduğu kadar, Anadolu ve Rumeli

ormanlık bitki örtüsüne uygun olduğu gibi, bölgenin deprem alanı olmasından dolayı da yararlıdır.

Zemin kat duvarı genelde moloz taş yığmadır. Ancak her zaman ahşap hatıllı olup, bazen de payandalar ile desteklenmiş kalın yığma duvarlar görülür. Duvar kalınlıkları 60-80 cm kadardır. Ahşap hatıllar 1.00-1.50 metre aralıklar ile konmuştur. Hatıllar dayama merdivene benzer. Kısa yöndeki bağlayıcı elemanlar geçme ve çivileme ile yapılmış, uzun boyları tutturulmuştur. Duvar dış yüzeyi genellikle derzlenmiştir. Sıva ender görülür. Bazı yörelerde taş derzler arasında tuğla ve kiremit kırıkları da görülür.

Resim 18. Ahşap çatkı arası ahşap dolgu, (Mudurnu)

Kaynak: Bektaş (1996:45)

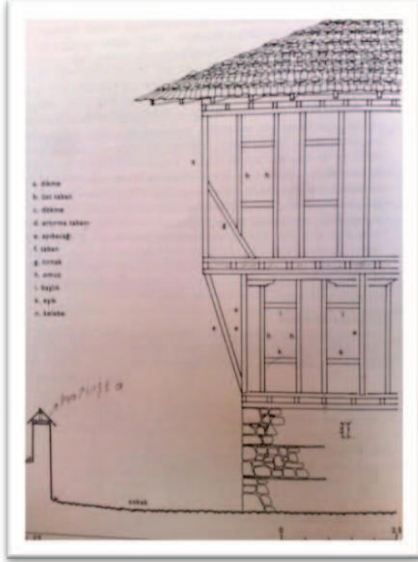
Zemin kat duvarı genelde penceresiz olduğundan dayanıklılığı fazladır. Çaktı sistem taştan bir zemin kata oturduğu gibi bazen sokaktan yarım metre yüksek bir kaide duvarı üzerinden de başlayabilir. Böylece zemin kat toprağın rutubetini önleyen alçak bir bodrum oluşur.

Üst katlarda ise, özellikle üç cephesi alt katın devamı olan yığma duvarla kaplıdır. Üst katta çıkmalar furuş, eliböğründe gibi çeşitli adlarla anılan payandalarla alttaki duvara bağlanmaktadır.

İç duvarda çatkđ dolgusu olarak daha çok, kolay ve ucuz elde edilebilen, ayrıca ısı yalıtımı sağlayan kerpiç kullanılmış, dış yzeyde sıvanmaya başlanmıştır. Kerpiç dolgu duvarlar önce çamur harçla sıvanır sonra da kireçle boyanırdı.

Ahşap çatkđ çok beğenilen bir sistem olmalıdır ki yzyıllar boyunca devam etmiş, gelişmiş ve sanat akımlarına da kolaylıkla cevap verebilmiştir. Barok döneminde eğri çizgiler, eğri yzeyler bağdadi yöntemle en uygun şekilde işlenmiştir. Barok döneminin etkisi ile sofa Türk evinde oval bir görünüm kazanmıştır. Neo-Klasik dönemde yarım gömme sütunlar, uğgen alınlıklar, daire ve düz kemerler, iri silmeler ahşap evlerde kolaylıkla uygulanma fırsatı bulmuştur (Eyice, 1979:172).

Çizim 15. Ahşap çatkđ sistem

Kaynak: Günay (1999:302)

Tablo 1. Osmanlı Konut Mimarlığı

Yapım tekniği		Tipik özellikleri	Tarihsel gelişimi	Coğrafi dağılımı	
Ahşap çatı	Kerpiç dolgu		Türk evi özelliklerini belirleyen tip Giderek Batı etkisine girip 20. yüzyıla kadar devam ediyor	Çoğunlukla kıyılara yakın iç bölgeler merkezi yönetimin hâkim olduğu bölgeler	
	Bağdadî	İki yüzü sıvalı			
		Dış yüzü ahşap kaplı			
	Tuğla dolgu				
	Taş dolgu				
Sepet örgü, toprak dolgu					
Kâgir	Kesme taş veya kaplama		Kuzey Suriye etkili	Kapadokya, Güneydoğu Anadolu, Suriye, Kuzey Mısır	
	Moloz veya yontma taş	Harçlı	Düz damlı veya kırma çatılı, kübik	Eski Akdeniz, Ege ve sonraları Batı etkili	
			Ahşap cumbalı		
			Düz damlı, ahşap hatıllı	Yöresel	Doğu Anadolu
	Moloz taş	Kuru duvar, sık ahşap hatıllı	Evin yarısı ahşap, pedavra çatılı	Yöresel	Toroslar
Tuğla	Ahşap döşemeli demirden giriş, konsol ve direkli	Alınlıklı, cumbalı balkonlu	Neo-klasik Avrupa etkili		
Kerpiç	Ahşap hatılla takviye edilen yığma kerpiç- tuğla duvarlı		Çoğunlukla tek katlı Düz toprak damlı	Tarihöncesi çağlardan süregelen bir gelenek	Çoğunlukla iç ve ormansız, taşsız bölgeler
Yığma ahşap	Yuvarlak veya biçimsel ağaçtan, üst üste bindirme ve geçme tekniğiyle yapılmış ahşap duvarlı		Birleşen uçlar çıkıntılı Beşik çatılı, pedavra kaplı	Eski bir gelenek	Ormanlık ve dağlık bölgeler

Kaynak: Günay (1999:21)

BÖLÜM 2. GEYVE KONUTLARI (KATALOG)

Katalog 1: Antakyalı Ali Efendi Evi

RESİM NO: 1. 1-15		ÇİZİM NO: 1. 1-10		DÜZENLEME TARİHİ: 01.04.2011		
YAPININ ADI: Antakyalı Ali Efendi Evi		ADRES: Gazi Süleyman Paşa Mahallesi Ağa Sokak No:52 Geyve/Merkez		İLK SAHİBİ: Antakyalı Ali Efendi		
YAPIM TARİHİ: 19. yy. başı		KİTABE:		SON SAHİBİ: Abdullah Erçelik		
TAPU:		ADA: 7	PARSEL:1-2-3	CİLT NO: 3	SIRA NO:	SAYFA NO: 273
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEM E	
İYİ			√			
ORTA	√	√		√	√	
KÖTÜ						
TEKNİK BİLGİLER	SU		ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT	
	Mevcut		Mevcut	Mevcut	12x8 m	
ORJİNAL KULLANIM: Konut- Askeri karargâh			BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut		ÖNERİLEN KULLANIM: Konut	
TESCİL DURUMU: 11.07.203 tarihinde Koruma Kurulu tarafından tescil edilmiştir.						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç- Ahşap	KAPLAMA: Balçık-Ahşap	Ahşap Çatki	YER: Tavan-Duvar Kapı	MALZEME: Ahşap- Boya	TEKNİK: Çitakari- Kalemişi Oyma
						
TANIM						
<p>Dış Tanım: Doğu ve kuzey cephesi sokağa bakan evin girişi kuzey yönündedir. Kuzey, doğu ve batı cephesi bahçe duvarı ile çevrelenmiş evin giriş cephesi bahçe duvarının iki metre gerisinde yer alır. Tüm cephelerde zemin kat ve birinci kat aynı doğrultuda yükselir. Kuzey cephesinin zemin katında üç, birinci katta ise beş adet pencere (100x180 cm) vardır (Resim 1.2). Üç basamak yükseltilmiş giriş bölümü, çift kemerli bir geçiş ile sağlanmaktadır. Bu bölüm evin girişinde bir eyvan oluşturmaktadır. Bahçe girişi ve evin girişi aynı eksen üzerindedir. Giriş kapısı (123x248 cm) cephenin 90 cm. gerisindedir. Çift kanatlı giriş kapısının iki yanında iki adet pencere (70x120 cm) vardır (Resim 1.5). Cephe üzerinde pencere aralarına ahşap dikme yerleştirilmiştir (Çizim 1.5). Batı cephesinde iki kat boyunca yükselen ıslak mekânlar</p>						

Katalog 1. Devam

(banyo-tuvalet) çıkma yapmıştır. Islak mekânların solunda yan yana sıralanmış iki adet pencere vardır (Resim 1.2). Güney cephesinde birinci ve ikinci katta beşer adet pencere (85x180 cm) sıralanmıştır. Doğu cephesinin zemin katının solunda bahçeye açılan kapı, sağında iki adet pencere vardır. Birinci katta altı pencere bulunur.

İç Tanım: Evin çift kanatlı giriş kapısı taşlık mekâna, bu mekânın solundaki kapı ise odaya açılır. Taşlık mekânından sofaya giriş ikinci bir kapıdan yapılır (Resim 1.8). Zemin kat iç sofalıdır (Çizim 1.1-2). Girişin sağındaki ahşap merdiven on altı dönen basamak ile birinci kata çıkar (Resim 1.13). Merdiven altında kalan kapı buradaki ıslak mekânlara açılır (Resim 1,6). Girişin solunda ise yan yana iki oda sıralanır. Oda kapıları (90x290 cm) sofaya açılır. Birinci oda kış odasıdır. Oda içerisinde, doğu duvarının ortasında ocak ve iki yanında gömme dolap bulunur. 60 cm. derinlikte olan dolap ve ocak odanın kuzey duvarının tamamını kaplar (Resim 1.7). Yaz odası olan ikinci odanın doğu duvarında yer alan kapı bahçeye açılır.

Birinci kata çıkan merdivenler sofaya açılan kapı ile son bulur. Birinci kat köşe sofalı ve üç odalıdır (Çizim1.3). Oda kapıları sofaya bakar (Resim 1.9-10). Sofanın güneyindeki oda içerisinde yer alan diğer bir kapı ile banyoya geçilir. Sofanın güneyindeki kapı ise ıslak mekânlara açılır. Bu kattaki diğer odalar sofanın doğusunda yer alır. Odaların içerisinde ocak ve yüklük bulunmaz.

Malzeme ve Teknik: Ev subasman seviyesine kadar moloz taş duvar ile örülmüştür. Taş temel üzerine ahşap çatki tekniği uygulanmıştır. Cephe ve iç duvarlarda kerpiç dolgu, üzeri ahşap kaplamadır. Ahşap kaplamanın üzeri saman karışımı çamur (balçık) ile sıvanmış ve kireç ile boyanmıştır. Kıрма çatılı olan ev alaturka kiremit ile kaplanmıştır (Çizim 1.4). Çıkma yapan ıslak mekânlar normal çatı eğiminde kalır. Giriş cephesi üzerindeki saçaklara oyma tekniği ile yapılan furuşlar yerleştirilmiştir. Zemin kat ve birinci katta duvarlar 17 cm kalınlığındadır. Evin köşeleri ve pencere araları ahşap dikmeler ile dikey bir şekilde bölünmüştür. Katlar arası da ahşap kat silmeleri ile yatay olarak bölünmüştür. Pencereler giriş cephesi üzerinde düşey sürmeli, iki yatay bir dikey kayıtlı ve üçgen alınlıklıdır (Çizim 1.7). Diğer cephelerdeki pencereler de aynı teknikle yapılmış fakat üçgen alınlık kullanılmamıştır. Kapılar geçme ve çakma yöntemi ile yapılmış olup üzeri tablalıdır. Tablalar ise oymalar ile şekillendirilmiştir. Tavanlar ve zemin ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Birinci kattaki tavanlarda ahşap kaplamanın üzeri çıtalarla hareketlendirilmiştir. Çıtaların dış yüzeyleri altın yaldız boya, zemin krem renkli yağlı boya ile boyanmıştır (Resim 1.14). Birinci katta sofa ve kuzeydoğu odasının duvarlarında sıva üzerine kalıp kullanılarak yapılan kalemişi bezemeler vardır (Çizim 1.8) Merdivenler torna tekniği ile ahşap malzemeden yapılmıştır (Resim 1.13)

Süsleme: Süsleme açısından baktığımızda ilk gözümüze çarpan çift kanatlı giriş kapısıdır. Aynalı ahşap kapının üzeri etrafı kademeli silmeler ile çevrelenmiş altı tablaya bölünmüş olup, ortadaki tablaların göbeğine birer kabara yerleştirilmiştir. Kapının üzeri üçgen alınlıkla sonuçlandırılmıştır (Resim 1.5, Çizim 1.6). Cephede yatay ve dikey yerleştirilen ahşap dikmeler vardır. Kaide kısımları kademeli bir şekilde daralan ahşap dikmelerin üzeri yivlidir. (Resim 1.4). Saçaklardaki furuşlarda aşağı dönmüş tepelik rumi şeklindeki motiflerin kolları ikiye ayrılarak damla motifi oluşturacak şekilde birleşmiştir (Resim 1.4).

Evin en dikkat çekici süsleme öğesi birinci kattaki sofada ve kuzeydoğu köşesindeki odada yer alan kalemişidir. Neo-klasik üslupla yapılmıştır. Sofanın batı ve güney duvarlarında bir, doğu duvarında ise iki pano halinde yer alan kalem işi süslemelerde kırmızı, sarı, mavi, yeşil ve mor renkler kullanılmıştır. Duvarlar tavana yakın kısımda altın yaldız ile çevrelenmiştir.

Katalog 1. Devam

Çerçevelerin duvar ortasına ve köşelere denk gelen kısımları burma şeklinde sonlandırılmış, ortalarına çiçek motifleri yerleştirilmiştir. Beyaz ve mavi zemin üzerine kırmızı konturlarla çevrelenen şeritlerin ortalarında kıvrık dal ve natüralist bitki motiflerinden meydana gelen madalyanlar, köşelerinde ise aynı karakterde bitkilerin oluşturduğu çeyrek madalyon motiflerinden meydana gelen bir kompozisyon bulunmaktadır. Köşelerdeki çeyrek madalyonlar içerisinde lale ve üç yapraklı yonca motifleri bulunur. Şekiller geçmeler yaparak köşelerde çiçeklerinde yer aldığı kartuşları oluşturur (Çizim 1.8). Sofanın batı ve kuzey duvarlarında yer alan pencerelerin etrafı da kalem işi konturlarla alan çevrelenerek panolarla uyumlu hale getirilmiştir (Resim 1.11). Sofanın doğu yönünde yer odalardan güneydoğu odası tamamen yenilenmiş olup duvarlarındaki kalem işi süslemeler de kireç ile kapatılmıştır. Kuzeydoğu yer alan odada ise tavan ve duvar süslemeleri özgün halini korumuştur. Odadaki kalem işi süslemeler tavana yakın yerde üzerinde rokoko tarzı bitkilerin oluşturduğu dalgalı bir kuşak ile çevrelenmektedir. Duvar yüzeyleri ise kademeli konturla çevrelenen panolar yerleştirilmiştir. Kare panoların ortaları krem rengi zemin üzerine mor renkler ile sonsuzluk görünümü vermiştir. Eksene göre kaydırılmış haç çiçeği motifleri yerleştirilmiştir. Köşelerde ise geometrik şekiller içerisine yerleştirilmiş rumi ve palmet motifleri yer almaktadır. Bu motifler elips biçimli formlarla birbirine bağlanmıştır. Elipslerin içi sarı zemin üzerine ebruyu hatırlatan süslemeler ile doldurulmuştur. Duvarların alt kısımları ahşap bir pervaz ile sınırlandırılmış olup iç kısımları sarı ve krem rengi boyalar ile yalancı mermer görünümü verilmiştir (Resim 1.12).

Kalem işi süslemelerin olduğu sofa ve kuzeybatı odasının tavanları çitakari tekniği ile süslenmiştir. Tavan göbeğinde yedi köşeli yıldız motifinin etrafında gelişen sekiz köşeli yıldız motifleri ve bunların aralarına yerleştirilmiş uçları sivriltilmiş dört yön motiflerinin oluşturduğu bir kompozisyon ile kaplanmıştır (Resim 1.15).

Giriş eyvanındaki pencere korkuluğu iki sıra halinde “C” ve “S” kıvrımlarla oluşturulmuştur. Parçalanmış doğru metal parçaların arası simetrik olarak uygulanmış uzun “S” helezonun üzerini ve altını kıvrımlı içten dışa çıkan ve içerde birleşen küçük helezonlar yerleştirilmiştir. Her bölme birbirine simetrik tekrardan oluşur (Resim 1.5). Ahşap merdiven korkulukları boğumlu şekilde yapılmıştır (Resim 1.13). Pirinçten yapılmış kapı kollarının ortaları burmalı olup uçları bitki motifleri ile sonuçlanmıştır. Kapı arkasında yer alan kilit sisteminin alt ve üst uçları palmet şeklindedir (Çizim 1.9-10).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin batı cephesinin birinci katındaki pencereler kapatılmıştır (Resim 1.11). Doğu cephesinde ise ev ile bitişik müştemilat ve garaj eklenmiştir. Garağa giriş kuzey cephesinden yapılır. Müştemilata giriş evin içerisindeki bahçeye açılan kapıdan sağlanmıştır. Eve eklenen müştemilat ile birlikte doğu cephesinin zemin katındaki pencereler kapatılmıştır. Çatıdaki bozulmalar sac malzeme ile korunması sağlanmıştır (Resim 1.3). Ev askeri karargah binası olarak da kullanılmıştır.

Resim 1. 1. Antakyalı Ali Efendi evi vaziyet planı

Resim 1. 2. Antakyalı Ali Efendi evi kuzey ve batı cephesi

Resim 1. 3. Antakyalı Ali Efendi evi kuzey ve doğu cephesi

Resim 1. 4. Antakyalı Ali Efendi evi kuzey cephesi saçağı

Resim 1. 5. Antakyalı Ali Efendi evi çift kanatlı giriş kapısı

Resim 1. 6. Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat

Resim 1. 7. Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat odası

Resim 1. 8. Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat sofa

Resim 1. 9. Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat sofa

Resim 1. 10. Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat sofa

Resim 1. 11. Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat sofa

Resim 1. 12. Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat oda

Resim 1. 13. Antakyalı Ali Efendi evi merdiven

Resim 1. 14. Antakyalı Ali Efendi evi tavan örnekleri

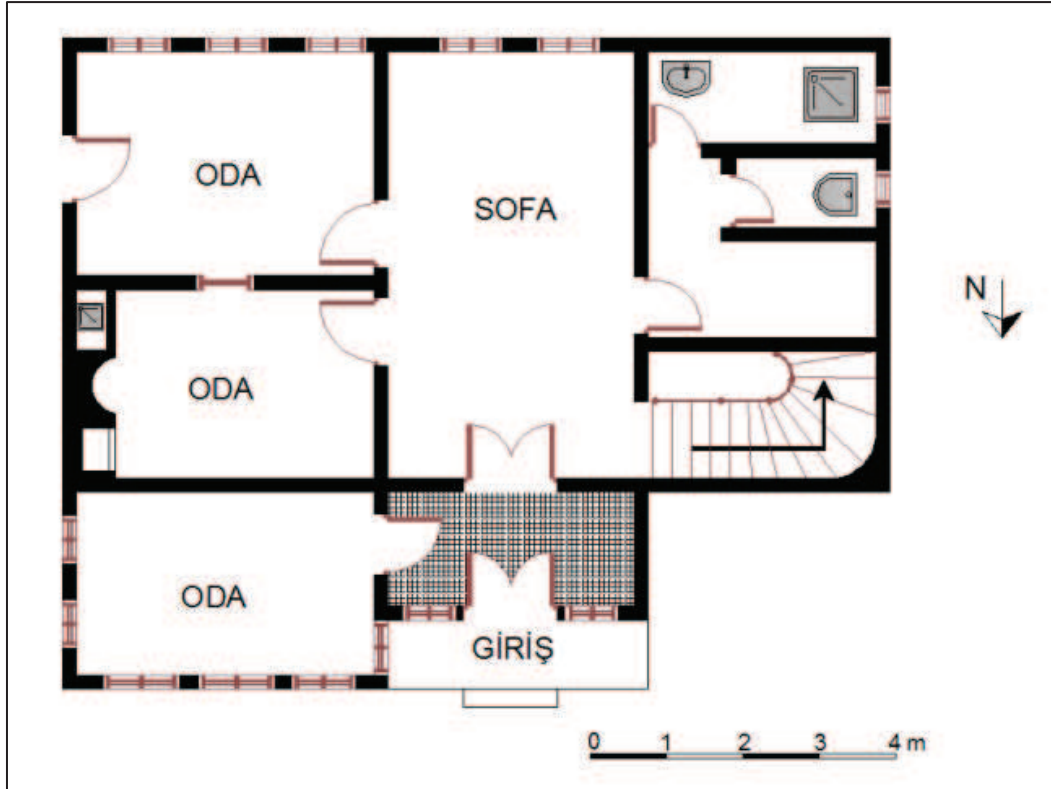
Resim 1. 15. Antakyalı Ali Efendi evi süsleme ayrıntısı

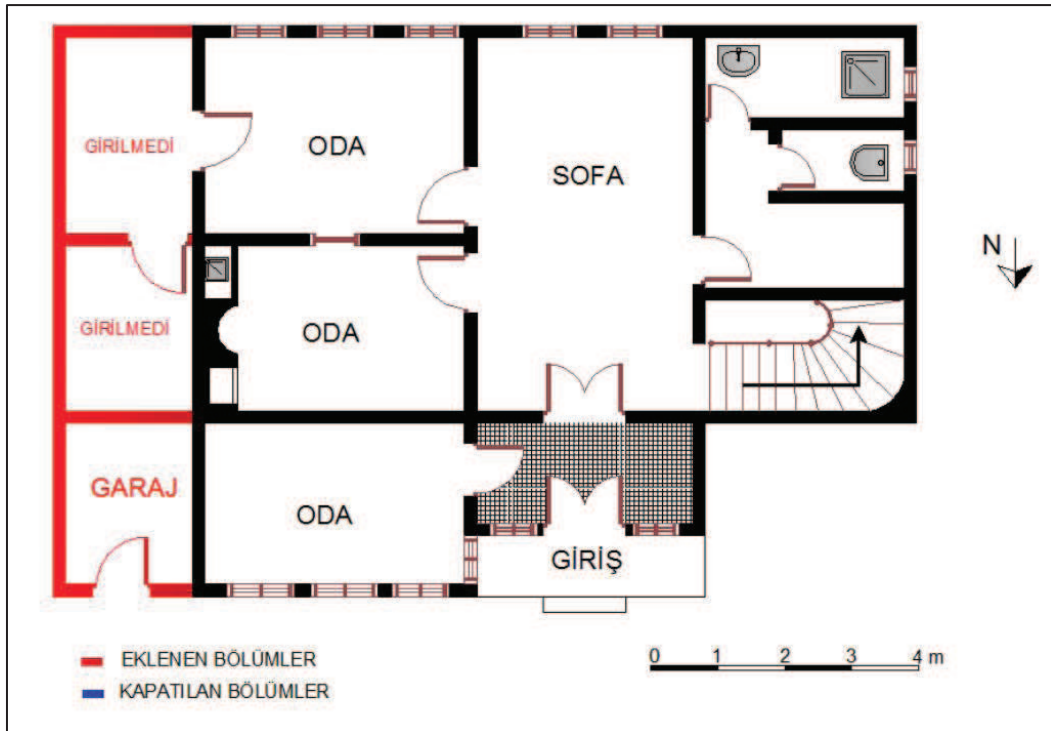
Resim 1. 16. Antakyalı Ali Efendi evi kilit örnekleri

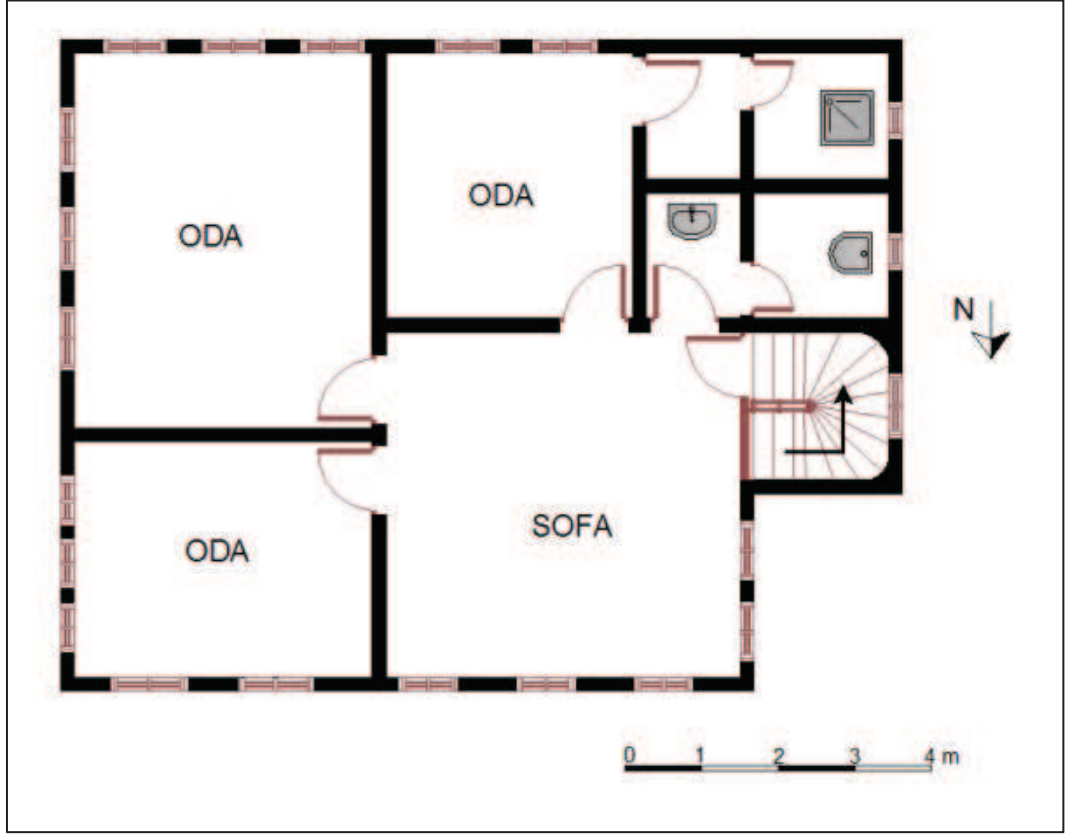
Çizim 1. 1. Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat planı

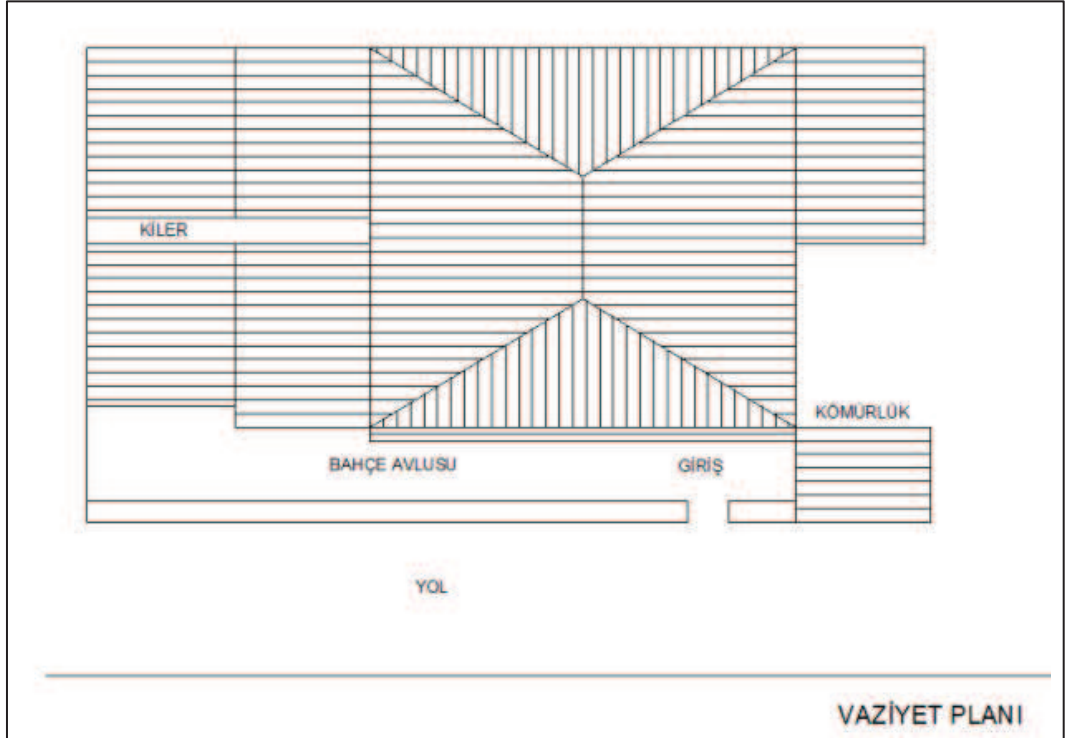
Çizim 1. 2. Antakyalı Ali Efendi evi zemin kat planı

Çizim 1. 3. Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat planı

Çizim 1. 4. Antakyalı Ali Efendi evi vaziyet planı

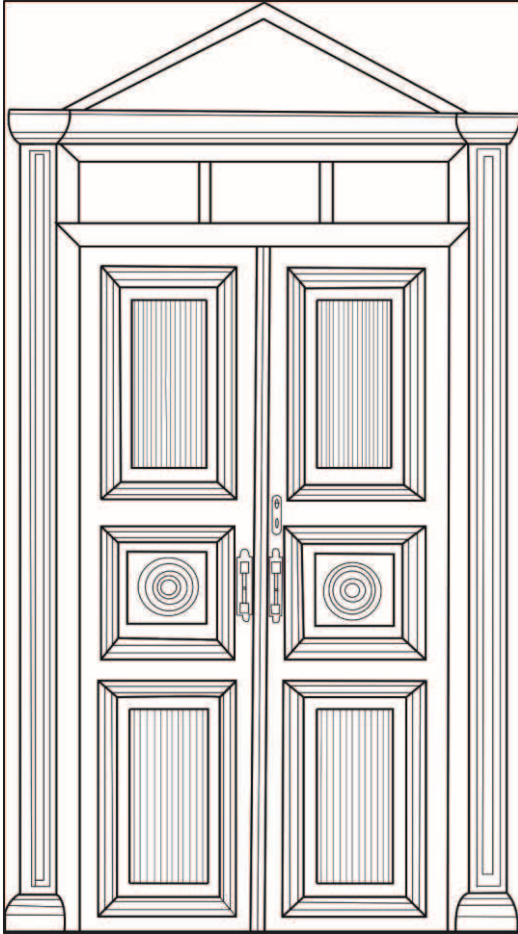

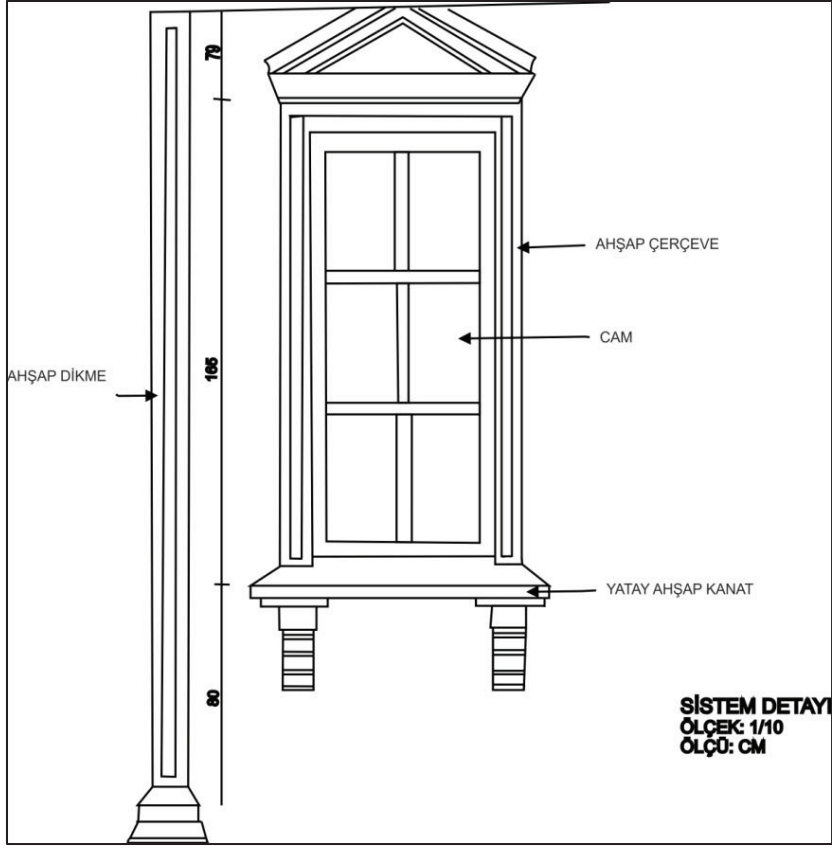
Çizim 1. 5. Antakyalı Ali Efendi evi cephe kesiti

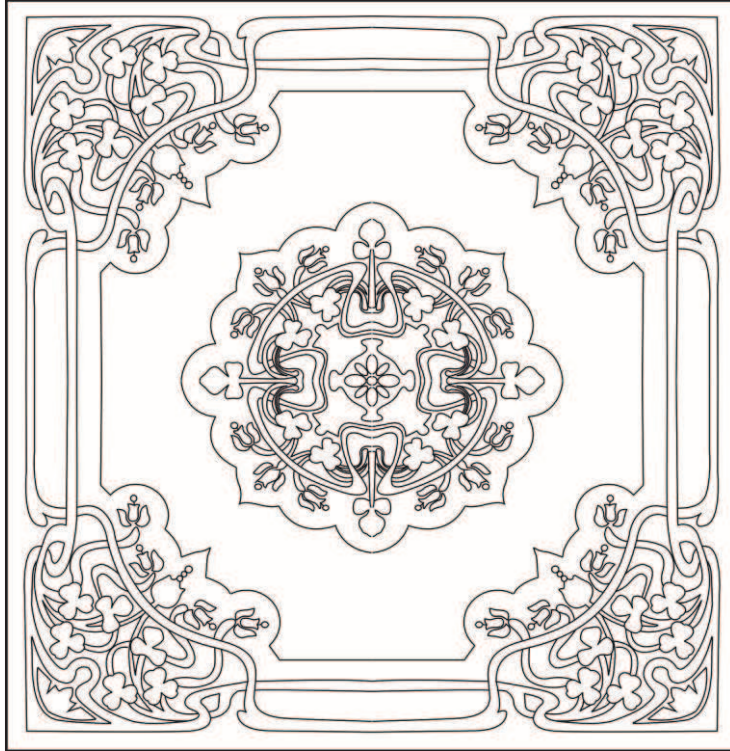
Çizim 1. 6. Antakyalı Ali Efendi evi giriş kapısı

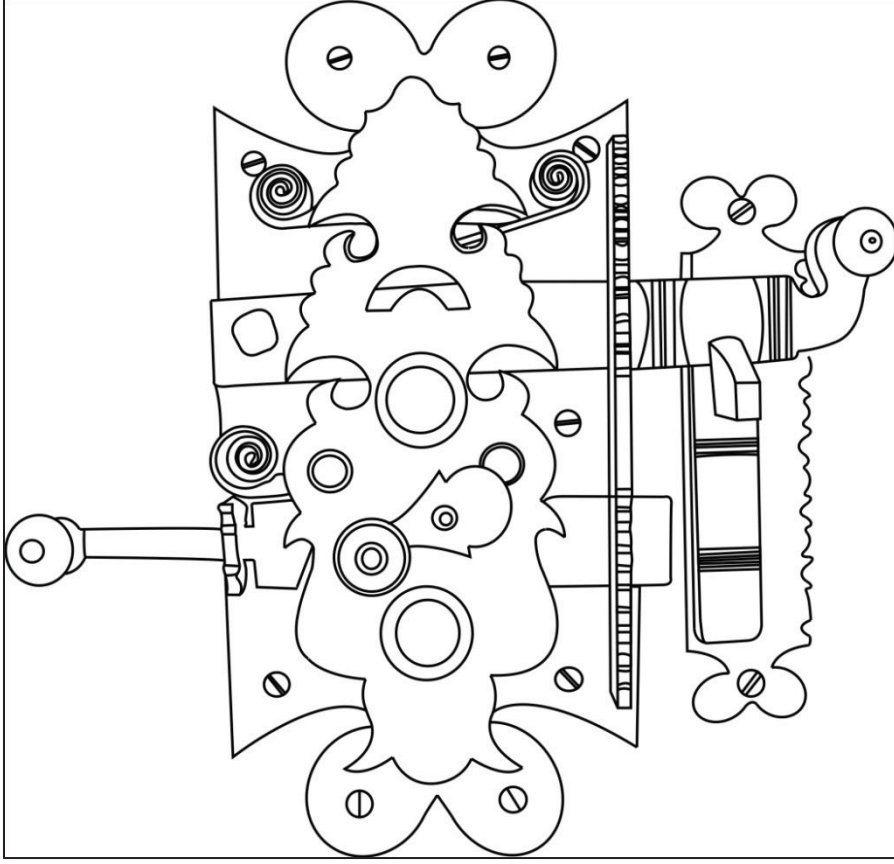
Çizim 1. 7. Antakyalı Ali Efendi evi pencere çizimi

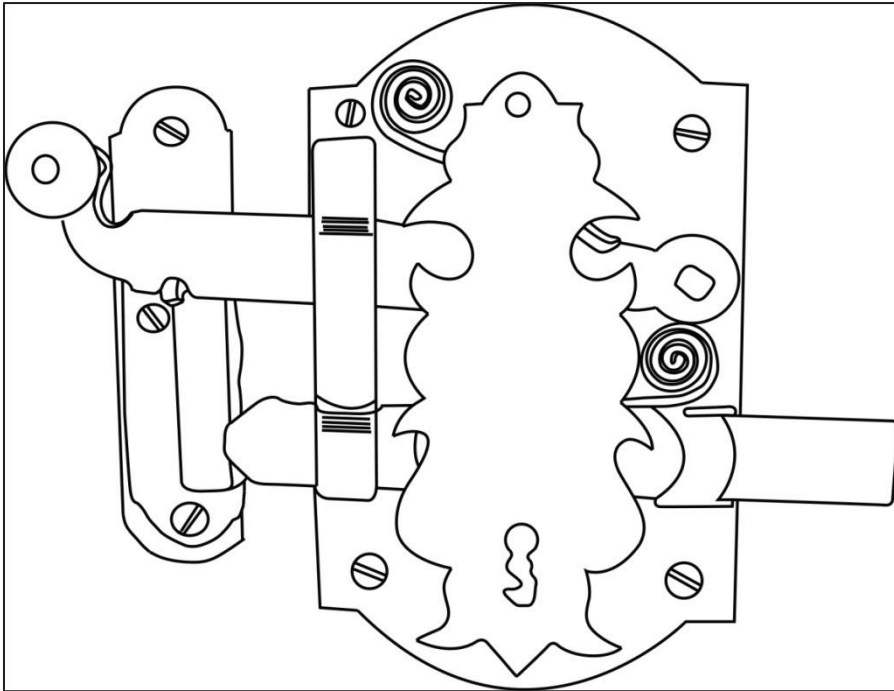
Çizim 1. 8. Antakyalı Ali Efendi evi kalemişi desen çizimi

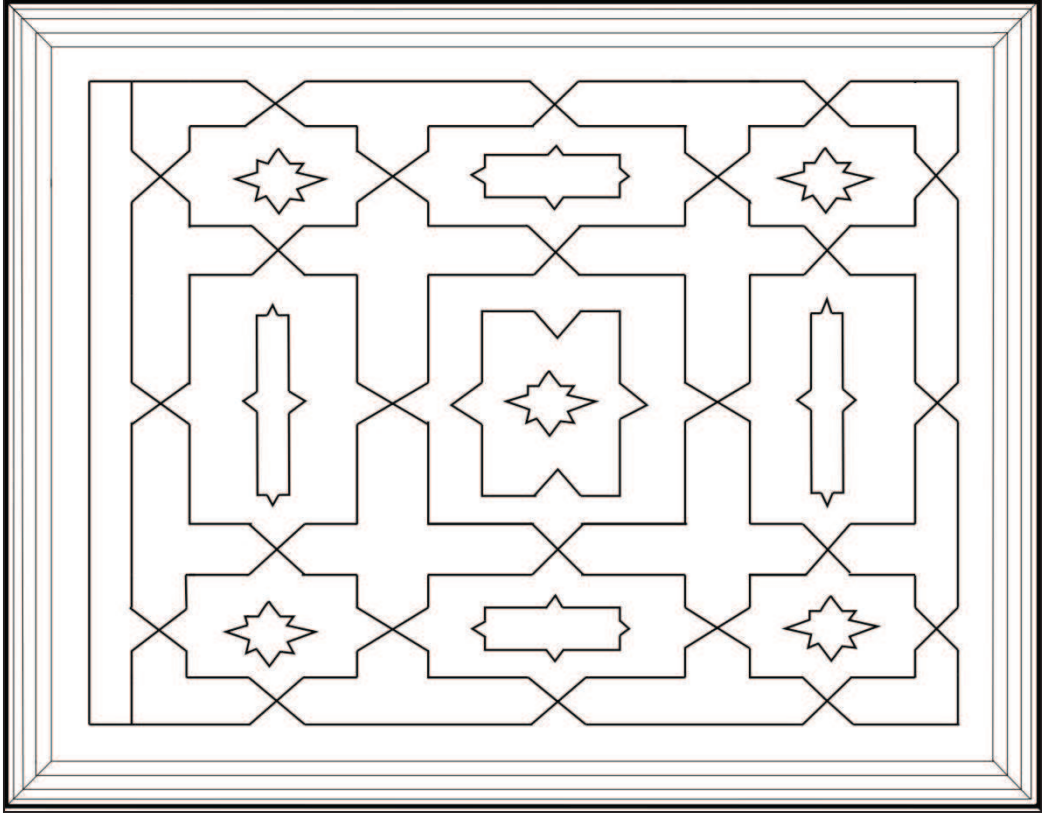
Çizim 1. 9. Antakyalı Ali Efendi evi giriş kapısı kilit çizimi

Çizim 1. 10. Antakyalı Ali Efendi evi odası kapı kilidi çizimi

Çizim 1. 11. Antakyalı Ali Efendi evi birinci kat kuzeydoğu odası tavan çizimi

Katalog 2: Mustafa Sarı Evi

RESİM NO: 2. 1-20		ÇİZİM NO: 2. 1-9		DÜZENLEME TARİHİ: 01.04.2011		
YAPININ ADI: Mustafa Sarı Evi		ADRES: Orhaniye mahallesi Namık Kemal sokak No: 23 Geyve Merkez		İLK SAHİBİ: SON SAHİBİ: Ali Rıza Sarı-Cevat Sarı-Şefika Sarı		
YAPIM TARİHİ: 20. yy. başı		KİTABE:		USTASI:		
TAPU: Bahçeli ahşap ev	ADA: 53	PARSEL:15	CİLT NO: 7	SIRA NO:	SAYFA NO: 673	
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ	√		√	√	√	
ORTA		√				
KÖTÜ						
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	Mevcut	Mevcut	Mevcut	17x11 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut- İpek Böcekhanesi	BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut	ÖNERİLEN KULLANIM: Konut			
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki	YER: Tavan-Dolap	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Çıtakari
						
TANIM						
<p>Dış Tanım: İki katlı olan ev girişini sokaktan alır. Giriş cephesinin zemin katında dört adet kapı vardır. Solda yer alan kapı (80x190 cm) müştemilata açılır. Orta bölümdeki çift kanatlı kapı (120x200 cm) evin giriş kapısıdır. Cephenin sağındaki iki kapıdan ise ipek böcekhanesine girilir. Zemin kattaki pencereler (73x140 cm) cephenin ortasındadır. Birinci katta cephenin ortasındaki cumba eli böğründeler ile desteklenmiştir. Cumbaya kuzey güney yönünde yerleştirilen pencereler (50x140 cm) ile derinlik sağlanır. Cumbanın solundaki bölüm, cumba kadar olmasa da sokak yönünde çıkma yapar. Cephenin sağındaki pencereler özgün haliyle kalmıştır (Çizim 2.4). Evin güney cephesinde iki kat boyunca çift kanatlı pencere (100x70 cm.) sıralanmıştır. Cephe üzerinde katların üst bölümünde tepe penceresi (55x50 cm) bulunur (Resim 2.2). Doğu cephesinde böceklik iki kat boyunca 220 cm çıkma yapmıştır (Resim 2.3). Bahçeye açılan kapılardan biri çıkma yapan böcekliğin kuzey cephesindedir (Resim 2.4).</p>						

Katalog 2. Devam

Diğeri ise cephenin sağında yer alır. Böceklik bölümünde iki kat üzerinde beş pencere ve birinci katı aydınlatan beş tepe penceresinden oluşur.

İç Tanım: Evin çift kanatlı giriş kapısı taşlık mekâna açılır. Girişin solunda yedisi dönen on altı ahşap merdiven birinci kata çıkar. Taşlık mekânın solunda merdiven altında kalan kapı müştemilata açılmaktadır. Taşlık mekânından, iki basamak yükselti ile sofaya geçilir (Resim 2.6). Zemin kat iç sofalıdır (Çizim 2.1). Sofanın kuzeyindeki kapı ıslak mekânlara (banyo-tuvalet) açılır. Sofanın güneyindeki iki kapı (80x200 cm.) odalara açılır (Resim 2.7). Sokak yönündeki odanın doğu duvarı içerisinde yüklük vardır. Bahçeye bakan odanın güneyinde yer alan kapıdan (90x190 cm.) böcekliğe geçilir (Resim 2.8). İpek böceği yetiştiriciliği yapılan bu bölüm depo olarak da kullanılmaktadır. Böcekliğin kuzeyinde birinci kata çıkan ikinci bir merdiven bulunur (Resim 2.9-10.)

Birinci kat iç sofalı tek eyvanlıdır (Çizim 2.2-3). Eyvan sofanın kuzeyinde yer alır. Birinci katta bulunan dört odanın ikisi sofaya diğer ikisi ise eyvana açılır (Resim 2.12). Odaların içerisinde ocak ya da yüklük bulunmaz. Eyvanın doğusunda bulunan odanın doğusundaki kapı balkona (115x190 cm.) açılır. Sofanın güneyindeki odalar ve ıslak mekânlar zemin kattaki odalar ile aynıdır. Zemin katta olduğu gibi bahçeye bakan odanın güney duvarındaki kapı böcekliğe açılır. Böcekliğin birinci katının sokağa bakan bölümünde oda yer alır. Birinci katta sokağa bakan bölümlerin pencere kenarlarında sedirler bulunur.

Malzeme ve Teknik: Taş temel üzerine yerleştirilen ahşap hatılların arası kerpiç dolgu ile örülmüştür. Cephe ve iç duvarlar balçık sıvalıdır. Katlar arası da ahşap kat silmeleri ile yatay olarak parçalanmıştır. Duvarlar 17 cm. kalınlığındadır. Ahşap iskeletle yapılan kırma çatılı ev, alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Pencereler iki yatay ve bir dikey kayıtlıdır. Düşey sürmelidir. Tepe pencereleri tek camlıdır ve açılmaz. Tavan ve döşeme ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama ile yapılmıştır. Yüklüklerin olduğu odaların tavanları çıtalarla şekillendirilmiştir (Resim 2.13). Eliböğründeler, dolap kapakları ahşap malzemeden yapılmış olup, oyma tekniği kullanılmıştır.

Süsleme: Cephe üzerinde giriş kapısı özgün haliyle günümüze gelmiş olmasa da, kapının üst bölümünde yarım daire formunu alan demir kafesli pencere özgün halini korumuştur. Kafes yatay olarak iki bölüme ayrılmış olup, alt bölüm iki dikey kayıt arası birbirine zıt yerleştirilmiş “S” motif dizisinden oluşur. Üst bölüm dikey olarak kesilerek, simetrik bir şekilde yerleştirilen kollara ayrılmış helezonlardan oluşur (Resim2.5). Birinci kat çıkmalarını taşıyan eli böğründelerin ön yüzü yatay olarak birbirine paralel çıtalarla kaplanmıştır. Eli böğründelerin üst kısmı kare prizma şeklinde çıkma yapmıştır. Bu bölüm üzerinde oyma tekniğinde iç içe geçmiş dikdörtgenler, alt bölümde ise damla motifi şeklinde bir tasarım yerleştirilmiştir (Resim 2.15). Evin birinci katında, sofanın güneydoğusundaki odada içerisinde süsleme öğeleri bulunduran ahşap yüklük mevcuttur. Üç bölüme ayrılan yüklük dolabının kapakları çift kanatlı aynalı şeklinde tasarlanmıştır. Orta bölüm niş biçimindedir. Bu bölümdeki kapaklar üç bölmeli ve camlı olarak düşünülmüştür (Resim 2.13). Nişin üst kısmındaki iki yandan çıkma yapan süsleme öğeleri birbirinin aynısıdır. Çıtakari tekniğinde yapılan süslemenin alt kısmında on dört kollu yelpaze motifi yer alır. Motifin üst bölümü yarım daire oluşturacak şekilde beş dişli testere olarak devam eder. Testerenin uçları yine yarım daire biçiminde süsleme öğesinin sonlandığı sütun başlığı formuna birleşir (Resim 2.15, Çizim 2.6). Aynı odada çıtakari tekniği ile yapılmış tavan süslemesi vardır. Tavanın ortasında uzanan çıtaların üzeri yivlidir. Köşeler iç içe geçmiş kare, kenarlar ise dikdörtgen şeklindedir (Çizim 2.7-8). Köşelerdeki karelerin ortasında damla motifleri yer alır (Çizim 2.19). Tavan eteğinde yerleştirilen, testere dişi motifi

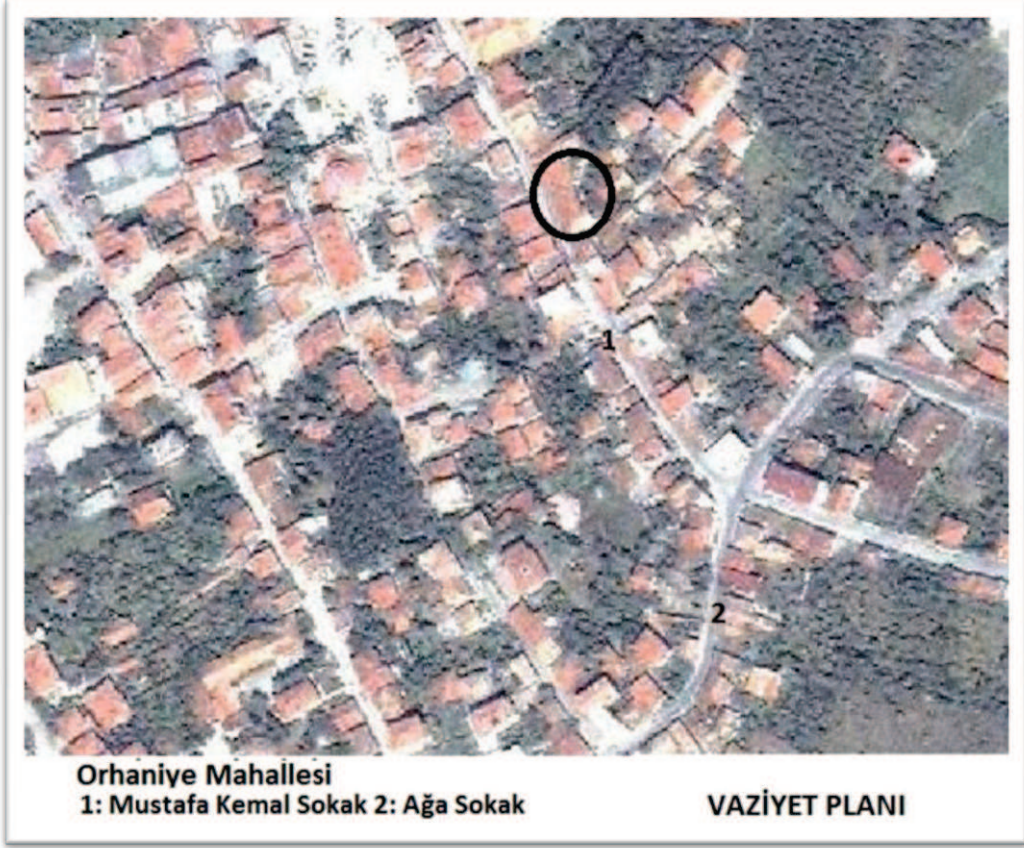
Katalog 2. Devam

veren ince çıtalar tüm duvarı çevrelemektedir. Pirinçten yapılmış kilit örnekleri de yörede sıkça kullanılmaktadır. Alt ve üst uçları palmet motifli olan kapı kilidi simetrik olarak tasarlanmıştır. Kilitte yer alan helezonlar hem işlevsel hem de görsel olarak tasarlanmıştır (Çizim 2.9). Ahşap merdiven korkulukları ise boğumlu şekilde basit torna işidir (Resim 2.6).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin giriş cephesinin birinci katında cumbanın sağında yer alan pencereler özgün haliyle günümüze gelebilmiştir. Diğer cephelerdeki kapı ve pencereler değiştirilmiştir. Güney cephesi ve doğu cephesinin böceklik bölümündeki pencerelerin tümü kapatılmıştır (Resim 2.2). Evin zemin katındaki taşlık mekândan sofaya geçilen bölüm ve birinci katta sofa ile eyvan arası ahşap bölme ile kapatılmıştır (Resim 2.6). Ahşap bölmenin ortasına yerleştirilen kapıdan geçiş sağlanmıştır. Birinci katta böceklik içerisindeki odanın güney duvarına yüklük yerleştirilmiştir (Resim 2.14).

Resim 2. 1. Mustafa Sarı evi vaziyet planı

Resim 2. 2. Mustafa Sarı evi batı ve güney cephesi

Resim 2. 3. Mustafa Sarı evi güney ve doğu cephesi

Resim 2. 4. Mustafa Sarı evi doğu cephesi

Resim 2. 5. Mustafa Sarı evi giriş kapısı detay

Resim 2. 6. Mustafa Sarı evi batı ve güney cephesi

Resim 2. 7. Mustafa Sarı evi zemin kat sofa

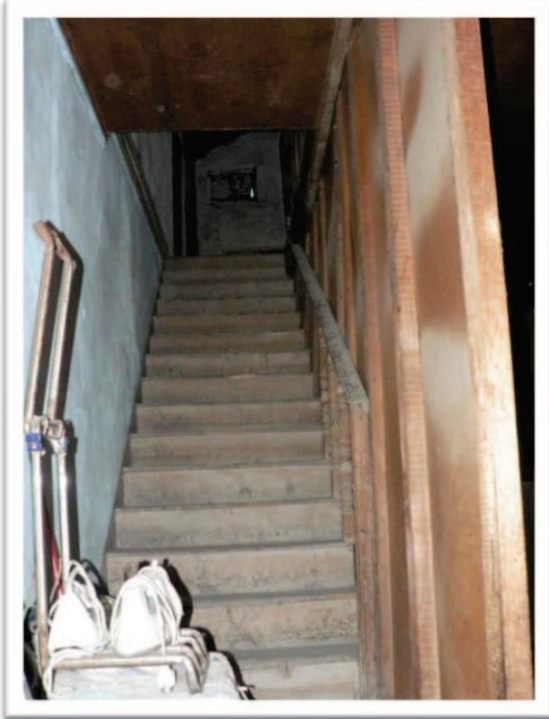
Resim 2. 8. Mustafa Sarı evi mutfak

Resim 2. 9. Mustafa Sarı evi zemin kat böceklik

Resim 2. 10. Mustafa Sarı evi merdiven

Resim 2. 11. Mustafa Sarı evi müştemilat

Resim 2. 12. Mustafa Sarı evi birinci kat sofa

Resim 2. 13. Mustafa Sarı evi birinci kat yüklük

Resim 2. 14. Mustafa Sarı evi birinci kat böceklik içerisindeki yüklük

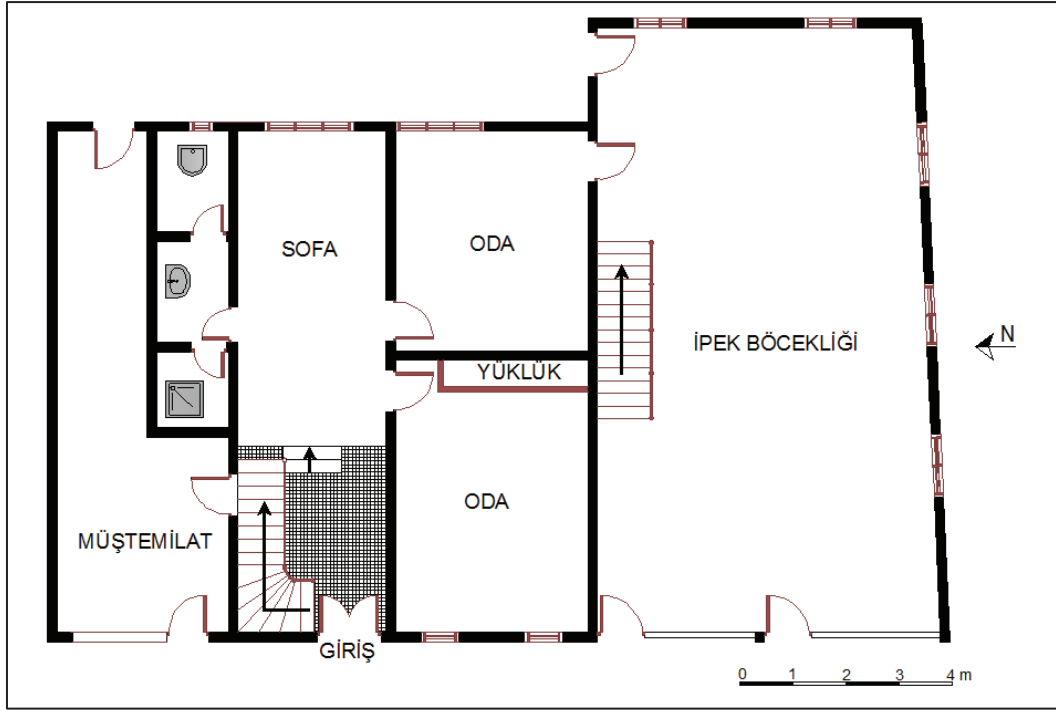
Resim 2. 15. Mustafa Sarı evi ahşap işçiliği

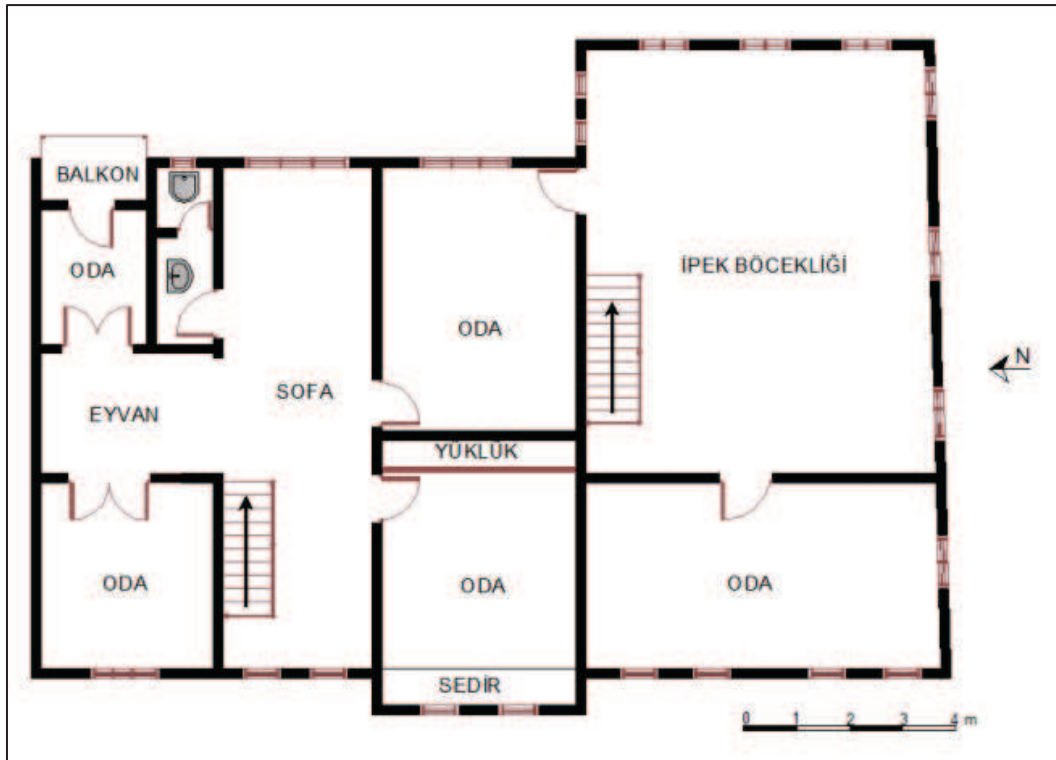
Resim 2. 16. Mustafa Sarı evi böceklik kapısı

Çizim 2. 1. Mustafa Sarı evi zemin kat planı

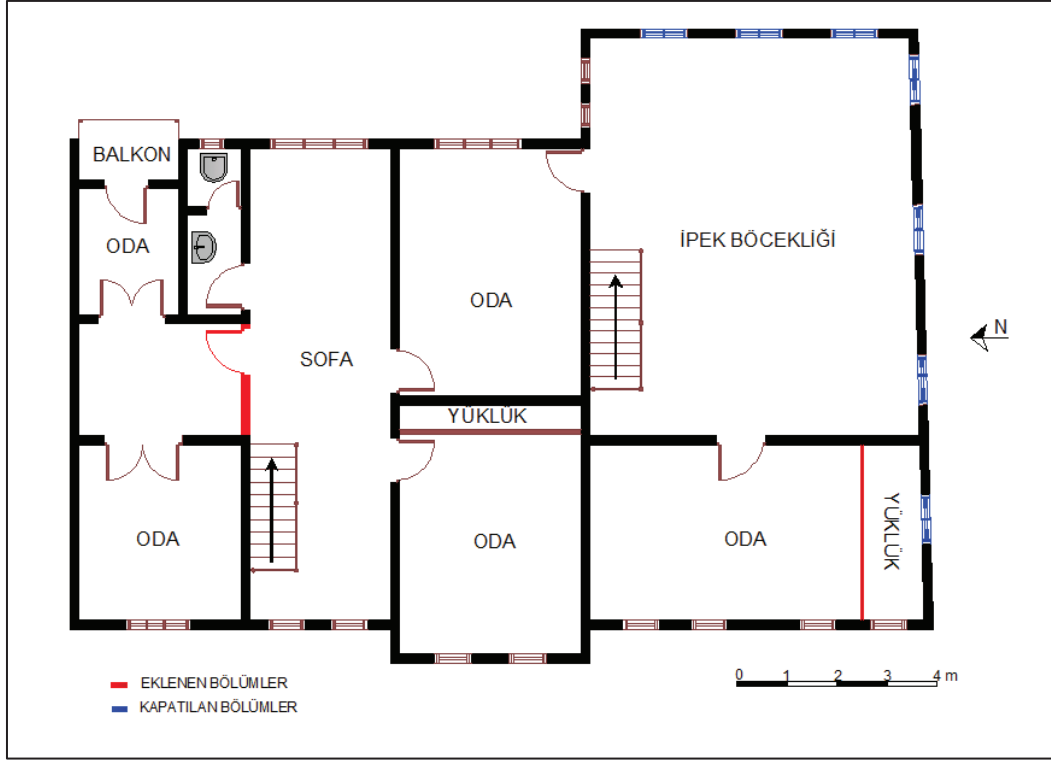

Çizim 2. 2. Mustafa Sarı evi birinci kat planı

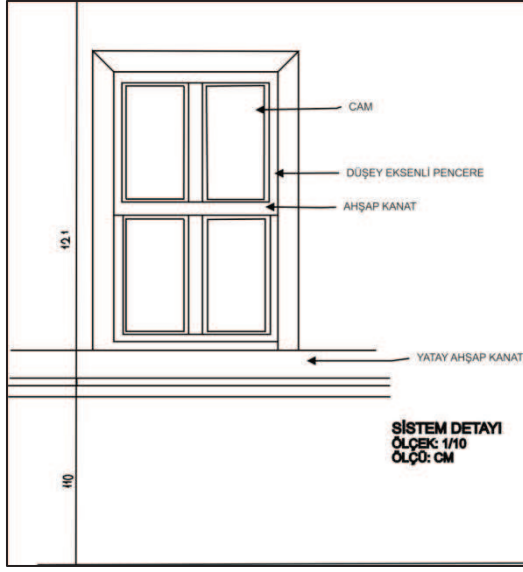
Çizim 2. 3. Mustafa Sarı evi birinci kat planı

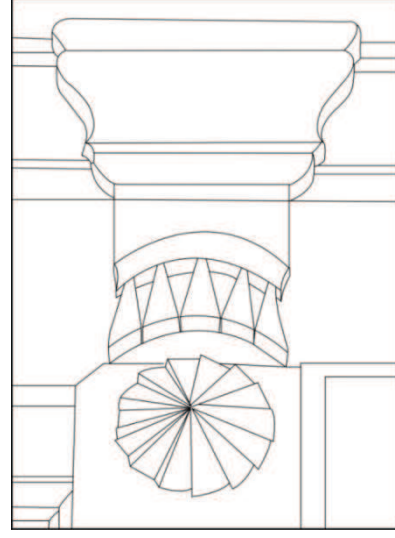
Çizim 2. 4. Mustafa Sarı evi giriş cephesi kesiti

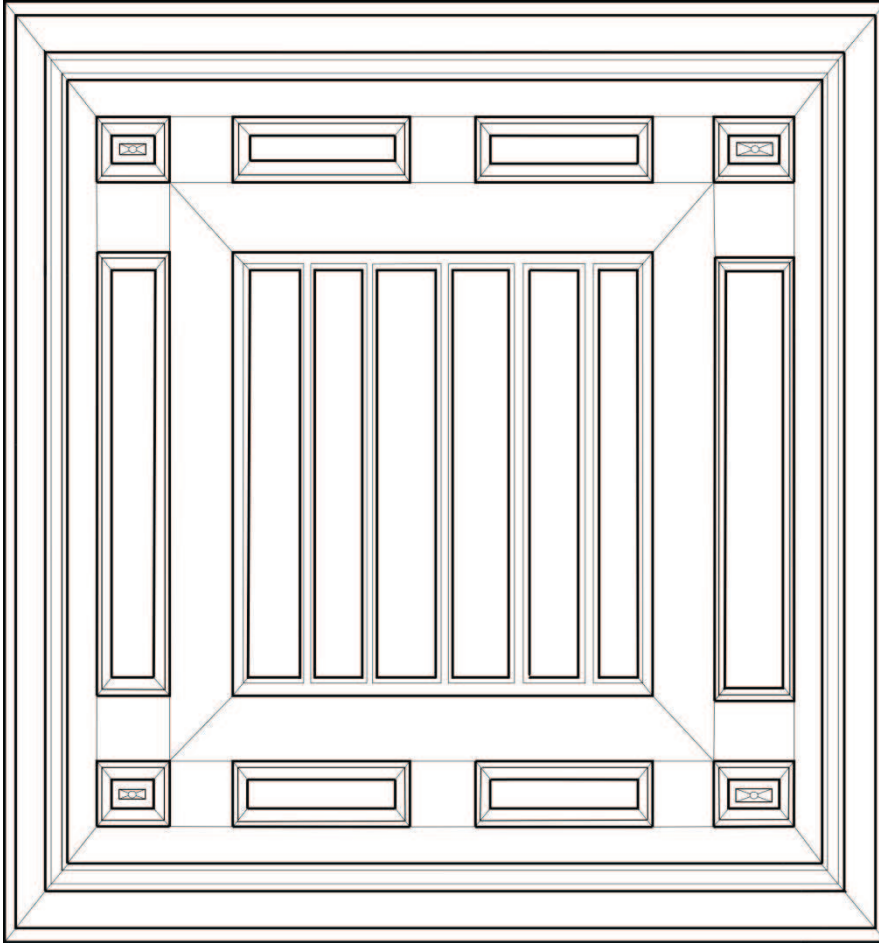
Çizim 2. 5. Mustafa Sarı evi pencere çizimi

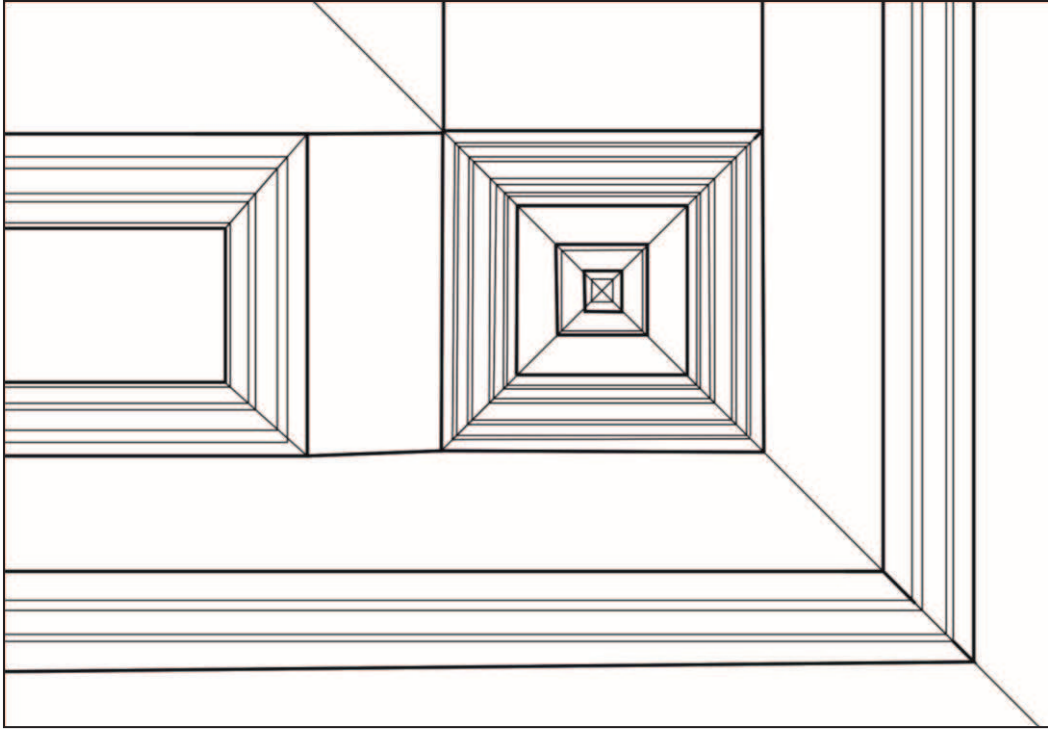
Çizim 2. 6. Mustafa Sarı evi dolap deseni ayrıntı çizimi

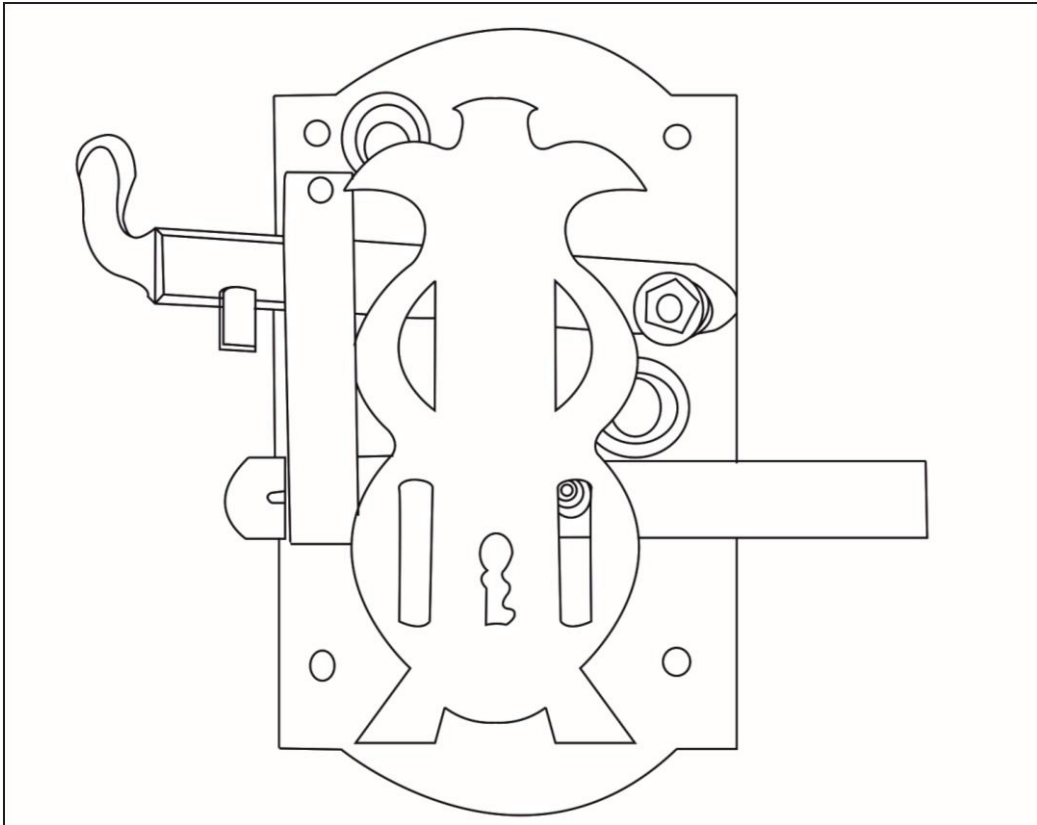
Çizim 2. 7. Mustafa Sarı evi birinci kat güney batı odası tavan çizimi

Çizim 2. 8. Mustafa Sarı evi birinci kat güneybatı odası tavan ayrıntı çizimi

Çizim 2. 9. Mustafa Sarı evi oda kapısı kilit çizimi

Katalog 3: Rıza Bey Evi

RESİM NO: 3. 1-10		ÇİZİM NO: 3. 1-5		DÜZENLEME TARİHİ: 01.04.2011			
YAPININ ADI: Rıza Bey Evi		ADRES: Cami-i Kebir mahallesi Paşa sokak No: 41 Geyve/Merkez		İLK SAHİBİ: Rıza Bey			
YAPIM TARİHİ: (H.1329) 1910		KİTABE:		SON SAHİBİ: Hüseyin Düven			
TAPU: Elvanbey Vakfı tarafından yapılmış bahçeli ahşap ev		ADA: 79	PARSEL: 71	CİLT NO: 2	SIRA NO:	SAYFA NO: 136	
KORUMA DURUMU							
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME		
İYİ	√	√	√	√			
ORTA					√		
KÖTÜ							
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT			
	MEVCUT	MEVCUT	MEVCUT	9x8 m			
	ORJİNAL KULLANIM: Konut	BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut	ÖNERİLEN KULLANIM: Konut				
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş							
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME			
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki	YER: Kapı	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Oyma	
							
TANIM							
<p>Dış Tanım: İki katlı olan ev girişini sokaktan alır. Batıya bakan cephenin bodrum katında sağda ve solda ikişer adet pencere (60x60 cm) vardır. Birinci kata çıkan merdivenlerin sağında bodrum katına açılan kapı (90x190 cm) yer alır. Birinci katta zemin kattaki gibi sağda ve solda sıralanmış ikişer adet pencereler (83x200) sıralıdır. Evin zemin kat girişi iki düz merdivenden sonra dönen altı merdivenle yükseltilmiştir. Giriş bölümü eyvan şeklindedir. Çift kanatlı giriş kapısı cephenin 220 cm gerisindedir. Kapının üst bölümü iki dikey kayıt ile üç bölüme ayrılmış renkli camdan oluşur (Çizim 3.4). Girişin sağında ve solunda yer alan pencereler (82x200) ile derinlik sağlanmıştır (Resim 2.4). Evin güney cephesi sağırdır. Bahçeye bakan doğu cephesinde mutfak bölümü ile bitişik olarak yapılmış ıslak mekânlar iki kat boyunca çıkma yapar. Çıkma yapan mekânın kuzey duvarındaki kapı (90x160 cm) mutfaktan bahçeye açılır. Doğu cephesinin bodrum katında bahçeye açılan aynı ölçülerde ikinci bir kapı vardır. Birinci katta ise cephe üzerinde iki pencere (100x190 cm) yer alır. Kuzey cephesinde yer alan pencere (100x210 cm) sokak yönünde derinliği sağlamaktadır (Resim 3.3).</p>							

İç Tanım: Sokak üzerinden bodrum kata açılan kapıdan bu katta yer alan depoya geçilir (Çizim 3.1). Kapının karşısında yer alan bölümde üç kapı (90x160 cm) yer alır. Sağdaki kapı mutfığa açılır. Ortadaki kapı ıslan mekânlara açılırken, soldaki kapı bahçeye açılır. Deponun güneyinde yer alan sekiz basamaklı ahşap merdiven ile birinci kata çıkılır.

Birinci kat köşe sofalı ve üç odalıdır (Çizim 3.2-3). Bu kat üzerinde sofa “L” şeklini almıştır. Oda kapıları (90x220 cm.) sofaya açılır. Odalarda ikisi sofanın kuzeyinde diğeri ise batısındadır. Sofanın doğusundaki kapılardan sağ taraftaki mutfığa, soldaki ise ıslak mekânlara açılır (Resim 3.7-8-9-10).

Malzeme ve Teknik: Ev, subasman seviyesine kadar taş temel üzerine kurulmuştur. Taş temel üzerine yerleştirilen ahşap hatıllar kerpiç dolgu ile örülmüştür. Cephe ve iç duvarlar saman karışımı çamurla (balçık) sıvanmıştır. Balçık sıvanın üzeri kireç ile boyanmıştır. Evin kuzey cephesinin üst bölümünde ahşap kaplama yapılmıştır. Katlar arası da ahşap kat silmeleri ile yatay olarak parçalanmıştır. Giriş eyvanı, saçaklar ve merdiven korkulukları ahşap malzemeden yapılmış olup, oyma ve çıtakari tekniği uygulanmıştır. Zemin kat ve birinci katta duvarlar 20 cm kalınlığındadır. İki yatay kayıttan oluşan düşey sürmeli pencerelerin alın kısmı bir yatay üç dikey kayıtle dört bölüme ayrılmış renkli camdan oluşur (Çizim 3.5). Aynalı ahşap giriş kapısı tablalı olarak yapılmıştır. Oda kapıları üç yönden pervaz altında eşik ile çevrelenmiş. Kapı kanadı düz ahşap tahtaların birbirine geçirilmesi ile oluşturulmuştur. Oda kapı kanatları da tablalıdır. Tavan ve zemin ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Ahşap kaplamanın derz araları kalın çıtalarla (pasa) kaplanmıştır (Resim 3.5-8). Beşik çatılı olan ev alaturka kiremit örtülüdür.

Süsleme: Evin süsleme özellikleri giriş cephesi üzerinde yer alır. Giriş eyvanında yer alan kemer üç parça şeklinde tasarlanmıştır. İki yanda yer alan kısımlar simetrik olarak düşünülmüştür. Parçalar “S” kıvrımlı olarak yerleştirilmiştir. Orta kısım çift kemer oluşturacak biçimde ve iki yanda yer alan bölümlerle bütünlük sağlayarak düşünülmüştür. Orta bölümün ortası damla motifi şeklinde sonlanmıştır (Resim 3.5-6) Kemerin alt kısmı birbirine paralel uzanan ince çıtalar ile kaplanmıştır. Giriş eyvanında yer alan ahşap korkuluk, aşağı dönmüş tepelik rumi şeklindeki motifler yan yana getirilerek oluşturulmuştur. Tepelik rumi kolları ikiye ayrılarak damla motifi oluşturacak şekilde birleşmiştir. Çift kanatlı ahşap kapının üzeri kademeli ahşap silmelerle dört tablaya bölünmüştür. Kapının üst bölümünde iki dikey kayıt ile üç parçaya bölünmüş pencere ile sonlanır (Resim 3.4). Evin giriş cephesi üzerinde yer alan saçaklar testere motifi şeklindedir (Çizim 3.4). Yine giriş cephesi üzerinde saçak ve duvarın birleştiği bölümde yer alan iki testere dişi arasına yerleştirilmiş dikey çıta şeklindeki motif, cephe boyunca sürekli tekrarlar devam eder.

YAPILAN ONARIMLAR

Birinci katta yer alan sofa doğu batı yönünde yerleştirilen ahşap bölme ile kapatılmıştır. Böylece sofanın güneyinde mekân oluşturulmuştur (Resim 3.8, Çizim3,3)). Ev, sahibi tarafından 2009 yılında aslında uygun olarak onarılmıştır. Evin özgün halinden farklı olarak giriş kapısı üzerinde renkli cam kullanılmıştır (Resim 3.3).

Resim 3. 1. Rıza Bey evi vaziyet planı

Resim 3. 2. Rıza Bey evi batı cephesi

Resim 3. 3. Rıza Bey evi batı ve kuzey cephesi onarım görmüş hali

Resim 3. 4. Rıza Bey evi giriş

Resim 3. 5. Rıza Bey evi giriş eyvanı

Resim 3. 6. Rıza Bey evi giriş kemeri

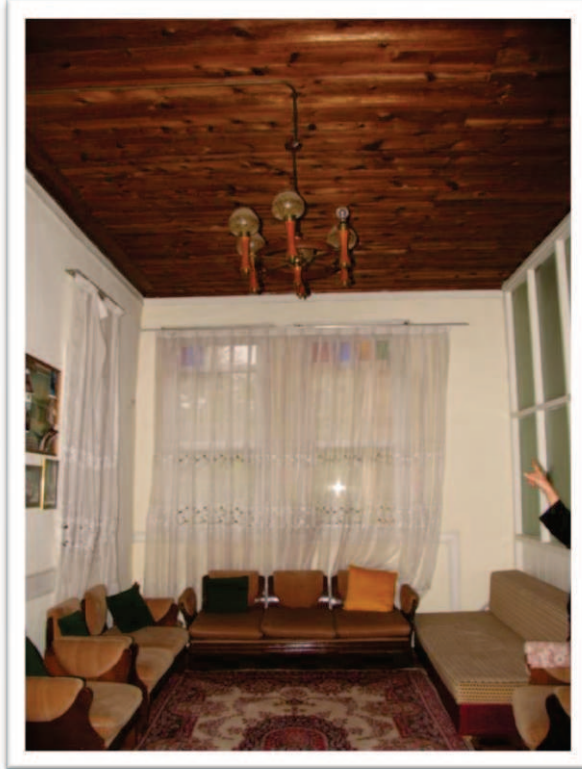

Resim 3. 7. Rıza Bey evi zemin kat sofa

Resim 3. 8. Rıza Bey evi zemin kat sofa

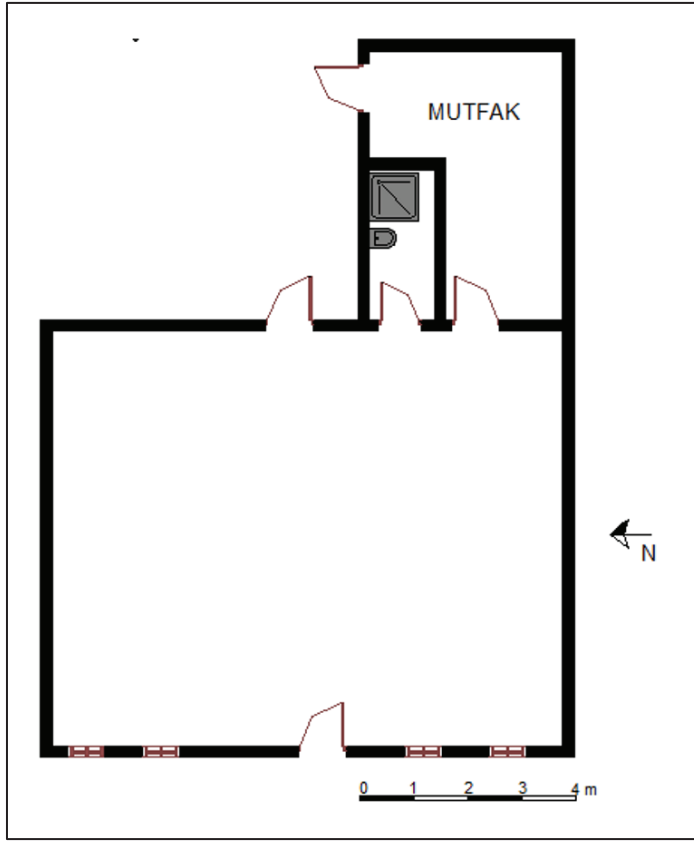
Resim 3. 9. Rıza Bey evi zemin kat oda

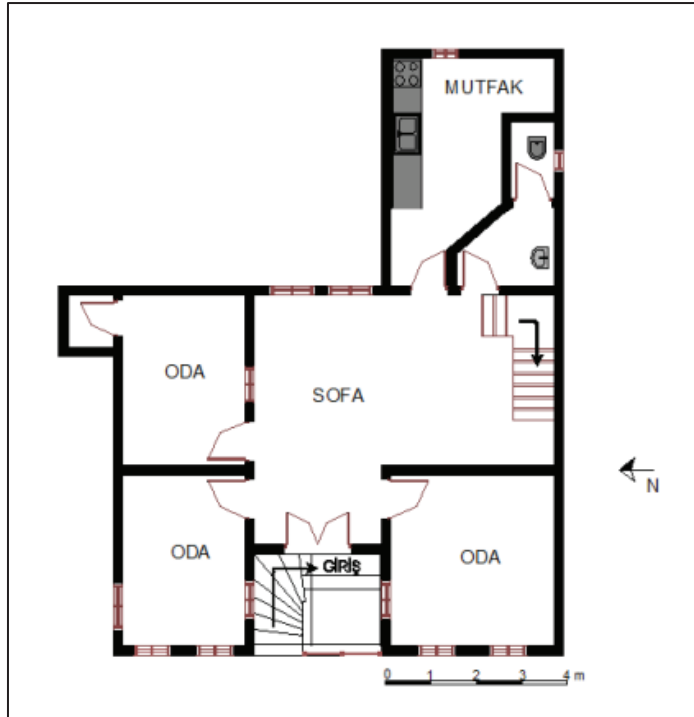
Resim 3. 10. Rıza Bey evi zemin kat yüklük

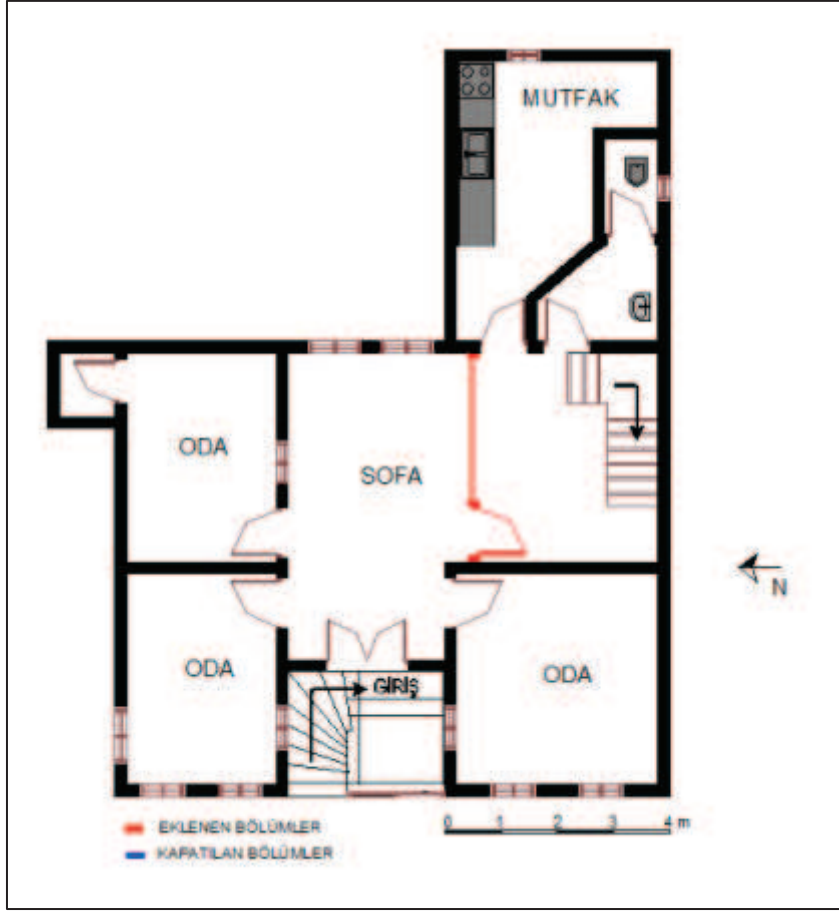
Çizim 3. 1. Rıza Bey evi bodrum kat planı

Çizim 3. 2. Rıza Bey evi zemin kat planı

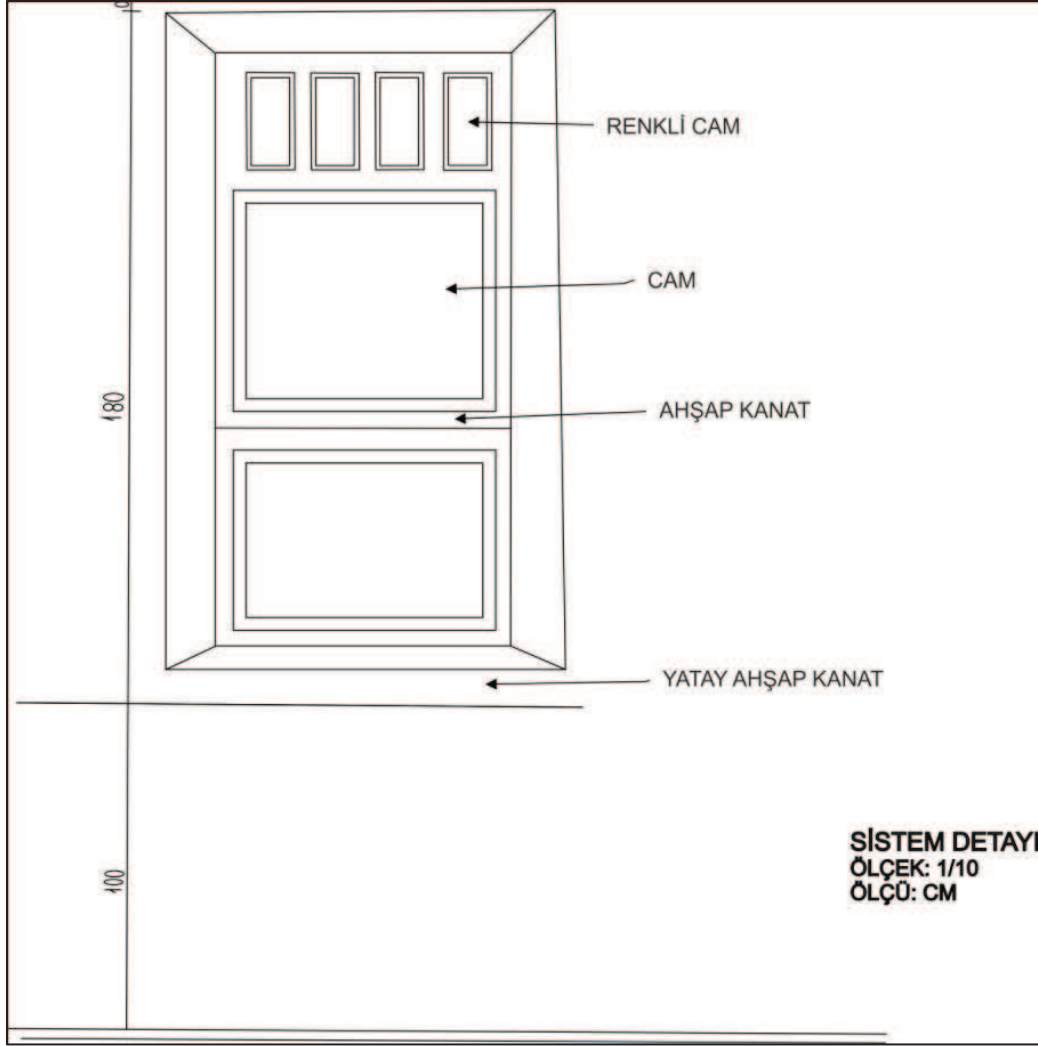
Çizim 3. 3. Rıza Bey evi zemin kat planı

Çizim 3. 4. Rıza Bey evi giriş cephesi kesiti

Çizim 3. 5. Rıza Bey evi pencere çizimi

Katalog 4: Yüzbaşı Ali Evi

RESİM NO: 4. 1-12		ÇİZİM NO: 4. 1-5		DÜZENLEME TARİHİ: 05.04.2011		
YAPININ ADI: Yüzbaşı Ali Evi		ADRES: Orhaniye mahallesi Namık Kemal sokak No:44 Geyve/Merkez		İLK SAHİBİ: Yüzbaşı Ali SON SAHİBİ: Bekir Topaloğlu		
YAPIM TARİHİ: (H.1331) 1913		KİTABE:		USTASI:		
TAPU: Bir Bap Hane	ADA: 79	PARSEL: 27	CİLT NO: 78	SIRA NO: 2	SAYFA NO: 80	
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ	√		√	√	√	
ORTA		√				
KÖTÜ						
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	MEVCUT	MEVCUT	MEVCUT	8x11 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut-İpek Böcekhanesi		BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut	ÖNERİLEN KULLANIM: Konut		
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Ahşap-Balçık	Ahşap Çatki	YER: Tavan	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Çıtakari
						

TANIM

Dış Tanım: İki katlı olarak yapılan ev girişini sokaktan alır. Doğuya bakan giriş cephesinde sokak ile aynı seviyeden başlayan çift kanatlı giriş kapısı (120x210 cm.) vardır. Kapının solunda bir adet sağında ise iki adet pencere yer almaktadır. Pencereler demir parmaklıdır. Giriş kapısının üstünde tepe penceresi bulunur. Birinci kat eli böğründeler ile sokak yönünde çıkma yapmıştır. Pencereler (94x140 cm.) cephenin sağında ve solunda ikişerli sıralanmıştır. Diğer cephelerdeki pencereler ile aynı ölçülerde yapılmıştır (Resim 4.3). Kuzey cephesinin üst bölümüne ahşap kaplama ile hareket kazanmıştır (Resim 4.2). Cephenin zemin kapındaki eyvan penceresi kapatılıp küçültülmüştür. Birinci katta solda yer alan pencere sokak yönünde derinliği sağlar. Bahçeye bakan batı cephesi, zemin katta iki, birinci katta üç pencereden oluşur. Zemin katta basamaklar ile yükseltilmiş bahçeye açılan kapı vardır. Kapının sağındaki bölümde iki kat boyunca çıkma yapan ıslak mekânlar (banyo-tuvalet) yer alır. Resim 4.4). Birinci kat bahçe yönünde çıkma yapmıştır. Güney cephesi ise bitişikteki bina yüzünden sağır kalmıştır.

Katalog 4. Devam

İç Tanım: Çift kanatlı giriş kapısından taşlık mekâna geçilir. Taşlık mekânın sağında bodruma açılan kapı bulunur. Zemin kat basamaklar ile yükseltilmiş kemerli bir geçiş ile sofaya açılır (Resim 4.5). Yan sofalı tek eyvanlı olan bu kat eyvanın iki yanında sıralanmış iki odadan oluşur (Çizim 4.1). Odaların girişi sofaya bakar (Resim 4.6). Sofanın güneyinde yer alan on yedi dönen ahşap merdiven ile birinci kata çıkılır (Resim 4.8).

Birinci kat birbirlerine çapraz yerleştirilmiş iki odadan oluşur (Resim 4.10,Çizim 4.3). Sokağa bakan bölümdeki odanın doğu duvarı boyunca uzanan sedir bulunur (Resim 4.9).

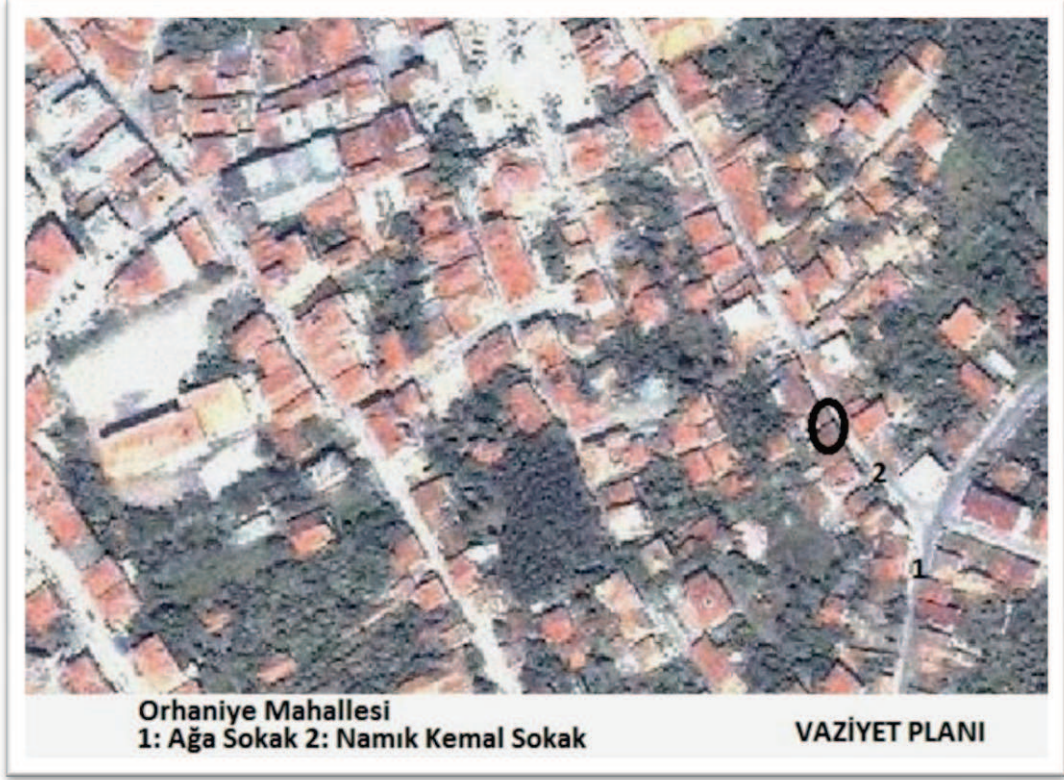
Malzeme ve Teknik: Taş temel üzerine yerleştirilen ahşap hatıllar kerpiç dolgu ile örülmüştür. Kuzey ve güney yönündeki duvarının dış cephesinin üst bölümü ahşap ile kaplanmış ve cephede üçken alınlık görünümü oluşturulmuştur (Resim 4.2). Diğer cepheler ve iç duvarlar balçık sıvalıdır. Dış duvar kalınlığı 30 cm'dir. İç duvarlar 17 cm kalınlıktadır. Zemin kat pencereleri tek kanatlı olarak içeriye açılır. Diğer cephe pencereleri iki yatay ve bir dikey kayıtlı kırma pencerelerdir. Tavan ve döşeme ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama ile yapılmıştır. Evin giriş kapısı ve oda kapıları değiştirilmiştir. Cephe üzerindeki eliböğründeler ve birinci katın sokak yönündeki odasının tavanında çitakari tekniği uygulanmıştır. Merdivenler torna çekilerek yapılmıştır. Beşik çatılı ev alaturka kiremit örtülüdür.

Süsleme: Giriş cephesinin üst bölümünde ahşap çıtalarla oluşturulan testere dişi motifi cephe boyunca devam eder. Birinci katı destekleyen eliböğründelerin yan yüzeylerinde de aynı motif görülmektedir. Zemin kat pencere korkulukları bombeli olarak yapılmıştır. İki sıra halinde tasarlanmış olup, iki kayıt arasına birbirine zıt bakan "S" kıvrımdan oluşur. Bu kıvrımlar birbirlerinde halkalar ile bağlanmıştır (Resim 4.3). Zemin kat üzerinde giriş mekânından sofaya geçilen bölüm bursa kemeri şeklindedir. Bu bölüm iki yana yerleştirilen desteklerle kemer görünümü almıştır. Desteklerin alt bölümü birbirine paralel yerleştirilmiş çıtalarla kaplanmış (Resim 4.6). Birinci kat üzerindeki sokağa bakan odanın tavanında ahşap kaplamanın birbirine geçen bölümleri pasalarla (kalın çıta) kapatılmıştır. Pasaların köşelere denk gelen bölümlerde çıtalarla zikzak motifi uygulanmıştır. Motif köşe dönüşlerinde üçgen şeklindedir (Resim 4.12, Çizim 4.5). Ahşap merdiven korkulukları boğumlu şekilde basit torna işidir. Korkulukların alt bölümü damla motifi ile sonlanmıştır (Resim 4.8).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin giriş cephesindeki pencereler ve kapı 2010 yılında yapılan onarımlar ile değiştirilmiştir. Güney cephesindeki ahşap kaplamanın üzeri sıvanarak kapatılmıştır. Zemin kattaki sofanın bahçeye bakan bölümü kapatılıp mutfağa dönüştürülmüştür (Resim 4.7,-Çizim 4.2). Birinci katta sofanın bahçeye bakan bölümü kapatılıp odaya çevrilmiştir (Resim 4.11,Çizim 4.4).

Resim 4. 1. Yüzbaşı Ali evi vaziyet planı

Resim 4. 2. Yüzbaşı Ali evi doğu ve kuzey cephesi

Resim 4. 3. Yüzbaşı Ali evi doğu ve güney cephesi

Resim 4. 4. Yüzbaşı Ali evi batı cephesi

Resim 4. 5. Yüzbaşı Ali evi zemin kat giriş bölümü

Resim 4. 6. Yüzbaşı Ali evi zemin kat sofa

Resim 4. 7. Yüzbaşı Ali evi zemin kat mutfak

Resim 4. 8. Yüzbaşı Ali evi birinci kat merdiven

Resim 4. 9. Yüzbaşı Ali evi birinci kat güneydoğu odası

Resim 4. 10. Yüzbaşı Ali evi birinci kat sofa

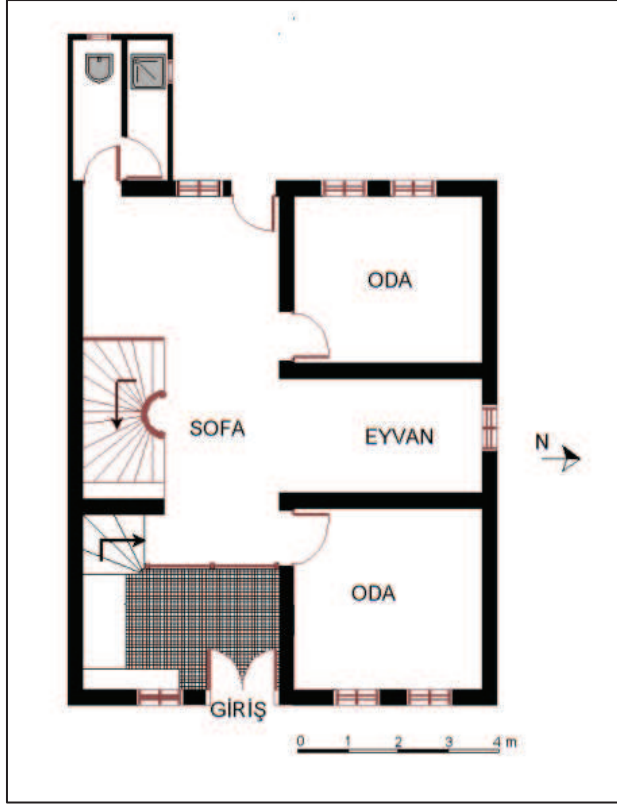
Resim 4. 11. Yüzbaşı Ali evi birinci kat kapatılan sofa

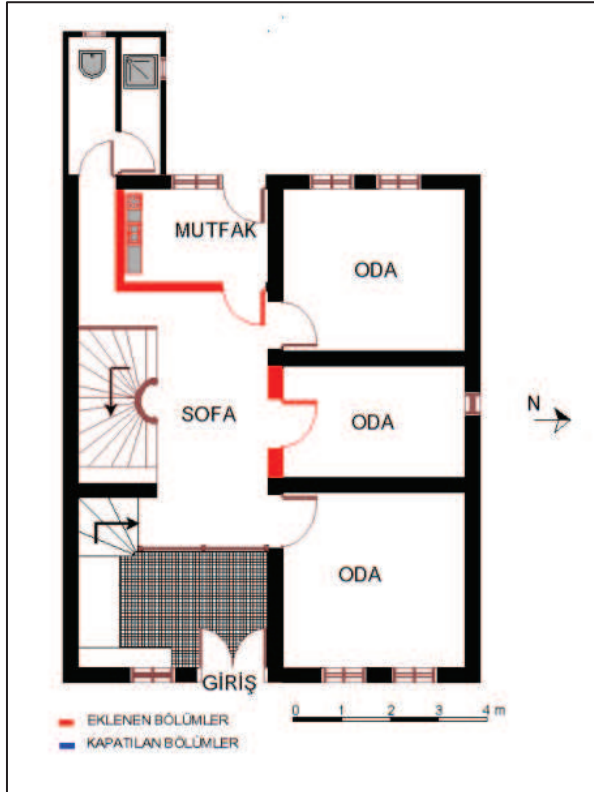
Resim 4. 12. Yüzbaşı Ali evi birinci kat güneydoğu odasından tavan detayı

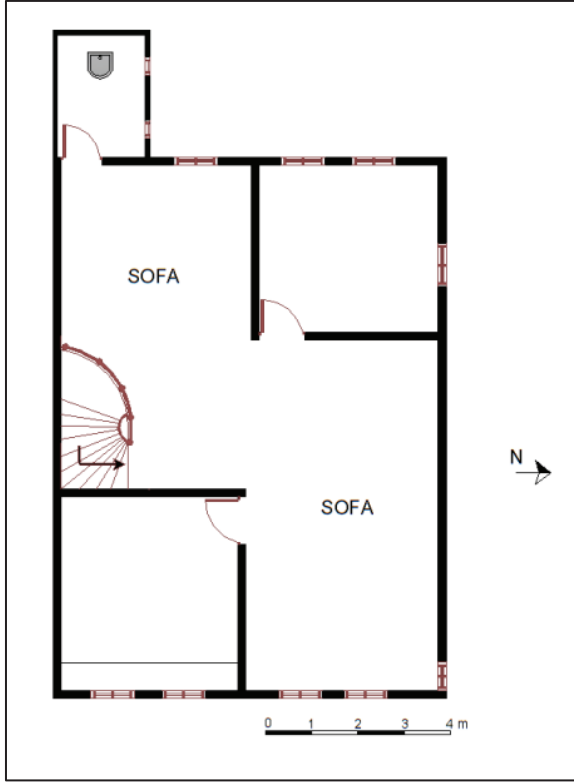
Çizim 4. 1. Yüzbaşı Ali evi zemin kat planı

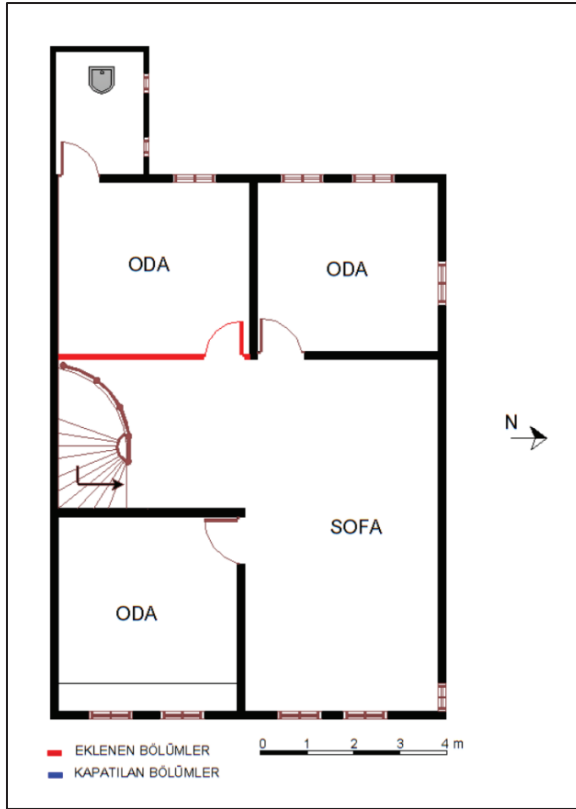
Çizim 4. 2. Yüzbaşı Ali evi zemin kat planı

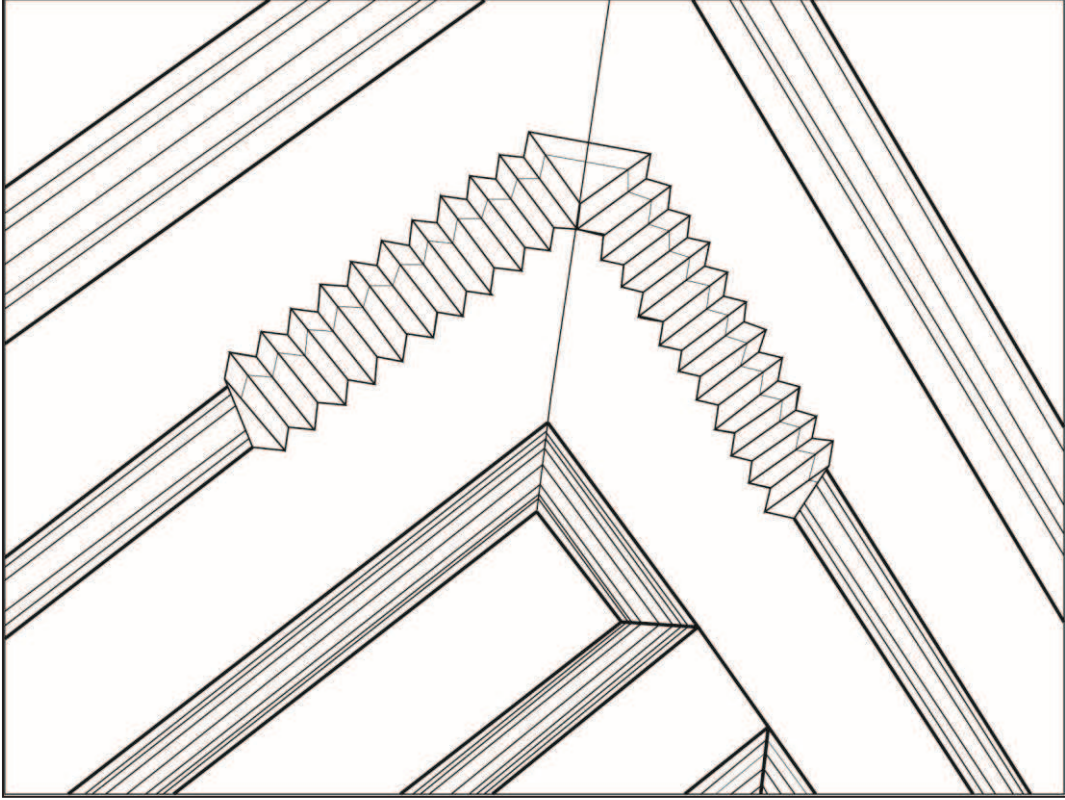
Çizim 4. 3. Yüzbaşı Ali evi birinci kat planı

Çizim 4. 4. Yüzbaşı Ali evi birinci kat planı

Çizim 4. 5. Yüzbaşı Ali evi birinci kat oda tavanı ayrıntı çizimi

Katalog 5: Şaban Çakır Evi

RESİM NO: 5. 1-14		ÇİZİM NO: 5. 1-3		DÜZENLEME TARİHİ: 05.04.2011		
YAPININ ADI: Şaban Çakır Evi		ADRES: Cami-i Kebir mahallesi Dere Sokak No:89 Geyve/:Merkez		İLK SAHİBİ: Şaban Çakır SON SAHİBİ: İsmail Hakkı Erdem		
YAPIM TARİHİ: (1341)1922		KİTABE:		USTASI:		
TAPU: Bahçeli ahşap ev ve ahır	ADA: 80	PARSEL: 33	ÇİLT NO: 2	SIRA NO:	SAYFA NO: 178	
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ	√		√	√	√	
ORTA		√				
KÖTÜ						
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	MEVCUT	MEVCUT	MEVCUT	9x8 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut	BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut		ÖNERİLEN KULLANIM: Konut		
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME		TEKNİK		SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki	YER: Tavan	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Çitakari
						
TANIM						
<p>Dış Tanım: İki katlı olan evin girişini sokaktan alır. Batı cephesi sokağa bakan evin diğer cepheleri bahçe içerisinde yer alır. Sokağın seviyesinin yükselmesi ile evin girişi daha alt seviyede kalmıştır. Çift kanatlı giriş kapısı (97x180 cm) cephenin 80 cm. gerisinde yer alır. Genişliği 250 cm. olan giriş bölümünde kapının üstünde ve yanlarında pencereler vardır. Bu bölümde kuzey ve güney yönde yerleştirilen pencereler (45x150 cm) derinlik sağlamıştır (Resim 5.5). Birinci katta eli böğründeler ile desteklenmiş olan balkonun üzerindeki pencereler de bu özelliği sağlamaktadır. Birinci ve ikinci katta girişin iki yanında, sıralanmış ikişer adet pencere (83x150 cm.) bulunur. Güney cephesinin zemin katında bahçeye açılan kapı (97x200 cm.) vardır. Bu cephe üzerinde küçük boyutta bir pencere tavan arası aydınlanmaktadır. Doğu cephesinin solunda iki kat üzerinde iki adet pencere vardır. Zemin katta soldaki pencere tep penceresidir (80x80 cm). Cephenin sağına ıslak mekânlar doğu yönünde çıkma yapmıştır.</p>						

Katalog 5. Devam

İç Tanım: Giriş kapısından sonra taşlık mekâna geçilir. Taşlık mekândan, bir basamak yukarıda olan sofaya geçilir (Resim 5.8). Zemin kat iç sofalıdır (Çizim 5.1). Sofaya kuzey güney yönünde sıralanmış dört oda açılır (Resim 5.7). Odalar arasındaki duvarın ortasında ocak, iki yanında yüklük vardır. Tüm duvarı kaplayan ocak ve yüklükler 50 cm. derinliktedir (Resim 5.9-10). Sofanın kuzeyindeki ikinci odanın yer seviyesi diğer odalardan ve sofadan 50 cm. aşağıdadır. Bu odanın doğusunda bulunan ve iki basamakla yükseltilmiş kapıdan hamam bölümüne geçilir (Resim 5.11). Oda kapıları 100x220 cm. ölçülerindedir. Sofanın doğusunda çift yönlü olan düz ahşap merdiven birinci kata çıkar. Merdivenle çıkılan bölümde yer alan kapı ıslak mekâna açılır.

Birinci kat iç sofalı ve tek eyvanlıdır (Çizim 5.2). Sofanın güneyinde iki oda vardır. Odalar arasında kalan duvarın ortasında ocak ve ocağın iki yanında yüklük bulunur. Sofanın kuzeyinde eyvanın ise batısında kalan odanın doğu duvarında ocak ve yüklük yer almaktadır (Resim 5.14). Eyvanın doğusundaki odada ipek böceği yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bu yüzden odanın doğu ve güney duvarlarındaki pencereler büyük boyuttadır. Bu sayede odanın daha fazla hava alması sağlanmıştır. Odanın güney duvarında, girişin hemen sağında dolap bulunur (Resim 5.13). Sofanın batısındaki kapı balkona açılır.

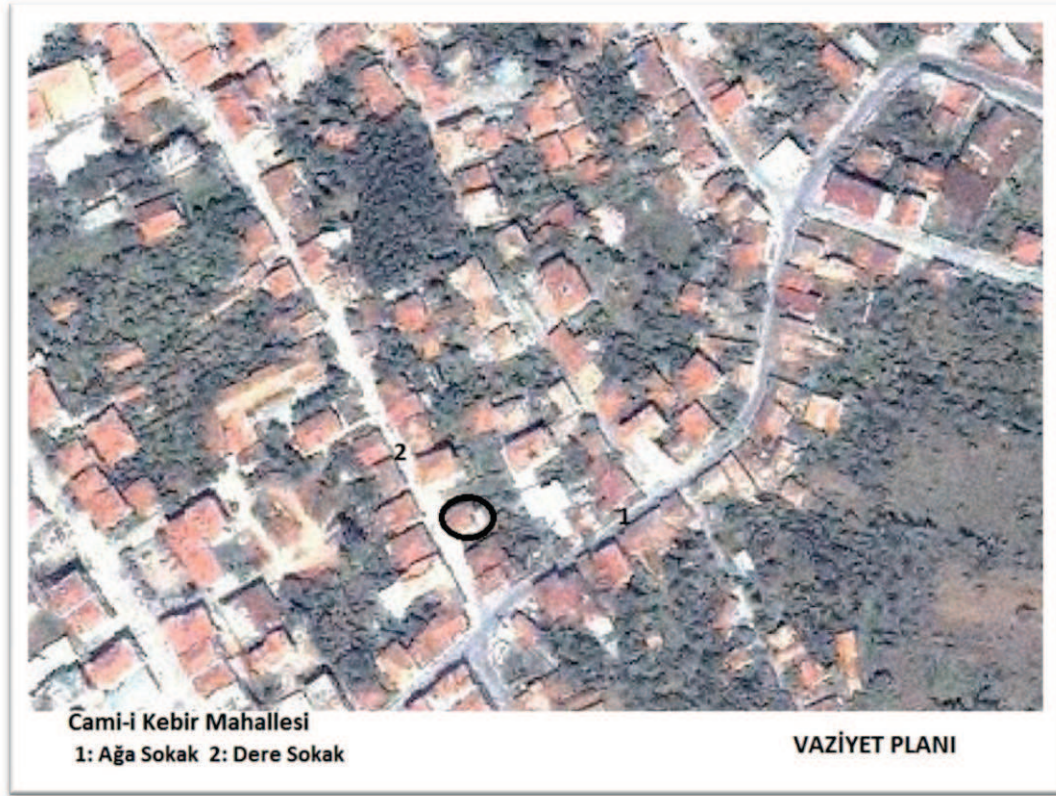
Malzeme ve Teknik: Taş temel üzerine ahşap çatki sistemi ile yapılmıştır. Ahşap hatılların arası kerpiç dolgu ile örülmüştür. Evin giriş cephesi ahşap ile kaplanmıştır. Diğer cepheler ve iç duvarlar balçık sıvalıdır. Cephe üzerinde zemin kat ile birinci kat arasında kalan bölüm yatay ahşap silme ile tüm cepheyi çevrelemiştir. Giriş cephesi üzerinde balkon ve üçken alınlığı taşıyan eli böğründeler ahşap malzemedan yapılmış olup, oyma ve çıtakari tekniği uygulanmıştır. Birinci kattaki sofanın güney duvarının üst bölümü ahşap kaplama ile yapılmıştır. Böylece dolap ve yüklükler ile uyum sağlanmıştır. Pencereler düşey sürmeli olup iki yatay ve bir dikey kayıtlıdır (Resim 5.2-6). Böcekliği aydınlatan pencereler (152x60 cm.) iki kanatla içeriye açılır. Üç dikey bir yatay kayırlı olan pencerelerin alın bölümü iki dikey kayıtlıdır (Resim 5.3). Tavan ve zemin ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Beşik çatılı ev balkonun olduğu bölümde üçken alınlık oluşturacak biçimde çıkma yapar. Çatıda alaturka kiremit kullanılmıştır (Resim 5.4).

Süsleme: Evin süsleme özelliği giriş cephesi üzerinde yer almaktadır. Balkon çıkmasını taşıyan eliböğründelerin alt kısmı kavisli bir şekilde yükselerek yarım “S” biçiminde sonlanır. İkinci katta üçgen alınlığı taşıyan zikzak biçiminde başlayan eliböğründeler “S” formuyla devam eder ve aşağıya doğru sarkarak üçgen prizma şeklini alır (Resim 5.5). Balkon korkuluğu üç kayıt arası birbirini çapraz olarak kesen iki “S” kıvrımı şeklinde tasarlanmış olup sürekli tekrar ile devam ettirilmiştir. Giriş cephesinde zemin kat ve birinci katı ayıran yatay ahşap hatıl üzerine ve saçakla duvarın birleştiği bölüme ahşap şerit yerleştirilmiştir. Ahşap şerit üzerine eşit aralıklarla çift sıra şeklinde yapılan oyuklar dikey olarak kesilip birbirleriyle bağlantısı sağlanmıştır (Resim 5.2).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin birinci katında sofanın kuzeyinde kalan odalar kaldırılmıştır. Böylece sofa genişlemiş ve ipek böceği yetiştiriciliği yapılan alan büyütülmüştür (Resim 5.12,-Çizim 5.3).

Resim 5. 1. Şaban Çakır evi vaziyet planı

Resim 5. 2. Şaban Çakır evi batı cephesi

Resim 5. 3. Şaban Çakır evi doğu ve güney cephesi

Resim 5. 4. Şaban Çakır evi giriş cephesi çıkma ve saçaklar

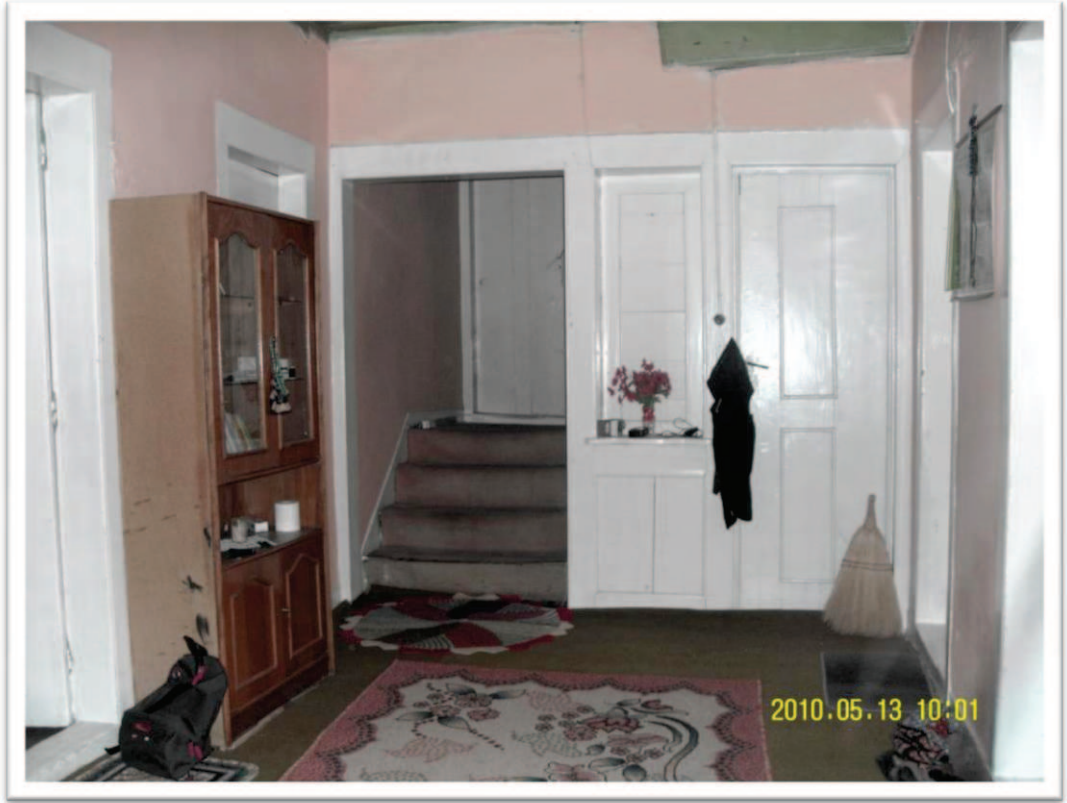
Resim 5. 5. Şaban Çakır evi giriş kapısı

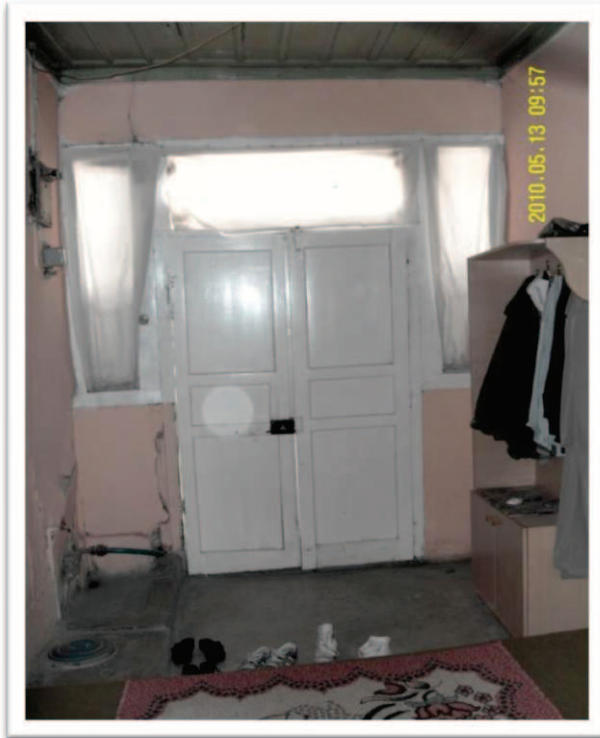
Resim 5. 6. Şaban Çakır evi batı cephesi pencere

Resim 5. 7. Şaban Çakır evi zemin kat sofa

Resim 5. 8. Şaban Çakır evi zemin kat taşlık bölüm

Resim 5. 9. Şaban Çakır evi zemin katın güneybatı odası

Resim 5. 10. Şaban Çakır evi zemin kat kuzey batı odası yüklük

Resim 5. 11. Şaban Çakır evi zemin kat hamam bölümü

Resim 5. 12. Şaban Çakır evi birinci kat sofa

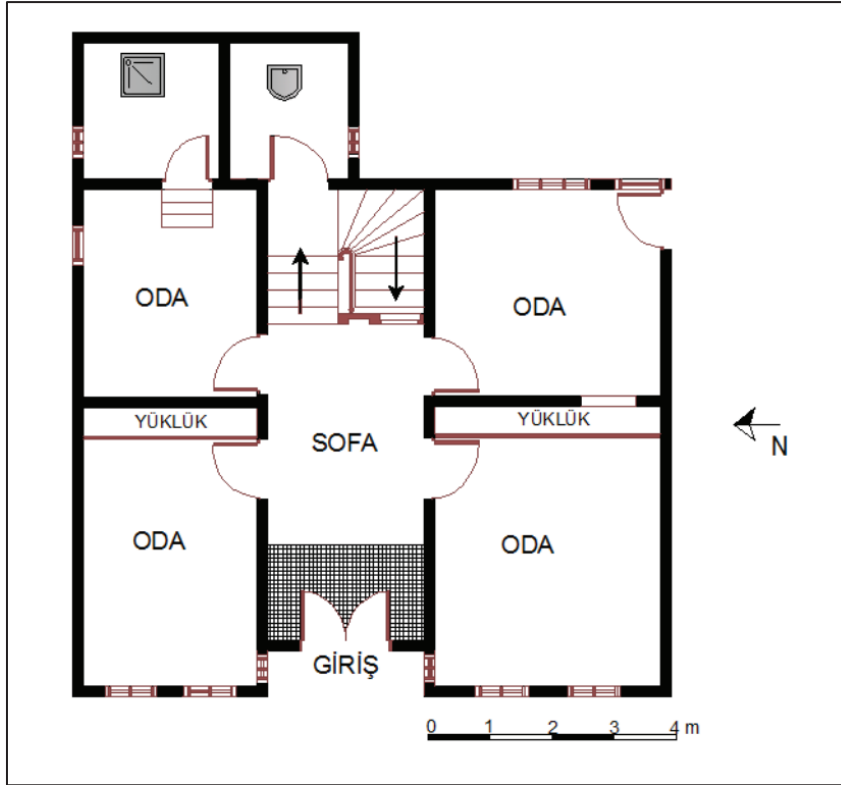
Resim 5. 13. Şaban Çakır evi birinci kat sofa

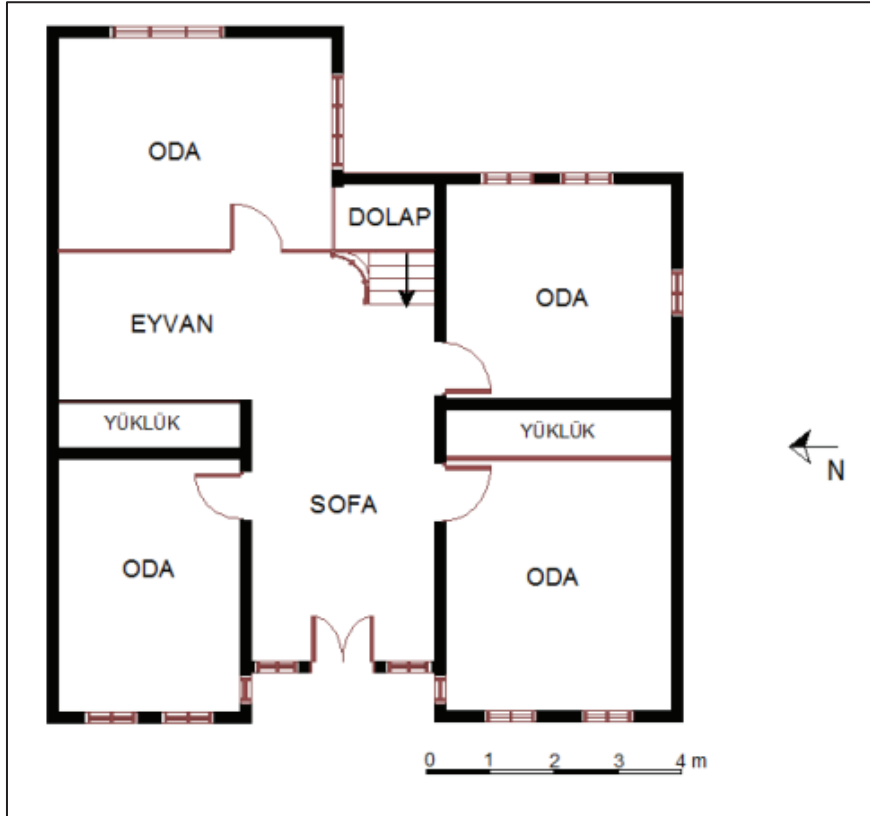
Resim 5. 14. Şaban Çakır evi birinci kat güney batı odası yüklük

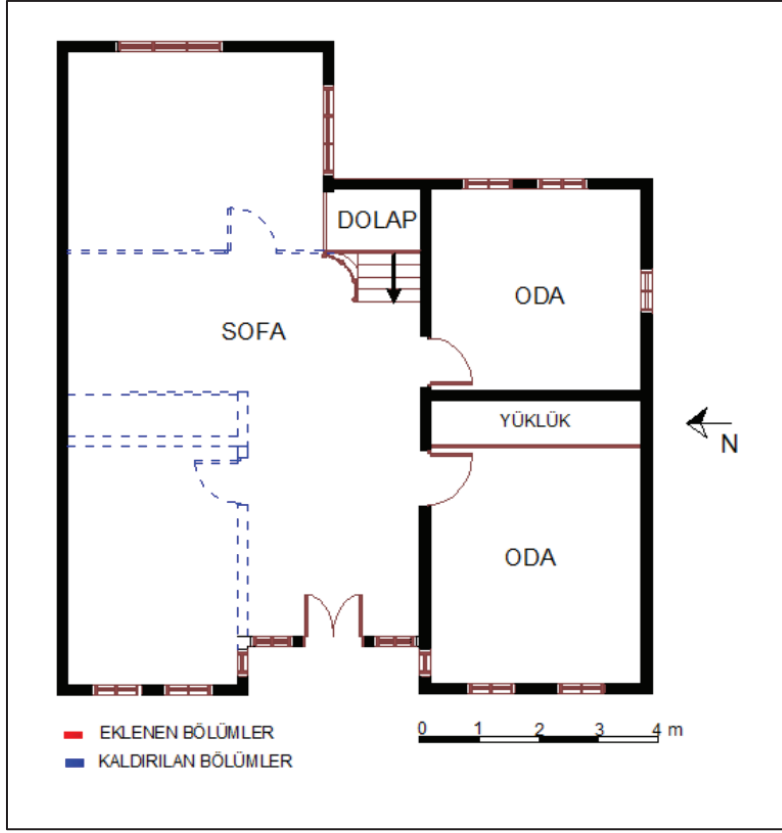
Çizim 5. 1. Şaban Çakır evi zemin kat planı

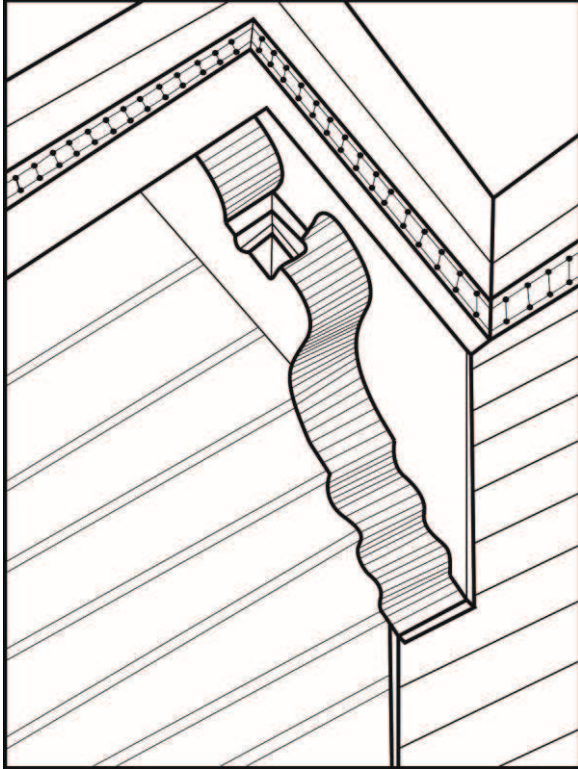
Çizim 5. 2. Şaban Çakır evi birinci kat planı

Çizim 5. 3. Şaban Çakır evi birinci kat planı

Çizim 5. 4. Şaban Çakır evi eliböğünde

Katalog 6: Avukat Cemalettin Evi

RESİM NO: 6. 1-12		ÇİZİM NO: 6. 1-6		DÜZENLEME TARİHİ: 01.04.2011		
YAPININ ADI: Avukat Cemalettin Evi		ADRES: Cami-i Kebir mahallesi Başar sokak No:7 Geyve Merkez		İLK SAHİBİ:		
YAPIM TARİHİ: H.(1350) 1932		KİTABE:		SON SAHİBİ: Hüseyin Çiftçi		
TAPU: Bahçeli Kâgir ev ve Kuyu		ADA: 80	PARSEL: 3	CİLT NO: 2	SIRA NO:	SAYFA NO: 148
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ	√		√	√	√	
ORTA		√				
KÖTÜ						
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	Mevcut	Mevcut	Mevcut	10x8 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut	BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut		ÖNERİLEN KULLANIM: Konut		
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki	YER: Kapı	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Oyma
						
TANIM						
<p>Dış Tanım: Üç katlı olarak yapılan evin giriş cephesi sokağa (kuzeye) bakar. Cephenin önündeki yolun seviyesi bodrum katta yer alan pencerelerin alt seviyesine kadar yükselmiştir. Bodrum katında 66 cm genişliğinde olan çift pencere dizisi zemin katta 89 cm birinci katta ise 100 cm. genişliktedir. Pencere yükseklikleri 180 cm'dir. Zemin kata giriş cephenin sağında bulunur (Resim 6.2). Dördü dönen on merdiven ile yükseltilmiş çift kanatlı giriş kapısı (123x210 cm) cephenin 117 cm. gerisinde yer alır. Kapının soluna yerleştirilen 50 cm. genişlikteki pencere derinliği sağlar (Resim 6.4). Birinci katta balkon cephenin sağına gidildikçe oval bir şekilde daralır. Batı cephesinde sokağa bakan bölümde çift yönlü birinci kata çıkan merdiven bulunur. Cephenin solunda merdiven altında olan kapı ise bodrum katına açılır. Aynı cephede yer alan diğer bir kapı ise merdivenle çıkıldıktan sonra birinci kata açılır. Cephenin sağında ıslak mekânlar çıkma yapmıştır (Resim 6.2). Güney cephesinde bahçeye açılan iki kapı vardır. Bodrum kattaki kapı cephenin sağındadır. Birinci katta cephenin ortasında bulunan kapı basamaklarla yükseltilmiştir. Doğu cephesinde ise iki kat üzerinde eşit</p>						

Katalog 6. Devam

aralıklar ile dizilmiş dört pencere yer alır (Resim 6.3).

İç Tanım: Evin üç katında da plan tipi köşe sofalı ve üç odalıdır (Çizim 6.1-2-3). Sofaya açılan giriş kapısı bodrum katta ve birinci katta batıdan, zemin katında ise kuzeyden yapılır. Oda kapıları (105x250 cm) sofaya bakar (Resim 6.5-7). Sofanın doğusundaki iki odanın içerisinde dolap ve ocak yer almaz. Sofanın güneyindeki odanın batı duvarında ocak vardır. Duvarın ortasındaki ocak yarım daire şeklinde ve 53x139 cm. ölçülerindedir (Resim 6.8). Bodrum katta ise bu ocak yer almaz. Sofanın batısındaki kapı ıslak mekânlara açılır (Resim 6.6-9).

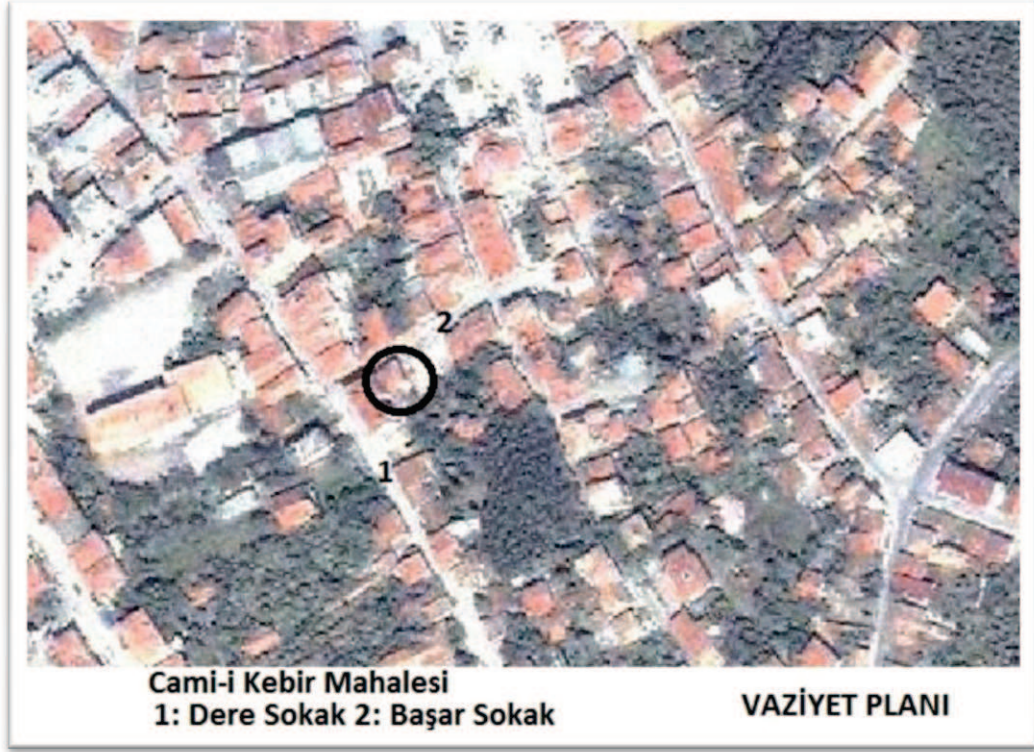
Malzeme ve Teknik: Evin tüm cepheleri sıvalı ve boyalı olduğu için malzeme ile ilgili analiz yapmak güçleşmiştir. Bodrum katında iç ve dış duvarlar 55 cm. kalınlıktadır. Birinci ve ikinci katın dış duvarları 45 cm kalınlıkta iç duvarları ise 17 cm kalınlığındadır. Evin zemin katındaki giriş kapısı ile bodrum kattaki kapı ve pencereler özgün haliyle kalabilmiştir. Bodrum kat pencereleri bir dikey kayıtlı yapılmıştır. Tek kanatlı olarak oda içerisine açılır Giriş kapısı tablalı olup, üzerinde oyma ve çakma tekniği uygulanmıştır. Ev kırma çatılıdır.

Süsleme: Çift kanatlı giriş kapısı ahşap işçiliği ile yapılmış süsleme öğelerinin barındırmaktadır. Kapı kademeli silmelerle dört tablaya ayrılmıştır. Kapının alt tablalarının içerisi yivlidir. Üst bölümdeki tablaların içerisi on bir köşeli yıldız motifi ile hareket kazanmıştır. Alt ve üst tablaların arasında ve üst tablaların iki yanına üzeri yivli çitalar yerleştirilmiştir. Kapının üst bölümü üçken alınlık ile sonlandırılmıştır. Yine kapı üzerinde pirinçten yapılmış kapı kolunun üst bölümü palmet motifli olup aşağıya doğru kavisli devam eder, orta bölümde iki kola ayrılarak damla motifi oluşturacak şekilde birleşmiştir. Kapının kulpu motifle bütünlük oluşturacak şekilde benzer bir biçimde tasarlanmıştır (Resim 6.4-11,- Çizim 6.4-5). Yine yörede sıkça kullanılan oda kapısı kilidi mevcuttur (Resim 6.12, Çizim 6.6).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin bodrum katı dışında kuzey ve güney cephesindeki pencereler değişmiştir. Doğu cephesindeki pencereler ise kapatılmıştır. Tüm cephelere beton sıva yapılmıştır. Cephedeki pencere alınlıklarına beton kayıt yapılmış, pencereler 17 cm. çevresi ile birlikte cepheden 2 cm'lik çıkma yapmıştır (Resim 6.2-3). Ev özgün halini büyük oranda kaybetmiştir.

Resim 6. 1. Avukat Cemalettin evi vaziyet planı

Resim 6. 2. Avukat Cemalettin evi kuzey cephesi

Resim 6. 3. Avukat Cemalettin evi doğu ve güney cephesi

Resim 6. 4. Avukat Cemalettin evi zemin kat giriş kapısı

Resim 6. 5. Avukat Cemalettin evi bodrum kat sofa

Resim 6. 6. Avukat Cemalettin evi bodrum kat

Resim 6. 7. Avukat Cemalettin evi zemin kat sofa

Resim 6. 8. Avukat Cemalettin evi zemin kat mutfak

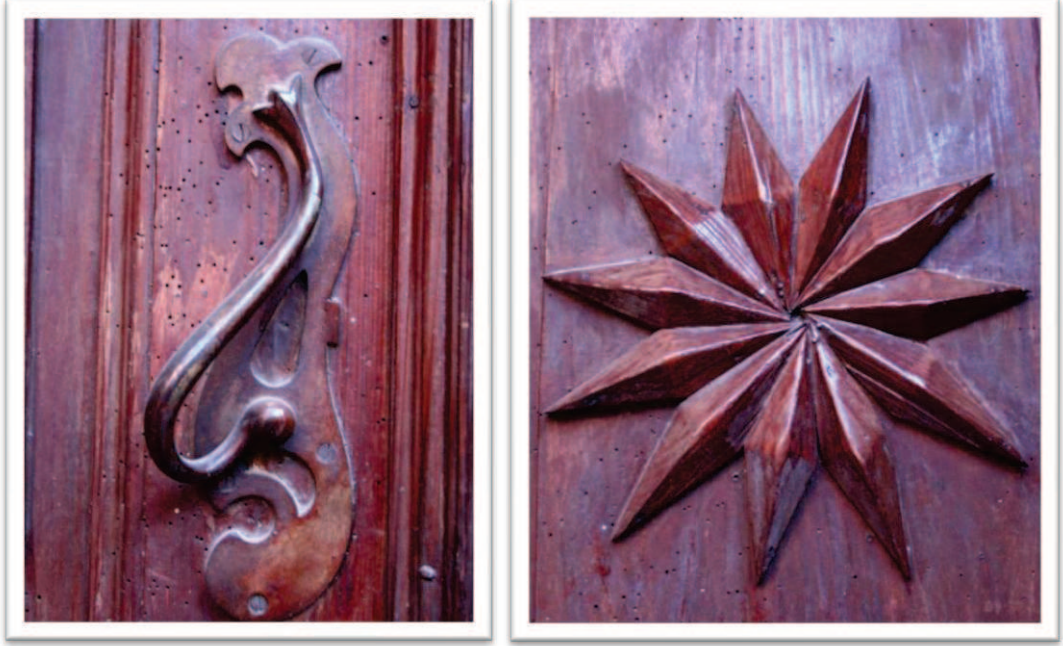
Resim 6. 9. Avukat Cemalettin evi zemin kat oda

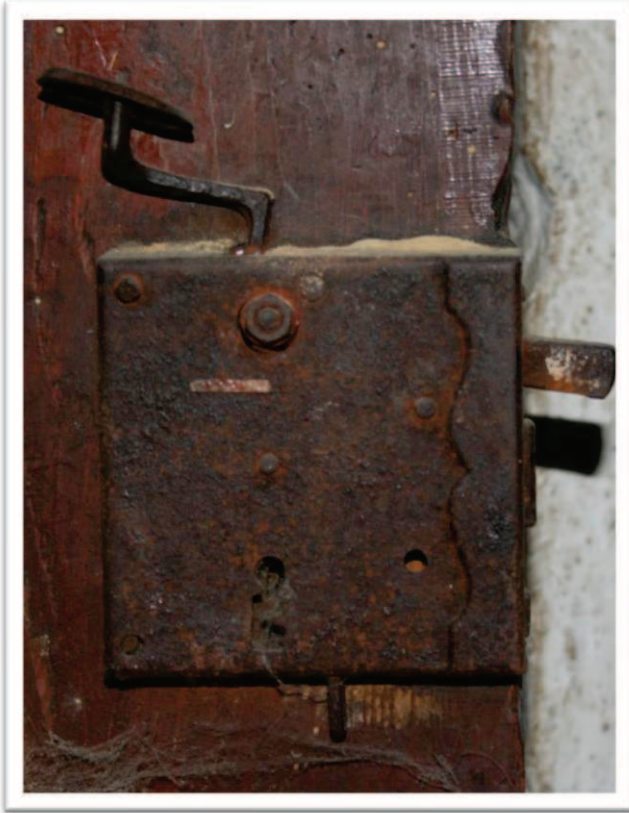
Resim 6. 10. Avukat Cemalettin evi birinci kat sofa

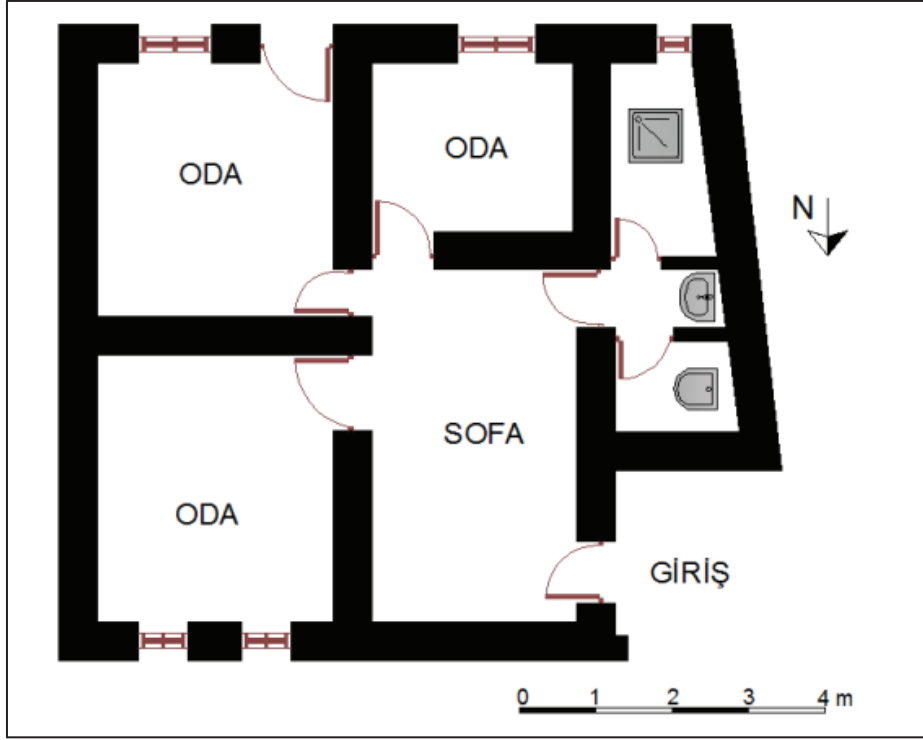
Resim 6. 11. Avukat Cemalettin evi giriş kapısı ayrıntı

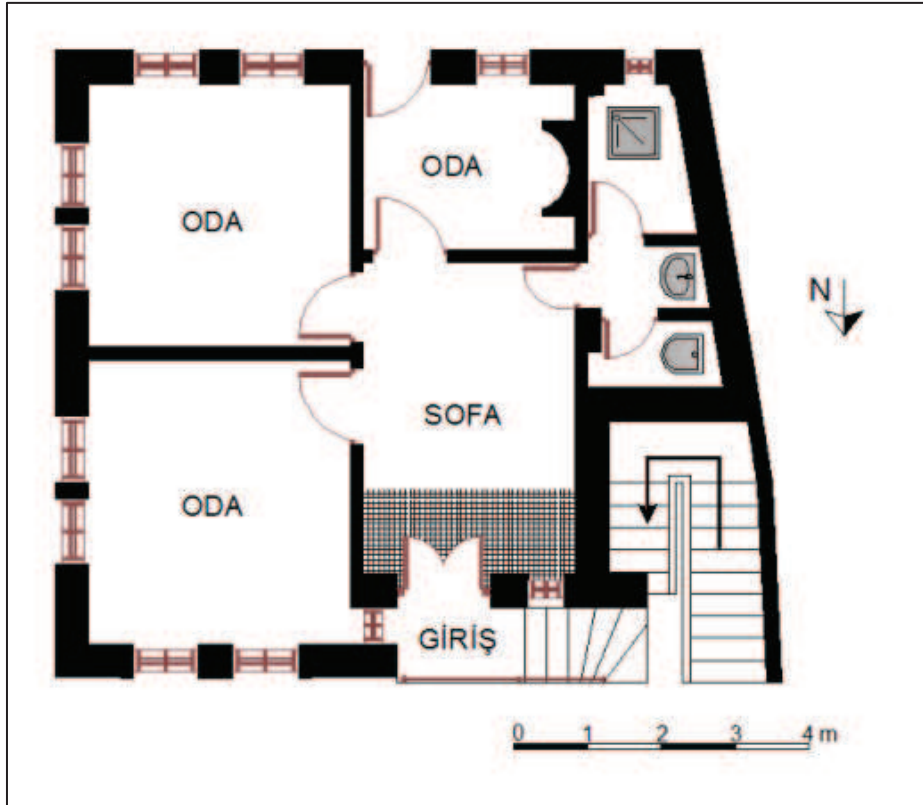
Resim 6. 12. Avukat Cemalettin evi kilit örneği

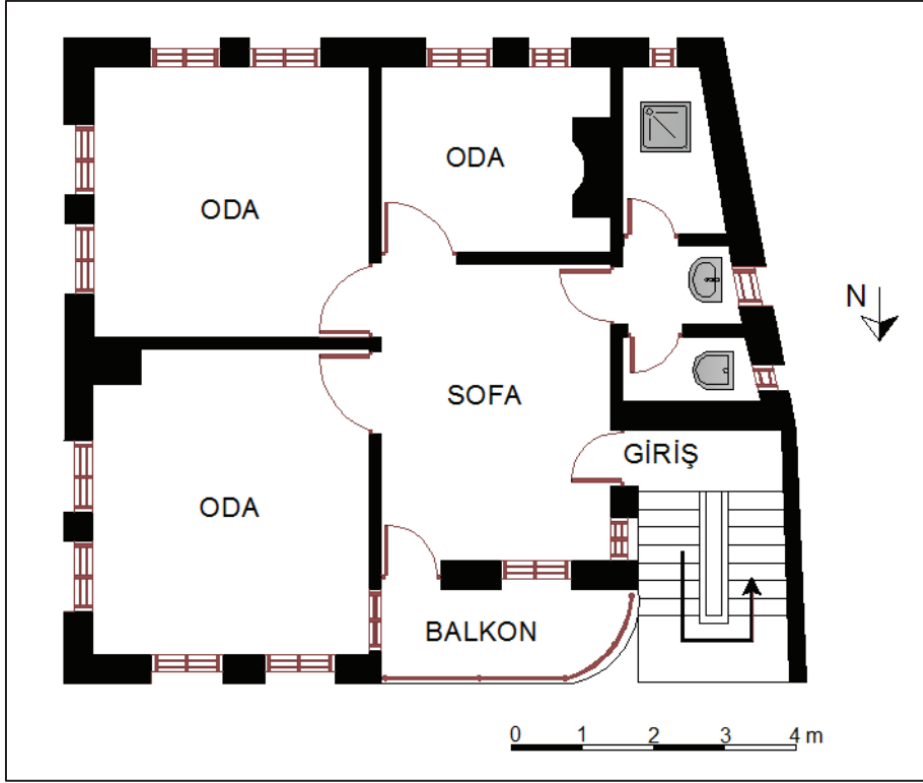
Çizim 6. 1. Avukat Cemalettin evi bodrum kat planı

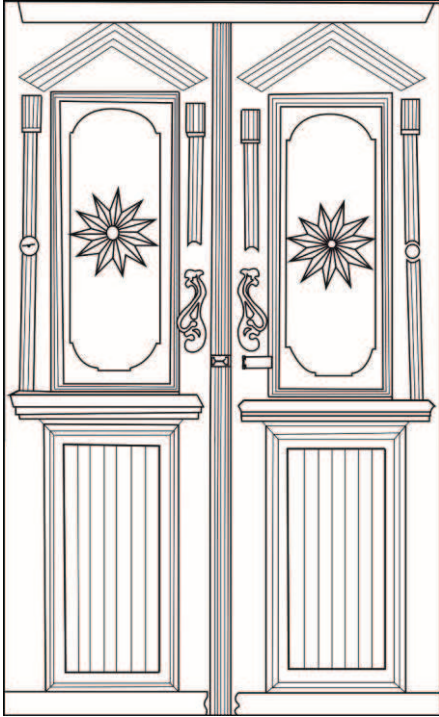
Çizim 6. 2. Avukat Cemalettin evi zemin kat planı

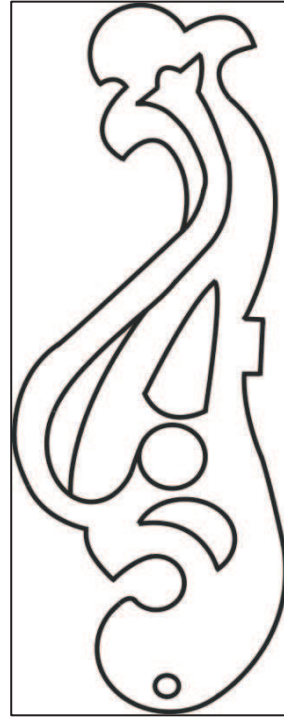
Çizim 6. 3. Avukat Cemalettin evi birinci kat planı

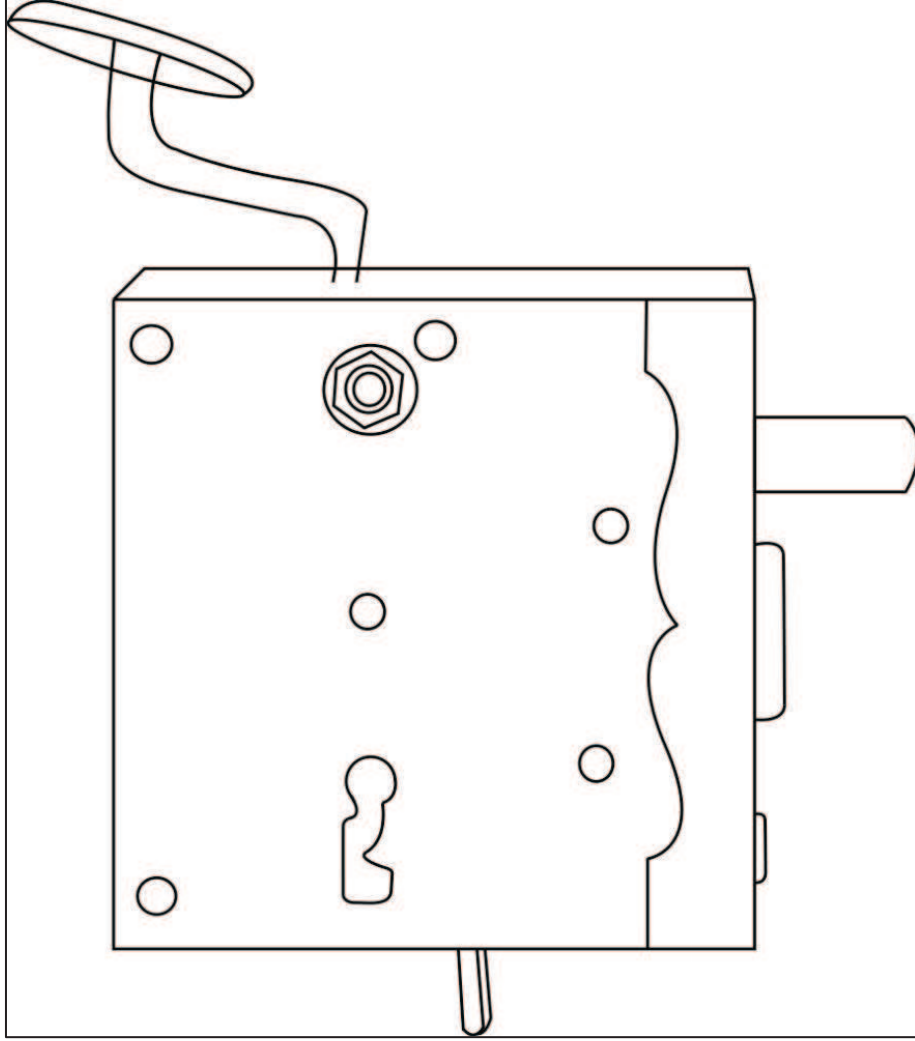
Çizim 6. 4. Avukat Cemalettin evi giriş kapısı çizimi

Çizim 6. 5. Avukat Cemalettin evi giriş kapısı çiziminden ayrıntı

Çizim 6. 6. Avukat Cemalettin evi oda kapısı kilit çizimi

Katalog 7: Ali Rıza Tarakçıoğlu Evi

RESİM NO: 7. 1-14		ÇİZİM NO: 7. 1-5		DÜZENLEME TARİHİ: 05.04.2011		
YAPININ ADI: Ali Rıza Tarakçıoğlu Evi		ADRES: Okul mahallesi Tarakçı sokak No:3: Geyve/Alifuatpaşa		İLK SAHİBİ: SON SAHİBİ: Mustafa Tarakçı		
YAPIM TARİHİ: 20. yy. Başı		KİTABE:		USTASI:		
TAPU:	ADA:	PARSEL:883	CİLT NO: 9	SIRA NO:	SAYFA NO: 883	
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ					√	
ORTA	√	√	√	√		
KÖTÜ						
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	Mevcut	Mevcut	Mevcut	11x9 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut-İpek Böcekhanesi		BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut	ÖNERİLEN KULLANIM: Konut		
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki	YER: Kapı	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Oyma
			 <p>Okul Mahallesi 1: Tarakçı Sokak 2: Demir Yolu 3: Dere</p> <p style="text-align: right;">VAZİYET PLANI</p>			
TANIM						
<p>Dış Tanım: Evin tüm cephesi bahçe içerisinde. Bahçe yığma taş duvar ile çevrelenmiştir. Evin giriş kapısı ile aynı doğrultudaki kapıdan bahçeye girilir. Evin giriş cephesi doğuya bakar. Bu cephenin zemin katında, giriş kapısının sağında ve solunda birer adet pencere yer alır. Sağ taraftaki pencere daha küçüktür (50x90 cm). Birinci kat da cumba, kuzey-güney yönünde yerleştirilen pencereler (50x170 cm) ile derinliği sağlar (Resim 7.5). Cumbanın iki yanında yer alan bölüm, eşit aralıklar ile sıralanmış üçer adet pencereden oluşur (Resim 7.2). Kuzey cephesinde zemin katta ve birinci katta ikişer pencere bulunur. Zemin kattaki pencereler (50x90 cm) daha küçüktür (Resim 7.3). Batı cephesinde ıslak mekânlar (164x400 cm) iki kat boyunca çıkma yapmıştır (Resim 7.4).</p> <p>İç Tanım: Eve çift kanatlı giriş kapısından (152x290 cm) girilir. Giriş kapısından sonra evin taşlık bölümüne geçilir. Girişin sağında yer alan sofa taş mekândan bir basamak yükseltilmiştir.</p>						

Katalog 7. Devam

Girişin solunda ise iki basamak ile yükseltilmiş oda vardır (414x426 cm). Batı yönünde yer alan on bir basamaklı düz ahşap merdiven ile birinci kata çıkılır (Resim 7.7, Çizim 7.1). Birinci kat yan soyalı ve tek eyvanlıdır (Çizim 7.3). Eyvanın iki yanına sıralanmış iki odanın oluşur. Odaların kapıları (100x210 cm) sofaya bakar. Kapı kanadı oda içerisine açılır (Resim 7.8-9). Eyvanın güneyinde yer alan odanın sofaya bakan duvarında 70 cm derinlikte dolap batı duvarının tamamını kaplar (Resim 7.11). Eyvanın kuzeyindeki odanın kuzey duvarının bir bölümünde ocak ve dolap (63x228 cm) bulunur (Resim 7.10).

Malzeme ve Teknik: Ev taş temel üzerine ahşap çatki yöntemiyle yapılmıştır. Dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılmıştır. Kerpiç dolgunun üzeri saman karışımı çamurla(balçık) sıvanmıştır. Zemin kat duvar kalınlığı 30 cm'dir. Birinci katta ise duvarlar 17 cm. kalınlığındadır. Birinci ve ikinci kat arası yatay ahşap silme ile çevrelenmiştir. Kıрма çatılı olan bu ev cumbanın olduğu bölümde üçken alınlık oluşturacak biçimde çıkma yapar (Resim 7.2). Çatıda alaturka kiremit kullanılmıştır. Pencereler düşey sürmeli ve bir dikey, iki yatay kayıtlıdır (88x170 cm). Cumbanın ortasında yer alan pencere (152x190 cm) bir yatay üç dikey kayıttan oluşur. Tavanlar ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır (Resim 7.14). Zemin katta yer taş döşelidir. Birinci katta ise ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Merdiven, kapı, pencere, dolap kapakları ahşap malzeme kullanılmıştır.

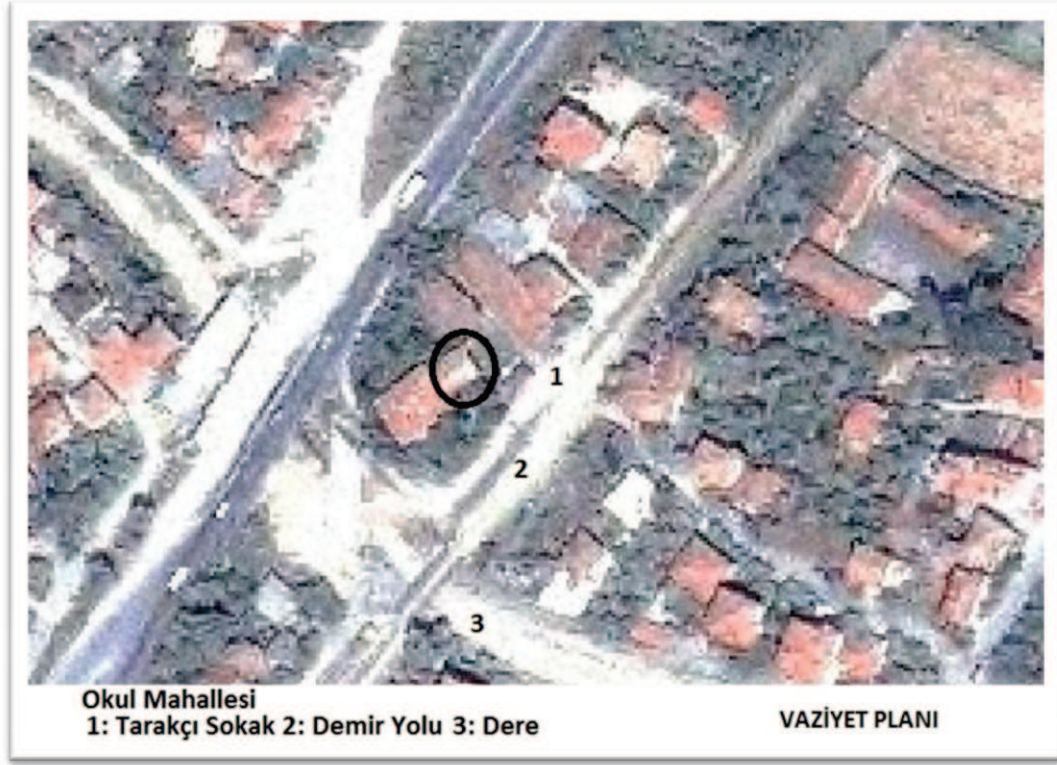
Süsleme: Süsleme olarak dikkat çeken ilk bölüm çift kanatlı aynalı giriş kapısıdır. Altı tablaya ayrılmış kapının üzeri yivlidir. Kapının üst bölümü iki kayıt atılarak üç parçaya ayrılmış camdan oluşur (Resim 7.6). Kapatılıp odaya çevrilen eyvanın ahşap kapı kanadında oyma tekniği ile yapılmış bitkisel süslemeler bulunmaktadır. Alt bölümden yukarı doğru iki yönlü simetrik olarak yükselen yaprak motifi, üst bölümde çiçek motifi ile sonlandırılmıştır (Çizim 7.5).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin kuzey cephesinin sağındaki pencerenin olduğu bölüm genişletilip kapıya çevrilmiştir. Böylece birinci kata geçiş buradan sağlanmış, zemin kat ile birinci kat arasındaki geçiş engellenmiştir (Çizim 7.2). Kuzey ve batı cephesinin birinci kattaki tahrip olan yerleri sac ile kaplanmıştır (Resim 7.3). Batı cephesindeki ıslak mekânların tuğla örgü ile onarılmıştır. Evin güney cephesine yapılan komşu bina bu cephenin körleşmesine neden olmuş ve bu cephedeki pencereler kapanmıştır (Resim 7.12). Birinci katta yer alan sofanın kuzeye bakan bölümüne ekleme yapılmış ve mutfığa dönüştürülmüştür. Eyvan ise ahşap bölme ile kapatılıp odaya çevrilmiştir (Çizim 7.4).

Resim 7. 1. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi vaziyet planı

Resim 7. 2. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi doğu cephesi

Resim 7. 3. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi doğu ve kuzey cephesi

Resim 7. 4. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi batı cephesi

Resim 7. 5. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi cumba

Resim 7. 6. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi ana giriş kapısı

Resim 7. 7. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kata çıkan merdiven

Resim 7. 8. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat sofa

Resim 7. 9. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat sofa

Resim 7. 10. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi kuzeydoğu odası

Resim 7. 11. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat kuzeydoğu odası ocak ve dolap

Resim 7. 12. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat gúneydođu odası pencereler

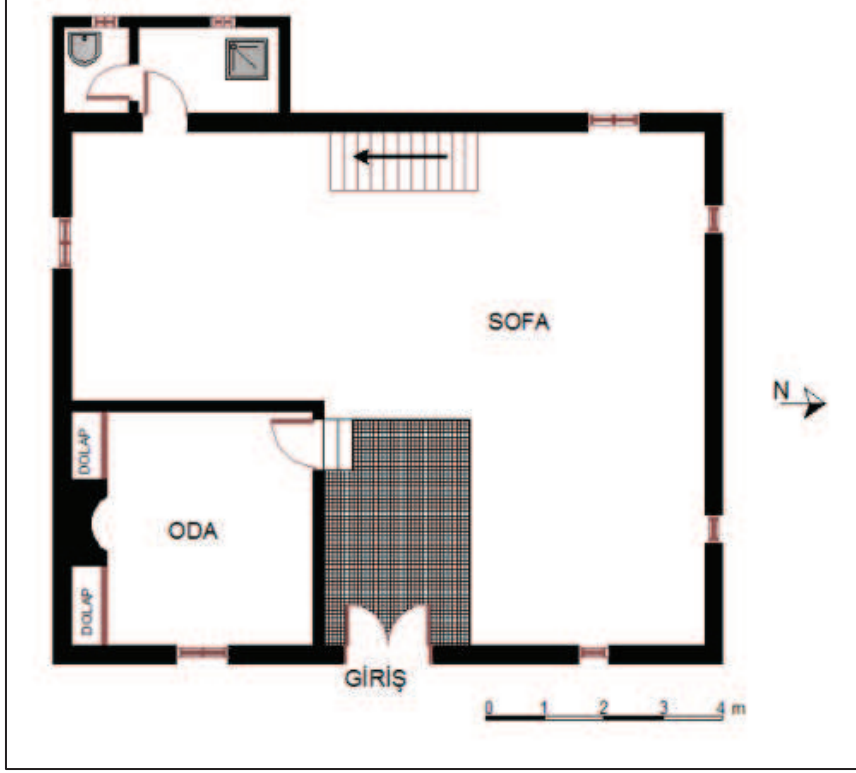
Resim 7. 13. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat kapatılıp eyvan bölümü

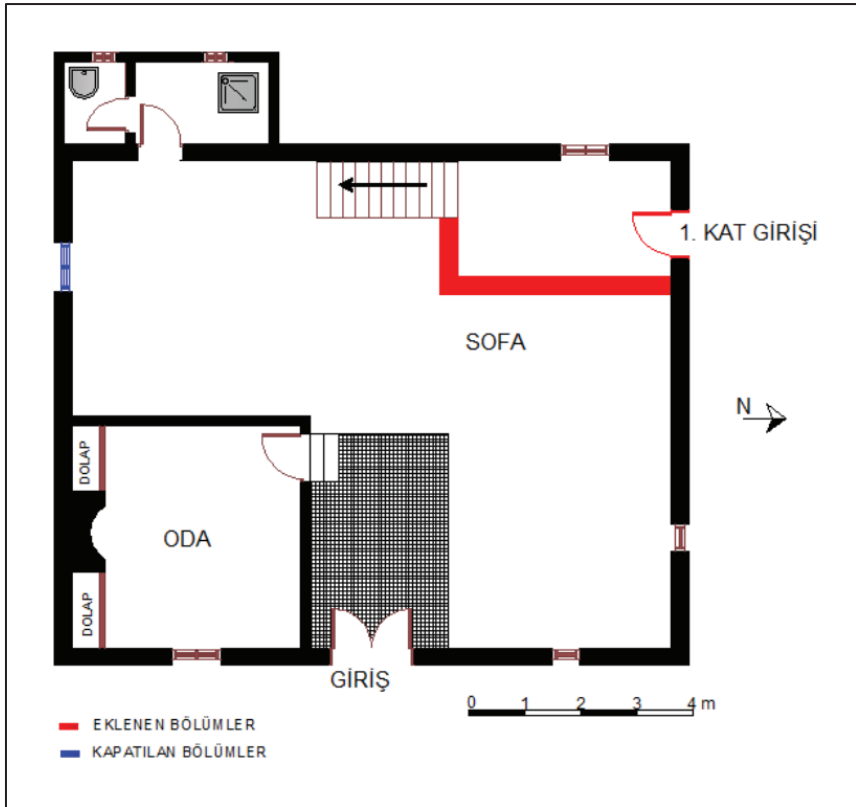
Resim 7. 14. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat oda tavanı

Çizim 7. 1. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi zemin kat planı

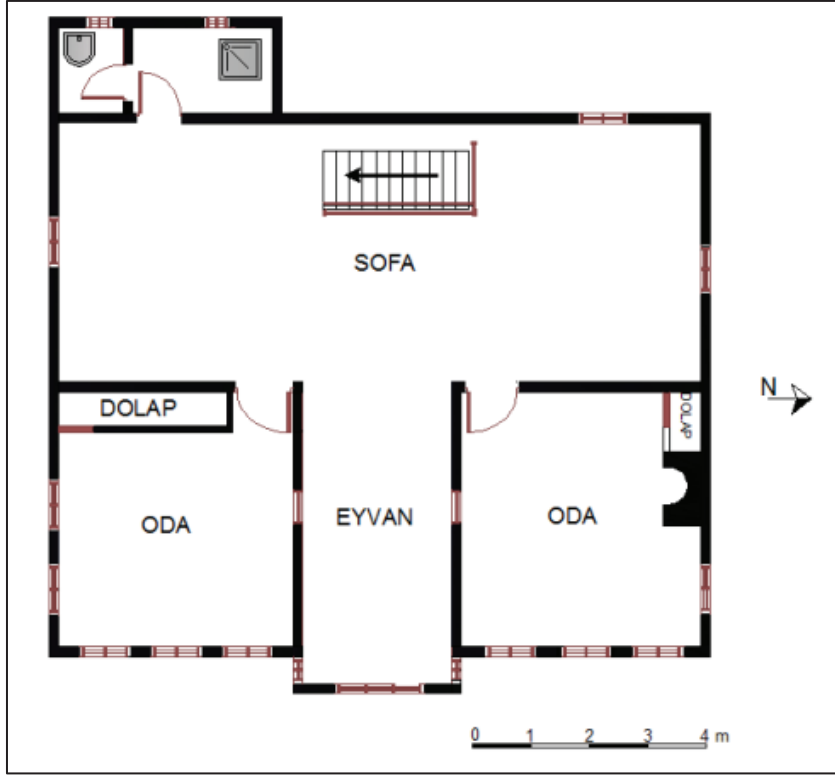

Çizim 7. 2. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi zemin kat planı

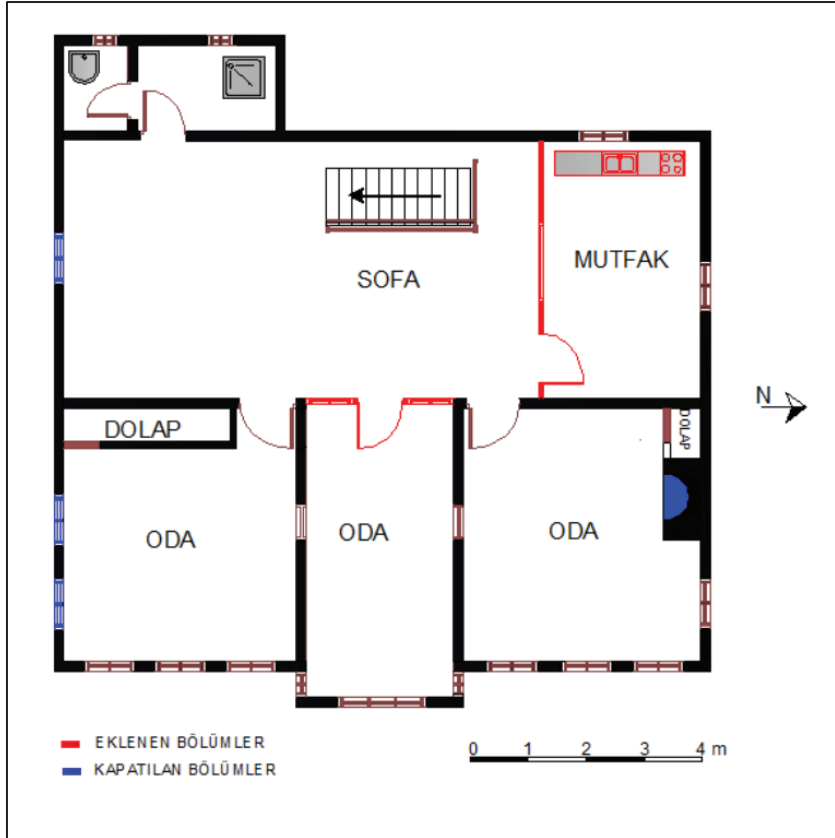

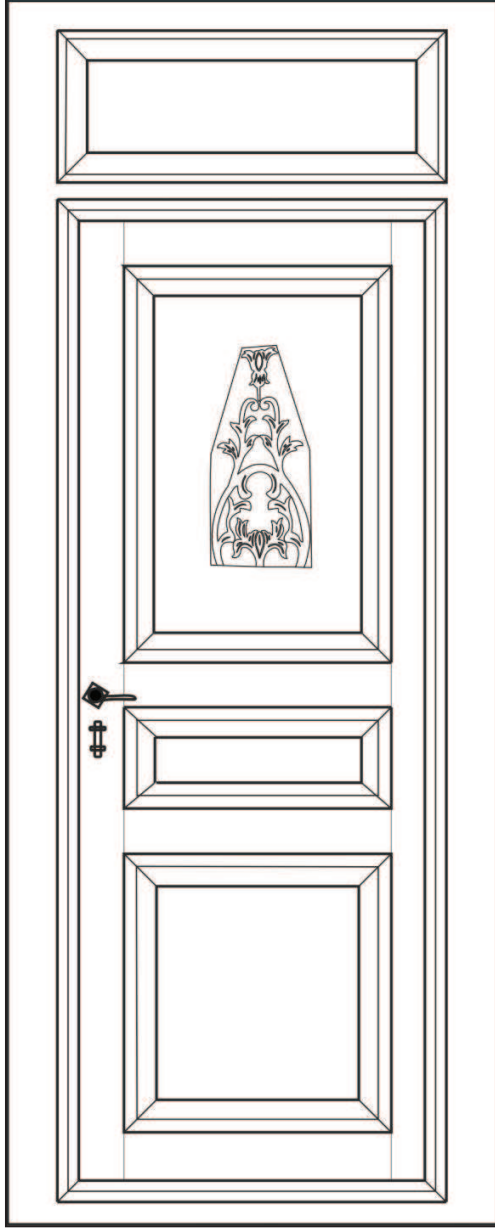
Çizim 7. 3. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat planı

Çizim 7. 4. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi birinci kat planı

Çizim 7. 5. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi oda kapısı

Çizim 7. 6. Ali Rıza Tarakçıoğlu evi oda kapı detayı

Katalog 8: Ali Kaya Evi

RESİM NO: 8. 1-14		ÇİZİM NO: 8. 1-3		DÜZENLEME TARİHİ: 05.04.2011		
YAPININ ADI: Ali Kaya Evi		ADRES: Suat Yalkın caddesi No: 11/A Geyve/ Alifuatpaşa		İLK SAHİBİ: Ali Kaya		
YAPIM TARİHİ: 1920-30 Arası		KİTABE:		SON SAHİBİ: Melehat Kazancıoğlu		
TAPU: Bahçeli ahşap ev ve müştemilat		ADA:	PARSEL: 614	CİLT NO: 7	SIRA NO:	SAYFA NO: 614
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ	√		√			
ORTA		√		√		
KÖTÜ						
TEKNİK BİLGİLER	SU		ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT	
	Mevcut		Mevcut	Mevcut	6x13 m	
	ORJİNAL KULLANIM: Konut-Dükkan-Atölye		BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut-Dükkan		ÖNERİLEN KULLANIM: Konut-Dükkan	
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki	YER: Balkon	MALZEME: Demir	TEKNİK: Bükme
						
2010.05.18.13			1: Ali Fuat Paşa Köprüsü 2: Suat Yalkın Caddesi VAZİYET PLANI			
TANIM						
<p>Dış Tanım: Cadde üzerinde yer alan evin giriş cephesi caddeye (batıya) bakar. İki katlı olarak yapılan evin kuzey ve güney cephelerinin sağır olmasından dolayı doğu-batı yönünde uzanır. Batı cephesinin zemin katında iki adet kapı (93x280 cm) bulunur. Sağ bölümde yer alan kapı giriş kapısı, sol bölümdeki kapı ise bu katta yer alan dükkâna açılır. Dükkân kapısının solunda pencere (280x280 cm) vardır. Birinci katta, sol bölümdeki oda, sağ bölümdeki balkonla birlikte sokak yönünde çıkma yapar. Cephe üzerinde çift kanatlı iki adet pencere (145x160 cm) bulunur (Resim 8.2). Doğu cephesi bahçe içerisinde yer alır. Cephenin zemin katında bahçeye açılan kapı (90x180 cm), yanında çift kanatlı birbirine bitişik iki pencere (170x125 cm) yer alır. İçeriye açılan pencere bir yatay bir dikey kayıttan oluşur. Birinci katta bahçe yönünde 170 cm uzunlukta balkon bulunur. Bu kat üzerinde balkon kapısı ve iki yanında pencere vardır. Batı cephesindeki pencereler ile aynı teknik kullanılmıştır. Kapının solundaki pencere tek kanatlı, sağındaki çift kanatlıdır (Resim 8.3).</p>						

Katalog 8. Devam

İç Tanım: Evin giriş kapısından dar bir ara ile zirai aletlerinin yapıldığı atölyeye geçilir (Resim 8.4-5). Bu dar bölümde yer alan on bir düz beş dönen ahşap merdiven ile birinci kata çıkılır (Çizim 8.1).

Merdiven ile birinci kata çıkılan bölüm sofaya açılan kapı ile son bulur. Merdiven ahşap bölme ile sofadan ayrılmıştır. Birinci kat iç sofalıdır (Çizim 8.2). Sofa kuzey- güney yönünde uzanır. Girişin sağında yer alan ıslak mekânlar (banyo, tuvalet) evin planının bir parçası halindedir. Cephe üzerinde çıkma yapmaz. Sağ tarafta yer alan diğer bölüm oda ve buna bitişik yapılan mutfaktır. Mutfak bölümü odadan bir basamak yukarıdadır. Bu odanın doğusundaki kapı balkona açılır (Resim 8.7). Girişin solunda iki oda bulunur. Bu odaların arasında ahşap bölme vardır. Böylece iki oda arasında geçiş sağlanmıştır (Resim 8.9-10).

Birinci kata çıkan merdiven ile aynı doğrultuda dönen on beş merdiven çatı katına çıkar (Resim 8.11). Tek odadan oluşan bu katta biri girişinde, diğeri ise odanın batısında olan iki kapı ile tavan arasına geçiş yapılır (Çizim 8.3).

Malzeme ve Teknik: Ev, taş temel üzerine ahşap hatıl arası kerpiç dolgu ile yapılmıştır. Taş temel duvarlar zemin kat boyunca yükselir. Dış cephe ve iç bölmeler balçık sıvalıdır. Zemin kat ve birinci kat duvar kalınlığı 17 cm'dir. Tavanlar ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Ahşap kaplamanın derz arası pasalarla kapatılmıştır. Döşeme zemin katta taş, birinci katta ahşaptır. Balkon korkuluğu demir malzemedен бүкme ve dövme yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Merdivenler, kapı ve pencereler ahşap malzemedен yapılmıştır. Beşik çatılı evde alaturka kiremit kullanılmıştır. Beşik çatının üzerin çıkma yapan çatı katı da beşik çatılı olarak yapılmıştır.

Süsleme: Evin giriş cephesi üzerindeki balkon, iki yanda yer alan "S" kıvrımlı taşıyıcılar ile bursa kemeri şeklini almıştır. Balkon korkuluğu simetrik şekilde iki sıra halinde dizilmiş dikdörtgen biçimlidir. Dikdörtgenler üstten ve alttan bursa kemeri formundadır. Altta ve üstten birer adet, iki yanda ise ikişer adet halka ile motiflerin birbirlerine bağlantısı sağlanmıştır (Resim 8.2).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin birinci katın doğu cephesindeki balkon bahçe yönünde 70 cm. betonla uzatılmıştır (Resim 8.3). Zemin katta yer alan dükkânın kapı ve pencereleri değişim geçirmiştir.

Resim 8. 1. Ali Kaya evi vaziyet planı

Resim 8. 2. Ali Kaya evi batı cephesi

Resim 8. 3. Ali Kaya evi doğu cephesi

Resim 8. 4. Ali Kaya evi zemin kat atölye

Resim 8. 5. Ali Kaya evi zemin kat giriş bölümü

Resim 8. 6. Ali Kaya evi birinci kat giriş bölümü

Resim 8. 7. Ali Kaya evi birinci kat

Resim 8. 8. Ali Kaya evi birinci kat

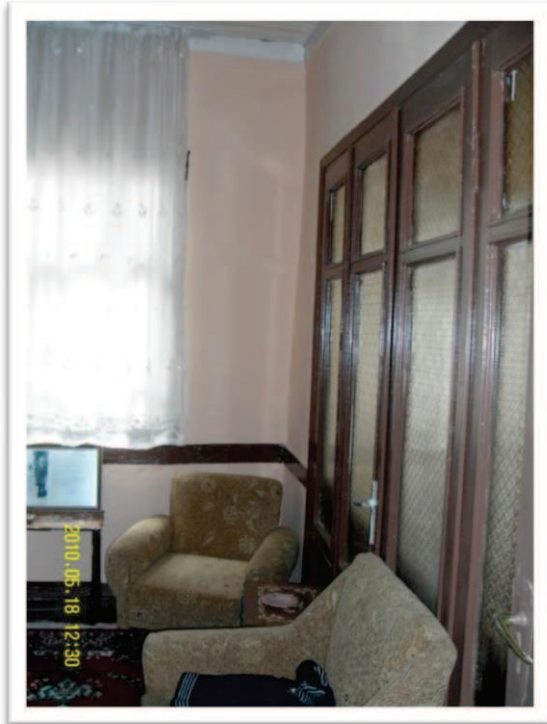

Resim 8. 9. Ali Kaya evi birinci kat kuzey batı odası

Resim 8. 10. Ali Kaya evi güneybatı odası

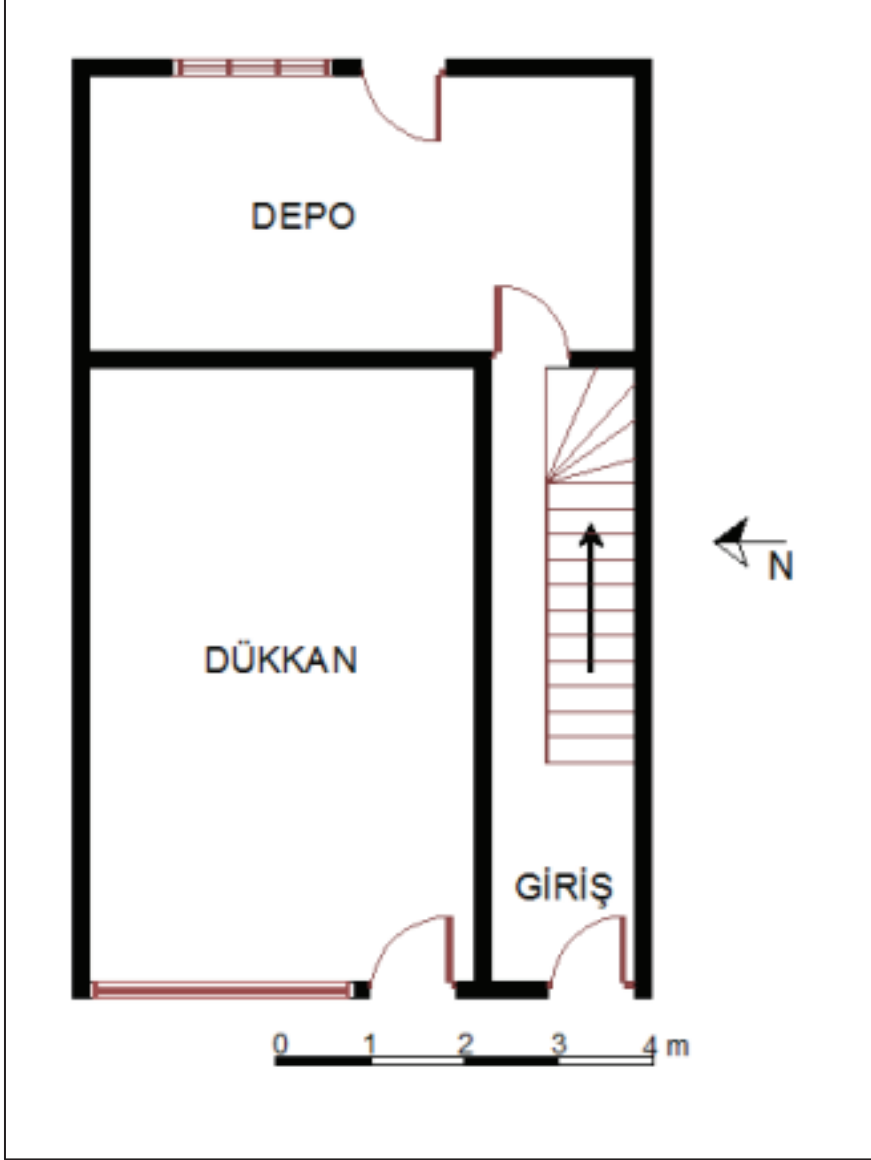
Resim 8. 11. Ali Kaya evi merdiven

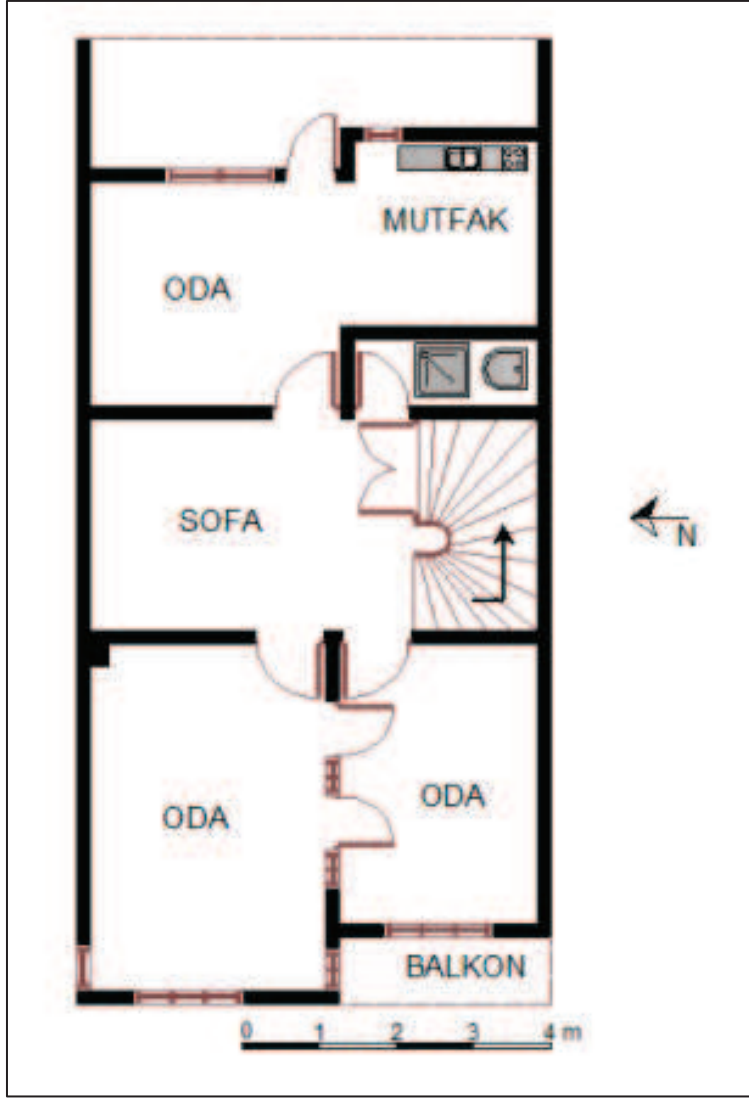
Resim 8. 12. Ali Kaya evi tavan arası

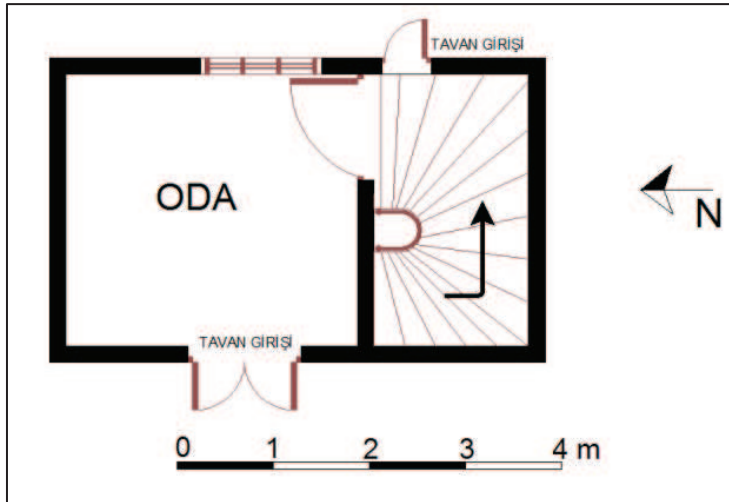
Çizim 8. 1. Ali Kaya evi zemin kat planı

Çizim 8. 2. Ali Kaya evi birinci kat planı

Çizim 8. 3. Ali Kaya evi çatı katı planı

Katalog 9: Ali Rıza Oktay Evi

RESİM NO: 9. 1-18		ÇİZİM NO: 9. 1-7		DÜZENLEME TARİHİ: 10.04.2011		
YAPININ ADI: Ali Rıza Oktay		ADRES: Kozan Köyü No:20 Geyve		İLK SAHİBİ:		
YAPIM TARİHİ: 19. yy. başı		KİTABE:		SON SAHİBİ: Ali Rıza Oktay		
TAPU: Bahçeli ahşap ev		ADA:	PARSEL:2414	CİLT NO: 25	SIRA NO:	SAYFA NO: 2412
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ					√	
ORTA	√	√	√	√		
KÖTÜ						
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	Mevcut değil	Mevcut değil	Mevcut değil	11x14 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut- Böcekthane-Samanlık		BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut		ÖNERİLEN KULLANIM: Konut	
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki	YER: Tavan	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Çitakari
						
			1: Geyve Yolu	VAZİYET PLANI		
TANIM						
<p>Dış Tanım: Evin kuzey ve doğu cephesi sokağa bakar. Batı cephesi ise bahçe içerisinde yer alır. Evin güney bölümü yıkılmış, günümüze kadar gelememiştir. Giriş cephesi kuzeydedir. Çift kanatlı giriş kapısı (180x250 cm) zemin katın ortasında yer alır. Evin asıl giriş kapısıdır. Üstünde tepe penceresi bulunur. Cephe üzerindeki yolun seviyesinin yükselmesi ile kapının seviyesi aşağıda kalmıştır. Birinci kat sokak yönünde çıkma yapar. Birinci katın orta bölümünde ahşap korkuluklar bulunmaktaydı. Evin içerisi bu bölümde dışarıya açıktır. Burası sonradan duvar ile kapatılmıştır. Cephe üzerindeki pencerelerin (93x180 cm) boyutları aynıdır (Resim 9.2). Sadece çıkma yapan bölümlerdeki pencereler dardır. Batı cephesinde ev “U” şeklini almıştır. Cephenin solundaki kapı (85x240 cm) zemin kata açılır. Cephenin orta bölümündeki kapı (98x250) depo bölümüne açılırken, sağdaki kapı samanlığa açılmaktaydı. Cephenin zemin katında duvarların üst bölümü geniş açıklıklar ile havalandırılmıştır. Birinci katın solunda ıslak mekânlar (110x138 cm) çıkma yapmıştır. Orta bölüm ahşap dikmeler ve ahşap korkuluklardan oluşur (Resim 9.3). Batı cephesinin sağ, güney ve doğu cephesinin sol bölümü yıkılmıştır.</p>						

Doğu cephesinin yıkılan bölümünde sokaktan eve girilen çift kanatlı kapı yer almaktaydı. Cephenin zemin katında dört adet mazgal penceresi bulunur. Birinci kat üzerinde odalar sokak yönünde çıkma yapmıştır. En sağdaki oda 50 cm, ortadaki oda 70 cm, soldaki oda ise 90 cm'lik çıkma yapar (Resim 9.4). Odaların çıkma yapan bölümlerine yerleştirilen pencereler (45x180 cm) ile derinlik sağlanır (Resim 9.5).

İç Tanım: Zemin katta depo, pekmezlik ve samanlık bölümü vardır (Çizim 9.1). Deponun kuzeye bakan bölümünde dört ahşap basamak ile yükseltilmiş oda yer alır (Resim 9.6-7). Odanın batı duvarında ocak ve dolap vardır. Duvarın ortasında yarım daire şeklinde olan ocak 45 cm. derinliktedir. Odanın batı ve kuzey duvarında nişler bulunur. Deponun güneyindeki kapı pekmezliğe açılır. Bu bölüm günümüze kadar ulaşamamıştır. Pekmezliğin doğusunda pekmez yapımı için kullanılan taş tezgâh bulunmaktaydı. Pekmezliğin batı köşesinde yer alan merdiven ile birinci kata çıkılırdı. Pekmezliğin batısında samanlık vardı. Samanlığın girişi dışarıdan yapılırdı. Deponun kuzeybatısındaki dördü dönen on dört merdiven birinci kata çıkmaktadır.

Birinci kat dış sofalı ve tek eyvanlıdır (Çizim 9.3). Ayrıca beş oda ve ipek böcekçiliği yapılan bölüm vardır. Sofa "L" şeklini almıştır. Sofanın batısı ahşap dikmeler ile dışarı açılmıştır (Resim 9.8). Sofanın kuzeyinde yer alan eyvanın iki yanında odalar vardır. Eyvanın batısındaki oda kış odasıdır. Oda kapısı eyvana açılır (Resim 9.9). Odanın batı duvarında ocak bulunur. Ocağın solunda dolap, sağında niş vardır. Güney duvarında ise yüklük bulunur (Resim 9.14). Eyvanın doğusundaki oda başodadır. Diğer dört oda gibi başodanın kapısı (170x300 cm) sofaya açılır. Çift kanatlı giriş kapısı olan başoda diğer odalardan daha büyüktür. Odanın kuzey, doğu ve batı duvarları boyunca uzanan sedir bulunur (Resim 9.11). Güney duvarının ortasında niş yer alır (Resim 9.12). Odanın üç yönüne (doğu-batı-kuzey) yerleştirilen pencereler ile dışarıyı izleyen görüş sağlanmıştır. Başodanın güneyinde yan yana sıralanan iki oda vardır. Birinci oda yaz odasıdır. İçerisinde ocak yer almaz. İkinci oda kış odası olup güney duvarı içerisinde ocak ve dolap bulunur. Duvarın ortasında yarım daire şeklinde yerleştirilen ocak 50 cm. derinliktedir (Resim 9.15). Sofanın güneyindeki kapı böcekliğe açılır (Resim 9.10). Böceklik bölümü yıkılmıştır. Bu bölümün güneydoğu köşesinde küçük bir oda bulunmaktaydı. Birinci katta odaların sokağa bakan bölümlerinde, pencere önlerinde sedirler vardır.

Malzeme ve Teknik: Ev, taş temel üzerine yerleştirilen ahşap hatılların arası kerpiç dolgu ile örülmüştür. Taş temel duvarlar zeminden 50 cm yüksekliğindedir. Zemin katta duvarlar içte ve dışta 45 cm kalınlıktadır. Birinci katta 17 cm. kalınlığındadır. Cephe ve iç duvarlar balçık sıvalıdır. Pencereler iki yatay ve bir dikey kayıtlı, düşey sürmeli ve alınlıklıdır (Resim 9.5). Giriş kapıları düz tahtaların üç yatay kuşakla bağlanmasıyla yapılmıştır. Kapıların üzerinde tabla yer almaz. Aynı teknikle yapılan oda kapıları tablalıdır. Başoda ve sofanın kuzeybatısındaki odanın kapısının üstünden kitabe tablası vardır. Tavanlar zemin katta ahşap kirişleme, birinci katta ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Odaların içerisindeki tavanlar çıtalarla hareketlendirilmiştir (Resim 9.16-17). Döşeme zemin katta topaktır. Birinci ve ikinci katta ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Merdiven, kapı, pencere, dolap kapakları ve saçaklarda ahşap malzeme kullanılmıştır. Ev kırma çatılı olup alaturka kiremit örtülüdür.

Süsleme: Dış cephede pencerelerin kaş kemerli alın bölümü kesilerek Bursa kemerine dönüştürülmüştür (Resim 9.5). Birinci katta başoda tavanında çıtakari tekniği ile yapılan süslemeler yer alır. Başoda da tavanın ortasına on iki sıra halinde yerleştirilmiş çıtaların üzerine başak motifi uygulanmıştır (Resim 9.17) Bu motifin köşelerde birleştiği noktalar kare formludur. Karelerin üzeri çapraz yerleştirilmiş ve iç içe geçmiş karelerden oluşur. Bu motifi çevreleyen, iki sıra halinde tüm tavanı dolaşan çıtaların üzerinde baklava motifi sıralanmıştır (Resim 9.16). Sofanın güneydoğusunda yer alan odanın tavanı da başoda ile aynı motiflerle süslenmiştir.

Evin süsleme özelliği taşıyan diğer bölümü oda kapılarıdır. Sofanın güney doğusundaki odanın kapı kanadı üç tablaya bölünmüştür. Üst ve ortada yer alan tabla dikdörtgen şeklinde düşey olarak yerleştirilen iki kayıtle bölünmüştür. Alttaki tabla ise iç içe geçmiş kayıtlar kare formunu oluşturmuştur (Resim 9.18, Çizim 9.7)).

Başodanın güney yönündeki duvarında yer alan nişin orta bölümü kare formlu olup, üst bölümü yarım daire biçiminde sonlandırılmıştır. Orta bölümün iki yanında üçer tane bulunan kandillikler üst üste dizilmiştir. Alt bölüm orta bölümdeki nişe derinlik sağlamak için oval bir şekilde çıkmalı olarak yapılmıştır (Resim 9.12, Çizim 9.8)

YAPILAN ONARIMLAR

Zemin kattaki deponun kuzey bölümü güney ve batı yönünde eklenilen duvarlar ile kapatılmıştır. Kapatılan bölüm dükkân olarak kullanılmıştır. Giriş cephesinin soluna dükkâna geçişi sağlayan kapı ve pencere eklenmiştir (Resim 9.2). Zemin katta samanlığın ve pekmezliğin olduğu bölüm günümüzde yoktur (Çizim 9.2). Birinci katta eyvanın kuzey ve güneyine eklenilen duvarlar ile kapatılıp odaya dönüştürülmüştür (Resim 9.9). Eyvanın odaya dönüştürülmesi ile başodanın eyvana bakan bölümündeki pencereler kapatılmıştır (Resim 9.13). Birinci katın güneyinde yer alan böceklikte günümüze kadar ulaşamamıştır (Çizim 9.4).

Resim 9. 1. Ali Rıza Oktay evi vaziyet planı

Resim 9. 2. Ali Rıza Oktay evi kuzey ve doğu cephesi

Resim 9. 3. Ali Rıza Oktay evi batı cephesi

Resim 9. 4. Ali Rıza Oktay evi güney cephesi

Resim 9. 5. Ali Rıza Oktay evi doğu cephesi

Resim 9. 6. Ali Rıza Oktay evi zemin kat

Resim 9. 7. Ali Rıza Oktay evi birinci kata çıkan merdiven

Resim 9. 8. Ali Rıza Oktay evi birinci kat sofa

Resim 9. 9. Ali Rıza Oktay evi birinci kat sofa ve kapatılan eyvan

Resim 9. 10. Ali Rıza Oktay evi birinci kat sofa

Resim 9. 11. Ali Rıza Oktay evi birinci kat başoda

Resim 9. 12. Ali Rıza Oktay evi birinci kat başoda niş

Resim 9. 13. Ali Rıza Oktay evi birinci kat başoda

Resim 9. 14. Ali Rıza Oktay evi birinci kat kuzeybatı odası

Resim 9. 15. Ali Rıza Oktay evi birinci kat güneydoğu odası yüklük

Resim 9. 16. Ali Rıza Oktay evi birinci kat başoda tavanı

Resim 9. 17. Ali Rıza Oktay evi birinci kat tavan detayı

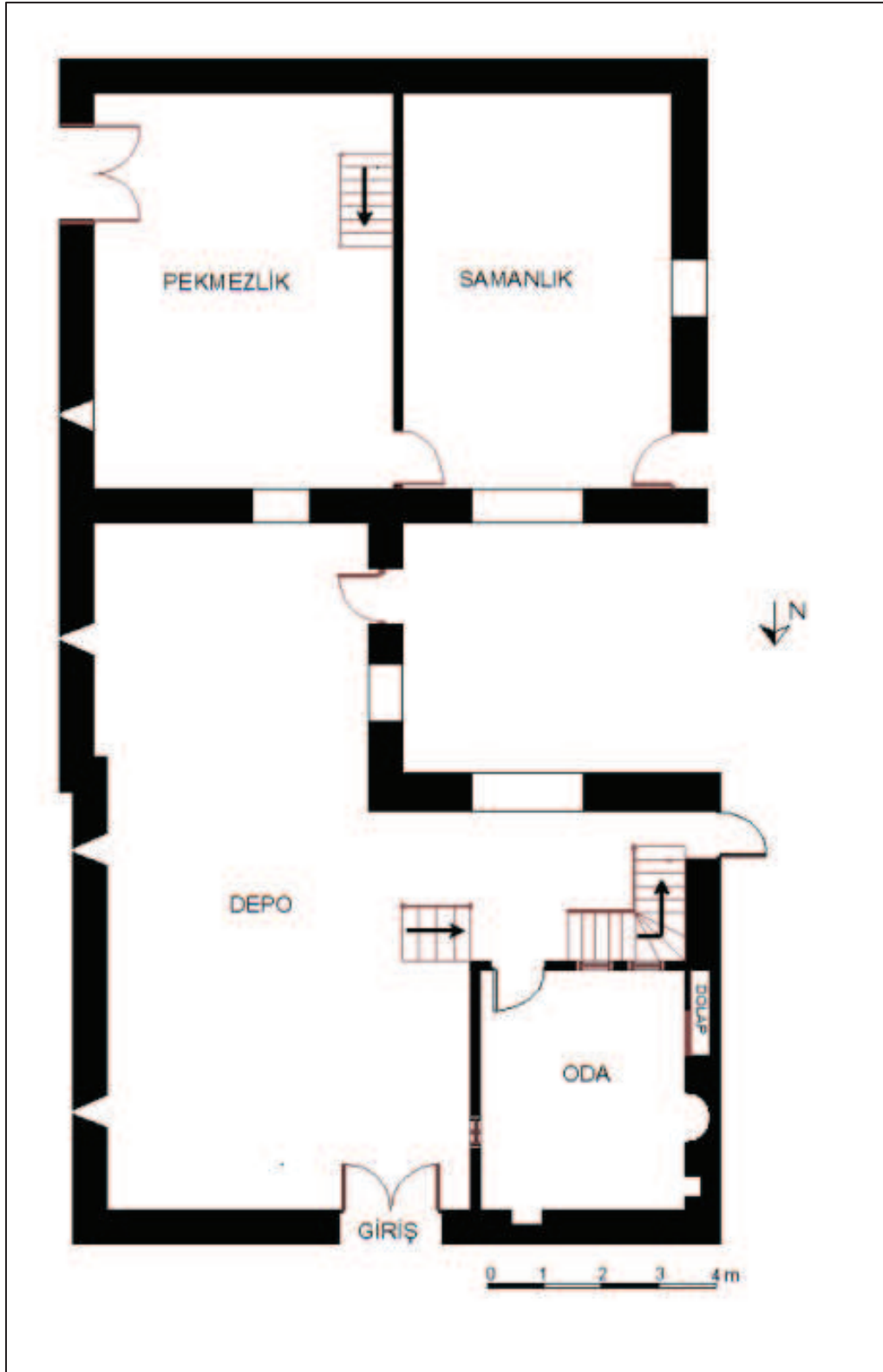

Resim 9. 18. Ali Rıza Oktay evi oda kapısı

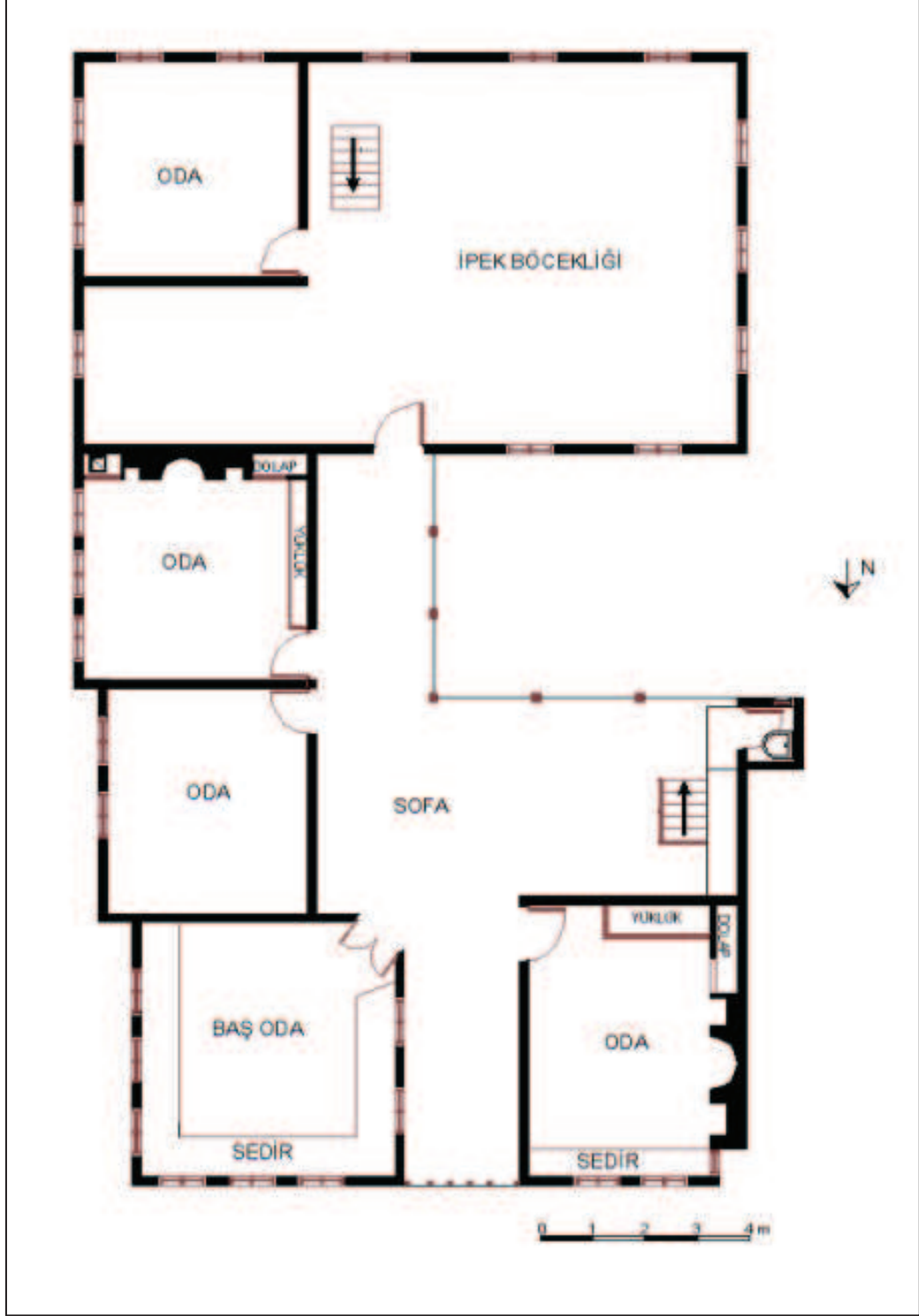
Çizim 9. 1. Ali Rıza Oktay evi zemin kat planı

Çizim 9. 2. Ali Rıza Oktay evi zemin kat planı

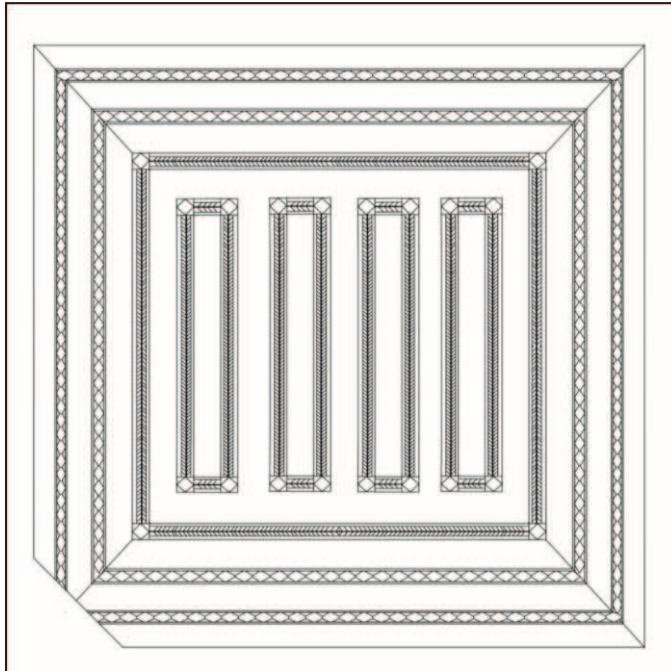
Çizim 9. 3. Ali Rıza Oktay evi birinci kat planı

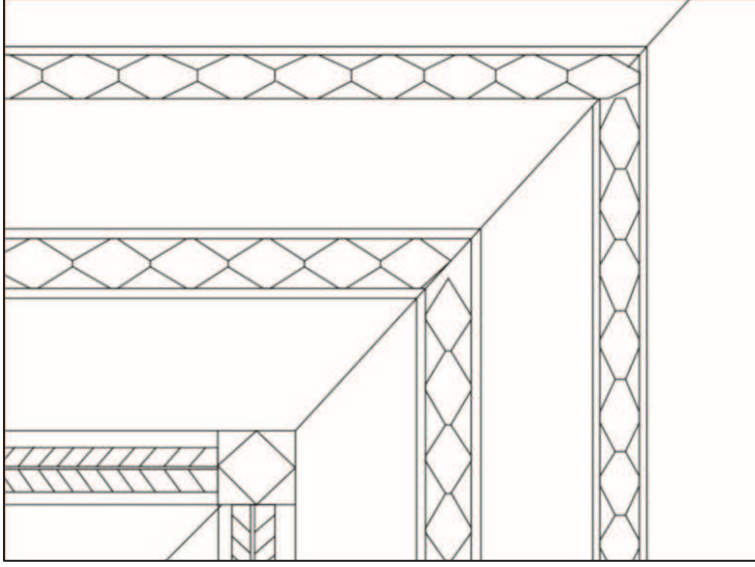
Çizim 9. 4. Ali Rıza Oktay evi birinci kat planı

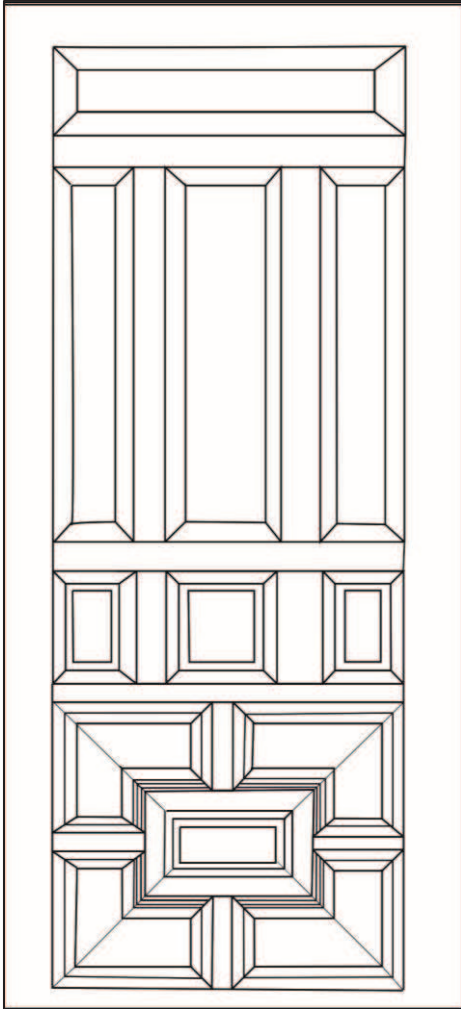
Çizim 9. 5. Ali Rıza Oktay evi oda tavan çizimi

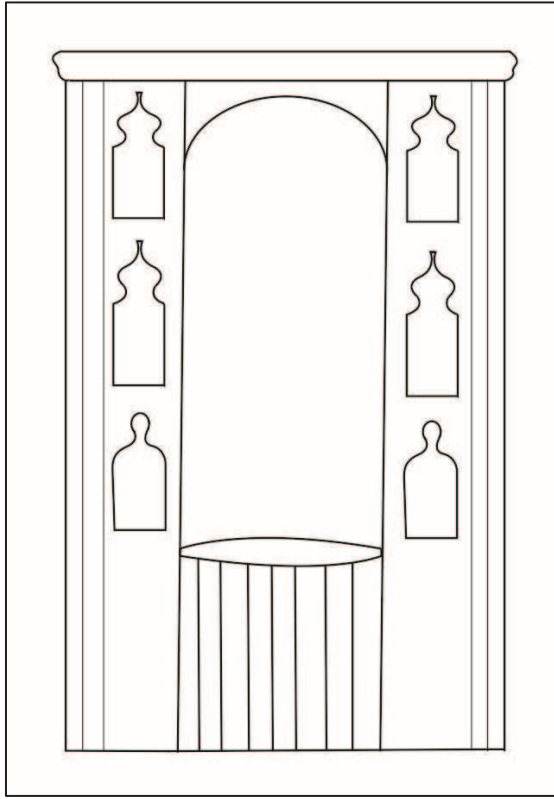
Çizim 9. 6. Ali Rıza Oktay evi oda tavanı ayrıntı çizimi

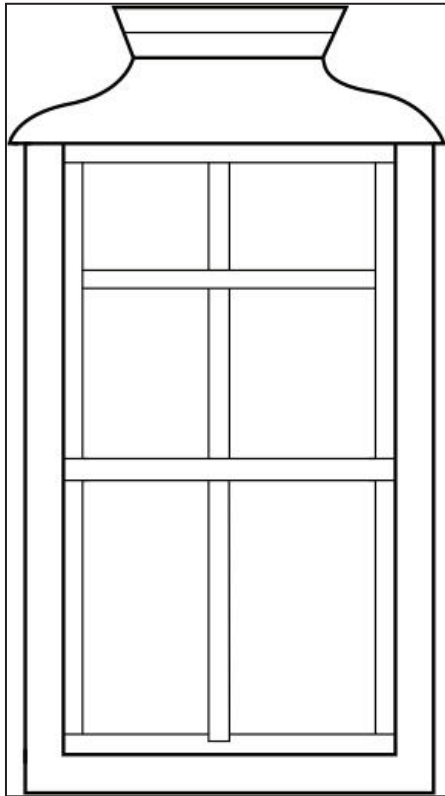
Çizim 9. 7. Ali Rıza Oktay evi kapı kanadı çizimi

Çizim 9. 8. Ali Rıza Oktay evi başoda nişi

Çizim 9. 9. Ali Rıza Oktay evi pencere

Katalog 10: Şakir Oktay Evi

RESİM NO: 10. 1-14		ÇİZİM NO: 10. 1-5		DÜZENLEME TARİHİ: 10.04.2011			
YAPININ ADI: Şakir Oktay Evi		ADRES: Kozan köyü No:31 Geyve		İLK SAHİBİ:			
YAPIM TARİHİ: 19. yy. sonu		KİTABE:		SON SAHİBİ: Yılmaz Oktay			
TAPU: Bahçeli ahşap ev ve Böcekthane		ADA:	PARSEL:2377	CİLT NO: 2	SIRA NO:	SAYFA NO: 2375	
KORUMA DURUMU							
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME		
İYİ			√				
ORTA	√	√		√	√		
KÖTÜ							
TEKNİK BİLGİLER	SU		ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	Mevcut değil		Mevcut değil	Mevcut değil	13x6 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut		BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut		ÖNERİLEN KULLANIM: Konut		
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş							
MALZEME			TEKNİK		SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki		YER: Saçak	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Oyma
							
TANIM							
<p>Dış Tanım: İki katlı olan evin kuzey ve batı cephesi sokağa bakar. Diğer iki cephesi bahçe içerisinde yer alır. Evin giriş cephesi kuzey yönündedir. Giriş altı basamak ile yükseltilmiştir. Girişin altında yer alan kapı (80x120 cm) bodrum katına açılır (Resim 10.6). Bodrum kat üzerinde iki mazgal pencere bulunur. Zemin katta girişin iki yanında ikişerli pencere vardır. Cephenin en sağındaki pencere daha büyüktür (110x150 cm). Cephenin solundaki pencere değiştirilmiştir (Resim 10.2). Birinci kat üzerinde orta bölüm zemin kat ile aynı doğrultuda yükselirken, iki yanında yer alan odalar çıkma yapmıştır. Çıkma yapan odaların üzerinde iki pencere (81x160 cm) bulunur. Cephe üzerinde çıkma yapan odaların birbirine bakan bölümüne yerleştirilen pencereler (45x160 cm) derinlik sağlanmıştır (Resim 10.3). Batı cephesinin zemin katındaki kapı depo bölümüne açılır. Kapının iki yanına ikişer olarak sıralanmış pencereler birinci katta da aynı şekilde yer alır (Resim 10.2). Güney cephesi üzerinde birinci katı aydınlatan dört küçük pencere (40x40 cm) bulunur. Zemin kat penceresizdir (Resim 10.4). Doğu cephesinde ıslak mekân birinci kat üzerinde çıkma yapmıştır (117x248 cm).</p>							

Katalog 10. Devam

İç Tanım: Kuzey cephesinden, basamaklar ile yükseltilmiş olan tek kanatlı giriş kapısından (97x170 cm) eve girilir. Burada yer alan hazırlık mekânı dar bir koridor ile sofaya açılır. Zemin kat bir oda ve depo bölümünden oluşur (Çizim 10.1). Oda sofanın kuzeyinde yer alır. Odanın doğu duvarında ocak, gusülhane ve yüklük bulunur. Ocak duvarın ortasında yarım daire şeklindedir (Resim 10.9). Sofanın batısında yer alan kapı depoya açılır. Depoya üç basamak ile inilir. Zemin kattan 80 cm daha alt seviyededir. Burası daha sonraki dönemlerde dükkân (kırathane) olarak kullanılmıştır. Depo içerisinde doğu duvarı hariç diğer duvarları çevreleyen taş tezgâh (55x55 cm) bulunur. Taş tezgâhın üzeri ahşap ile kaplanmıştır. Deponun batısında depoya sokaktan girişi sağlayan kapı vardır. Zemin kattaki sofanın güneyindeki dokuz düz ahşap merdiven birinci kata çıkar (Resim 10.5).

Birinci kat köşe sofalı ve tek eyvanlıdır (Çizim 10.3). Eyvanın iki yanında oda bulunur (Resim 10.10-11) Eyvanın batısındaki oda yaz odasıdır. Oda eyvana açılır. Odanın sofaya ve eyvana bakan duvarlarının üzerinde pencereler (30x60 cm) vardır. Eyvanın doğusundaki oda kıs odasıdır. Odanın doğu duvarı içerisinde, ortada yer alan ocağın sağında yüklük ve solunda gusülhane bulunur (Resim 10.12). Oda sofaya açılır. Odanın sofaya bakan duvarı üzerinde pencere vardır. Sofanın doğusundaki kapı ıslak mekâna açılır. Birinci kat odalarının ve eyvanın sokağa bakan bölümünde sedir bulunur (Resim 10.13).

Malzeme ve Teknik: Ev, taş temel üzerine yerleştirilen ahşap hatılların arası kerpiç dolgu ile örülmüştür. Taş temel duvarlar zemin kat seviyesine kadar yükselir. Duvarlar 17 cm. kalınlığındadır. Depo ile sofa arasında kalan duvar 45 cm genişliktedir. Cephe ve iç duvarlar balçık sıvalıdır. Kıırma çatılı olan ev giriş cephesi üzerinde, cephenin ortasında üçken alınlık oluşturacak biçimde çıkma yapmıştır. Saçaklar cephenin çıkma yapan bölümü toparlar biçimde düz olarak yapılmıştır. Eliböğründelerde ve saçaklarda ahşap oyma ve çitakari tekniği uygulanmıştır. Katlar arasına yerleştirilen yatay ahşap hatıl tüm cepheyi çevreler. Pencereler bir yatay ve bir dikey kayıttan oluşur. Düşey sürmelidir. Evin birinci katındaki kuzeydoğu odasının kapısı özgün halini koruyabilmiştir. Tablalı olarak yapılan kapı kanadı düz tahtaların üç yatay kuşakla tutturulması ile oluşturulmuştur. Tavanlar birinci ve ikinci kattaki sofalarda ahşap kirişleme ile diğer bölümlerde ise ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama ile yapılmıştır. Ahşap kaplamanın derz araları pasalarla kapatılmıştır. Derz aralarını örten pasaların yanında diğer yönlere de pasaların yerleştirilmesiyle geometrik desen oluşturulmuştur (Resim 10.14). Döşeme bodrum katta ve deponun olduğu bölümde topraktır. Birinci ve ikinci katta ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Çatı alaturka kiremit örtülüdür.

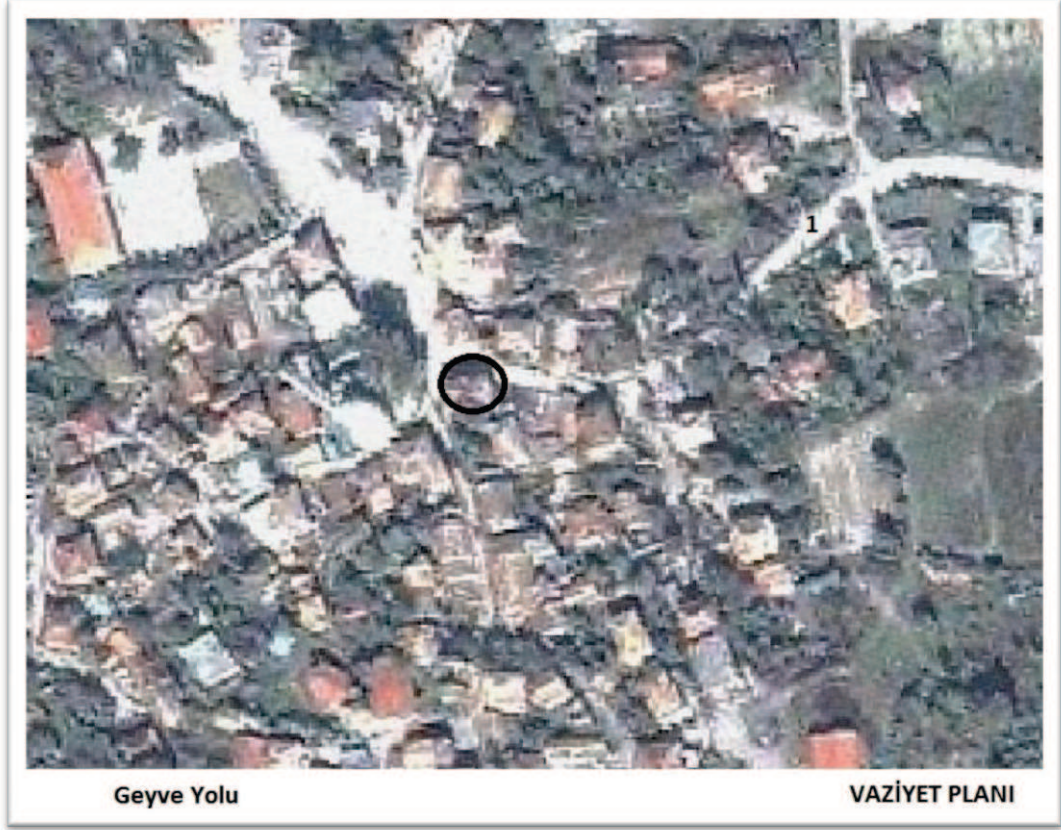
Süsleme: Giriş cephesi üzerinde birinci kattaki oda çıkmalarını ve üçken alınlığı destekleyen eli böğründeler "S" kıvrımlı olarak yerleştirilmiştir. Eliböğründelerin alt yüzeyi birbirine paralel uzanan ince çitalarla kapatılmıştır (Resim 10.3). Saçaklarda ve çatıdaki üçken alınlıkta yer alan ahşap oymalar dilimli olarak tasarlanmış olup, her bir dilim üzeri yaprak motifi olacak şekilde yan yana getirilmiştir (Resim 10.2). Birinci kattaki oda kapısında, yörede sıkça kullanılan pirinçten yapılmış kapı kilidi özgün haliyle kalabilmiştir (Çizim 10.5).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin giriş cephesi üzerinde, cephenin solunda yer alan pencere ile tek kanatlı giriş kapısı değiştirilmiştir. Doğu cephesinin zemin katındaki pencere kapatılmıştır. Cephe üzerindeki diğer pencereler özgün haliyle gelebilmiştir. Zemin katta sofanın doğusu ahşap bölme ile kapatılarak mutfığa dönüştürülmüştür (Çizim 10.2). Bu kattaki odanın içerisindeki ocak kapatılmıştır. Birinci katta sofanın batısına yapılan duvar ile oda ilave edilmiştir (Çizim 10.4).

Resim 10. 1. Şakir Oktay evi vaziyet planı

Resim 10. 2. Şakir Oktay evi kuzey ve batı cephesi

Resim 10. 3. Şakir Oktay evi kuzey cephesi çıkma

Resim 10. 4. Şakir Oktay evi kuzey cephesi saçak ayrntı

Resim 10. 5. Şakir Oktay evi zemin kat dükkân

Resim 10. 6. Şakir Oktay evi bodrum kat

Resim 10. 9. Şakir Oktay evi zemin kat kuzeydoğu odası

Resim 10. 10. Şakir Oktay evi birinci kat sofa

Resim 10. 11. Şakir Oktay evi birinci kat sofa

Resim 10. 12. Şakir Oktay evi birinci kat kuzeydoğu odası

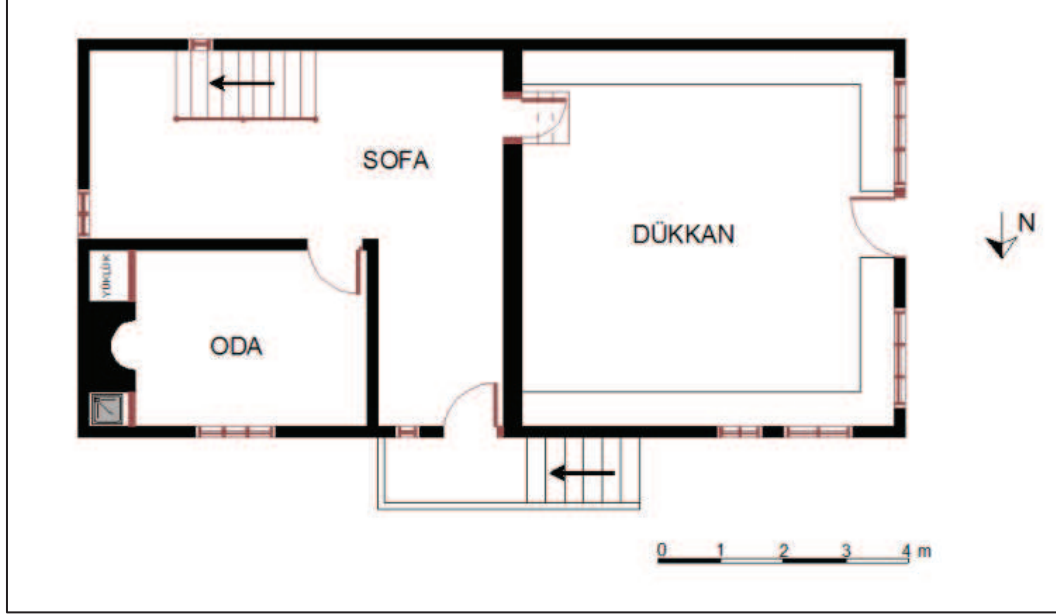
Resim 10. 13. Şakir Oktay evi birinci kat kuzeybatı odası

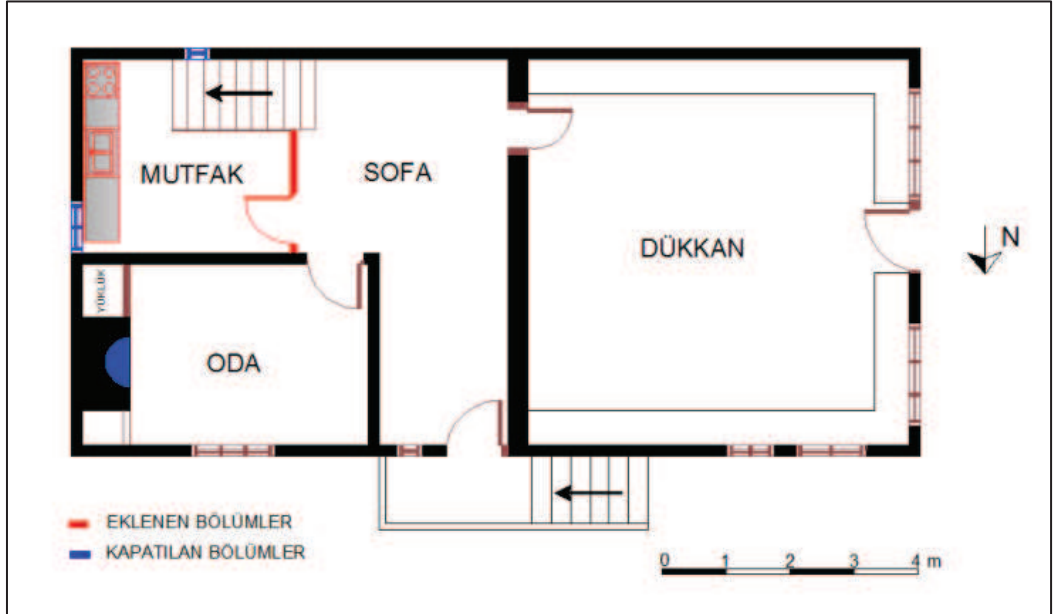
Resim 10. 14. Şakir Oktay evi birinci kat sofa tavanı

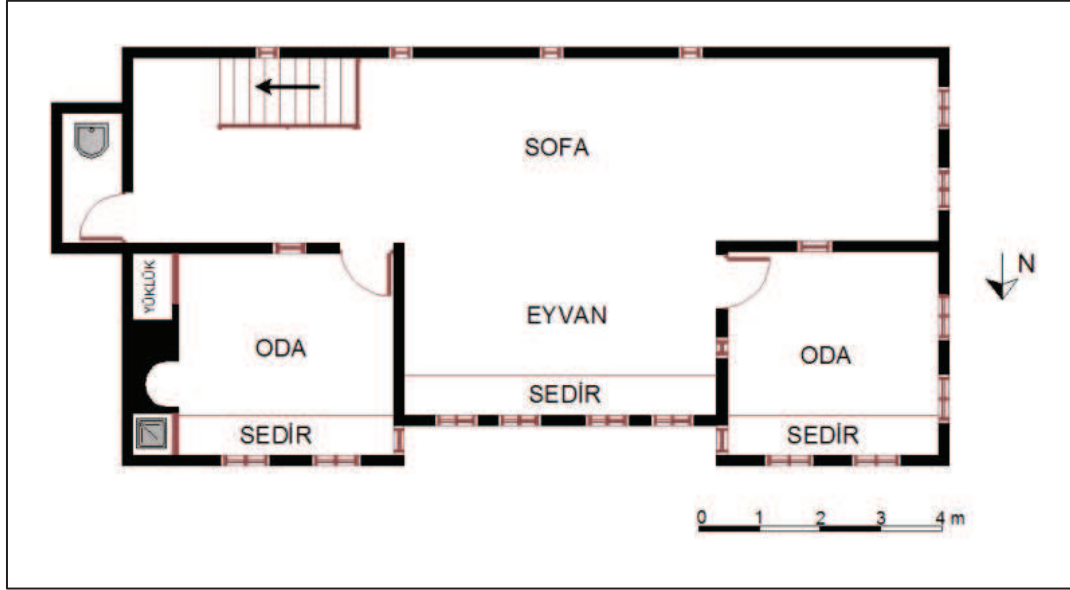
Çizim 10. 1. Şakir Oktay evi zemin kat planı

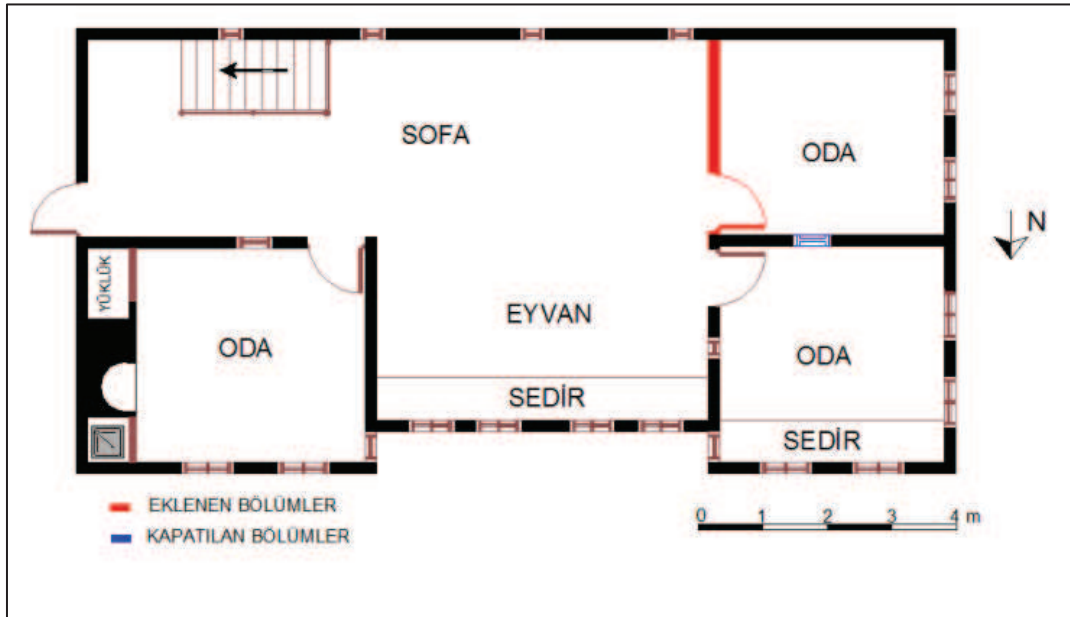
Çizim 10. 2. Şakir Oktay evi zemin kat planı

Çizim 10. 3. Şakir Oktay evi birinci kat planı

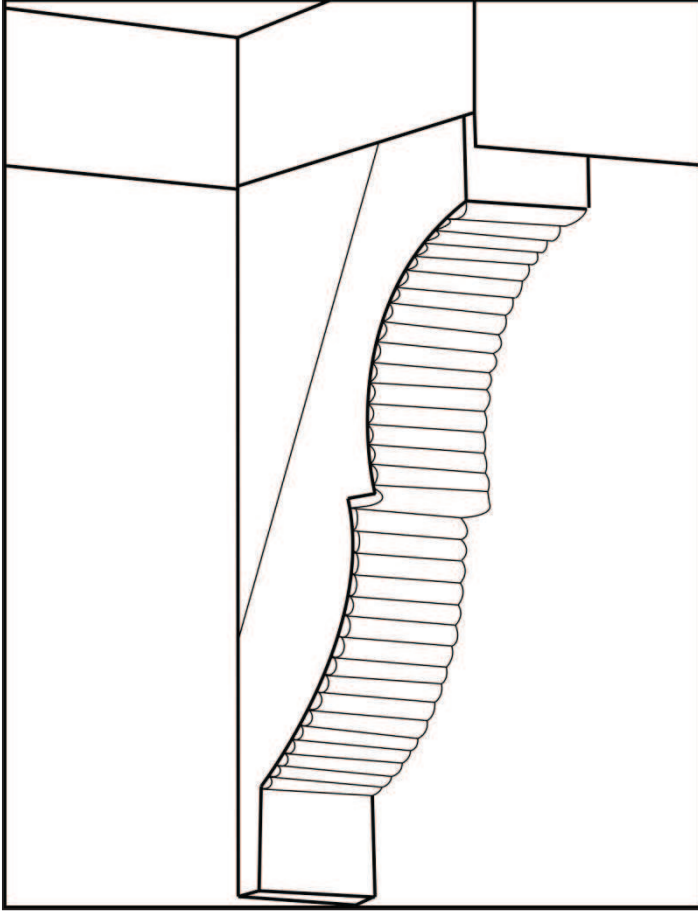

Çizim 10. 4. Şakir Oktay evi birinci kat planı

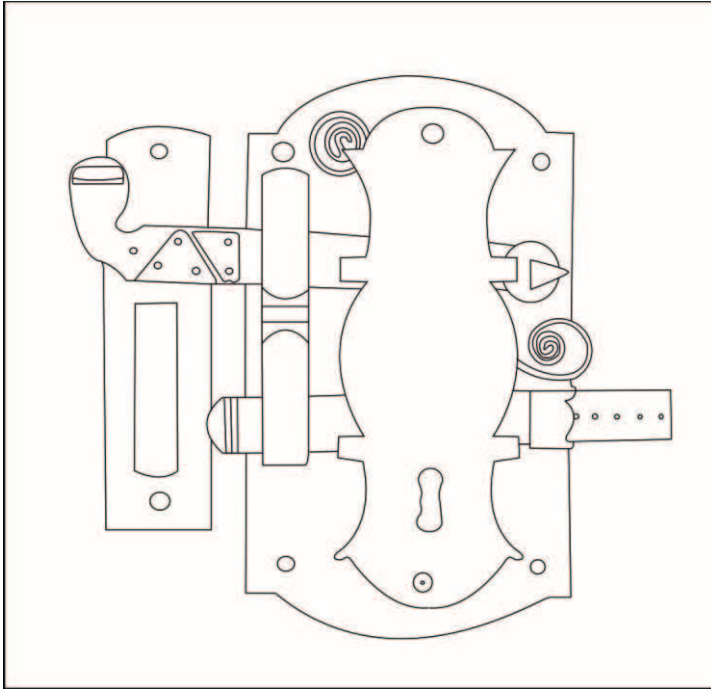

Çizim 10. 5. Şakir Oktay evi eliböğünde

Çizim 10. 6. Şakir Oktay evi oda kapısı kilit çizimi

Katalog 11: Necmi Araz Evi

RESİM NO:11. 1-14		ÇİZİM NO: 11. 1-4		DÜZENLEME TARİHİ: 10.04.2011			
YAPININ ADI: Necmi Araz Evi		ADRES: Eşme Köyü No: 297 Geyve		İLK SAHİBİ:			
YAPIM TARİHİ: 19. yy. sonu		KİTABE:		SON SAHİBİ: Necmi Araz			
TAPU: Bahçeli ahşap ev ve samanlık		ADA:	PARSEL: 1940	CİLT NO:	SIRA NO:	SAYFA NO:	
KORUMA DURUMU							
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME		
İYİ	√		√				
ORTA		√		√	√		
KÖTÜ							
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT			
	Mevcut	Mevcut	Mevcut	10x12 m			
	ORJİNAL KULLANIM: Konut- İpek Böcekthane	BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut- Samanlık	ÖNERİLEN KULLANIM: Konut				
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş							
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME			
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Ahşap-Kerpiç	Ahşap Çatki	YER: Kapı	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Oyma	
							
TANIM							
<p>Dış Tanım: Evin kuzey, doğu ve güney cephesi bahçe içerisinde yer alır. Batı cephesi ise sokağa bakmaktadır. Eve giriş bahçe içerisinde yapılır. Güneye bakan giriş cephesinin çift kanatlı giriş kapısı (148x220 cm) iki basamak yükseltilmiştir. Giriş kapısının altındaki kemerli bölüm iki kayıtlı ve renkli camdır (Resim 11.6). Girişin iki yanında eşit aralıklarla sıralanmış iki pencere (70x160 cm) bulunur. Cephenin sağında ise bodrum katına açılan kapı vardır. Cephenin birinci katı evin olduğu bölümde diğer cephelerle birlikte çıkma yapmıştır. Birinci kat üzerinde altı adet pencere (86x160 cm) bulunur. Cephenin ortasındaki iki pencere kemer içerisindedir. Bu bölüm cepheden daha geridedir (Resim 11.2). Evin doğu ve batı cephesinin zemin katında bir, birinci katında iki pencere bulunur. İpek böcekliği bölümünde ise iki kat üzerinde ikişer pencere yer alır. Batı cephesinde böcekliğe açılan çift kanatlı kapı bulunur (Resim 11.2-3).</p> <p>İç Tanım: Evin güneyinde yer alan çift kanatlı giriş kapısı taşlık mekâna açılır. Taşlık bölümden dört basamak yükseltilmiş olan sofaya geçilir (Çizim 11.1). Zemin katın doğusunda oda bulunur.</p>							

Katalog 11. Devam

Odanın kuzey duvarında ocak, abdesthane ve yüklük yer Zemin katın kuzeyindeki basamaklar ile inilen bölümde yer alan kapılardan biri böcekliğe açılırken diğeri ıslak mekâna açılır (Resim 11.7). Zemin katın kuzeybatısındaki altısı dönen, on bir merdiven ile birinci kata çıkılır (Resim 11.9).

Birinci kat iç sofalı ve iki odalıdır (Çizim 11.3). Odalar sofanın doğusunda ve batısında yer alır. Oda kapıları (96x210 cm) sofaya açılır.(Resim 11.10-14) Sofanın doğusundaki odanın kuzey duvarı içerisinde ocak, abdesthane ve yüklük bulunur. Doğudaki diğerkapı (117x210 cm) ıslak mekâna açılır. Batıdaki odanın kuzey duvarında yüklük vardır (Resim 11.13). Sofanın ve odaların giriş cephesinde bakan bölümlerinde sedirler bulunur. Sofanın kuzeyinde yer alan çift kanatlı kapı (140x210 cm) böcekliğe açılır (Resim 11.10). Böcekliğin birinci ve ikinci katı ipek böcekçiliğinin yan sıra depo olarak da kullanılmaktadır.

Malzeme ve Teknik: Ev, taş temel üzerine yerleştirilen ahşap hatılların arası kerpiç dolgu ile örülmüştür. Duvarlar zemin kat ve birinci katta 17 cm. kalınlığındadır. Dış cepheler evin birinci katının güney ve doğu cephesi hariç ahşap ile kaplanmıştır. Güney ve doğu cepheler ile iç duvarlar balçık sıvalıdır. Beşik çatılı olan ev alaturka kiremit örtülüdür. Kapı ve pencereler değiştirilmiştir. Sadece çift kanatlı giriş kapısı özgün haliyle kalmıştır. Tavanlar zemin katın sofasında ve böcekliğin birinci katında ahşap kirişleme olarak yapılmıştır (Resim 11.12). Döşeme ise ahşap kirişleme üzeri ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Merdiven, kapı, pencere, dolap kapaklarında ahşap malzeme kullanılmıştır. Doğu cephesindeki pencereler üzerinde ahşap kapaklar vardır.

Süsleme: Evin giriş kapısının kanatları iki tablaya bölünmüştür. Alt tablaların üzeri yivlidir. Üst tablalar ise renkli camdan oluşur. Kapının alını yarım daire şeklindedir. Bu bölümde “V” şeklini almış iki kayıt yerleştirilmiştir. Kayıtlarla üç parça ayrılmış bölüm renkli camlardan oluşur (Çizim 11.4). Cephe üzerinde cumbayı taşıyan eli böğründelerin ön yüzü yatay olarak birbirine paralel çitalarla kaplanmıştır. Eli böğründelerin üst kısmı kare prizma şeklinde çıkma yapmıştır. Bu bölüm üzerinde oyma tekniğinde iç içe geçmiş dikdörtgenler yerleştirilmiştir (Resim 11.3)

YAPILAN ONARIMLAR

Cephe üzerinde yer alan pencerelerin tümü değişmiştir. Böceklik üzerinde ve evin batı cephesindeki pencereler kapatılmıştır (Resim 11.2). Zemin katın sofası, kuzey güney yönünde yerleştirilen bölme ile kesilmiştir (Çizim 11.2).

Resim 11. 1. Necmi Araz evi vaziyet planı

Resim 11. 2. Necmi Araz evi batı ve güney cephesi

Resim 11. 3. Necmi Araz evi güney cephesi

Resim 11. 4. Necmi Araz evi güney cephesi

Resim 11. 5. Necmi Araz evi zemin kat

Resim 11. 6. Necmi Araz evi giriş kapısı

Resim 11. 7. Necmi Araz evi zemin kat

Resim 11. 8. Necmi Araz evi zemin kat

Resim 11. 9. Necmi Araz evi birinci kata çıkan merdiven

Resim 11. 10. Necmi Araz evi birinci kat sofa

Resim 11. 11. Necmi Araz evi birinci kat güneydoğu odası

Resim 11. 12. Necmi Araz evi birinci kat oda tavanı

Resim 11. 13. Necmi Araz evi kuzeybatı odası yüklük

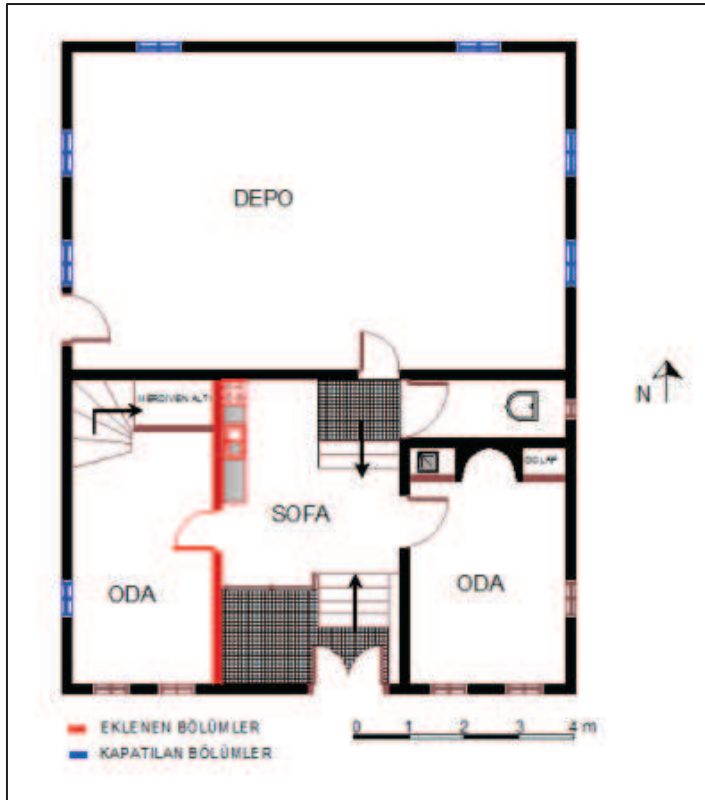
Resim 11. 14. Necmi Araz evi kapı örneği

Çizim 11. 1. Necmi Araz evi zemin kat planı

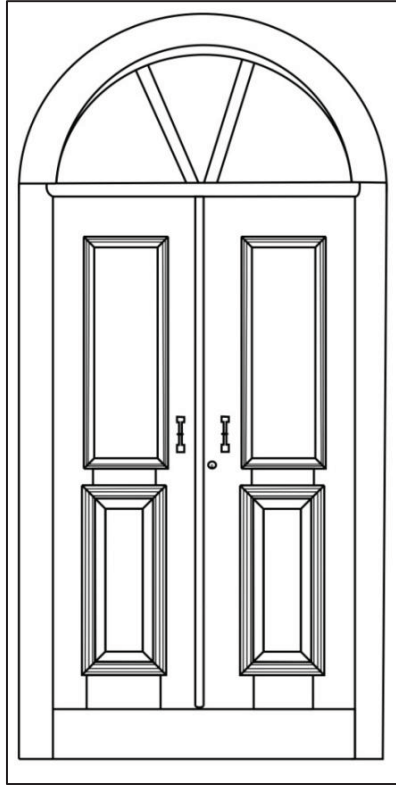
Çizim 11. 2. Necmi Araz evi zemin kat planı

Çizim 11. 3. Necmi Araz evi birinci kat planı

Çizim 11. 4. Necmi Araz evi giriş kapısı çizimi

Katalog 12: İdris Öztürk Evi

RESİM NO: 12. 1-18		ÇİZİM NO: 12. 1-4		DÜZENLEME TARİHİ: 10.04.2011		
YAPININ ADI: İdris Öztürk Evi		ADRES: Bayat köyü No:96 Geyve		İLK SAHİBİ: İdris Öztürk		
YAPIM TARİHİ: 20. yy. başı		KİTABE:		SON SAHİBİ: Süleyman Öztürk		
TAPU: Bahçeli ahşap ev		ADA:	PARSEL:1859	CİLT NO: 19	SIRA NO:	SAYFA NO: 1851
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ						
ORTA				√	√	
KÖTÜ	√	√	√			
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	Mevcut değil	Mevcut değil	Mevcut değil	12x9 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut- İpek Böcekhanesi	BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut	ÖNERİLEN KULLANIM: Konut			
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatıkı	YER: Kapı-Saçak	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Oyma
						
TANIM						
<p>Dış Tanım: Üç katlı olan ev girişini sokaktan alır. Doğuya bakan giriş cephesinin ortasında çift kanatlı giriş kapısı ve iki yanında mazgal pencere vardır. Birinci ve ikinci kat cephesi üzerinde sekiz pencere (83x160 cm) vardır. İkinci katta odalar sokak yönünde çıkma yapmıştır. Çıkma yapan bölümlere kuzey-güney yönünde yerleştirilen pencereler (40x160 cm) derinlik sağlamıştır (Resim 12.2). Kuzey cephesi bitişikteki evden dolayı sağır kalmıştır. Batı cephesi bahçe içerisindedir. Zemin kat ve birinci kat boyunca yükselen ve çıkma yapan ıslak mekânlar (114x205 cm) vardır. Cephenin zemin katının ortasında çift kanatlı (146x180 cm) kapı vardır. Birinci ve ikinci katta dörder adet pencere yer alır (Resim 12.3). Güney cephesi bahçe içinde kalır ve penceresizdir.</p>						
<p>İç Tanım: Zemin kat depo olarak kullanılmaktadır (Resim 12.5-6). Ahır olarak kullanılmıştır. Zemin katın güneybatısındaki yedi merdiven birinci kata çıkar (Çizim 12.1).</p>						

Katalog 12. Devam

Birinci kat yan sofalı tek eyvanlı olup eyvanın iki yanında bulunan odalardan oluşur (Çizim 12.2). Odaların eyvana ve sofaya açılan iki adet kapısı (98x230 cm) vardır. Eyvanın kuzeyindeki oda kış odası olup kuzey duvarında ocak bulunur. Duvarın ortasında yarım daire biçiminde bulunan ocağın solunda gusülhane, sağında ise niş yer alır (Resim 12.8). Odaların ve eyvanın sokağa bakan bölümde sedir (30x70 cm) yer alır. Sofanın batısındaki kapı (80x200 cm) ıslak mekâna açılır. Sofanın güney batısından on iki merdiven ile ikinci kata çıkılır (Resim 12.10).

Birinci kat ile ikinci katın planı aynıdır (Çizim 12.4). İkinci kattaki odalar tek kapılı olup, kapılar sofaya açılır (Resim 12.11-12-13-14).

Malzeme ve Teknik: Ev, taş temel üzerine yerleştirilen ahşap hatılların arası kerpiç dolgu ile örülmüştür. Taş temel duvarlar subasman seviyesine kadar yükselir. Duvarlar zemin katta 45 cm. kalınlıktadır. Birinci kat ve ikinci katta 17 cm. kalınlığındadır. Cephe ve iç duvarlar balçık sıvalıdır. Beşik çatılı olan ev alaturka kiremit örtülüdür. Pencereler düşey sürmeli olup iki yatay ve bir dikey kayıtlıdır. Kapılar düz tahtalar üç yatay kuşak ile tutturularak yapılmıştır. Kapıların üzeri tablalıdır. Tavanlar ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama ile yapılmıştır. İkinci katın sofasının tavanları ahşap kirişleme olarak yapılmıştır (Resim 12.14). Döşeme zemin katta topraktır. Birinci ve ikinci katta ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Saçaklarda ve eliböğründelerde ahşap malzeme kullanılmış olup, oyma ve çıtakari tekniği uygulanmıştır. Merdiven, sedir ve dolap kapaklarında ahşap malzeme kullanılmıştır.

Süsleme: Süsleme olarak ilk dikkat çeken çift kanatlı giriş kapısıdır. Kapı kanatları kademeli silmelerle üç tablaya ayrılmıştır. Dikdörtgen formlu tablalardan ortada bulunan yatay dikdörtgen, alt ve üstteki tabla ise dikey dikdörtgen formdadır. Tablaların içerisi sade bir görünümde (Resim 12.2). Giriş cephesinde ikinci katı destekleyen eliböğründeler “S” kıvrımlı olarak yerleştirilmiştir. Eli böğründelerin üzeri birbirine paralel olarak yerleştirilmiş küçük çıtalarla kapatılmıştır. Saçaklar testere motifli olarak düzenlenmiştir. Duvarın saçakla birleştiği kısmında yer alan ahşap oymalar dilimli olarak tasarlanmış olup her bir dilim üzeri damla motifli olacak şekilde oyulmuştur. Aynı zamanda dilimler arası üst kısımlarda küçük yuvarlak oyuklar açılmıştır (Resim 12.4).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin batı cephesinin birinci katındaki pencerelerin ikisi kapatılmıştır. Birinci kat içerisindeki kuzey-güney yönünde uzanan sofanın kuzey bölümü kapatılıp mutfaka çevrilmiştir. Bu katta yer alan eyvan sonradan kapatılıp odaya dönüştürülmüştür (Resim 12.9). Eyvana açılan oda kapıları da kapatılmıştır (Çizim 12.3). İpekçilik yapımı zamanla evin ikinci katının sofasında yapılmaya başlanmıştır. İkinci katın sofasındaki tavanın ahşapları sökülmüş böylece sofanın daha fazla hava alması sağlanmıştır (Resim 12.7).

Resim 12. 1. İdris Öztürk evi vaziyet planı

Resim 12. 2. İdris Öztürk evi doğu cephesi

Resim 12. 3. İdris Öztürk evi batı cephesi

Resim 12. 4. İdris Öztürk evi doğu cephesi saçak detayı

Resim 12. 5. İdris Öztürk evi zemin kat

Resim 12. 6. İdris Öztürk evi zemin kat

Resim 12. 7. İdris Öztürk evi birinci kat sofa

Resim 12. 8. İdris Öztürk evi birinci kat kuzeydoğu odası

Resim 12. 9. İdris Öztürk evi birinci kat eyvan

Resim 12. 10. İdris Öztürk evi sofanın içerisinde ikinci kata çıkan merdiven

Resim 12. 11. İdris Öztürk evi ikinci kat sofa

Resim 12. 12. İdris Öztürk evi ikinci kat eyvan

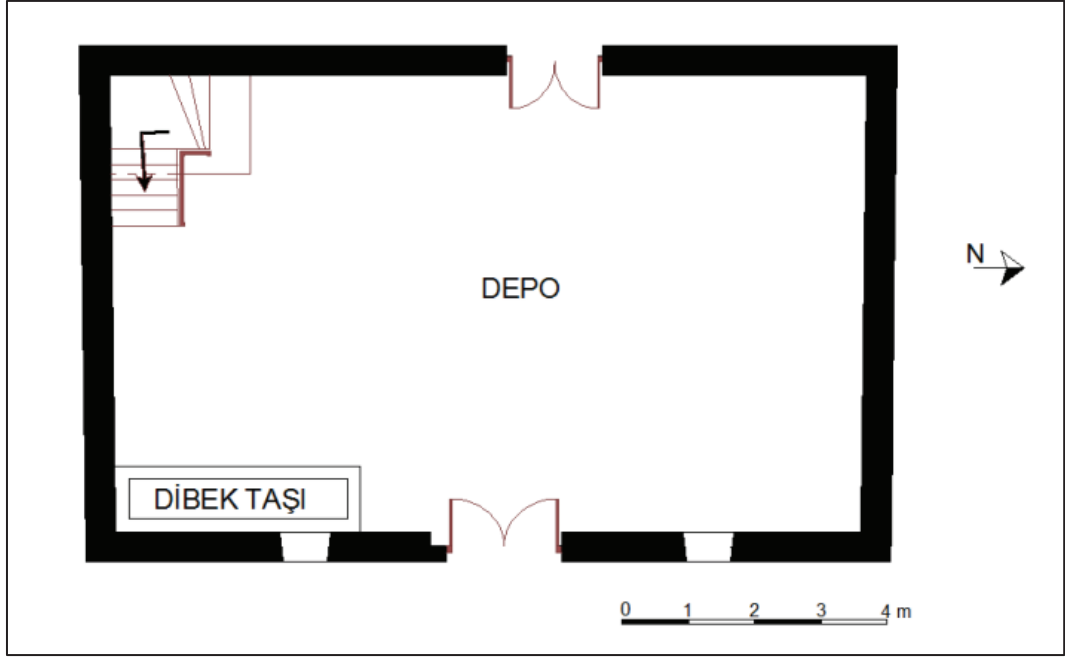
Resim 12. 13. İdris Öztürk evi ikinci kat kuzeydoğu odası

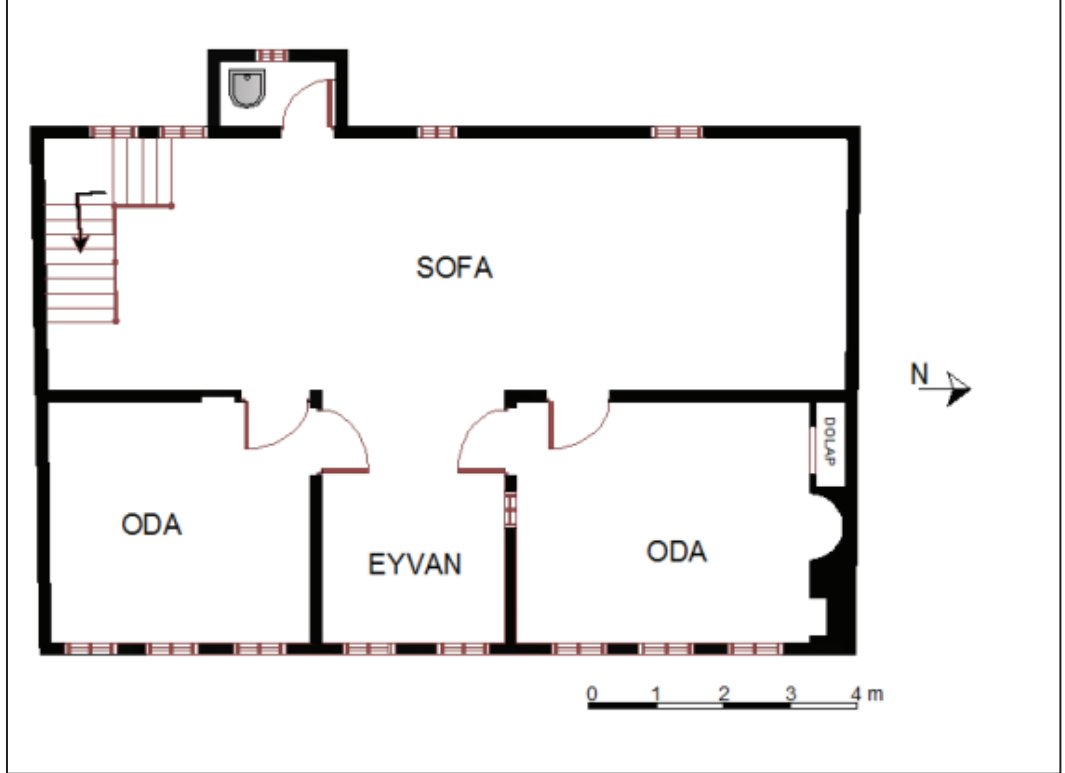
Resim 12. 14. İdris Öztürk evi ikinci kat tavan

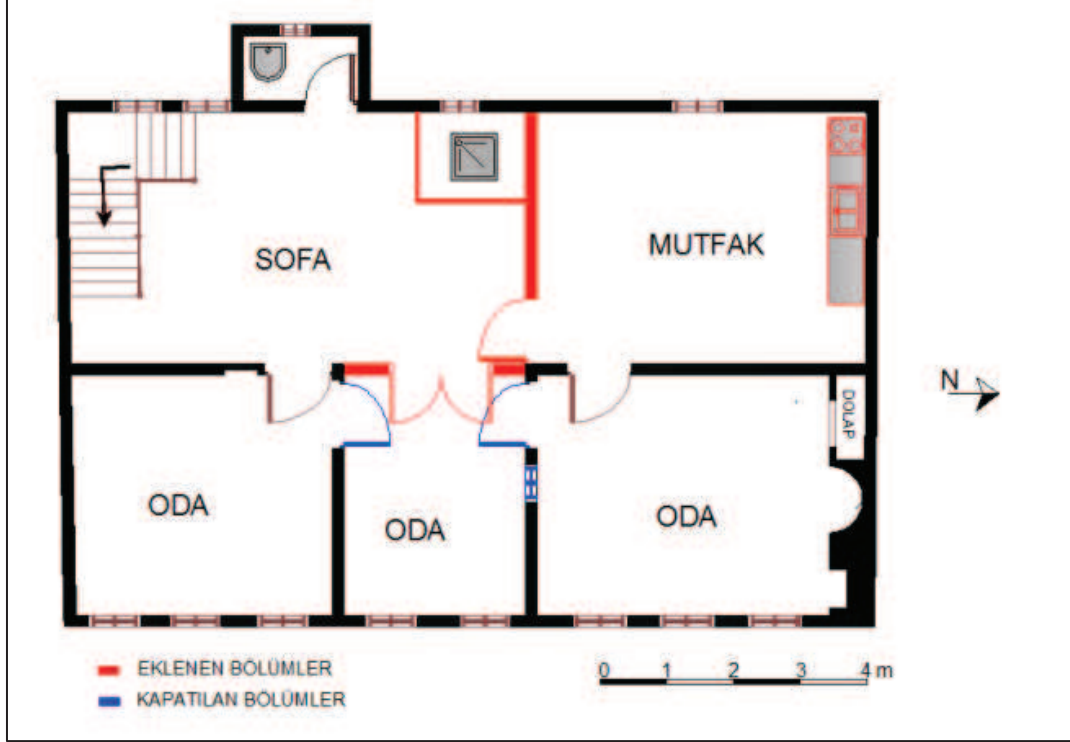
Çizim 12. 1. İdris Öztürk evi zemin kat planı

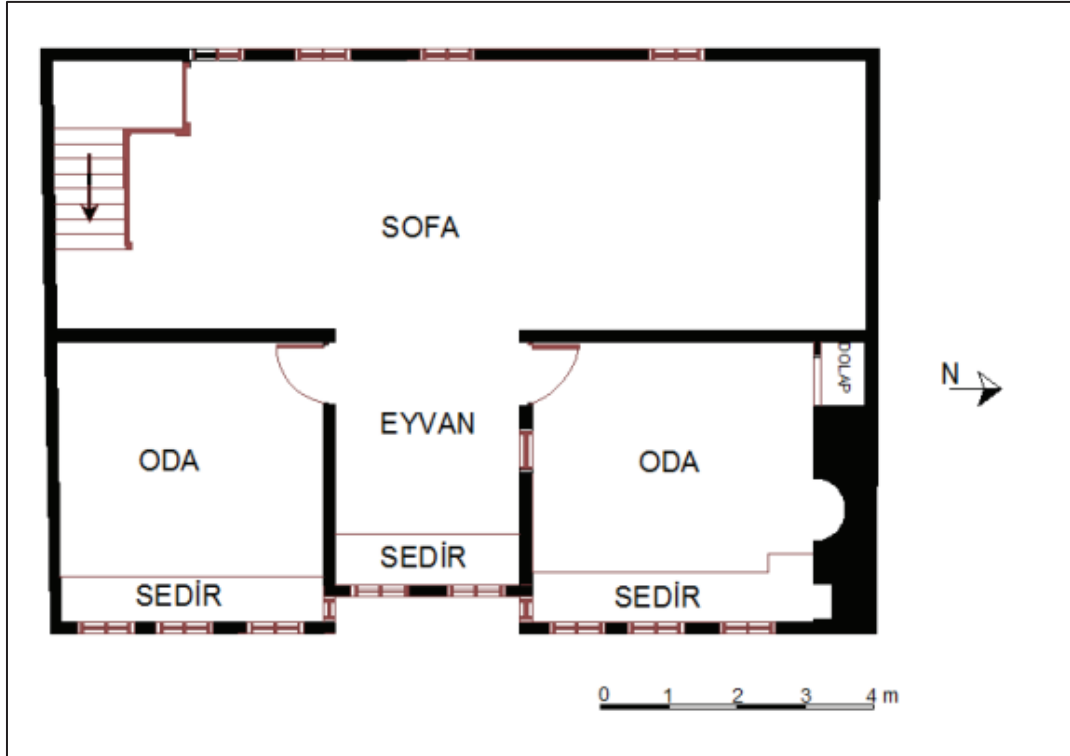
Çizim 12. 2. İdris Öztürk evi birinci kat planı

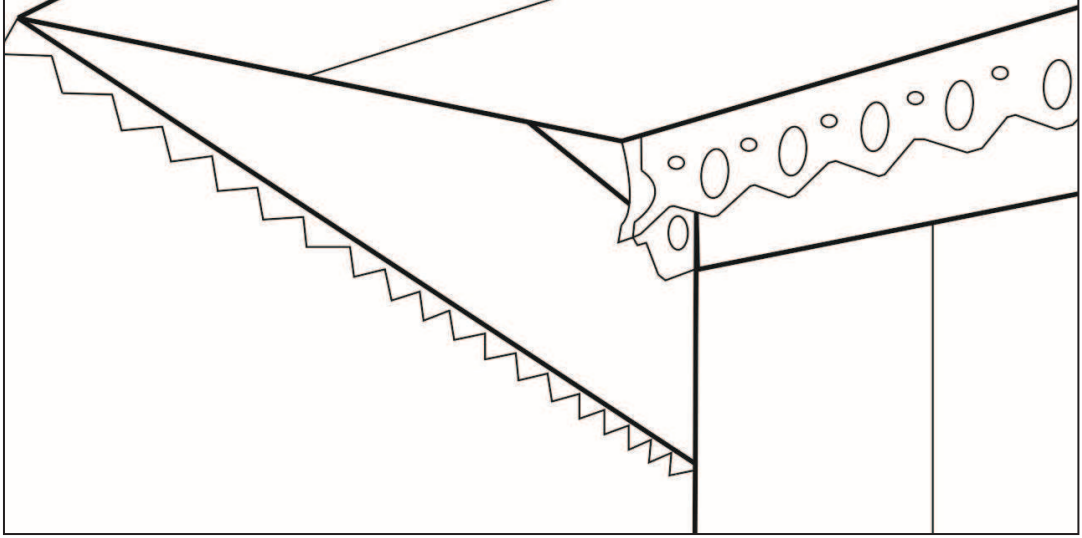
Çizim 12. 3. İdris Öztürk evi birinci kat planı

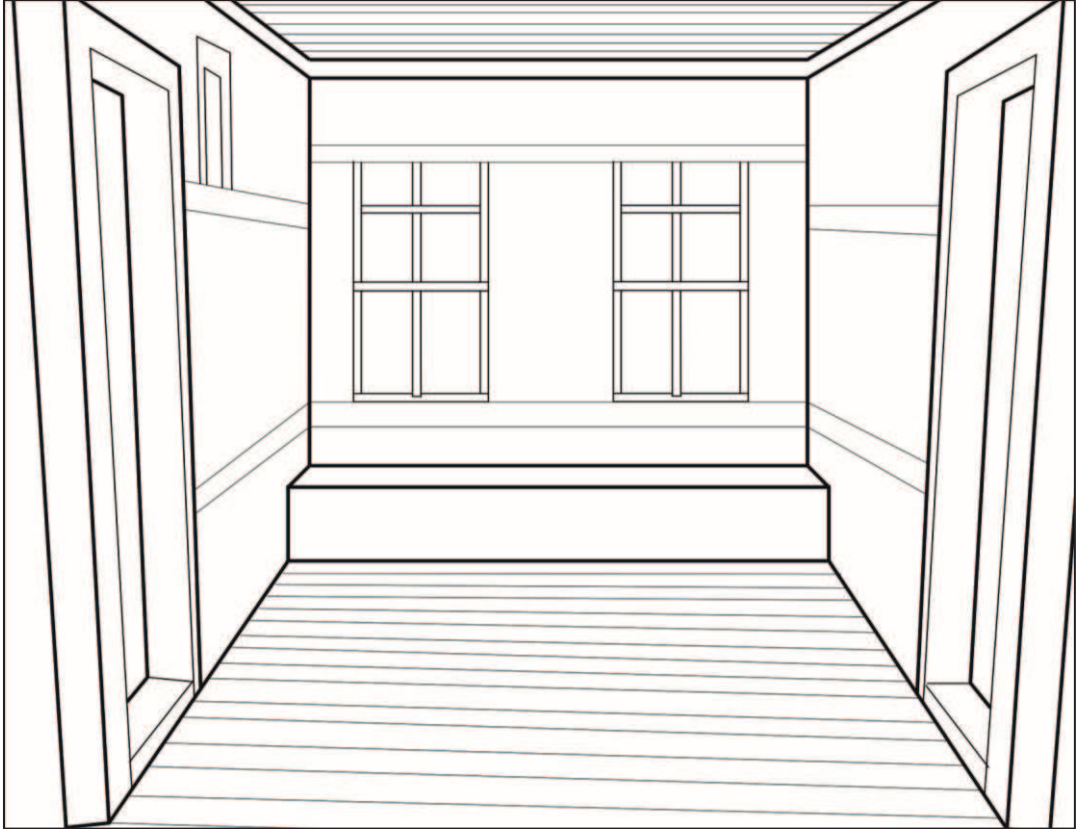
Çizim 12. 4. İdris Öztürk evi ikinci kat planı

Çizim 12. 5. İdris Öztürk evi saçak ayrıntısı

Çizim 12. 6. İdris Öztürk evi ikinci kat eyvanı

Katalog 13: İdris Öztürk Evi

RESİM NO: 13. 1-19		ÇİZİM NO: 13. 1-4		DÜZENLEME TARİHİ: 10.04.2011		
YAPININ ADI: İdris Öztürk Evi		ADRES: Bayat köyü No:97 Geyve		İLK SAHİBİ: İdris Öztürk		
YAPIM TARİHİ: 20. yy. başı		KİTABE:		SON SAHİBİ: İdris Öztürk		
TAPU: Bahçeli ahşap ev		ADA:	PARSEL: 1859	ÇİLT NO: 19	SIRA NO:	SAYFA NO: 1851
KORUMA DURUMU						
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME	
İYİ					√	
ORTA			√	√		
KÖTÜ	√	√				
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT		
	Mevcut	Mevcut	Mevcut	12x9 m		
	ORJİNAL KULLANIM: Konut-İpek Böcekhanesi		BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut		ÖNERİLEN KULLANIM: Konut	
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş						
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME		
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Ahşap	Ahşap Çatki	YER: Tavan	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Çıtakari
						
TANIM						
<p>Dış Tanım: Üç katlı olan ev girişi sokaktan alır. Giriş cephesi doğuya bakar. Cephenin zemin katı sokak seviyesinin yükselmesi ile sokaktan daha alt seviyede kalmıştır. Zemin katta çift kanatlı iki kapıdan (210x230 cm) eve girilir. Kapıların yanında mazgal penceresi yer alır. Birinci ve ikinci kat üzerinde sekiz adet pencereler (83x160 cm) sıralanmıştır (Resim 13.2). İkinci kat balkon ile birlikte sokak yönünde çıkma yapar. Balkonun içerisine yerleştirilen pencereler (58x160 cm) derinliği sağlar (Resim 13.3). Kuzey cephesinin ikinci katındaki abdesthane bölümü dışarıya çıkıntı yapar (Resim 13.2). Batı cephesinin zemin katında bahçeye açılan çift kanatlı giriş kapısı bulunur. Birinci ve ikinci kat üzerinde üçer pencere yer alır. İkinci katta pencereler (168x160 cm) çift kanatlıdır. Cephenin solunda üç kat boyunca yükselen ıslak mekân çıkma (117x317 cm) yapmıştır. Güney cephesi ise sağırdır (Resim 13.4).</p> <p>İç Tanım: Zemin kat depo olarak kullanılmaktadır (Resim 13.5). Zemin katın kuzeybatı köşesinden on bir düz merdiven ile birinci kata çıkılır (Çizim 13.1).</p>						

Katalog 13. Devam

Birinci kat köşe sofalı ve tek eyvanlıdır (Çizim 13.2). Üç odadan oluşur. Odalar sofanın etrafında L” şeklini almıştır. Odalardan ikisi sofaya diğeri eyvana açılır. Sofaya açılan odalar kış odasıdır. Sofanın güneyindeki odanın güney duvarında ocak yer alır. Duvarın ortasındaki yarım daire biçiminde bulunan ocağın solunda gusülhane olarak kullanılan, sağında ise yüklük olarak kullanılan dolap vardır (Resim 13.7). Sofanın doğusundaki odanın kuzey duvarında ise ortada bulunun ocağın sağında gusülhane bölümü, solunda ise niş vardır (Resim 13.8). Sokağa bakan odaların içerisinde sedir bulunur. Sofa içerisindeki düz merdiven ile ikinci kata çıkılır.

İkinci kat yan sofalı tek eyvanlıdır (Çizim 13.4). Sofada ipek böceği yetiştiriciliği yapılmıştır. Bu yüzden sofanın hava alması için bol pencere ve tavanları da ahşap kirişleme olarak yapılmıştır (Resim 13.10). Eyvanın iki yanına sıralanmış odaların kapıları (91x220 cm) eyvana açılır (Resim 13.9). Eyvanın kuzeyindeki oda kış odasıdır. Odanın kuzey duvarı içerisindeki yarım daire formulu ocağın solunda dolap sağında ise gusülhane bulunur (Resim 13.11). Gusülhane bölümü cepheden dışarıya taşkın olarak yapılmıştır.

Malzeme ve Teknik: Subasman seviyesine kadar taş duvar örülüdür. Taş duvar üzeri ahşap çatki sistemi uygulanmıştır. Dolgu malzemesi kerpiçtir. Duvarlar zemin katta 45 cm. kalınlıktadır. Birinci kat ve ikinci katta 17 cm. kalınlığındadır. Cephe ve iç duvarlar balçık sıvalıdır. Cephe üzerinde katlar arasına yerleştirilen yatay ahşap hatıl tüm cepheyi dolandır. Beşik çatılı olan ev balkonun olduğu bölümde üçken alınlık oluşturacak biçimde çıkma yapmıştır. Çatı alaturka kiremit örtülüdür (Resim 13.2). Eliböğründe ve saçaklarda oyma tekniği uygulanmıştır. Tavanlar birinci ve ikinci kattaki sofalarda ahşap kirişleme ile diğer bölümlerde ise ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama ile yapılmıştır. Döşeme zemin katta topraktır. Birinci ve ikinci katta ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Merdiven, kapı, pencere, dolap kapaklarında ahşap malzeme kullanılmıştır. Balkon korkuluğu demir malzemedir bükme yöntemi kullanılarak yapılmıştır (Resim 13.3)

Süsleme: Giriş cephesinde ikinci katı destekleyen eliböğründe “S” kıvrımlı olarak yerleştirilmiştir. Eli böğründe üzeri birbirine paralel olarak yerleştirilmiş küçük çıtalarla kapatılmıştır. İkinci katın balkon korkuluğu “C” ve “S” kıvrımlarla oluşturulmuş parçalanmış doğru metal parçaların arası simetrik olarak uygulanmış uzun “S” helezonun üzerini ve altını kıvrımlı içten dışa çıkan ve içerde birleşen küçük helezonlar yerleştirilmiş olup, her bölme birbirine simetrik tekrardan oluşur. Giriş cephesinde, duvarın saçakla birleştiği kısmında yer alan ahşap oymalar dilimli olarak tasarlanmış olup her bir dilim üzeri damla motifi olacak şekilde oyulmuştur. Aynı zamanda dilimler arası üst kısımlarda küçük yuvarlak oyuklar açılmıştır (Resim 13.3). İkinci katın eyvanında çıtakari teknik ile yapılan tavan süslemesi vardır. Tavanın köşelere denk gelen bölümünde çıtalarla zikzak motifi uygulanmıştır (Resim 13.14). İkinci katın oda kapıları da özgün haliyle gelebilmiştir. Kapı kanadı iki panoya bölünmüş, alttaki pano yivlidir. Üst panonun içerisinde baklava motifi vardır (Resim 13.12).

YAPILAN ONARIMLAR

Evin zemin katının batı duvarına açılan kapı ile bu bölüme ıslak mekân ilave edilmiştir. Birinci katında sofanın olduğu bölüm doğu batı yönünde yerleştirilen duvar ile kesilmiştir. İkinci kata çıkan düz merdivenin yerini dönen merdiven almıştır (Resim 13.7, Çizim 13.3). Sofanın güneyindeki oda içerisinde bulunan hamam bölümü kapatılmıştır (Resim 13.7).

Resim 13. 1. İdris Öztürk evi vaziyet planı

Resim 13. 2. İdris Öztürk evi doğu ve kuzey cephesi

Resim 13. 3. İdris Öztürk evi balkon

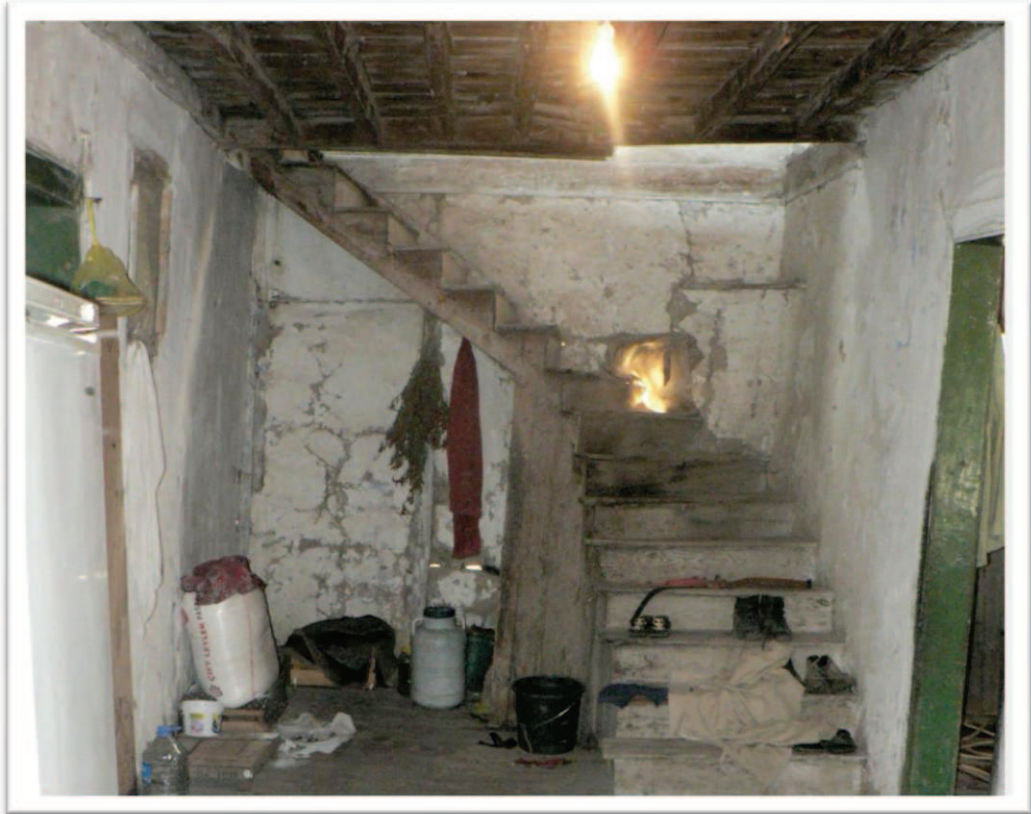
Resim 13. 4. İdris Öztürk evi batı cephesi

Resim 13. 5. İdris Öztürk evi zemin kat sokak girişi

Resim 13. 6. İdris Öztürk evi birinci kat sofa

Resim 13. 7. İdris Öztürk evi birinci kat kuzeydoğu odası

Resim 13. 8. İdris Öztürk evi birinci kat güneybatı odası

Resim 13. 9. İdris Öztürk evi ikinci kat eyvan

Resim 13. 10. İdris Öztürk evi ikinci kat sofa

Resim 13. 11. İdris Öztürk evi ikinci kat oda kapısı

Resim 13. 12. İdris Öztürk evi ikinci kat kuzeydoğu odası

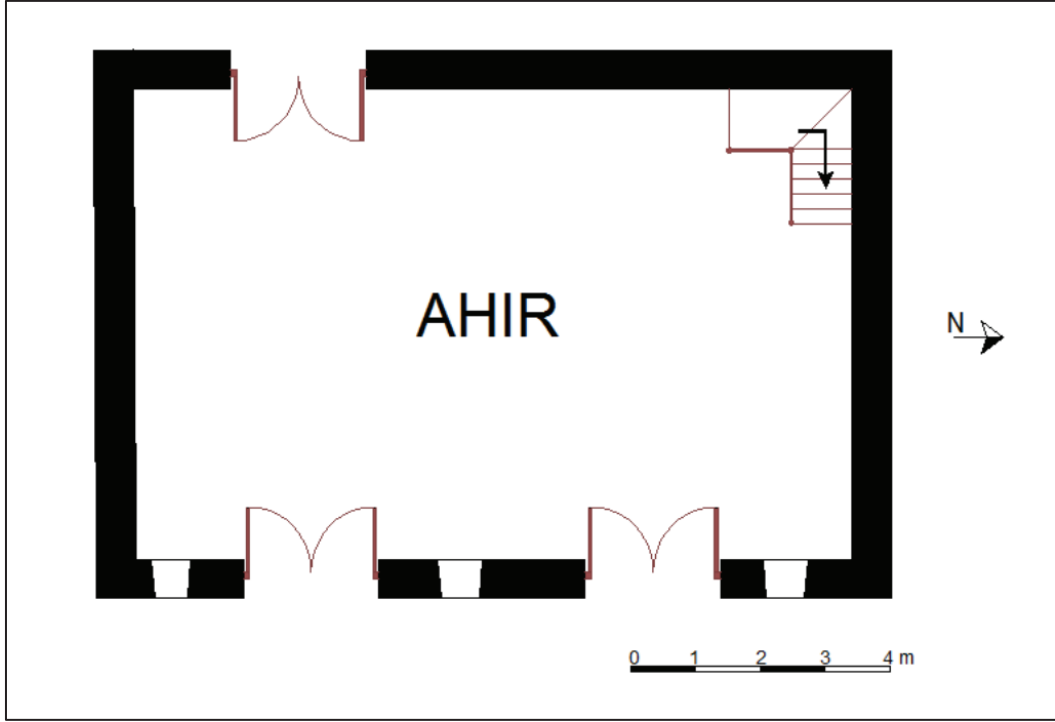
Resim 13.13. İdris Öztürk evi ikinci kat oda tavanı

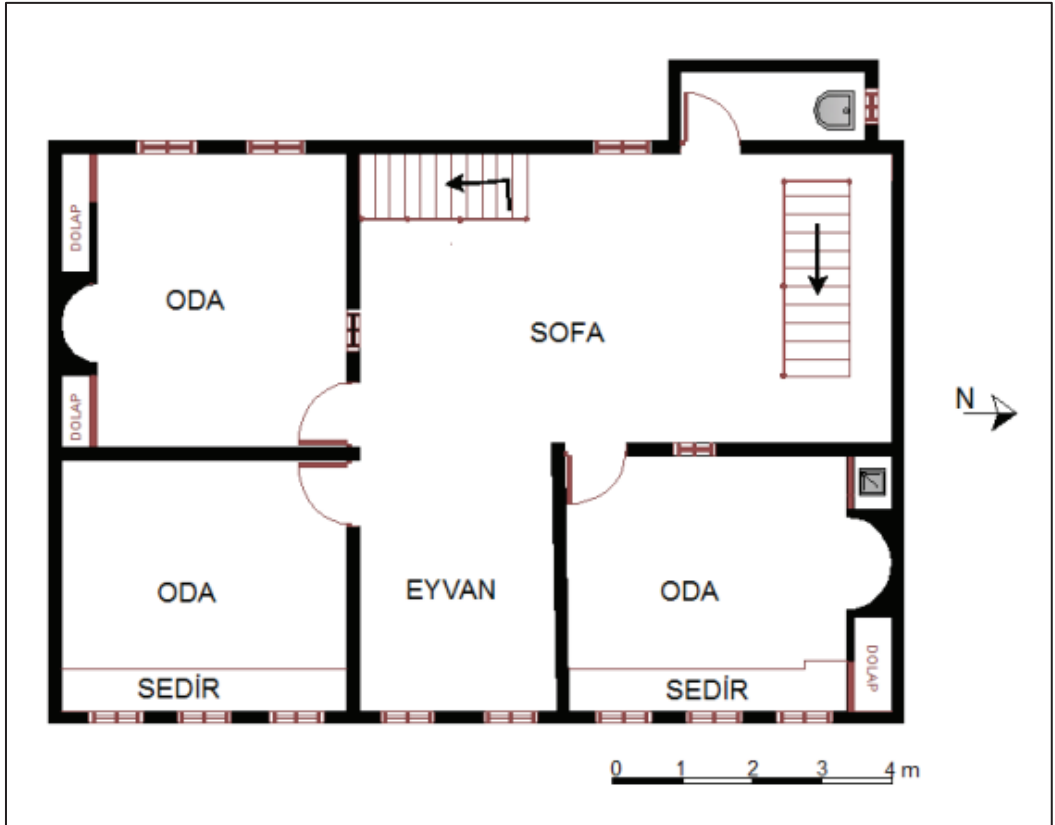
Resim 13.14. İdris Öztürk evi ikinci kat tavan detayı

Çizim 13. 1. İdris Öztürk evi zemin kat planı

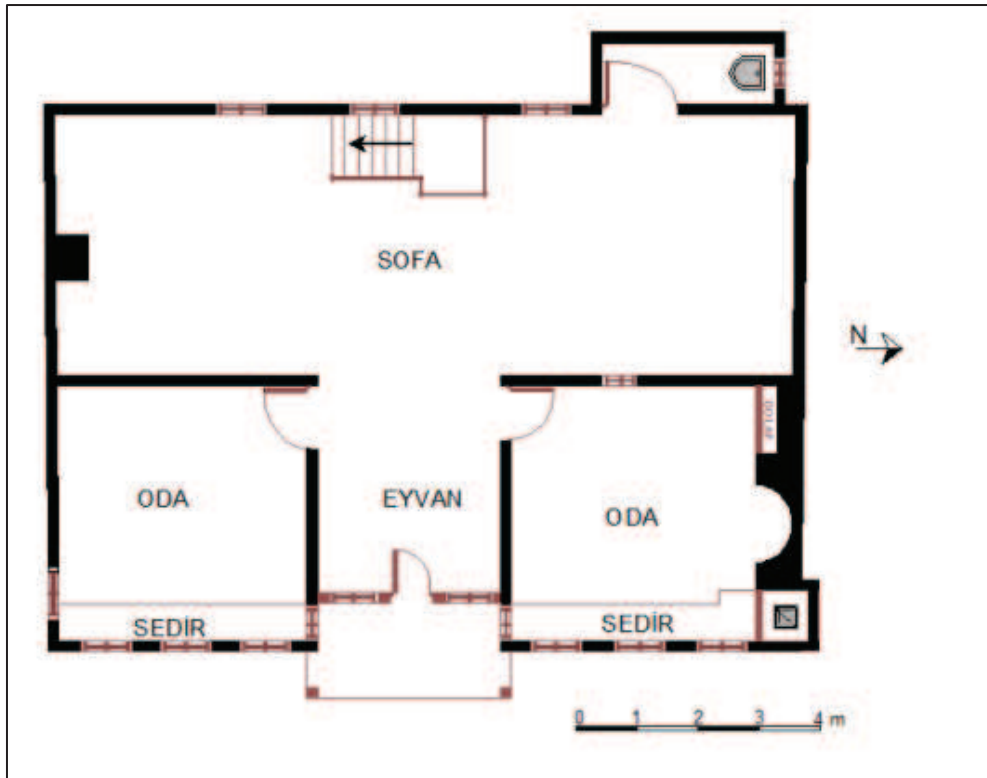
Çizim 13. 2. İdris Öztürk evi birinci kat planı

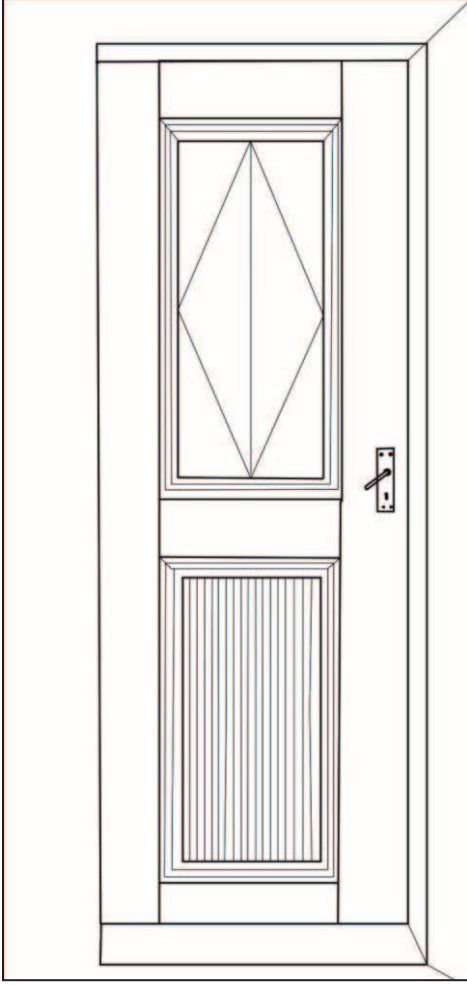
Çizim 13. 3. İdris Öztürk evi birinci kat planı

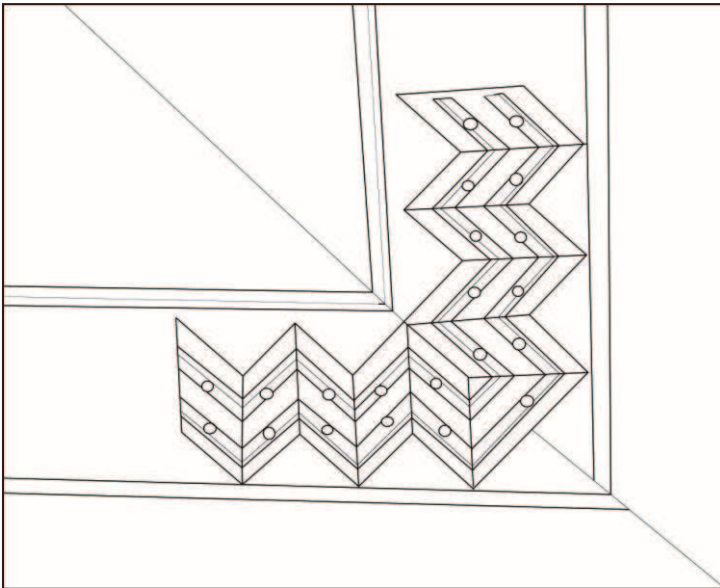
Çizim 13. 4. İdris Öztürk evi ikinci kat planı

Çizim 13. 5. İdris Öztürk evi oda kapısı

Çizim 13. 6. İdris Öztürk evi ikinci kat tavanı ayrıntı çizim

Katalog 14: Kasım Çavuş Evi

RESİM NO: 14. 1-13		ÇİZİM NO: 14. 1-5		DÜZENLEME TARİHİ: 10.04.2011			
YAPININ ADI: Kasım Çavuş Evi		ADRES: Umurbey Köyü No: 224 Geyve		İLK SAHİBİ: Kasım Çavuş			
YAPIM TARİHİ: 20. yy. başı		KİTABE:		SON SAHİBİ: Yüksel Erdoğan			
TAPU: Bahçeli ahşap ev		ADA:	PARSEL:3146	CİLT NO: 32	SIRA NO:	SAYFA NO: 3137	
KORUMA DURUMU							
	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	İÇ YAPI	SÜSLEME		
İYİ	√			√	√		
ORTA		√	√				
KÖTÜ							
TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTİRİK	ISITMA	BOYUT			
	Mevcut	Mevcut	Mevcut	12x8 m			
	ORJİNAL KULLANIM: Konut-Pekmezlik- İpek Böcekhanesi		BUGÜNKÜ KULLANIM: Konut	ÖNERİLEN KULLANIM: Konut			
TESCİL DURUMU: Tescil Edilmemiş							
MALZEME			TEKNİK	SÜSLEME			
TAŞIYICI: Ahşap-Taş	DOLGU: Kerpiç	KAPLAMA: Balçık	Ahşap Çatki	YER: Tavan	MALZEME: Ahşap	TEKNİK: Çıtakari	
							
TANIM							
<p>Diş Tanım: İki katlı olan ev girişini sokaktan alır. Giriş cephesi kuzeye bakar. Batı ve güney cephesi bahçe içerisinde yer alır. Doğu cephesine ise hamam ile bitişiktir. Giriş cephesinin zemin katında ortada çift kanatlı giriş kapısı (164x280 cm) ve iki yanında pencere (260x130 cm) vardır. Pencerelerin alın kısmında renkli cam bulunmaktaydı. Bu pencereler diğer cephelerdeki pencereler gibi değiştirilmiştir. Birinci kat üzerinde eli böğründe ile desteklenmiş olan balkon bulunur. Balkon cephenin ortasında sokak yönünde çıkma (117x325 cm) yapmıştır (Resim 14.2). Üzerinde balkona açılan kapı (137x230 cm) ve iki yanında pencere (92x130 cm) yer alır. Kapının üzerinde renkli cam bulunur. Özgün haliyle günümüze gelebilen tek penceredir (Resim 14.5). Batı cephesinde ön cephe ile aynı boyutta olan pencere birinci katta ve cephenin solundadır (Resim 14.2). Güney cephesinin zemin katında bahçeye açılan kapı (84x230 cm) cephenin ortasında yer alır. Kapının solunda pencere ile birinci katın sağındaki pencere diğer cepheler ile aynı ölçülerdedir. Birinci kat üzerinde ise soldaki iki pencerenin boyutu cephe</p>							

Katalog 14. Devam

üzerindeki pencerelerden daha küçüktür (90x130 cm). Bu bölümde bahçe içerisinde ocaklık vardır. Doğu cephesinin zemin katında, cephenin ortasında çıkma yapan ıslak mekân bulunur. Islak mekân birinci katta aynı doğrultuda yükselmez. Cephenin daha sağında yer alır. Birinci katın sonuna kadar yükselir (Resim 14.3). Doğu cephesinin sağında, birinci kat üzerindeki abdesthane bölümü cephe üzerinde çıkma yapmıştır (Resim 14.4).

İç Tanım: Çift kanatlı giriş kapısından evin taşlık bölümüne geçilir. Girişin sağındaki kapı depo olarak kullanılan bodrum katına açılır. Taşlık bölüm sola doğru devam eder. Bu alanın sokağa bakan duvarı boyunca uzanan 70 cm. genişlikte, 100 cm. yükseklikte olan taş tezgah pekmez yapımında kullanılmaktadır (Çizim 14.1). Giriş ile aynı doğrultuda bulunan üç basamak ile sofaya geçilir (Resim 14.7). Sofanın batısında kış ve yaz odası vardır. Odaların kapıları (85x200 cm) sofaya bakar. Sokağa bakan oda yaz odasıdır. Bahçeye bakan kış odasının batı duvarında ocak ve abdesthane olarak kullanılan dolap bulunur. Giriş ile karşılıklı olan kapı sofanın güneyinden bahçeye açılır. Sofanın güneydoğusunda iki basamak ile yükseltilmiş olan bölümde yer alan kapı ıslak mekâna açılır. Bu bölümden dokuz düz basamak ile birinci kata çıkılır. Merdiven altındaki büyük küp yiyeceklerin saklanması için kullanılmaktaydı (Resim 14.8).

Birinci kat köşe sofalı tek eyvanlıdır (Çizim 14.3). İki kış odası ve bir yaz odası vardır. Sokağa bakan yaz odasına eyvanın batısında bulunan kapıdan girilir. Kış odaları eyvanın doğusunda ve sofanın batısındadır. Kış odalarını sofaya açılır. Sofanın kuzeyindeki odanın doğu duvarında ve batısındaki odanın ise batı duvarında ocak, yüklük ve abdesthane bölümü bulunur (Resim 14.11-12). Sofanın doğusundaki kapı ıslak mekâna açılır. (Resim 14.9) Eyvanın kuzeyindeki çift kanatlı kapı ise balkona açılır (Resim 14.10).

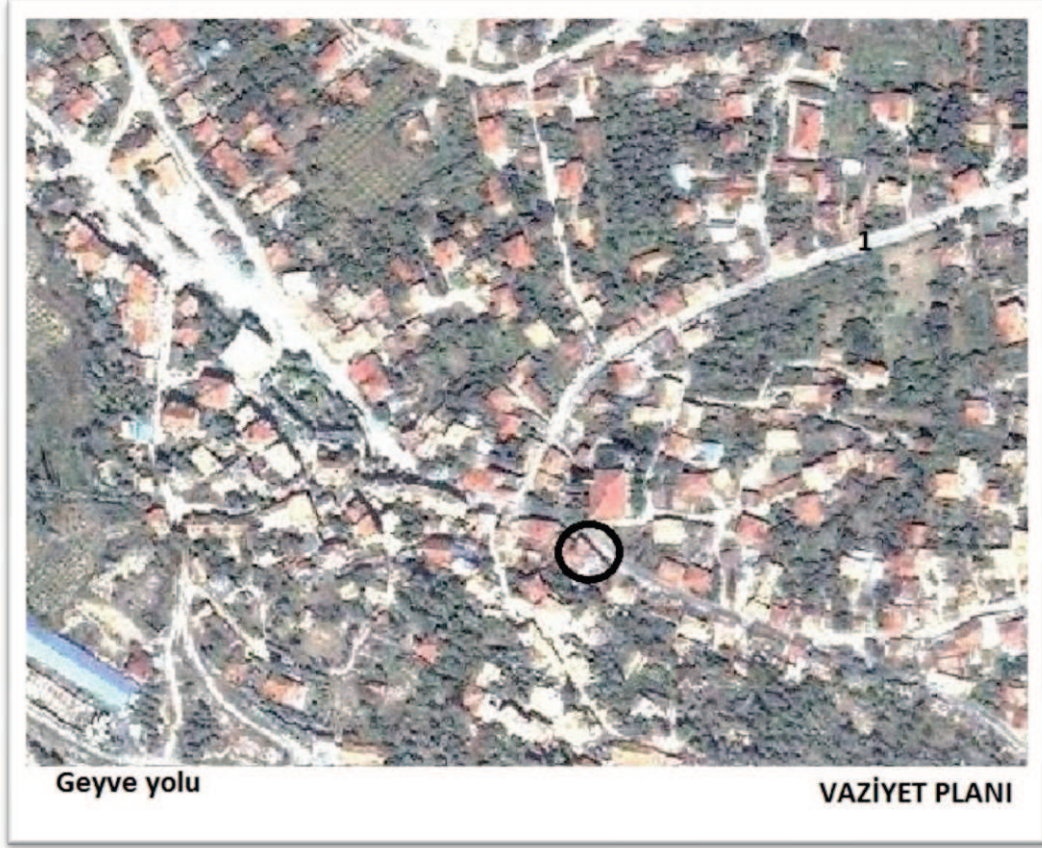
Malzeme ve Teknik: Taş temel üzerine yerleştirilen ahşap hatıllar kerpiç dolgu ile örülmüştür. Taş temel evin batısında 150 cm. yüksekliğinde iken, doğusunda 50 cm. yüksekliktedir. Duvar kalınlığı 17 cm.dir. Cephele ve iç duvarlar balçık sıvalıdır. Beşik çatılı olan ev giriş cephesinde balkonun olduğu bölümde üçken alınlık oluşturacak biçimde çıkma yapmıştır (Resim 14.12). Kapı ve pencereler özgün haliyle günümüze kalamamıştır. Tavanlar ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Zemin kattaki sofanın tavanı ahşap kirişleme olarak yapılmıştır (Resim 14.8). İkinci kattaki odalarda tavanların derz araları çitalarla kapatılmıştır. Döşeme zemin katta sofa ve odaların dışındaki bölüm taşlıktır. Diğer bölümlerde ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Kapı, pencere, saçak ve dolap kapaklarında ahşap malzeme kullanılmıştır.

Süsleme: Özgün haliyle gelebilen tek pencere giriş cephesinde balkonun üzerinde yer alan tepe penceresidir. Renkli camlarla yapılmış tepe penceresi demir malzeme kullanılmıştır. Kare formlu olan pencerenin ortası daire formudur. Üst bölüm ise yarım daire şeklinde sonlanır (Resim 14.5). Balkon üzerine yer alan korkuluklar bükme yöntemi ile yapılmıştır. Dikey olarak yerleştirilen demir çubukların üzerine "S" kıvrımı çift yönlü olarak yerleştirilmiştir (Resim 14.2) Evin içerisinde süsleme özelliği taşıyan, birinci kattaki kuzeydoğu odasının tavanıdır. Tavan çitakari tekniği ile yapılmıştır. Tavanın orta bölümüne üst üste binmiş baklava motifi uygulanmıştır. Baklava motifini dört yönde çevreleyen ay-yıldız motifi bulunur. Ayrıca yıldız motifinin üzerine maviye boyanmış, dondurulmuş yumurta yapııştırılmıştır. Ay-yıldız motifi iki kuşak ile çevrelenmiştir. Kuşakların arasına üçer adet silme yer alır (Resim 14.14).

YAPILAN ONARIMLAR

Cephe üzerinde yer alan pencereler ile giriş kapısı değiştirilmiştir. Zemin katta pekmezlik bölümü kapatılarak sofanın olduğu seviyeye kadar yükselmiştir (Çizim 14.2). Birinci katta batı cephesi üzerine balkon yerleştirilmiştir (Çizim 14.4).

Resim 14. 1. Kasım Çavuş evi vaziyet planı

Resim 14. 2. Kasım Çavuş evi doğu ve kuzey cephesi

Resim 14. 3. Kasım Çavuş evi ocaklık

Resim 14. 4. Kasım Çavuş evi güney ve batı cephesi

Resim 14. 5. Kasım avuŐ evi tepe penceresi

Resim 14. 6. Kasım avuŐ evi bahçe içerisinden

Resim 14. 7. Kasım Çavuş evi zemin kat sofa

Resim 14. 8. Kasım Çavuş evi zemin kat sofa

Resim 14. 9. Kasım Çavuş evi birinci kat sofa

Resim 14. 10. Kasım Çavuş evi birinci kat eyvan

Resim 14. 11. Kasım Çavuş evi birinci kat güneydoğu odası

Resim 14. 12. Kasım Çavuş evi birinci kat kuzey batı odası

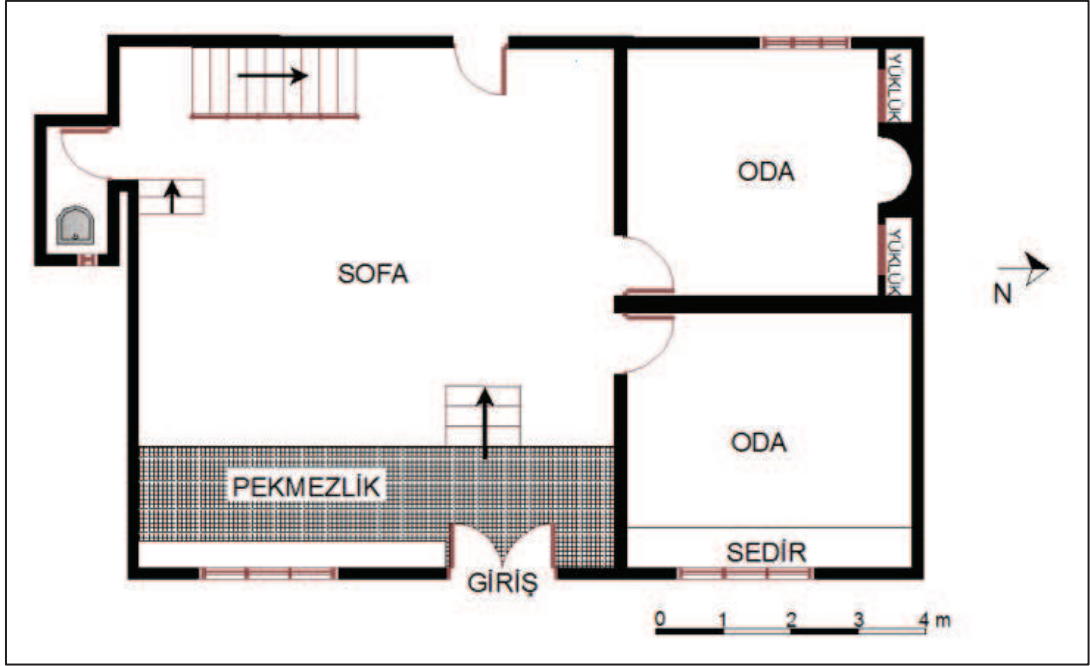
Resim 14. 13. Kasım Çavuş evi birinci kat kuzeydoğu odası tavanı

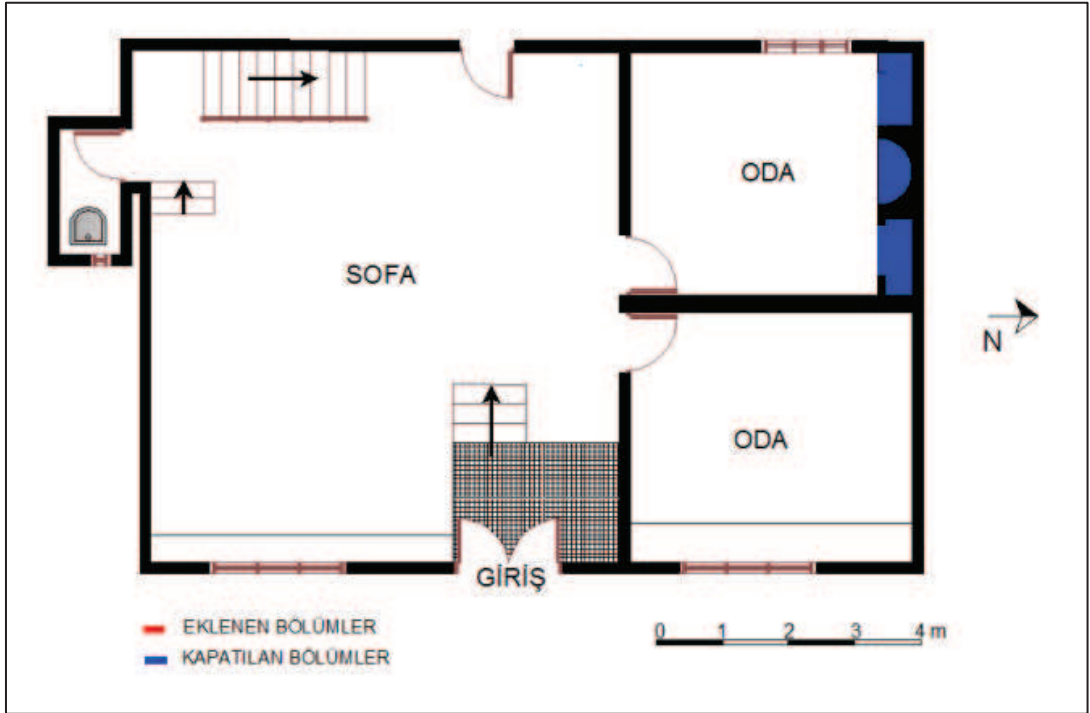
Resim 14. 14. Kasım Çavuş evi birinci kat kuzeydoğu odası tavan ayrıntısı

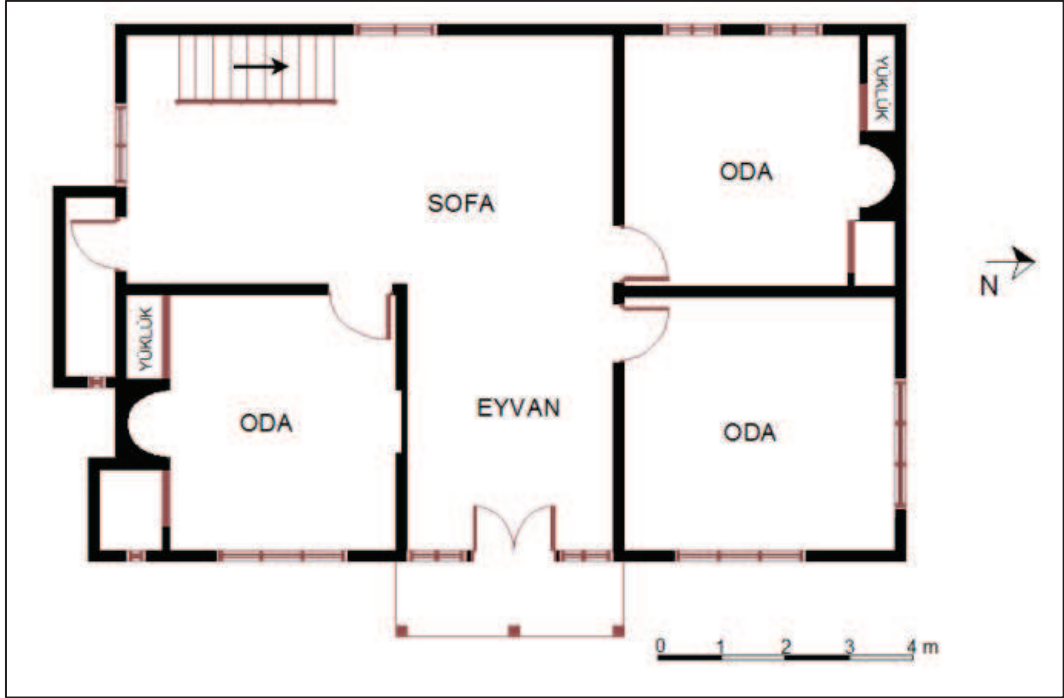
Çizim 14. 1. Kasım Çavuş evi zemin kat planı

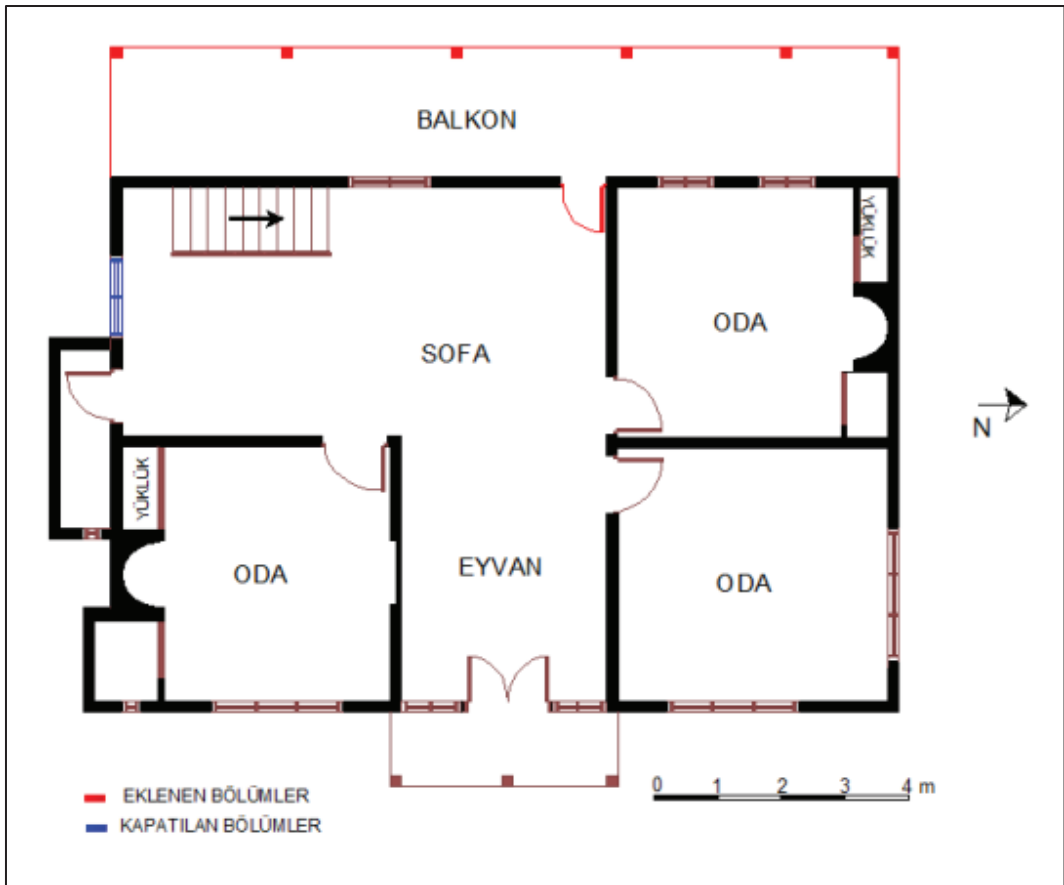
Çizim 14. 2. Kasım Çavuş evi zemin kat planı

Çizim 14. 3. Kasım Çavuş evi birinci kat planı

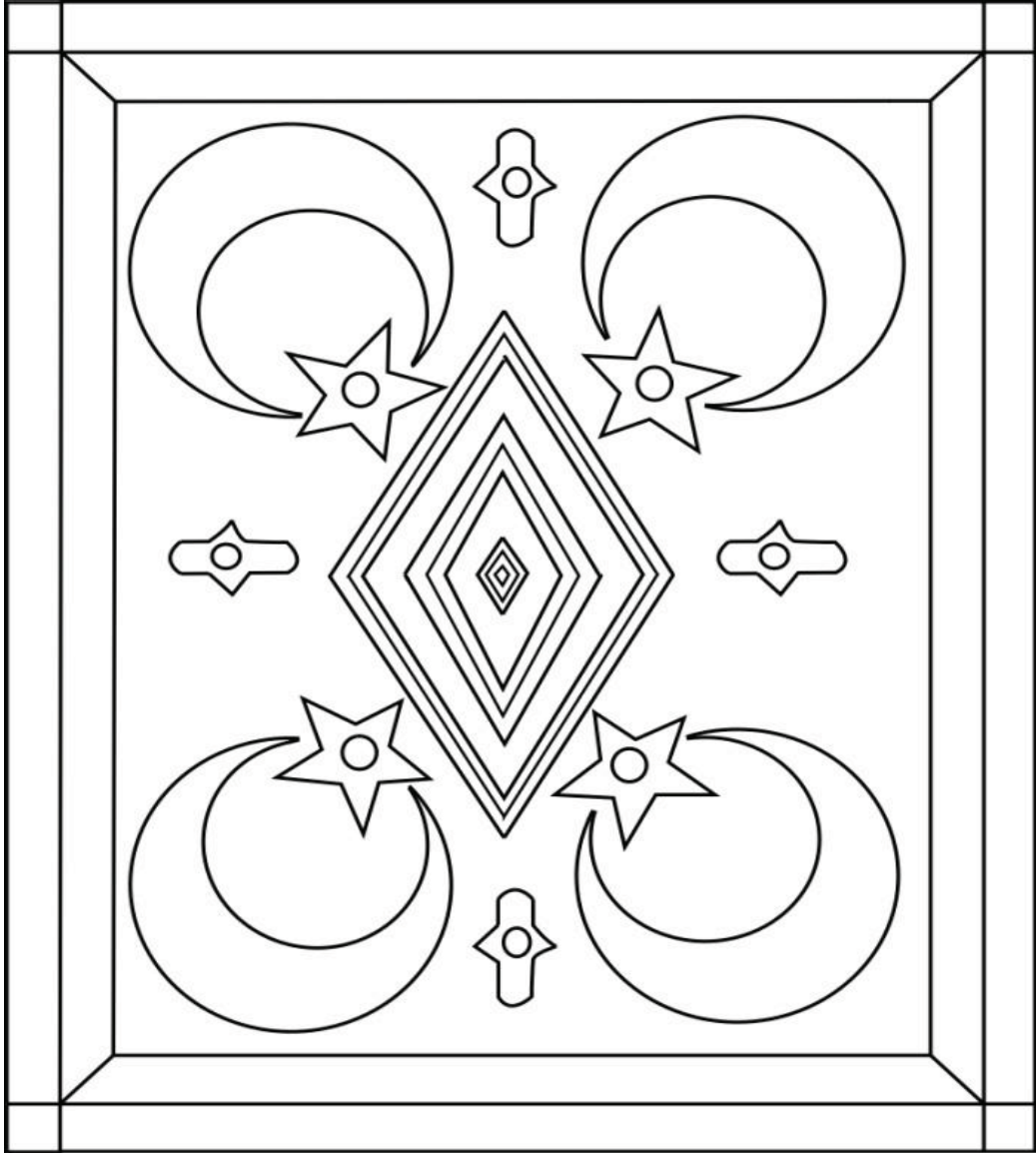

Çizim 14. 4. Kasım Çavuş evi birinci kat planı

Çizim 14. 5. Kasım Çavuş evi birinci kat oda tavanı çizimi

BÖLÜM 3. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

Geyve, Geleneksel Türk ev mimarisinin özelliklerini taşıyan önemli bir yerleşim yeridir. Plan tipleri, malzeme ve yapım teknikleri, cephe özellikleri ve süsleme özellikleri bakımından incelendiğinde Geyve’de yer alan evlerin Geleneksel Türk evi özelliklerini taşıdığı açıkça görülmektedir.

Geleneksel Türk evleri incelendiğinde Anadolu’da evin oluşumunda temel etkenlerin başında iklim, arazi yapısı, yerel yapı malzemesi ve yapım teknikleri ile geleneksel ev kültürü gelmektedir. İklim ve arazi yapısı açısından incelendiğinde ilk özellik, çeşitliliğe dayanan bir ortamın olmasıdır. Anadolu aynı anda farklı iklim koşullarının egemen olduğu bir coğrafyaya sahiptir. İklimin etkisiyle oluşan mekânlar bölgelere göre değişiklik göstermektedir. Akdeniz ikliminin egemen olduğu Ege ve Akdeniz bölgesinde evler açık sofalıdır. İç mekân ile dış mekân bütünleşmesi sağlanmıştır. Antalya evleri incelendiğinde bu özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Marmara ve Karadeniz bölgesinde kış aylarının güneğe göre daha soğuk olması, sofanın kapanmasına yol açmıştır. İç sofa ve orta sofalı plan tipleri yaygındır.

Geyve’de Karadeniz iklim özelliklerinden dolayı evler çoğunlukta iç sofalı olarak planlanmıştır. Geyve’deki evlerin genelinde kolay bulunabilmesinden dolayı ahşap en çok kullanılan malzemedir. Bunun yanında taş ve kerpiç de kullanılmıştır. Geyve’nin de içinde bulunduğu batı Karadeniz ve Marmara bölgesinde benzer plan tipi ve malzeme kullanılmıştır (Tablo.3).

Safranbolu, Göynük, Taraklı ve Hendek ilçeler aynı coğrafyada olmalarına rağmen karşılaştırıldığında benzer özelliklerinin yanında kendine has özellikleri de yansıtır. Safranbolu, Göynük ve Taraklı ev örneklerinde sıklıkla gördüğümüz orta sofalı plan tipi Geyve evlerinde gelişme imkânı bulamamıştır (Tablo 3). Bunun sebebi sofaya farklı işlevler yüklenmesinden kaynaklanır. Halkın iktisadi yaşamının etkileri sonucu gelişen yan sofalı plan tipi bölgesel farklılıkları da açıkça ortaya koymaktadır. Geyve evlerinde yaygın olarak bu plan tipi görülür.

Ahşap çatkı tekniği bölgede en çok uygulanan inşa tekniğidir. Safranbolu, Göynük ve Taraklı ve Sapanca evlerinde ahşap çatkı tekniği ile inşa edilen yapı iskeletinde uygulanan bağdadi tekniği Geyve’de incelediğimiz evlerde görülmez. Geyve’de olduğu

gibi yukarıda adı geçen diğer yörelerde de taşıyıcı malzeme taş ve ahşap, kaplama malzemesi ahşap ve balçıktır. Geyve evlerinde dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılmıştır (Resim 33). Taraklı, Sapanca ve Safranbolu ev örneklerinde dolgu malzemesi olarak kerpiç malzemenin yanı sıra ahşap da tercih edilmiştir (Resim 35).

Resim 28. Meryem Boğcan evi, ahşap çatkı arası ahşap dolgu duvar (Sapanca)

Cephe düzenlemesi bölgedeki diğer evlerle benzer özellikler gösterir. Fakat Safranbolu ve Göynük evlerinde görülen evlerindeki sağır ve yüksek duvarlı alt kat düzenlemeleri Geyve evlerinde görülmemektedir. Geyve evleri düz arazi içerisinde yer aldığından, cepheler daha düzenli olarak tasarlanabilmiştir (Tablo 3).

Plan tipleri ve malzeme ilişkileri yanı sıra, Geyve evlerindeki süsleme özellikleri de bölgedeki diğer yerleşimler ile benzerlikler gösterir. Antakyalı Ali Efendi evi Geyve bölgesinde malzeme ve süsleme bakımından özel bir yere sahiptir. Varlıklı aileler tarafından yapılan bu tarz evler Hendek, Taraklı, Safranbolu, Göynük bölgelerinde de mevcuttur. Taraklı ve Safranbolu bölgesinde bu tür konak örnekleri günümüze daha çok sayıda ulaşmıştır. Antayalı Ali Efendi evinde olduğu gibi batı etkili neo-klasik üslûpta yapılmış kalemşi duvar süslemeleri bölgedeki konak tarzı evlerde karşımıza çıkar. Taraklı, Çakırlar konağı örneğinde benzer motif ve üslup kullanılmıştır. Ancak desen ve renklerde yöresel farklılıklarda söz konusudur.

Resim 29. Çakırlar konağı, Kalemîşi

Resim 30. Antakyalı Ali Efendi evi, Kalemîşi (Geyve-Merkez)

Bu konaklarda iç mekân özenle yapılmış süsleme özellikleri barındırır. Söz konusu yapılarda süsleme özellikleri dolap, ocak ve yüklük gibi mimari elemanlarda da kendini gösterir. Antakyalı Ali Efendi evi dışında Geyve bölgesinde konak tarzı evler bulunmamaktadır. Dolayısıyla Geyve evlerinde iç mekân daha sade özellikler yansıtır.

İç mekândaki süslemeler hemen hemen her yöredeki evlerde olduğu gibi Geyve’de tavanda ve oda kapılarında görülür. Özenle yapılan tavan süslemelerine birçok ev örneğinde karşılaşılmaktadır. Çıtakari tekniği, tavanlarda en sık kullanılan yöntemdir. Geyve bölgesinde incelediğimiz ev örneklerinin hepsinde bu teknik kullanılmıştır. Taraklı, Sapanca ve Safranbolu evlerindeki tekne tavan örneklerine Geyve evlerinde rastlanılmaz.

Resim 31. Emek Erdoğan evi tekne tavan örneği (Taraklı)

Geyve evlerinde iç mekândaki sadelik dış cephelerde de kendini gösterir. Sadece sokağa ve manzaraya yönelmiş cepheler hareketlendirilmiştir.

Cephe üzerindeki süsleme öğeleri, saçaklar ve eliböğründeler üzerinde yoğunlaşır. Taraklı ve Safranbolu'da yüz yılı aşkın ev örneklerinde eliböğründeler sade ve işlevsel bir özellik gösterir (Resim 17). Geyve'de Kozan köyünde bulunan ve yüz eli yıl öncesine tarihlenen Ali Rıza Oktay evinde de bu özellik görülmektedir (Resim 9.5). 20. yy' başından itibaren evlerde bu taşıyıcılar daha plastik biçimlere dönüşmüştür.

Geyve evlerindeki süslemeler yerel özellikleri de içinde barındırır. Bunlar saçaklarda, tavanlarda birçok evde benzer motifler kullanılmıştır (Çizim 4.5-13.6, Resim 12.4-10.4).

Tablo 4. Karşılaştırma

	CEPHE ÖZELLİKLERİ	PLAN ÖZELLİKLERİ	MALZEME ÖZELLİKLERİ	ÖRNEK RESİM
GEYVE EVLERİ	1-Zemin kat yalın ve penceresizdir. 2-Birinci kat konsol destekli çıkmalar hareket kazandırmıştır. 3-Giriş cephesi diğer cephesine göre daha hareketlidir.	1-İç sofalı plan tipindedir. 2-Evler iki katlıdır. Köy evlerinde üç katlı evlerde görür. 3-Zemin kat hizmet alanı olarak kullanılır. Birinci kat yaşam alanıdır.	1-Taşpıçı olarak taş ve ahşap kullanılır. 2-Dolgu malzemesi kerpiç ve ahşaptır. 3-Kaplama olarak ahşap ve belçik kullanılır. 4-Ahşap çatı sistemi uygulanır.	
HENDEK EVLERİ	1-Zemin kat yalın ve penceresiz 2-Birinci kat konsol destekli çıkmalar ile hareket kazandırmış 3-Giriş cephesi diğer cephesine göre daha hareketlidir.	1-İç sofalı plan tipi yaygın olarak kullanılmaktadır. 2-Evler iki katlıdır. Birçok ev örneğinde çatı katı da görür. 3-Zemin kat üretim alanıdır. Çatı kat yaşam alanını oluşturur.	1-Taşpıçı olarak taş ve ahşap kullanılır. 2-Dolgu malzemesi kerpiç ve ahşaptır. 3-Kaplama olarak ahşap ve belçik kullanılır. 4-Ahşap çatı sistemi uygulanır.	
TARAKLI EVLERİ	1-Zemin kat taş duvar ile yükseltilmiş Eğilimli arazi şartlarına uyduğunu 2-Üst katlar konsol destekli çıkmalar ile düzenlenmiş 3-Giriş cephesi diğer cephesine göre daha hareketlidir.	1-Orta sofalı plan tipi yaygındır. 2-Evler iki katlıdır. Üç katlı evlere de sıklıkla rastlanır. 3-Zemin kat hizmet alanıdır. Üst kat yaşam alanını oluşturur.	1-Taşpıçı olarak taş ve ahşap kullanılır. 2-Dolgu malzemesi kerpiç ve ahşaptır. 3-Kaplama olarak ahşap ve belçik kullanılır. 4-Ahşap çatı sistemi ve bağözü sistemi uygulanır.	
ÇÖVÜK EVLERİ	1-Zemin kat taş duvar ile yükseltilmiş Eğilimli arazi şartlarına uyduğunu 2-Cephe üzerinde hareketli çıkmalar ile zemin katın düzenli görünümü sağlanmıştır. 3-Giriş cephesi dışındaki cephesi diğer çıkmalar ile hareket kazandırmıştır.	1-İç sofalı ve orta sofalı plan tipleri yaygındır. 2-Evler iki katlıdır. 3-Zemin kat hizmet alanı olup, üst kat yaşam alanını oluşturur.	1-Taşpıçı olarak moloz taş ve ahşap kullanılır. 2-Dolgu malzemesi taş, kerpiç ve ahşaptır. 3-Kaplama olarak belçik kullanılır. 4-Ahşap çatı sistemi ve bağözü sistemi uygulanır.	
SAFRANBOLU EVLERİ	1-Zemin eğimli arazi şartlarına uyduğunu 2-Zemin katın düzenli geometrisi çıkmalarla düzenlenmiştir. 3-Giriş cephesi dışındaki cephesi diğer çıkmalar ile hareket kazandırmıştır.	1-Orta sofalı plan tipleri yaygındır. İç sofalı ve dış sofalı plan tipi de uygulanmıştır. 2-Evler iki katlıdır. Ara kat ve çıkarmasına da uygulanmıştır. 3-Zemin kat üretim alanıdır. Üst kat yaşam alanını oluşturur.	1-Taşpıçı olarak taş ve ahşap kullanılır. 2-Dolgu malzemesi taş, tuğla, kerpiç ve ahşaptır. 3-Kaplama olarak ahşap ve belçik kullanılır. 4-Ahşap çatı ve bağözü sistem uygulanır.	

3.1. Geyve Evleri Yerleşim Düzeni

Geyve’de incelediğimiz ev örnekleri Geyve’nin yerleşim düzeni hakkında bilgi sahibi olabileceğimiz sayıda ve niteliktedir.

Geyve’nin cadde ve sokakları düzenli olarak gelişmiştir. Türk evinde gördüğümüz “zemin katın düzensiz geometrisi üst katta çıkmalar ile düzenlenmesi” özelliği Geyve evlerinde görülmez (Resim 29). Bunun sebebi evlerin düz bir arazi içerisinde, düzenli bir yerleşme göstermesidir. Geyve kaymakamlığına bağlı tapu sicil müdürlüğünün arşiv kayıtları incelendiğinde Geyve’deki eski evlerin hemen hepsi “Bahçeli ahşap ev” olarak tanımlanır. Evler genelde bir avlu içerisinde yer alır. Taş, kerpiç duvar ya da ahşap bir çitle dış dünyadan ayrılan bu avluya çift kanatlı kapı ile girilir.

Resim 32. 1947 yılında Geyve’nin havadan görünüşü

Kaynak: Geyve Belediye Arşivi

Geyve’de evlerin sokak-ev-bahçe ilişkisini şu başlıklar altında toplayabiliriz.

1-Bitişik nizam evler

- Ev girişini sokaktan alır, bahçe arka plandadır (Resim 8.2). Bu tarz evler daha çok merkezde bulunur. Sokak boyunca sıralanan evlerin bir ya da iki cephesi sağırdır.
- Ev girişini sokaktan alır, iki cephesi sokağa bakar. Diğer cepheler bahçe içerisindedir. Bu tarz evler sokak köşelerinde bulunur (Resim 1.3-9.2-10.2).

2-Ayrık nizam evler

- Bahçe önde olup, ev arka plandadır. Giriş bahçeden sağlanır (Resim 7.3). Bu tarz evlerde cephe üzerinde çıkma yapan bölümler azdır. Evin iki katı aynı doğrultuda yükselir.
- Ev girişini sokaktan alır, diğer üç cephesi bahçeye bakar (Resim 5.2). Daha çok köylerde bulunan evlerdir.

3.2.Geyve Evlerinin Cephe Özellikleri

Evlerin cephe düzenini oluşturan öğeler; binaların yüksekliği, kat sayısı, giriş kapısının yeri, pencereler, çıkmalar, saçaklar ve çatıdır.

Evlerin en önemli cephesi sokağa bakan cephesidir. Sokak boyunca görüş elde etme çabası bu cepheye hareket kazandırmıştır. Çeşitli nedenlerden dolayı sağır görünümlü olan arka ve yan cepheler ancak buldukları parselin, yanından cadde ya da sokak geçiyorsa yapının cadde ile ilişkisini sağlamak amacıyla önem kazanmıştır.

Zemin katlar daha sade bir cephe düzenlemesine sahiptir. Zemin katı oluşturan öğeler giriş kapısı ve pencerelerdir. Burada pencere sayısı birinci kata göre daha azdır (Resim 30). Alt katın günlük yaşam alanı olarak kullanıldığı evlerde pencere sayısı artmıştır. Üst kat pencerelerine göre daha küçük olmasına rağmen alt katlarda pencere açıklıkları evlerin genelinde görülmektedir (Resim 1.2-4.2-5.2). Zemin kattaki giriş bölümü bazı evlerde sokak yönünde görüş sağlamak için eyvanlı olarak yapılmıştır. Bu bölüme yerleştirilen pencereler ile bu görüş sağlanmaktadır (Resim 1.2-4.2-10.2). Ana giriş kapıları çift kanatlıdır. Bahçeye açılan kapılar tek kanatlıdır. Kapının üstlerinde pencere ya da demir parmaklı açık kafesler bulunur (Resim 9.2). Eğer ev bahçe içerisinde yer alıyor ise, evi çevreleyen bahçe duvarı vardır. Bahçeye girişi sağlayan kapı ile evin giriş kapısı aynı eksen üzerinde yer alır (Resim 1.2).

Birinci katta cepheler daha hareketlidir. Cephelerde çıkmalar, balkonlar, konsollar, saçaklar, silmeler, köse dikmeleri ve pencereler cephelere hareket kazandırmaktadır. Çıkmalar evlerin sokakla olan bağlantısının sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca cephe boyunca uzanan çıkmalarla ve bu çıkmaların yan cephede de devam etmesi sonucunda üst katlarda daha geniş bir kullanım alanı sağlanmıştır. Çıkmalar arsanın yön ve iklimsel koşullarına bağlı olarak en elverişli ışık, görüntü ve serinleme olanaklarını sağlamak, yazın gölge yapmak, kışında özellikle zemin katları yağmur ve rüzgârdan korumak gibi özelliklere sahiptir. Çıkmaların bazıları balkon olarak tasarlanmıştır. Çıkmalar eli böğründeler ile taşınmaktadır (Resim 29-10.3-11.4-14.2).

Resim 33. 1945 yılında Dere sokak

Kaynak: Geyve Belediye Arşivi

Cepheye hareket kazandıran diğer bir bölüm ise banyo ve tuvaletten oluşan ıslak mekânlardır. Bu bölümler Türk evinde olduğu gibi Geyve evlerinde de evin içerisinden mümkün olduğunca soyutlanmaya çalışılmıştır. Bu yüzden evin planı içerisinde yer almayıp, cephe üzerinde çıkma yapmıştır. Çıkma yapan bölüm çoğunlukla evin iki katı boyunca yükselmektedir (Resim 4.4-5.3-7.4). Zemin kat üzerinde ya da birinci kat üzerinde çıkma yapan örneklerle de karşılaşmaktayız (Resim 9.3). Islak mekânlar giriş cephesi üzerinde yer almaz. Çoğunlukla girişe karşılık gelen, bahçeye bakan cephede

yer alır. Geç dönemdeki evlerde bu mekânlar evin planının bir parçası olduğu için cephe üzerinde çıkma yapmaz (Çizim 8.2).

Pencereler Türk evinde olduğu gibi Geyve evlerinde de cephenin en önemli aydınlatma öğelerindedir. Zemin kat pencereleri, kalın duvarlar içerisinde bulunmaktadır. 40x40,50x50 boyutlarında, demir parmaklıklıdır. Köylerdeki ev örneklerinde yiyeceklerin saklandığı zemin katın daha fazla soğumasını sağlamak için duvarlar daha kalın yapılmış ve mazgal pencereler yerleştirilmiştir (Resim 9.6). Zemin katta birinci kat ile aynı ölçülere sahip pencereler de bulunmaktadır. Genelde oda penceresi olarak yerleştirilen bu pencerelerin boyutları $\frac{1}{2}$ (80x160) oranındadır. Üst katta oda pencereleri de $\frac{1}{2}$ oranında yerleştirilmiştir. Dükkân, böceklik gibi daha fazla aydınlatılma ihtiyacı duyulan bölümlerin pencereleri daha büyük ölçülerle çift kanatlı olarak yapılmıştır (Resim 2.3). Pencere eğer çıkma yapan bölümde ise $\frac{1}{4}$ (40x160,45x180) oranındadır. Pencereler çoğunlukla iki yatay ve bir dikey kayıtlıdır. Düşey sürmelidir. İçeriye açılan tek ya da çift kanatlı kırma pencereler de vardır. Üst kat pencereleri ahşap dikmeler, üçgen alınlıklar ile hareket kazanmıştır. Zemin kattaki pencereler yalındır. Tepe pencereleri ise son derece süslü ve özenlidir. Tepe pencereleri açılmazlar. Renkli camları ve desenleriyle simgesel bir görünüm vermektedir (Resim 14.5).

Resim 34. 1945 yılında Dere sokak

Kaynak: Geyve Belediye Arşivi

Çatılar ahşap iskelet üzerine kurulmuştur. Beşik çatı yaygın olarak kullanılmıştır. Kıрма çatılı evlere de sık rastlanır. Çatı bazı örneklerde giriş cephesi üzerinde üçgen alınlık oluşturacak biçimde çıkma yapar (Resim 5.2-7.2-10.2). Cephe üzerinde çıkma yapan ıslak mekânların çatıları normal çatı eğiminde kalmaktadır (Resim 5.3). Saçaklar cepheleri hareketlendiren diğer bir mimari unsurdur. Çatının düzensiz çıkmaları da saçaklarla toparlanmış ve çatı kare ve dikdörtgene yakın görünüm kazanmıştır. Geniş saçaklara pek rastlanmaz. Saçaklar furuşlar ile desteklenmektedir. Geyve evlerinde saçaklar daha çok süsleme özellikleri ile değerlendirilir (Resim 10.2, Çizim 12.5).

3.3.Geyve Evlerinin Plan Özellikleri

Geyve'deki konutların plan özelliklerine geçmeden önce plan tiplerinin şekillenmesine etki eden faktörleri bilmek gerekir. Geyve de evlerin oluşumunu etkileyen en önemli unsur iktisadi yaşamdır. Yakın zamana kadar halkın temel geçim kaynağı olan ipek böceği yetiştiriciliği (kozacılık) evlerin oluşumunu birinci derecede etkileyen faktördür.

Yılda iki kez (Nisan-Mayıs, Ağustos-Eylül) yapılan kozacılık faaliyeti 35-40 gün sürmektedir. İpek böceği tohumunun fişkırtılması ile başlamaktadır. Dut yaprakları ile beslenen ipekböceği larvalarının 30 günün sonunda koza örmek için salgıladıkları, parlak ve çok ince bir tel ham ipeği oluşturur.

Kozacılık faaliyeti itina isteyen, sürekli ilgilenilmesi gereken bir aşama olduğu için halkın yaşam alanı ile doğrudan ilgilidir. İpek böceği yetiştiriciliği önceleri evlerin bahçesinde ya da eve bitişik olarak yapılan böceklik bölümünde yapılırken, daha sonraları önemini yitirmeye başlayınca ayrı bir bölüm olmaktan çıkmış ve ev içerisinde sofanın ve odaların olduğu bölümde yapılmıştır.

Kozacılığın yapıldığı yerde kapı, pencere, duvarlarda veya zeminde yarık, kırık, çatlak yerler varsa tamir edilmeli, böcekhane kireç ile badana edilmelidir. Bununla birlikte sıcaklık, nem gibi etmenlerinde dikkate alınması gerekir. Nem ve sıcaklığın dengelenmesi, tavanların ahşap kirişleme ile yapılması ve pencerelerin sayısı ve boyutunun artması ile çözüme kavuşmuştur (Resim 2.3-12.13). Tüm bu etmenler evlerin oluşumuna doğrudan etki eden faktörlerdir.

Köy yerleşimlerinde halk geçimini meyve, sebze yetiştiriciliği ve hayvancılık faaliyetleriyle sağlamaktadır. Evlerin zemin katı yiyeceklerin saklandığı, işlendiği

depo ve ambar vazifelerini görmektedir. Geyve’de en çok yetiştirilen ürünlerin başında üzüm gelir. Üzümden elde edilen pekmez evlerin zemin katında, taş tezgâhlar üzerinde yapılmaktadır.

Sosyal yaşam, gelenek ve görenekler, din ve topografya da Geyve’de evlerin oluşumunu etki eden diğer faktörlerdir.

Geyve evlerinin plan tipi geleneksel Türk evi plan tipine benzeyen özelliklerin yanında farklı özellikler de gösterir. Plan tipleri odaların, eyvanın sayısına ve sofanın konumuna göre belirlenmektedir. Evlerin zemin kat ve birinci katının plan tipi farklı olabilir. Plan tipini belirlerken daha çok yaşam alanını oluşturan üst kat dikkate alınır.

Geyve’de bir örnek dışında tüm evler iç sofalı olarak planlanmıştır. İç sofalı evlerde kendi içersinde guruplara ayrılır.

- İç sofalı (karnıyarık) plan tipi: Bu plan tipinde sofanın iki yanına odalar sıralanmıştır (Çizim 5.1). Sofa kuzey-güney, doğu-batı yönünde uzanır. Sofanın sokağa bakan bölümünde seki ya da sedir bulunabilir.
- Yan sofalı tek eyvanlı plan tipi: Geyve evlerinde en çok kullanılan plan tipidir. Sofa evin bir cephesi boyunca uzanır. Eyvanın iki yanında iki oda bulunur. Bu tarz evlerde sofa böceklik olarak kullanılır (Çizim 13.2).
- Köşe sofalı, eyvanlı ya da eyvansız plan tipi: Üç odanın bulunduğu evlerde sıklıkla görülür. Odalar sofanın etrafında “L” şeklini alır (Çizim 14.3).

İç sofalı plan tipinin yaygın olarak kullanılmasının sebebi, sofaya farklı işlevler yüklenmesinden kaynaklanmaktadır. Halkın geçim kaynağını oluşturan kozacılık faaliyeti üst katlardaki sofa içerisinde yapılmaktaydı. Bu sebepten sofanın daha geniş bir alanda ve ferah bir ortam oluşturmasını sağlama çabası plan tiplerine de yansımış, en kolay ve rahat çözüm olarak iç sofalı plan tipi uygulanmıştır (Resim 31).

Türk evinde 17. ve 18. yüzyıllarda en çok tercih edilen plan tipi olan dış sofalı plan Geyve evlerinde tek bir örnekle de olsa plan tipinin özelliklerini göstermektedir. Bu plan tipinde sofa açık ve direklidir. Böylece dış mekânla doğrudan bağlantı sağlanmıştır (Resim 32). Odalar sofaya iki yönlü olarak yerleştirilmiştir. Yan yana sıralanan odaların arasına eyvan yerleştirilmiştir. Eyvanlar da sofanın bir parçası olduğundan ahşap

direkler ile dışarıya açılmıştır. Bu tarz evlerde simetriye pek önem verilmemiştir (Çizim 9.3).

Geyve'deki tarihi evlerin büyük çoğunluğu iki katlı evlerdir (İki katlı+çatı katı, iki kat+subasman ve iki kat+böceklik). Köylerdeki evlerde ahır ya da depo bölümleri ile birlikte üç kat olan evler de bulunur.

Resim 35. İç sofalı plan tipi, Şaban Çakır evi (Geyve-Merkez)

İki katlı olan evlerde alt kat servis alanı, üst kat yaşam alanı olarak planlanmıştır. Alt katın yaşam alanı olarak kullanıldığı evler de vardır (Resim 31). Bu evlere Geyve'nin merkezinde daha sık rastlanır. Alt katın yaşam alanı olarak kullanılmasının sebebi, üst katın işlevinin değişmesinden kaynaklanır. Esas yaşam alanını oluşturan üst katın halkın kozacılık faaliyetlerini yürüttüğü mekân olarak kullanılması ile bu işlevini kaybetmiştir (Resim 5.12). Böylece alt kat asıl yaşam alanını oluşturmuştur. Az sayıdaki bu örneklerin dışında alt kat genel itibariyle servis alanı vazifesi görür.

Zemin kat çoğunlukla tek odadan oluşur ve bu oda mutfak olarak kullanılır. Odanın dışında kalan bölüm depo, ahır, samanlık, odunluk, pekmezlik ve böceklik gibi işlevleri görürken, kimi zaman bu bölümlerin bir ya da bir kaç bahçe içerisinde de yer alır.

Resim 36. Dış sofalı plan tipi, Ali Rıza Oktay evi (Kozan köyü-Geyve)

Plan tiplerini oluşturan üst katın düzenlenmesine daha çok önem verilmiştir. Üst kat, sofanın etrafına dizilen odalar ve odaların arasına yerleştirilen eyvanlardan oluşur. Türk evinde olduğu gibi Geyve evleri de geniş aileler için tasarlanmıştır. Her oda evli bir çift barındıracak niteliklere sahiptir. Her oda da oturulabilir yatılabilir, yıkanılabilir, yemek yenilebilir hatta yemek pişirilebilir. Bütün odalar aynı özelliklere sahiptir. Ölçüler değişebilir ama nitelikler değişmez. Odanın düzenindeki temel ilke, insanın başka bir araçtan yararlanmadan uzanabildiği yükseklik sınırlarına kadar, tüm yatay ve düşey elemanların günlük kullanım alanı içinde yer almalarıdır (Resim 12.16).

Geyve evlerinde yaz ve kış odaları da bulunur. Güneş ve rüzgâra göre de evin içindeki konumları değişebilir. Açık ve serin olması istenen odalara yapı içerisinde köşede, üst katta, rüzgâr alan yerde gibi uygun yönlendirme yapılmıştır. Bunun yanında, ince ve geçirimli malzeme ile ince duvarlar; ince, geçirimli döşemeler ve tavanlar uygulanmıştır. Kış odalarında ise kalın geçirimsiz malzeme kullanılmış, kolay ısıtmaya uygun boyutlandırma yapılmıştır. Pencereler küçültülmüş ve pencere kapakları kullanılmıştır. İç düzenlemede de aynı amaca uygun malzeme ve teknik kullanılmıştır.

Geyve evlerinde odayı oluşturan donatı elemanları ve mekân öğeleri dört grupta inceliyoruz. Bunlar;

- Kapı
- Sedir ve Döşeme
- Dolap, Yüklükler ve Ocaklar
- Tavanlar, olarak ele alınmaktadır

Geyve evlerinde oda kapıları tek kanatlı olup, sofaya bakar ve oda içerisine açılır. Bazı örneklerde eyvana açılan kapılarda vardır. Başoda gibi diğer odalardan farkı boyut ve önem taşıyan odaların kapıları çift kanatlıdır (Resim 9.9). Oda kapıları oda içerisinde yararlı üst sınırı belirler. Kapıların üst sınırı insan elinin uzanabildiği son noktadır. Türk evinde olduğu gibi oda içerisindeki, diğer mimari öğeler de bu sınıra göre tasarlanmıştır.

Geyve evlerinde oda kapılarının genişliği 80-100 cm, yükseklik ise 190-210 cm arasındadır. Sofa tarafından kemer, pervaz ve taç şeklinde bir başlık kullanıldığında, kapının yüksekliği daha da artar. Kapı kanadının oluşumunda Z kuşakla geçme ya da çakma tekniği uygulanır (Resim 13.17). Kapı kanadını üç yönde pervaz ve altında eşik ile çevrelemiştir. Kapı üzerindeki tablalar köşelerden çiviyle tutturulur. Daha az önemli odalarda çoğunlukla iki geniş ahşap, üç yatay kuşakla birleştirilerek kanat kurulur. Kanadın üst kenarı kapı pervazına göre düz ya da değişik biçimlerde olabilir.

Oda içerisindeki diğer mimari öğe sedir ve alt örtüdür. Alt örtü oda mekânının işlevine göre alçalır, yükselir, biçimi değişir. Alt örtü her durumda ahşap kaplama olarak tasarlanmıştır. Sedirler ise genelde 60-70 cm eninde 30-35 cm yüksekliğinde yapılmaktadır. Oturabilmeyi sağlamak için döşemenin üstü yumuşak örtü ile kaplanmaktadır.

Geyve evlerinde oturma birimi olan sedir genellikle sokağa bakan pencere önlerine yapılmıştır (Resim 12.13). Sedir, odanın yanlarına çekilerek orta alan amaca uygun olarak boş bırakılmıştır. Sedirler ahşap malzeme ile yapılmıştır. Odanın büyüklüğüne göre iki tarafında olabileceği gibi üç tarafında da olabilmektedir (Resim 9.13).

Geyve evlerinde dolap ve ocaklar birlikte tasarlanmıştır. Ocak oda kapısına zıt yöndeki duvarın ortasında çoğu zaman yarım daire formunda bulunur (Resim 6.8). Kalın duvarlar içerisinde yer alır. Ocaklar odanın ısıtılması, gerektiğinde yemek pişirilmesi gibi işlevleri görür. Ocağın iki yanında dolaplar yer alır (Resim 13.16). Bu dolaplar abdesthane ve günlük araç ve gereçlerin konulduğu yüklük vazifesi görür. Bazı ev örneklerinde ocağın yanına nişler yerleştirilmiştir (Resim 12.8).

Ocağın olduğu bölümden farklı olarak tasarlanmış yüklükler de vardır. Ahşap malzemeden yapılmış yüklükler odanın bir duvarının tamamını kaplar. Birbirine bitişik iki odanın dolapları, arada bir duvar olduğu halde sırt sırta düzenlenmiş ya da arada hiçbir ayırıcı olmadan sırt sırta gelen dolaplar, bir bütün olarak tasarlanmıştır (Resim 9.15). Dolaplarda bir bütünlük sağlamak amacıyla diğer yan duvarlar bazen ahşapla kaplanır (Resim 5.13). Dolap ve ocaklar sade bir görünümde. Süsleme özelliklerine rastlanmaz. İşlevsellik daha ön plana çıkarılmıştır. Duvarın içerisindeki derinlikleri 40-50 cm'dir.

Türk evinde olduğu gibi Geyve evlerinde de en fazla özen gösterilen yerlerden biri oda tavanlarıdır. Tavanlar ahşap kirişleme üzerine ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Sadece ahşap kirişleme ile yapılan örnekler de vardır (Resim 12.12). Ahşap kaplamanın derz araları da çıtalarla kapatılmıştır. Derzleri örten çıtaların yanı sıra diğer yönlerde de çıtaların çakılmasıyla birçok desen elde edilmiştir. Elde edilmek istenen desen, ince çubuklar ile yapılmıştır (Resim 9.16). Çıtakari denilen bu yöntem Geyve evlerinde sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Tavanların duvar ile birleşen bölümlerine ise pervazlar yerleştirilmiştir.

Sofa odalar arasındaki ilişkiyi sağlayan toplanma yeridir. Toplanma yeri işlevinin yanında ekonomik işlevleri de (ipekçilik) vardır (Resim 10.10). Sofanın sokağa bakan bölümünde sedirler bulunur. Odalar doğrudan sofaya açılır. Banyo ve tuvalet bölümleri, kiler, merdiven doğrudan sofa ile bağlantılıdır. Geyve de ahşap direklerle desteklenmiş dışarıya açık sofa örneği de bulunur (Resim 32).

Merdivenler çoğunlukla düz olarak çıkar. "U" ve "L" şeklini alan merdivenler de vardır. Karniyarık (iç sofalı) plan tipindeki evlerde merdivenle çıkılan bölüm ahşap bölme ile kapatılmış, sofaya geçiş kapı ile sağlanmıştır (Resim 8.6). Yan sofalı ve köşe sofalı evlerde ise merdivenler sofaya korkuluklar ile bağlanmıştır (Resim 10.11). Merdiven

korkulukları genelde sadedir. Torna ile çekilmiş örneklere de rastlanmaktadır (Resim 4.6).

3.4.Geyve Evleri Malzeme Özellikleri ve Uygulanan Teknikler

Türk evlerinde olduğu gibi Geyve evlerinin de ana yapı malzemesi ahşaptır. Bölgede ahşabın kolay elde edilebilir olması ve sorunlara kolay çözümler sunması sık kullanılmasını sağlamıştır. Ahşap malzeme evlerde taşıyıcı, dolgu, kaplama ve süsleme gibi farklı işlevlerde kullanılmaktadır. Hatıl, kiriş, dikme gibi taşıyıcı öğelerde, kapı, pencere gibi doğramalarda, tavan ve taban döşemelerinde, dolaplarda, merdiven ve çatının kuruluşunda ahşap malzeme kullanılmıştır (Resim 4.8-8.14-9.5-9.15-12.17-12.18). Bölgede yaygın olarak kullanılan ağaç türleri meşe köknar ve çamdır. Taş malzeme çoğunlukla temel ve zemin kat duvarında kullanılır. Bahçe duvarı ve yer kaplamalarında da taş malzeme kullanılır (Resim 9.16). Dolgu malzemesi taş, kerpiç, ahşaptır. Bağlayıcı olarak çamur ve kireç harcı Geyve konutlarında kullanılır (Resim 33.).

Zemin kat duvarı genelde moloz taş yığmadır. Taş duvarın seviyesi çoğunlukla subasman seviyesinde iken, zemin kat boyunca yükselen örneklerde vardır. Moloz taş yığma duvarın üzerine kalın yatay ahşap kalaslar yerleştirilir. Böylece ahşap çatki sisteminin oturacağı taban duvarı oluşturulur. Taban duvarı ile üzerine yapılan ahşap çatki sistemi evin taşıyıcı sistemini oluşturur. Ahşap çatki sisteminde yerleştirilen ahşabın kısa yöndeki bağlayıcı elemanlar çivileme, uzun boyları geçme ile tutturulmuştur (Resim 33).

Dolgu malzemesi olarak kerpiç ve ahşap kullanılır. Kerpiç malzeme taşıyıcı sistemin arasına çapraz olarak yerleştirilir. Böylece yapının daha sağlam olması sağlanır. Ahşap ya da kerpiç dolgu ile yapılan duvarların üzeri saman katkılı çamurla sıvanır ve kireç ile boyanmaktadır (Resim 33). Cephe üzerinde taş beden duvarının sıvanmadığı ya da ahşap malzeme ile kaplandığı örneklere de rastlanmaktadır (Resim 5.2). Cepheler, oda ve sofa duvarlarının cepheye yansıdığı noktalara konan köşe ya da ara pervazlar ile düşey olarak, katlar arasındaki ahşap kat silmeleri ile yatay olarak parçalanmıştır (Resim 7.2).

Çatılarda beden duvarı gibi ahşap çatkı ile yapılır. Çatıların üzeri alaturka kiremit ile kaplıdır. Beşik ve kırma çatılar Geyve evlerinde kullanılan çatı tipleridir. Bazı örneklerde çatılar giriş cephesi üzerinde cephede üçken alınlık oluşturacak biçimde çıkma yapar (Resim 7.2).

Resim 37. Ahşap çatkı arası kerpiç dolgu, İdris Öztürk evi (Bayat köyü-Geyve)

3.5.Geyve Evleri Süsleme Özellikleri

Geyve’de inceleme altına aldığımız ev örnekleri bir örnek dışında süsleme özellikleri bakımından zengin değildir. Antakyalı Ali Efendi evi süsleme özellikleri bakımından oldukça zengindir. Bu bakımdan Geyve’deki tarihi evler içerisinde ayrı bir yere sahiptir. Evin birinci katında yer alan neo-klasik üslupla yapılmış kalemşi süslemelerin Geyve’de benzerine rastlanmaz (Resim 1.9-10).

Geyve evlerinde cepheler Türk evinde olduğu gibi son derece yalındır. Buna karşılık cephe üzerinde ahşap oyma ve çitakari tekniği kullanılarak yapılmış süslemeler de görülür (Resim 5.4-14.4). Geyve evlerinde süsleme öğeleri daha çok giriş cephesi üzerindedir (Resim 34). Saçaklarda furuşlar, eli böğründeler üzerinde ahşap işçiliği uygulanmıştır. “S” kıvrımlı motifler, testere dişi, palmet ve geometrik desenler cephe üzerinde sıkça kullanılmıştır.

Cephe üzerindeki en gösterişli bölümlerin başında çift kanatlı ahşap kapılar gelir. Kapı kanadının oluşumunda Z kuşakla geçme ya da çakma tekniği uygulanır. Bütün tablalar, geçme olarak köşelerden çiviyle tutturulur. Tablaların içerisi yivlidir. Kimi zaman kabara ve yıldız motifi uygulanmıştır. Kapıların üst başlığı kemer, pervaz ve taç şeklindedir(Resim 1.5-6.4). Kapı kilitleri helezonlar ve palmet motifleriyle evlerin hemen hemen hepsinde benzer özellik gösterir (Resim 1.16, Çizim 10.6). Pencereleer üçken alınlıklar ve renkli camlarla cepheye hareket kazandırmıştır. Zemin katta pencere korkuluğu ve kapı alınlıklarında, birinci katta balkon korkuluklarında metal işçiliği görülür. Dövme ve bükme tekniği kullanılarak yapılan korkuluklarda, “S” kıvrımlı ve geometrik motifler yer alır (Resim 13.3).

Resim 38. Cephe üzerinde süsleme örneği, Şaban Çakır evi (Geyve-Merkez)

İç mekânda cephelerde olduğu gibi yalın tutulmuştur. Evlerin bezemesinde ahşap malzeme sıklıkla kullanılmıştır. Tavanlar, dolaplar, kapı kanatları oyma tekniğinde ahşaptan yapılmıştır. Özellikle tavan göbeğinde geometrik ve bitkisel süslemelere yer verilmiştir. Çıtalarla tavanlara zikzak motifi, baklava motifi en sık rastlanılan örneklerdir (Resim 9.16-17).

Tablo 2. Değerlendirme

	PLAN						MALZEME						TEKNİK	
	İç sofabah plan			Dış sofabah plan	Tayyıcı		Dolgu			Kaplama		Ahşap Çatki		
	İç sofa	Köşe sofa	Yan sofa		Taş	Ahşap	Kerpiç	Ahşap	Tuğla	Ahşap	Balgıç			
				X								X		X
Antakya Ali Efendi evi		X				X						X		X
Mustafa Sarı evi	X					X								X
Rıza Bey evi	X					X					X			X
Yürbaşı Ali evi		X				X					X			X
Şaban Çakır evi	X					X					X			X
Avukat Cemal evi		X				X								X
Ali Rıza Tarakçıoğlu evi			X			X								X
Ali Kaya evi	X					X								X
Ali Rıza Oktay evi				X		X								X
Şakir Oktay evi			X			X								X
Necmi Araz evi	X					X						X		X
İdris Örtürk evi			X			X								X
İdris Örtürk evi			X			X								X
Kasım Çavuş evi		X				X								X
TOPLAM	5	4	4	1	14	14	14	14	14	5	14	14	14	14

Tablo 2. Devam

		SUSLEME ÖZELLİKLERİ																			
		İç Cephe								Dış Cephe								Mabeme ve Teknik			
		Duvar	Tavan	Kapı	Merdâven	Kemer	Kapı	Pencere	Balison	Elbögüründe	Sayak	Boya	Çıtakarı	Oyuna	Torna	Metal	Bülsme				
Antakyah Ali Efendi evi	X	X		X		X	X			X			X	X	X	X					
Mustafa Sarı evi		X		X				X					X	X	X	X					
Rıza Bey evi									X	X			X	X							
Yürbaşı Ali evi		X		X	X			X	X	X			X	X	X	X					
Şaban Çakır evi									X	X			X	X	X	X					
Avukat Cemalittin evi						X			X				X	X							
Ali Rıza Tarakçoğlu evi			X			X							X	X							
Ali Kaya evi									X				X	X		X					
Ali Rıza Oktay evi		X	X				X						X	X							
Şakir Oktay evi													X	X							
Necmi Arar evi						X							X	X							
İdris Öztürk evi													X	X							
İdris Öztürk evi		X	X					X	X	X			X	X		X					
Kasım Çavuş evi		X					X						X	X		X					
TOPLAM	1	6	3	3	1	5	3	5	8	7	1	14	14	3	7						

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk evini temel nitelikler ile sınırlamak çok güçtür. Bunun sebebi, çok geniş bir coğrafyaya yayılan konut geleneği, içinde bulunduğu koşullara göre malzeme özellikleri, sosyal yaşam ve gelenekler, ekonomik ve iktisadi yapı, din gibi unsurlar farklı sorunlara çözüm arayışını beraberinde getirmiştir. Böylece her bölge ya da yöre kendine has özellikleri ile birbirinden ayrılmıştır. Geyve'deki konut mimarisi bu ayrım içerisinde yerini bulmuş, farklı sorunlara çözüm arayışı Türk evinde esneklik özellikleri ile birlikte Geyve'de çözüme kavuşmuştur. Evlerin yapıldığı dönemde halkın temel geçim kaynağı olan ipek böceği yetiştiriciliği evlerin esneklik özelliği sayesinde ekonomik işlemlere de cevap vermiştir. İpek böceği, pekmez yapımı gibi ekonomik etkinlikler Geyve de iç sofalı ve yan sofalı plan tipinin gelişimini sağlamıştır.

Geyve evleri iki katlı olarak tasarlanmıştır. Zemin kat ekonomik işlemlere cevap verirken üst kat asıl yaşam alanını oluşturmuştur. Bunun yanında üst katın böcekthane olarak kullanılması, zemin katın asıl yaşam alanı olarak kullanılmasını sağlamıştır.

Malzeme özellikleri ve yapım tekniği Geyve'de geleneksel Türk evi özelliklerini gösterir. Fakat malzeme çeşitliliği fazla değildir. Türk evinde sık kullanılan ahşap ve tuğla dolgu duvarlar Geyve'de uygulanmamıştır. Dolgu malzemesi olarak kerpiç kullanılmıştır.

Geyve evleri süsleme özellikleri bakımından zengin değildir. Birçok ev bakım ve onarımsızlıktan özgün hallerini kaybetmiştir. İç ve dış mekânlar sade bir özelliktedir. Evlerin giriş ve sokak ile ilişkili cepheleri ahşap oymalar ile hareket kazanmıştır.

Geleneksel Geyve evleri yapıldıkları dönemin kültürünü sosyo-ekonomik yapısını günümüze yansıtmaktadır. Ayrıca evlerin esneklik özelliği sayesinde farklı sorunlara çözüm bulmak için sürekli değişim geçirmiştir. Geleneksel evlerimiz içerisinde önemli bir yeri olan Geyve evlerinin korunması restorasyonu ve gelecek kuşaklara bir kültür mirası olarak aktarılması gereklidir.

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Ali (2008), *Kültürel Renkleriyle Sakarya*, Adapazarı Merkez Belediyesi Kültür Yayınları, Sakarya
- ALTINER, Ahmet T. ve Cüneyt Budak (1997) *Geleneksel Türk Konutunun Geç Dönemi Üzerine Bir İnceleme*, Tepe Yayınları, İstanbul
- ARA Altun (1988), *Ortaçağ Türk Mimarisinin Anahatları İçin Bir Özet*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul
- ASLANAPA, Oktay (1999), *Türk sanatı*, Remzi Kitapevi, İstanbul
- Âşık Paşazade (2003), *Osmanoğulları'nın Tarihi*, çev., Kemal Yavuz-Yekta Saraç, İstanbul
- BAYRAK, Yunus (1???) , *Sakarya ve Marmara Bölgesi*, Özyürek Yayınları, İstanbul
- BEKSAÇ, Engin (1999), "Bithynia'nın, Erken Tarihinde Sakarya ve Arkeolojisi"
Editörler: Mehmet Alpargu- Enis Şahin, *1. Sakarya ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu*, Cilt. II Adapazarı,
- BEKTAŞ, Cengiz (1996), *Türk Evi*, Y.K.Y, İstanbul
- BOZKURT, S.Gülçin (2009), 19. yy'da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekân Kurgusunun Safranbolu Evlerinde İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- CEZAR, Mustafa (1977), *Anadolu Öncesi Türklerde Şehir ve Mimarlık*, İş Bankası Yayınları, İstanbul
- ÇETİN, Yusuf (2008), *Sakarya'da Türk Mimari Eserleri*, Adapazarı
- ÇORUHLU, Yaşar (2007), *Erken Devir Türk Sanatı*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul
- ÇELEBİ, Evliya (2008), *Büyük Dünya Seyahatnamesi*, Yücel Dağlı ve Seyit Ali Kahraman, Y.K.Y, cilt II İstanbul,
- DAUZATS, J.E. (1940), *1855'de Anadolu'nun Bir Köşesi*, çev., Ekrem Koçu, Çığır Kitapevi, İstanbul

- ELDEM, Sedad H. (1968), *Türk Evi Plan Tipleri*, İ.T.Ü. Baskı Atölyesi, İstanbul
- ELDEM, Sedad H. (1987), *Osmanlı Dönemi Türk Evi III*, Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı, İstanbul
- EYİCE, Semavi (1979-1980), “WVII. Yüzyılda Türk Sanatı ve Türk Mimarisinde Avrupa Neo-Klasik Üslubu”, Editörler: ASLANAPA, Oktay ve Ara Altun, *Sanat Tarihi Yıllığı*, IX-X, İstanbul
- EYİCE, Semavi (1???), “Türkiye Bizans Dönemi Yerleşimi Hakkında Notlar”, Editör: SEY, Yıldız, *Tarihten Günümüze Anadolu’da Konut ve Yerleşme*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul
- ERGİN, Yelda Nur (1994), *Tepe Pencere Evleri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- ESİN, Emel (2006), *Türklerde Maddi Kültürün Oluşumu*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul
- GÖYÜNÇ, Nejat (1???), “Osmanlı Belgelerinde Konut Terminolojisi Üzerine”, Editör: SEY, Yıldız, *Tarihten Günümüze Anadolu’da Konut ve Yerleşme*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul
- GÜNAY, Reha (1999), *Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri*, Yem Yayınları, İstanbul
- GÜNAY, Reha (2008), *Elmalı ve Yöresel Mimarlığı*, Ege Yayınları, İstanbul
- KAHRAMAN, Banu (1997), *Geleneksel Türk Odasında Ahşap İç Mimari Elemanları*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- KARPUZ, Haşim (1984), *Türk İslam Mesken Mimarisinde Erzurum Evleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul
- KÖKSAL, Osman (1999), “Anadolu Selçuklu Devletinin Kuruluş Döneminde Sakarya Bölgesindeki Mücadeleler”, Editör: ALPARGU Mehmet ve Enis Şahin, *1. Sakarya ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu*, Adapazarı
- KUBAN, Doğan (1994), *100 Soruda Türkiye Sanatı Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul
- KUBAN, Doğan (1995), *Anadolu Türk Mimarisinin Kaynak ve Sorunları*, İ.T.Ü Mimarlık Fakültesi, İstanbul

KUDEP (???), *Geleneksel Ahşap Yapı Uygulamaları*, İ.B.B Kudep Yayınları: 3, İstanbul

KÜÇÜKERMEN, Önder ve Şemsi Güner (1995), *Anadolu Mimarisinde Türk Evleri*, Promat Basın Yayın, İstanbul

NEMLİOĞLU, Candan (1995), “Hakiki Kündekari Tekniğiyle Yapılmış Ahşap Mahfil Tavanlarımız”, *İlgi Dergisi*, Sayı 83, s.31-35

ÖZKÖSE, Aysun (2001), *Anadolu'nun Ahşap Evleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul

SÖZEN, Metin ve Cengiz Eruzun (2001), *Ev ve İnsan*, Y.K.Y, İstanbul

ÜZMEN, Ünsal (1970), *Kent Kent Türkiye Sakarya*, Pamukbank Yayınevi, Ankara

SÖZLÜK

- Cumba** : Çoğunlukla evlerin ön cephelerinde olan, üç tarafından sokağı gören pencerele çıkma
- Çıkma** : Bir yapının üst katlarında dışarıya doğru taşan bölüm
- Çıta** : Kesitleri 3x5 cm ya da daha küçük kare ve dikdörtgen kesitli ahşap malzemedir
- Derz** : [Ar] İki yapı ögesini özellikle düşey doğrultuda ayıran, bağlayıcı ile doldurulmuş aralık; bu aralığı dolduran gereç katmanı
- Eliböğründe** : Ahşap evlerde çıkmaların altına aralıklı olarak konulan eğrisel ahşap göğüslemelerden her biri
- Furuş** : [Fa] Saçakların, çıkmaların altına yalnızca süsleme amacıyla konulan küçük destek ya da oymalı süsler
- Fevkani** : [Fa] “Üsteki” anlamına gelir. Evlerin üst katları için kullanılır
- Gusulhane** : [Ar] Oda içerisinde banyo yapmak ya da gusül abdesti almak için kullanılan bölme, dolap
- Islak Mekânlar** : Banyo, tuvalet gibi bölümlere verilen isim
- Masif** : [Fr] İçinde boşluk olmayan kütle halinde olan
- Pasa** : [Fr] Tavan ve kaplama tahtalarının yan yana konulması halinde aralarda kalan aralıkları kaplamak için kullanılan ince ve uzun çıtadır
- Payanda** : [Fa] Düşey bir taşıyıcı, örneğin bir duvarı güçlendirmek için eğik olarak vurulan destek olarak tanımlanabilir
- Revak** : Üstü kapalı, ön yüzü açık kemerli sütun dizisi
- Selamlık** : Eski Türk konak ve köşklere erkekler için ayrılan bölüm
- Tabla** : Kapıların çatmaları arasına konulan ve etrafı silmelerle süslü tahta panolardır

Tahtani : [Fa] “Alttaki, altta kalan” anlamına gelir. Türk evinde zemin katlar için kullanılır

Yüklük : Türk evinde odanın genellikle bir duvarı boyunca uzanan ve çeşitli eşyaların (yatak, yorgan, yastık gibi) konması için yapılmış dolaplardır

ÖZGEÇMİŞ

1985 yılında Muğla'da doğdu. Beş yaşında babasının işi gereği ailesi ile birlikte Ordu'ya yerleşti. İlköğretim ve lise eğitimini Fatsa'da tamamladı. 2004 yılında girdiği Uludağ Üniversitesi Sanat Tarihi bölümünü 2008 yılında ‘‘Sanat Tarihçisi’’ olarak bitirdi. Aynı yıl Sakarya üniversitesinde halen devam etmekte olan yüksek lisans eğitimine başladı. 2009 yılında Kars Ani harabeleri kazı çalışmalarında bulundu. Ayrıca 2005 yılından bu yana Toplum Gönüllüleri vakfı içerisinde sosyal sorumluluk projeleri yürütmektedir.